

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחות הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

פרשת כי תצא תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורפס ע"י

קורן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

הגה והמחין והמשפר בו - ושל עץ ושל אבן מנגב, וחדו טהרתם. כשאנים מוזהבים מידי, ולקמן מוקימין בדרך בה גוי. ואם תאמר: ודא רבא אמר לעיל גבי מנהגין: בדרך בה גוי סגי לה בהדחה בעלמא ויש לומר: דמתניתין דלעיל מיירי בנת של ישראל שדרך בה גוי לפי שעה, אבל בארעא ויש גוי ודבליעט טובא, לפי שדרכה פעמים ביה בה הגוי. ואם תאמר: אם כן, הדיכי פריך בסמוך ממתניתין דקתני דסגי בניגוב במזופפין, לדרך ברייתא דקתני בה: ואם דין מוזהפין אסורין, ומאי קושיא? ודא אוקומאן מתניתין בשל ישראל וברייתא בשל גוים דפרשישון ויש לומר: דבמזופפין אין לחלק בין של גוים לשל ישראל, לפי שדחתה מבליעט שעה מועטת. **דהוה** - שינא - פירש הרב רבינו פטר: כלי שנקב בו נחטם כופת אינו מומר ככלי מוזהפין שהחמיצו בו אפילו לפי שעה לפי שמכניסו לקיום, ולא משום דבליעט, ולכך רצה רב להחיות גת של אבן וזפתה דהוה שינא ולא חש לבליעת זפת. ואם כן, סתמיה דהוה הכלי שאק עשוי לקיום - סגי ליה בהדחה ככלי עצמו, או ניגוב אם הוא כלי שצריך ניגוב. ולפי זה, והמשפר שלנו שמוזהפין מעט סביב הברזל - סגי ליה בניגוב כמו המשפר עצמו. מידו בכלים מוזהפין של החמיר, שרילם ומצוים. **דרש** רבא נעוה ארתחו - פירוש: הגעילו הניתות הגדולים, מבאן אמר רבנו הם דעירי ככלי ראשון, ומדמר כבא דעל ידי עירי מפליט הדין בהלכות גת. דעל ברחק על ידי עירי קאמר הכא, שהרי הגת גדולה וכבידה שאין יכולין לתתה לתוך יורה מרותחת כדי להגעילה, אלא על ברחק על ידי עירי קאמר. והשאת, כיון דהוה כלי ראשון, אם כן של גוים ששארין חס על ידי כלי ראשון - סגי ליה בהגעלה על ידי עירי. אבל רבינו שמואל בן מאיר חולק על רבינו תם, ואומר דעירי ככלי של גוים הוא לגמרי. ודא דמשמע דבית דין כלי ראשון - שאני יין ודא דתשמיעו על ידי צונן, ועיקר דברי רבינו שמואל בן מאיר רבינו תם במסכת שבת פיר' "כירה" (מב, א), האילפס הקדרה שחביצין מרותחין, ושם האריכו, ומסקא דמיתא, פירש רבינו ברוך דמלתא דעירי וליקא בפלוגתא דרבי ושמואל דפרק "כיצד צולין" בפסחים (עו, א) דפלגי אי תתאה גבר אי עילאה גבר, וקימאן כלל במאן דאמר תתאה גבר, מידו, גם עילאה מבשל ומבליע כדי קליפה, דאדמיקר ליה בלע כדאמרין פרק "כיצד צולין", הלכך עירוי אינו לא ככלי ראשון ולא ככלי שני לגמרי, אבל אמשבל עירוי הוא כדי קליפה ולא יותר, ואם כן, כלים שמבליע על ידי כלי ראשון שלם בלעוים מעבר לעבר - לא סגי בעירי, שהרי העירוי אינו מפליט אלא כדי קליפה ולא יותר. והני קעירות שהם בולעות על ידי עירי, היה נראה כמו כן דסגי להו בעירי להגעילן, לפי שפירשנו בסדר בעירי חזון קאמרי: שבת הגדול שסיד רבינו יוסף טסו עץ עלם: (פסח) וסדרו קדירות אין צריך לפלגאן כי וקעירות מותרות כי שקיל מדורא עיליחו לאנזא, ומידו אין חלבה כן, אלא צריך להגעילן ככלי ראשון, משום דפעמים שחובצין הקעירות בתוך הכלי ראשון ותוך יורה מרותחת. והשאת דפירשתי עירוי אינו לא מבליע ולא מפליט עירי לקליפה, אם כן זני בחיות של גוים שלן ליה בעירי, ודמאי דגת דקאמר הכא: "נעוה ארתחו", ואם דהני מנסרין דגרו וקולפן במלסו וברחשניו ומסיר הקליפה של צד היין - סגי בהכי בלא עירי, דהא כי נעביד ליה עירוי אינו מפליט עירי כי אם כדי קליפה בוי, **רבא** כי משרד ליה גולפי להרפניא וחתים ליה אבריציחו - שמענין מהבא דישראל השולח בחיות ריקניות בבית גוי או מעיר לעיר כדי לתקן, צריך לחותמן במכנים בגזלת או באבן רכה שהיא כאבן סיד, כדי שיהא ניכר אם הגוי נתון לתוכן יין, מידו יש לדחותו, דדוקא לירידו שהיו בחיות שלהם קטנים ונחשים תחת לתוכן יין ולערוחם מיד, אבל בחיות שלנו שהם גדולים ואינם נחשים תחת לתוכן יין ולערוחם מיד - אין לחוש ואין צריך לחותמם. ומכל מקום כולל להחמיר.

משנה גת של אבן שזפתה גוי - ואוראת למימר ביה חמרא פורתא, לעבורי קוטרא דזפתא. מנגבה - מפרש בגמרא: במים ואפר. של עץ - דבעית ופת טובא וליבא חמרא טפי, רבי אומר: יגב כשל אבן, ורבנן פליגי. ושל חרס **אף על פי** שקילף את חופת חריו זו אסורה - קא סלקא דעתין דברי הכל היא. ומשום דדרס גופא גלא אפתא בלע ליה לחמרא. **נמרא** אבל דרך בה - בשאינה פורתא, לא בעיא ניגוב אלא הדחה. **אורחא** דבוליתא קתני - שדרך חופותין לרוקן בו דין. **איבא דאמרי** אמר רבא דקאן זפתה - ולע לא יין בה, דהוה דסגיא בניגוב. **אבל** דרך בה - גוי, בנת מוזהפת. **לא סגי לה בניגוב** - אלא בקילוף, משום דעיל חמרא בפילי דזפתא. **דלא** מצווחת עלי - לעשותן בבקשים, ולא תפסיד את יינו ונמצא צווח עלי. **שינא** - חלקה. מחץ = כלי שדולין בו של הברד לחבית. הנה והמחין והמשפר בו - בשל חרס עסקין, מדקתני סיפא: של עץ ושל אבן בו, ודשאן מוזהפין עסקין, מדקתני מידו. ואם הן מוזהפות - מכלל דכולה רישא בשאין מוזהפין, רבי מריו בניגוב - ולקמן פריך: ודא אנן תנן בשל חרס אף על פי שקילף חופת אסוריה ומידו מוזהפין עסקין, מדקתני מידו. **אסוריה** - שמוזהפין, שאסורין עד שימלאם שלשה ימים מים ומערין מעט לעת, כדאמרין ב"אין מעמידין" (עבודה זרה לא, א). **מכניסו** - כינוס של קנקן לקיום, שדשאן שולח בו על פי חזאן. **ושל אבן** - מנגבן ודון טהורים דברי הכל, כל זמן שאין מוזהפין. **ואם** היו מוזהפין **אסוריה** - עד שקילוף, **והא** אנן - תנן: בשל אבן אפילו וזפתה מנגבה דברי הכל, ולכדי יגב בשל עץ, והכי קתני: אפילו בשל אבן דברי הכל אסורין. קשיא בשל אבן דברי הכל אדברי הכל, ובשל עץ קשיא דרבי אדרבי: מתניתין אלא דרך בה - בשל הכלי כשל דברי הכל בניגוב סגי, ובשל עץ לרבי יגב. **ברייתא** דרך בה - הלכך אפילו בשל אבן בעי קילוף, וכל שכן בשל עץ. **אמר** מר הנה והמחין והמשפר של חרס בין בתיר בניגוב - הוילא ויאמנ מוזהפין. **ואם** אנן תנן **ושל חרס אף על פי** שקילף את חופת חריו זו אסורה - אלמא, אפילו לרבי חרס גופיה בלע ולא סגי בניגוב, ואפילו לרבי, וכל שכן הכא דאמרין ברייתא דדרך ביה **סיפא** דמתניתין **אורחא** לרבנן - והכי קאמרי רבנן: של אבן כי לא דרך בה יגב, ושל עץ קילוף, ושל חרס אסוריה, ולכדי, של אבן ושל עץ יגב, ושל חרס קילוף, כדקתני בברייתא דבשאן מוזהפין סגי בניגוב, אלמא מוזהפת יגב ושריא. **נעוה** ארתחו - הגת דרחתיה ברותחין. "נעוה" כמו: "טופון נעוהו בחמור". כי הוה משרד גולפי - בדיס ריקם. מחץ ליה **אפריציחו** - כופה אותן שולחין למעלה ופיקון לטוטה, משום דחתם בתוך חותמם, והתים לחו **אבריציחו** - חותם את פי השק כלפי שולחין. קסבר כל כלי שמכניסו לקיום - אפילו אין מוסר לוגי אלא לפי שעה, גורו ביה רבנן כיון עצמו, כי הדיכי לא לית לשהוייה ביד גוי. **במים** ולא **באפר** - בחמיה, מי מיקרי ניגוב: רב

משנה גת של אבן שזפתה גוי - מנגבה והיא סתורה; ושל עץ - רבי אומר: יגב, והכמים אומרים: יקלוף את הזפת; ושל חרס, אף על פי שקילף את הזפת - הרי זו אסורה. **נמרא** אמר רבא: דוקא זפתה, אבל דרך בה - לא. **פשיטא**, **זפתה** תנן! - מהו דתימא: הוא הדין אפילו דרך בה, והאי דקתני "זפתה" - אורחא דמלתא קתני, קא משמע לן. **איפא דאמרי**, אמר רבא: דוקא זפתה, אבל דרך בה - לא סגי לה בניגוב. **פשיטא**, **זפתה** תנן! - מהו דתימא: הוא הדין אפילו דרך בה, והאי דקתני "זפתה" - אורחא דמלתא קתני, קא משמע לן. **דוקא זפתה**, אבל דרך בה לא סגי לה בניגוב. כי הוהא דאמא לקמיה דרבי חייא, אמר ליה: הב לי גברא דרדפי לי מעצרתא. אמר ליה לרב: זיל בהדיה, וחזי דלא מצווחת עלי בי מדרשא. **אזל** חזיה דהוה שיעא טפי, אמר: הא ודאי בניגוב סגי לה. **בהרי** דקא אזול ואחי, חזי פילא מתותיה וחזי דהוה מלא חמרא, אמר: הא לא סגי לה בניגוב אלא בקילוף, והיינו דאמר לי חביוני: חזי דלא מצווחת עלי בי מדרשא. **תנו רבנן**: הנה והמחין והמשפר של גוים - רבי מתייר בניגוב, והכמים אסורין. ומודה רבי בקנקנים של גוים שהן אסורין; ומה הפרש בין זה לזה? זה מכניסו בקנים וזה אין מכניסו בקנים; ושל עץ ושל אבן - יגב, ואם היו מוזהפין - אסורין. והתנן: גת של אבן שזפתה גוי - מנגבה והיא סתורה; מתניתין דלא דרך בה, ברייתא דדרך בה. אמר מר: הנה והמחין והמשפר של גוים רבי מתייר בניגוב, והכמים אסורין. והאן תנן: של חרס, אף על פי שקילף את הזפת הרי זו אסורה! אמר רבא: סיפא דמתניתין איתאן לרבנן. **דרש** רבא, נעוה ארתחו. רבא כי הוה משרד גולפי להרפניא, מחץ ליה אפריציחו וחתים ליה אבריציחו, קסבר: כל דבר שמכניסו לקיום, אפילו לפי שעה - גורו ביה רבנן. **במה** מנגבין? רב אמר: במים, רבא בר בר חנה אמר: באפר. רב אמר: במים, במים ולא באפר? רבא בר בר חנה אמר באפר, באפר ולא במים? אלא רב

דקתני דסגי בניגוב במזופפין, לדרך ברייתא דקתני בה: ואם היו מוזהפין אסורין, ומאי קושיא? ודא אוקומאן מתניתין בשל ישראל וברייתא בשל גוים דפרשישון ויש לומר: דבמזופפין אין לחלק בין של גוים לשל ישראל, לפי שדחתה מבליעט שעה מועטת. **דהוה** - שינא - פירש הרב רבינו פטר: כלי שנקב בו נחטם כופת אינו מומר ככלי מוזהפין שהחמיצו בו אפילו לפי שעה לפי שמכניסו לקיום, ולא משום דבליעט, ולכך רצה רב להחיות גת של אבן וזפתה דהוה שינא ולא חש לבליעת זפת. ואם כן, סתמיה דהוה הכלי שאק עשוי לקיום - סגי ליה בהדחה ככלי עצמו, או ניגוב אם הוא כלי שצריך ניגוב. ולפי זה, והמשפר שלנו שמוזהפין מעט סביב הברזל - סגי ליה בניגוב כמו המשפר עצמו. מידו בכלים מוזהפין של החמיר, שרילם ומצוים. **דרש** רבא נעוה ארתחו - פירוש: הגעילו הניתות הגדולים, מבאן אמר רבנו הם דעירי ככלי ראשון, ומדמר כבא דעל ידי עירי מפליט הדין בהלכות גת. דעל ברחק על ידי עירי קאמר הכא, שהרי הגת גדולה וכבידה שאין יכולין לתתה לתוך יורה מרותחת כדי להגעילה, אלא על ברחק על ידי עירי קאמר. והשאת, כיון דהוה כלי ראשון, אם כן של גוים ששארין חס על ידי כלי ראשון - סגי ליה בהגעלה על ידי עירי. אבל רבינו שמואל בן מאיר חולק על רבינו תם, ואומר דעירי ככלי של גוים הוא לגמרי. ודא דמשמע דבית דין כלי ראשון - שאני יין ודא דתשמיעו על ידי צונן, ועיקר דברי רבינו שמואל בן מאיר רבינו תם במסכת שבת פיר' "כירה" (מב, א), האילפס הקדרה שחביצין מרותחין, ושם האריכו, ומסקא דמיתא, פירש רבינו ברוך דמלתא דעירי וליקא בפלוגתא דרבי ושמואל דפרק "כיצד צולין" בפסחים (עו, א) דפלגי אי תתאה גבר אי עילאה גבר, וקימאן כלל במאן דאמר תתאה גבר, מידו, גם עילאה מבשל ומבליע כדי קליפה, דאדמיקר ליה בלע כדאמרין פרק "כיצד צולין", הלכך עירוי אינו לא ככלי ראשון ולא ככלי שני לגמרי, אבל אמשבל עירוי הוא כדי קליפה ולא יותר, ואם כן, כלים שמבליע על ידי כלי ראשון שלם בלעוים מעבר לעבר - לא סגי בעירי, שהרי העירוי אינו מפליט אלא כדי קליפה ולא יותר. והני קעירות שהם בולעות על ידי עירי, היה נראה כמו כן דסגי להו בעירי להגעילן, לפי שפירשנו בסדר בעירי חזון קאמרי: שבת הגדול שסיד רבינו יוסף טסו עץ עלם: (פסח) וסדרו קדירות אין צריך לפלגאן כי וקעירות מותרות כי שקיל מדורא עיליחו לאנזא, ומידו אין חלבה כן, אלא צריך להגעילן ככלי ראשון, משום דפעמים שחובצין הקעירות בתוך הכלי ראשון ותוך יורה מרותחת. והשאת דפירשתי עירוי אינו לא מבליע ולא מפליט עירי לקליפה, אם כן זני בחיות של גוים שלן ליה בעירי, ודמאי דגת דקאמר הכא: "נעוה ארתחו", ואם דהני מנסרין דגרו וקולפן במלסו וברחשניו ומסיר הקליפה של צד היין - סגי בהכי בלא עירי, דהא כי נעביד ליה עירוי אינו מפליט עירי כי אם כדי קליפה בוי, **רבא** כי משרד ליה גולפי להרפניא וחתים ליה אבריציחו - שמענין מהבא דישראל השולח בחיות ריקניות בבית גוי או מעיר לעיר כדי לתקן, צריך לחותמן במכנים בגזלת או באבן רכה שהיא כאבן סיד, כדי שיהא ניכר אם הגוי נתון לתוכן יין, מידו יש לדחותו, דדוקא לירידו שהיו בחיות שלהם קטנים ונחשים תחת לתוכן יין ולערוחם מיד, אבל בחיות שלנו שהם גדולים ואינם נחשים תחת לתוכן יין ולערוחם מיד - אין לחוש ואין צריך לחותמם. ומכל מקום כולל להחמיר.

איתמר

איתמר

רב אמר מים – תחלה, והוא הדין שצריך אפר אחריה. ורבה בר בר חנה אמר: באפר תחלה, והוא הדין שצריך מים אחריהם. **ברביבא** – שיש בה לחלוחית יין, נותן אפר תחלה לשפשף עד שתהא נגובה, ואחר כך מים. **ביבשא** – מים תחלה ואחר כך אפר, ומשפשף. תרתי תלת – ברביבא תרתי – אפר ומים, ביבשא תלת – מים ואפר ומים. תלת וארבע –

– תלת ברביבא – אפר ומים ואפר. ואף על פי

שחור ונותן מים להעביר האפר – הנהו מים לא

קא חשיב, דלאו לשום נגיבא אלא לנקותו מן

האפר. ארבע ביבשא – מים מים אפר ומים ואפר,

ומים בתראי לא חשיבא. רב לא בעי אפר אלא

דחא זימנא, ושמואל בעי אפר תרי זימני, בין

ברביבא בין ביבשא. בפומבדיתא מתנו – לרב

תלת וארבע כדפרשיה, ולשמואל ארבע

ברביבא וחמש ביבשא. דקדשיב מיא בתראי.

ולא פליגי – רב ושמואל להאי לישנא

דפומבדיתא. אלא לרב לא חשיב מיא בתראי,

ושמואל דומכביב מיא בתראי. ואית דמפרשי: ולא

פליגי (ה'נ) והני לישני דסורא דפומבדיתא.

אלא דסורא לא חשיב מיא בתראי דפומבדיתא

חשבי להו, אבל רב ושמואל פליגי. דהכי פירשו

דמלתא: תרתי תלת, תרתי ביבשא, ואית דמפרשי: ארבע

תלת ברביבא – אפר ומים ואפר. ושמואל אמר:

תלת ברביבא כדקאמרת, אבל ביבשא ארבע

– מים ואפר מים ואפר, דבבבולו בעינן אפר תרי

זימני. דפומבדיתא מתנו לרב תלת וארבע

ביבשא תלת – מים ואפר מים. והיינו נמי

כדסורא, אלא דהני קא חשיב מיא בתראי.

וברביבא ארבע – אפר ומים אפר ומים.

ושמואל ברביבא ארבע כדקאמרת, אבל

ביבשא חמש – מים ואפר ומים ואפר ומים,

דביבשא נמי בעי תרי זימני אפר, ולא פליגי דהך

דסורא דפומבדיתא כו'. אבל רב ושמואל פליגי

ביבשא. בין ברביבא בין ברביבא דפומבדיתא, דרב לא

בעי בה אפר אלא חד זימנא, ושמואל בעי תרי

זימני. לשון אבא מורי מנחות כבוד, והוא נראה

בעיני. והראשון לשון מורי, וקשיא לי בגווה:

מכדי ללישנא דסורא רב ושמואל מפילי פליגי,

מאי שנא דבדרב חשיב מיא בתראי, ובדשמואל

לא חשיב מיא בתראי לשמואל ארבע וחמש

איבעי ליה למיתני בשלמא לפומבדיתא, אף על

גב דבדרב לא חשיב וברביבא חשיב – ניתא.

משום דפלותגיתו דרב ושמואל ליתא אלא

במחשב מים בתראי. אלא ללישנא דסורא דסוף

סוף פליגי, קשיא לי. ונתיי' = עקלים, ובלעז

ריבוס', ובורכין אותן סביבות התפוח שלא

יתפורו הענבים מכובד הקודר. ורב האי פירש

איתמר כי רב משמיה דרב אמרי תרתי תלת ושמואל אמר תלת ארבע – פירש הקונטרס
לשון ראשון: רב אמר תרתי תלת. ברביבא תרתי – אפר מים, תלת ביבשא –
מים אפר ומים. ושמואל אמר תלת ארבע, תלת ברביבא – אפר מים ואפר. ואף על פי
שנותן מים להעביר האפר, מיא בתראי לא קדשיב. ארבע ביבשא – מים ואפר מים ואפר,
וכמו כן מיא בתראי לא קדשיב. בסורא מתנו הכי.

בפומבדיתא מתנו: רב אמר תלת וארבע, תלת

ברביבא – אפר מים אפר, ארבע ביבשא – מים

אפר מים אפר. ושמואל אמר ארבע וחמש, ארבע

ברביבא – אפר מים אפר מים, חמש ביבשא.

ולא פליגי רב ושמואל ללישנא דפומבדיתא, אלא

דמור קדשיב מיא בתראי כו'. והקשה בקונטרס:

ללישנא דסורא, כיון דפליגי רב ושמואל, דלרב

סגי כחד אפר בתרייהו ולשמואל בעינן תרי זימני

אפר, מאי שנא דבדרב חשיב מיא בתראי,

ובדשמואל לא חשיב מיא בתראי? בשלמא

ללישנא דפומבדיתא לא פליגי אלא במחשב מיא

בתראי! לכך נראה לרש"י בענין אחר שפירש

באיו: רב אמר תרתי תלת, תרתי ביבשא – מים

ואפר, תלת ברביבא – אפר מים אפר. ושמואל

אמר תלת ברביבא – כרב, ארבע ביבשא –

מים אפר מים אפר. בפומבדיתא מתנו: רב אמר

תלת ביבשא – מים אפר מים, ארבע ברביבא

– אפר מים אפר מים. ושמואל אמר ברביבא

כרב וחמש ביבשא, אלא דסורא דפומבדיתא.

וגם זה לא נראה, דאם כן הויא סברתן הפוכה דרב

ושמואל, שהרי רב מקלל ביבשא ויורר

מרכיבא, ושמואל מיקל ברביבא ויורר

מרכיבא. לכך נראה לרבינו יצחק בענין אחר,

והכי פירשו: רב אמר תרתי תלת, ביבשא תרתי

– מים אפר, ברביבא תלת – אפר מים אפר.

ושמואל אמר תלת ארבע, תלת ביבשא וארבע

ברביבא, שמואל בא להוסיף יצחק בענין אחר,

מתנו: רב אמר תלת ארבע כפירוש ראשון

כבקונטרס, תלת ברביבא – אפר מים אפר,

ביבשא ארבע – מים אפר מים אפר. שמואל

אמר ארבע חמש, ארבע ברביבא וחמש

ביבשא. בא להוסיף ולפרש מיא בתראי

בתרייהו. ולא פליגי רב ושמואל, בין ללישנא

דסורא בין ללישנא דפומבדיתא, אלא דרב לא

חשיב מיא בתראי ושמואל חשיב מיא בתראי.

דכיתנא

עקלים השניות כאן כגון "ועקל בית הכדר", עשוין כמין קופה מסורת במצודה, ואחר־

דאמיא כיצד מנגב? ודישין = ון והעשוין כמין דלת. ותוחנן על התפוח. תולוכין = טטיתא. אשקפי"א

מירחין – במים. ועל משנה זו של סומכן שאין צריך אפר לגת, מדפשיט מיתר רבי אבהו ולא

קמו בה רבנן בתראי ופשיט הלכתא ופשיט דהעקלים של נצרים = שבטים. ושל נצרים = קבוס.

ואפלי – מגת לגת, פעמים שהן יותר משנים עשר חדש דאפלי, ופעמים שהן פחות כגון

בחרפי. הכי גרסינן בתוספתא: חולטן ברותחין או מולגן במי זיתים. דרך לבשל זיתים לחיות

רכין להוציא שומן, חולטן, אשקלי"י בלעז, כמו "תחלוט ולאשישה" (פסחים יז, ב). ורופין =

רביד"ש, שטפין. וכפא – מניחן שם? ענה, ולקמן מפרש במה ענה. בתקופת ניסן ותשרי –

שהדמים והחילה שוין – או יום או לילה, ותקופת תמוז וטבת שאין יום ולילה שוין – חצי יום

וחצי לילה. רשעים עשרה שלמות בעיני. ריוקין = משמרת. כמין שקן שנותנין ביום

ששמים להוציא את יין, שוין – שלע ערס, ולא בלעי טובא. כיתנא – בלעי טפי מעמרא. חלתא

= כבורת של שבטים שמסננין בהן יין. בחבלי צצורי = תבליס של צצור דקל.

דצבתא

דְּבִיתָנָא מיישנן – אומר רבינו תם: דמפות וסדינין שלנו ששרו ביין נסך אין צריך ליישנן, מרלא קאמר כל כלי פשתן סתם, אלא הני כלים שמונו חכמים שהיו בקיאין דוקא בעליעתן, ואין חלקן ביי' אין נסך שהוא צונן ובין שאר איסור רוחם שנפל על המפות – הכל יז' לחתור בבבוס של שני, כל רדאי ידוע שעל ידי בבוס גדול שחובטין כמה וכמה פעמים אי אפשר שלא יצא האיסור. ושמן יש לחלק בין איסור שנבקע לשאנו בדבק כל כר, כמו שמשלק בפרק 'העירובין' (ובחסם ע"ב, ב). **הסבין** חלף ודאי טהרה – בגמרא מוקד לה, לחתוך בה צונן, ולא דמי לסכין ששחט בה טרפה דסגי בקיעות אבולוייתא פרק קמא דהללן (ח, ב). רשני סכין של גוים שבלוע שמטות שונות, אבא סבין ששחט אחר טריפה חתומה דהוה דרשוק – אין השמטות נבלע. **מים** שהגדה טובלת – אף על גב דרביעית מטי להטביל מחטין וציריות מאוריותא – דיינו טבילת טומאה, אבא טבילת כלי, מדין חידוש הוא ובעי ארבעים טהרה. **והלכתא** כסופו – דיינו כלים שמתחפרין באבר מנפחים. אבא אם מתחפרין מנדיין, וכן כלי עץ המתחפרין סביב רגל מבחין, אפילו למאן דאמר הכל אחד הוה ממעיד – דין צריך למצוא טבילה, בין דאין משתמשין בהן דרך התחבתה, דכלי טהרה האמורים בפרשה דיינו ששומשין בהן. **אבא** שאולין לא – אומר רבינו שמואל: ישראל ששאל כל משראלי חובטין שקנה מניו – צריך טבילה, כיון שבא לידי חוב טבילה ביד ישראל ראשון. **א'** משום דקסבר משכנתא כוביני – וכיון דלא איפשטא מטיבילן למשכנתא בלא ברכה, ואם ש' לו חלף חובט מניו חלף מתחבין טבילה – יטביל על עמו ויברך על שניהם. והנותן כלי לאומן גוי לחתן, ואפילו למאן דאמר אומן קונה שבחב כל אין צריך טבילה, כיון דאין שמו עליו, וכל הדין במעשה שהיה שהיו כפסל למדין. והדובר כלי לגוי חזר וחקר מנמו – צריך טבילה כיון שנקרא על שם גוי. אבא הממשכן כלי לגוי חזר ופדה – אין צריך טבילה. אף על גב דנמשקא ליה לתלמודא אי משכנתא כוביני, לענין אתי ודאי פשיטא דלא הוי כפסל **מגעילן** ומטבילין וטבילין – טהורין – לאו דוקא מוגעל ואחר כך טביל, אלא אפילו מטביל בירשא, דרך טבילה אינה בשביל טומאה דטבילה טבול ושער בידו, דאפילו חדשים צריכין טבילה, וחתן גוים כפסל – שפ דהדין טהרה, אף על גב דלא טהרה לגמרי, שהרי צריכה גיעול לחתוך רוחה, אפילו הכי מטביל לחתוך בה צונן. ואר' דתני בברייתא מגעילן ברישא – משום דהדינא מבני האיסור. **ובבבוס** שנשתמש בהן – למאן דחגי מותר נקט שפיר "עד שלא יטביל", אבא מאן דחגי אסור – אין לאסור אם נשתמש בו קודם טבילה. מיהו איכא למימר דגורר את קודם טבילה הגעלה לביה. **בת**

דבנתא – מין גמז, לישק"א. שרי להו – מתחין ואחר כך מנגבן, שהיו נבלע בקשרים. ונגע באשכולות – וכן מוטלות ביין, ברחים – ששוחנין בהם ויחיים קודם תנינןן לבד, ואחר כך נוטין בבר וטוען בקורה. **לא מפסיק מדי** – שהמקשה מחברין, ובזיתים אין אשכולות. **משנה** את שדרבו להפסיל – כלומר, כל דראוי לטהר בטבילה אין צריך חוקן אחר, כגון כלי ששתמשו על ידי צונן – יטביל ותו לא צריך. להעניל – במים רוחותיו, כגון כלי ששתמשו כגון, דיינו יורות וקדירות של נפחים, מוכות – גיעול, ובגמרא מפרש דבעי גמי טבילה. **ללן באור** – כדמפרש ואיל, חשוד והאסכאל – שתשמשו על ידי צלי, אסכאל – גידול"א. שפה – לוטשה באבן של נפחים, מול"א בלעז. ובגמרא מפרש, למי"ר בלעז. **גמרא** תנא וכולן – אף הגנעלים וחמלוניס, כל דבר אשר יבא באש – שנשתמש בו בני מדין על ידי האור – תעבירו באש, כעין בלוע איסורי פילטוס, כדמארין בבבולין כר' פולטוס. ופטר – קרא יתירא הוא האי "וטהר". כמי נדה תחטא – בכלי מדין כתיב. בכל יהוה – אפילו במקוה חסר. וזאת דסברלא – מספרים שגוויים בהן בניי צמר, דהיינו וגווייה תחבתו כלים של משום פילוס איסור, דהא חדשים ולא בלע מדין מוצתה לה טבילה. כלי טהרה אמורין בפרישה – דהכתב "כל דבר אשר יבא באש", ואין צורך להשתמש על ידי האור אלא כלים של צורכי טהרה, ובהנהו כתיב "וטהר" – טבילה, אבא וזאת דסברלא לא. מנא דמריד – אדמה צעפיעי אבן מעורבין, ועושין מזון כלי, כלי מחבתות ומדין – לענין חובטין בכלי גוים, דכתיב (במדרס לא) "אך את חזק" וגו', וזכיות שנשתמר, ראוי להחביב ולעשרתו כלי. הדין נרטינן, הואיל ונשתברו יש להן תקנה ככלי מחבתות דפו – הואיל וכל מחבת דרין להקטנה על ידי התכה – בכלי מחבתות ובעי טבילה. קוניא – פלומריי, תחתלו של חרס וחופין אותן בחופים של אבן. ושתמשו על ידי צונן, ויחזק מן הגוים. בתחתלו – אבא בעי טבילה, דלאו מחבתות הוי. כסופו – בטר סופו אילין, שחיפשו מחבתות, וכלי מחבתות הוא ובעי טבילה. בלקוין – שנחלתו ביד ישראל, ובפעשה שהיה – במדין. שהיו חלופות להם לישראל הכלים. לשיקועי – שלא לעלות ערם. גיעולי' גוים דאמר רחמנא במדין, דכתיב "תעבירו באש וטהר" דבעי הגעלה, היכי משכחת לה?

דְּבִיתָנָא – לְנִבְּקָה, דְּבִיתָנָא – מִיִּשְׁנָה, וְאִי אִית בְּהו קִיטְרִי שְׂרִי לְהו. אִיתָמַר: עִם הָאָרֶץ שְׂהוּשִׁית יִדוּ לְגַת וְנִגְע בְּאִשְׁבּוּלוֹת – רַבִּי וְרַבִּי חִינְיָ, חֵד אָמַר: אִשְׁבּוּל וְכָל סִבִּיבוֹתָיו טָמְאִין, וְכָל הַגַּת פּוֹלָה טָהוֹרָה; וְחֵד אָמַר: כָּל הַגַּת פּוֹלָה נִמְי טָמְאָה. וְלִמָּאן דְּאָמַר: אִשְׁבּוּל וְכָל סִבִּיבוֹתָיו טָמְאִין וְכָל הַגַּת פּוֹלָה טָהוֹרָה, מֵאִי שְׁמָא מֵהָא דִּתְנִי: שְׂרִץ שְׂמֵמֵצָא בְּרַחִים – אֵינוּ מְטַמֵּא אֶלָּא מְקוֹם מְנַעַע, וְאִם הָיָה מְשִׁקִּין מִחֶלֶף – הֲכָל טָמֵא? – הֲתָם לָא מְפַסֵּק וְלֹא מִדִּי, הֲכָא מְפַסֵּק אִשְׁבּוּלוֹת. אוּרִי לִיה רַבֵּנן לְרַבִּי יִרְמְיָה, וְאָמְרִי לָהּ לְרַבִּי הֲרִיבָה דְּרַבִּי יִרְמְיָה, כְּדִבְרֵי הָאוֹמֵר: אִשְׁבּוּל וְכָל סִבִּיבוֹתָיו טָמְאִין, וְכָל הַגַּת פּוֹלָה טָהוֹרָה. מִשְׁנֵה הַלּוֹקָה כְּלִי תִשְׁמִישׁ מִן הַגּוֹיִם, אֵת שְׁדָרְבוֹ לְהַפְסִיל – יִטְבִּיל, לְהַנְעִיל – יַנְעִיל, לְלָבֵן בָּאוֹר – יִלָּבֵן בָּאוֹר. הַשְּׁפוֹד וְהָאֶסְפָּלָא – מוֹלָבֵנן בָּאוֹר. הַסְּפִין – שֶׁפֶה וְהָיָה טָהוֹרָה. גַּמְרָא תֵּנָא: וְכוּלן צְרִיכִין טְבִילָה בְּאַרְבָּעִים סָאָה. מִנְהִי מִיִּלִּי? אָמַר רַבָּא, דְּאָמַר קְרָא: "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָּאֵשׁ וְטָהַר", הוֹסִיף לָךְ הַתְּחִיב מִתְּהִירָה אַחֲרָתָה. תֵּנִי בֵּר קְפָרָא: מִתּוֹךְ שְׁנָאֵמַר "כְּמִי נִדְּהָ" – שׁוֹמֵעַ אֲנִי שְׁעָרֶיךָ הַזֶּה שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי תִּלְמוֹד לֹמֵר: "אֵד", חֲלָק; אִם כֵּן, מָה תִּלְמוֹד לֹמֵר: "כְּמִי נִדְּהָ"? מִיִּם שְׁנֵדָה מוֹכֵלֶת בָּהֶן, הוּי אוֹמַר: אֲרִבָּעִים סָאָה. אִיצְטְרִיד לְמִיכְתִּב, וְ"טָהַר", וְאִיצְטְרִיד לְמִיכְתִּב "כְּמִי נִדְּהָ"; אִי קֵתֵב וְ"טָהַר", הָיָה אֲמִינָא: "וְטָהַר" כָּל דָּהוּ – פֶּתַח רַחֲמָנָא "כְּמִי נִדְּהָ"; וְאִי פֶתַח רַחֲמָנָא "כְּמִי נִדְּהָ", הָיָה רַחֲמָנָא – פֶּתַח רַחֲמָנָא "וְטָהַר", לֹאלְתֵּר. אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בֵּר אֲבֹהֵי: אִפְּלוּ כִּלִּים חֲדָשִׁים כְּמִשְׁמַע, דֵּהָא יִשְׁנִים וְלִבְנֵן פְּחִדָּשִׁים דְּמֹן, וְאִפְּלוּ הֵכִי פְּעֵי טְבִילָה מִתְּקִיף לָהּ רַב שֶׁשֶׁת־ אִי הֵכִי, אִפְּלוּ וְהָיָה דְּסָרְפָּלָא נִמְי! אָמַר לִיה: כְּלִי טְהוֹרָה אֲמִרִין בְּפָרְשָׁה. אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בֵּר אֲבֹהֵי: אִי שֶׁנוּ אֵלָּא בְּלִקְוִיָּה וּבְמִשְׁעָה שְׂהוּרָה, אֲכָל שְׁאוּלִין אִי. רַב יִצְחָק בֵּר יוֹסֵף זָבֵן מָנָא דְּמִרְדָּא מְגוּי, סָכַר לְהַטְבִּילָהּ, אָמַר לִיה הֵהוּא מִרְבָּנֵן וְרַבִּי יַעֲקֹב שְׁמִי: לְרִדִּי מִפְּרָשָׁא לִיה מִיָּנִיָּה דְּרַבִּי יוֹהָנָן – כְּלִי מִתְּכֹת אֲמִרִין בְּפָרְשָׁה. אָמַר רַב אִשִּׁי: הֵנִי כְּלִי וְזִכּוּכִי, הוֹאִיל וְכִי נִשְׁתַּבְּרוּ יֵשׁ לָהֶן תִּתְּנָה, כְּכִלִּי מִתְּכֹת דְּמֹן. קוּיָנָא – פְּלִיגִי בָּהּ רַב

אֵהָא וְרַבִּינָא, חֵד אָמַר: בְּתַחֲלָתוֹ, וְחֵד אָמַר: כְּסוּפֹה. וְהִלְכְּתָא: כְּסוּפֹה. אִיפְּעִיָּא לְהוּ: מִשְׁבָּתָא, מֵאִי? אָמַר מִר בֵּר רַב אִשִּׁי: אָבָא מְשִׁנן לִיה גוֹי דְּכִסְפָּא, וְאִטְבִּילָהּ וְאִשְׁתִּי בִּיה, וְלֹא יִדְעָנָא אִי מִשּׁוֹם דְּקָסְכַּר: מִשְׁבָּתָא כּוֹבִינִי דְּקוּיָא, אִי מִשּׁוֹם דְּחִיזִי לְגוֹי דְּעִתְתִּיהּ לְשִׁקּוּעִיהּ. תֵּנִי רַבֵּנן: הַלּוֹקָה כְּלִי תִשְׁמִישׁ מִן הַגּוֹיִם, דְּכָרִים שְׁלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן – מְטַבִּילן וְהֵן טָהוֹרִין; דְּכָרִים שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַל יְדֵי חֲמוּי, כְּגוֹן הַיּוֹרוֹת הַקּוֹמְקוּמוֹסִין וְחֲמוּי חֲמוּי – מְנַעִילן וְמְטַבִּילן וְהֵן טָהוֹרִין; דְּכָרִים שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַל יְדֵי הָאוֹר, כְּגוֹן הַשְּׁפוֹדִין וְהָאֶסְפָּלָאוֹת – מוֹלָבֵנן וְמְטַבִּילן וְהֵן טָהוֹרִין. וְכוּלן שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד שְׁלֹא יִטְבִּיל וְשְׁלֹא יַנְעִיל וְשְׁלֹא יִלָּבֵן – תֵּנִי חֵדָא: אָסוֹר, וְתִנְיָא אִידִּד: מוֹתָר! לֹא קָשִׁיָּא, הָא כְּמָאן דְּאָמַר: נוֹתֵן טַעַם לֶפָנֶם – אָסוֹר, הָא כְּמָאן דְּאָמַר: נוֹתֵן טַעַם לֶפָנֶם – מוֹתָר. וְלִמָּאן דְּאָמַר נוֹתֵן טַעַם לֶפָנֶם מוֹתָר, יַנְעִילִי גוֹיִם דְּאָסַר רַחֲמָנָא הֵכִי מִשְׁפַּחָתָהּ לָהּ? אָמַר רַב חִיָּא בְּרִיה דְּרַב הוֹנָא: לֹא אָסַרְהּ תוֹרָה אֶלָּא קְרִידָה

בת

בת יומא – שבישל בה גוי היום. אבל בישל בה אתמול, כבר הפיג בה טעמו בלינת לילה, ושבו כשפולטו בתבשיל אחר אינו אלא לפגם. מכאן ואילך לישתרי – אף לכתחלה. מנעילן – לא חשיב כלבון, דליבון שורף את הכלי. נבי קדשים – השפור והאסכאל – שצלה הן בשר קדש, משום דכי אתי למחר היו נותר, וכי

חדר מבשל בשר קודש למחר פליט שפור

בגיה טעמא, ונותר איסור ברת הוא. **עפרם**
ברי – עמרם בני. נבי קדשים כי בלע האי
שפור חתירה בלע – הלכך סגי ליה
בהגעלה. **אלא אמר רבא** – האי הגעלה
דקתני התם מריקא ושטיפה. כלומר, לעולם
לפלוט האיסור ודאי ליבון בעי כשאר
בלעת איסור, אלא מצות מלך היא בקדשים
"ומרק ושטף במים", כי היכי דהויא גזירת
הכתוב "כאשר יזה מזהם על הבגד" דבעי
כיוסב במקום קודש, ושבירת כלי חרס במקום
קודש שורא, אלא הדין למריקא ושטיפה. **אמר**
ליה אביי מי דמי – כלומר, מי קרי למריקא
ושטיפה "הגעלה"? אל תהא הגעלה רותחין
משמע, שכופין להקיא הכלי מה שבלע.
ומריקא ושטיפה בעונן הדין, כדאמרינן
בשחיטת קדשים בפרק "דס חטאת" (ובחים)
צו, **בא אלא אמר אביי** – הגעלה ממש
לפלוט מאיסורין. דקא קשיא לך מתניתין
דמוציבא להו לדיבון – לא תקשי, רודאי כן
בקדשים בין בגיעולא גוים תרתייחו בעינן
לפלוט איסור, לבד מריקא ושטיפה וקדשים
דאינא אלא מצות המלך. ויניד עליו רעו –
ונלמד משנה בתבחינתה של משמנתא,
ומשנתא משל קדשים. והוא הדין לליבון
שנתים צריך. יניד עליו רעו – איבעי
לתמנינהו לתרתייחו ליבון הגעלה בחודא, או
במשנתא או בקדשים, ודורו ליה חדא
באיך ונזמרת תבחינתה מינה מה התם את
בלא את ליתא, הכא נמי את בלא את ליתא.
כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו –
שמשבלין בשר, ואינו מספיק לחיות נותר עד
תשחורזו ופולטו בתבשיל אחר. ולקמן פריך:
אי הכי, הגעלה נמי לא ליבעיה מקמי דלהוי
נותר וזו לחו גיעול – שדרי כשבישל בו
למחר פלט בליעה מיום אתמול. **אלא צריכא**
דכי מבשל ביה חטאת האיסור הדר מבשל
בית – בו ביום שלמים, חזה ושוק של כהנים.
בדרי הדרי שלים וימנייהו – ואין כאן פליטת
נותר. והדר מבשל ביה שלמים לא בו ביום
כדאמרינן, אבל פעם מבשל שלמים לאחר
חטאת בו ביום, כי היכי דלא ניהו נותר
למחר. הכי גרסינן אי הכי הגעלה נמי לא
ליבעי קדשים. רב **פפא** אמר האי קריד האי
לא קריד – לעולם בקדשים איסורא פליט.
ודקא קשיא לך. ניבעי ליבון כי מתניתין לא
דמי, דגיעול גוים איידי דלא מבשלי להו כל
שעתא ומתקשה העליעה בתוכו ונדבק בו בכולו, טרשטרי"ש בלעו, ואין נוח
לפלוט בתבשיל דהוה באור. אבל בקדשים דכל שעתא מבשלי בהו – לא
קריד ונוח לפלוט, הלכך (סג) בהגעלה קא פלט. לעולם כדאמרינן מעיקרא –
דהיינו משום דבקדשים היתירה בלע. ודקשיא לך: כי פליט איסורא פליטו לא חזיר
איסורו, שכשנעשה נותר לא היו איסור בעיניה, שבתוך דופני הכלי היה בלוע
ומעולם לא הוכר איסורו. בתוך ויהי גזולה – שיהיו ורותחן עורבין על כולה.

דורא = קלחת.

בת יומא – פירש בקונטרס: שבישל בה גוי היום, אבל אים בישל בה אתמול כבר דרופג טעמו בלינת לילה. משמע דלפרשיו דלינת לילה פוגמת ולא בעינן מעת לעת. וכן פירש רבינו
חם דלינת לילה פוגמת, כי לא היה דרך בימים קדמונים לבשל בלילה, כדמשמע בפרק קמא
דברכות (ב, ג) בזמנים שקבעו לקריאת שמע בזמן שכיבה בבתיים ונעניין לה אדם. וזהו

דלבר, דלינת לילה מיקרי עבור צורה, והוי דברים
לק וחומה: אם אוכל שהוא בעין מעבר צורתו
בלילה – כל שכן איסור הגעלה בקדירה. ולשנא
ד"בת יומא" משמע שנבשל בה היום, ומדלא
קאמר "לא אסרה אלא קדרה מעת לעת", ודוקא
שעמדה כל הלילה בלא בישול, שאין ידוע מה
גורם להפיג הטעם תחלת הלילה או סופו או כולו,
אבל מעת לעת לא בעינן, והמתמריז אלא עליו
ברכה. ויש לתמוה דלדרי רבינו חם שמביא וזכר
דלבר מעיבור צורה, דהפשוט ליה שסוף לילה
גורם הפגם, דהיינו עמוד השחר דמשיב ליה נותר
לחטוינו שריפה, ונפרק שיש גומרי (טו, ג) גבי
קדוש ידים משמע דבעמוד השחר חשיב לינוח
ושמא לכך אמר רבינו חם דאינא ראיא גמורה
אזכר דלבר, דבר שלא לפשוט זה משם, ויש
לחקור דסוף לילה לבד אינו גומרי חטא, וזהו
מהדרינן הכתוב שבירה בבלי חרס מריקא
ושטיפה בבלי נחשת אחרי בישול חטאת למאן
דאמר נותר טעם לפגם מותר, ואמאי? הלא מותר
לבשל בו בתבשילא אחר נותר השחר, ודבר הכלי,
ברוך כהן בספר תהרומה שצריך לחקור שלא
היה בבלי אפילו מים חזין לבד בתוך מעת לעת,
דמים חשיבי כמו איסורא לפי שנעשו בבלה כיון
שלא היה בתוך השחר לבד פליטת הכלי,
דברידיה משערין, וחזרו ונבלעו. ודוקא בבלי של
איסור, אבל בבלי של חתר כגון בשר בבלי של
חלב או איפכא, אף על פי שהיו בו מים חזין בתוך
מעת לעת אין לחוש, שהיו הן היחור, ודאי באמרינן
תחיבה עצמה נשנית בבלה אלא דוקא באיסור.
ועוד דאיכא נותן טעם בר נותן טעם. דאפילו לפי
התפיש גבי דמים שעלו בקערה אבל נתבשלו לא.
הכא איכא שלש נותני טעם: של היחור הראשון
שנבלע בבלי, שלש נותני טעם וזמן המים חזר ונבלע
בבלי. **מכאן** ואילך לשתי – הלכך דבר
המובשל בבלי שאינו בו יומא מותר. ויש לתת
טעם מה דאין לחזירי חטאת ולאסור הקדרה –
לפי שהקדרה רחבה מאיכל ונוח תחלה, אבל
המאכל לא נבלע בו איסור מעולם. והגעלה כל
בו יומא אין להגעול אלא בשלים, דשמננות
הנפלט בתחין טעם לשבח הוא, דלא שרינן לעיל
בפרק של (בת) חמין של גוים אלא משום
דסתם כליהם אינן בני יומן. אבל כשמגעילין כל
חמין עברת הפסח בארבע שעות, רשעת היחור
דיא – יכול להגעיל אפילו כל בו יומא בפתוח
מששים, דבר נותן טעם בר נותן טעם: של הפחית
החמין בקערה, ומזמנו למים, ומן המים חוזר ונבלע
בקערה, ועדיין הכל היחור, ועוד, כי יותר מתקלקל

טעם חמץ בבלי שאין ראוי לאכילה, ממה שמתקלקל טעם בשר בדגים שנתבשלו אחריו,
לפי שהדגים ראויין לאכילה חבשר נותן בן טעם נבלע, וכן מה שנתנו לעשות לתת בלי
המוגעל במים צוננין מיד אחר הגעלה, אין לידע למה נהנו בו, דאין לומר משום דתנן בפרק
"דס תרומה" (ובחים צו, א): ובחמים אומרים מריקא בחמין ושטיפה בצונן – דהיינו בקדשים.
אל תהומה קאמר התם דליא? ויש מפרש את דקאמר שטיפה יתירתא – היינו שתי
שטיפות בצונן, ובתורה ליתא דמי שטיפה אחת. לולי חזיר משמע בו, ועל זה הנה
בשטיפת צונן בכל הגעלות. מידו בקונטרס פירש שם: שטיפה היא שטיפת צונן, ובתרומה
ליתא כלל, ולפיכך צריך טעם למנהג.

הסכין שפה ונועצה עשר פעמים בקרקע – בירושלמי קאמר שלש פעמים, משמע דהבא לאו דוקא עשר פעמים. מיהו מדקאמרין לקמן: דצה עשר פעמים בקרקע משמע דדוקא קאמר, ויש להחמיר. **אמר** רב הונא בריה דרב יהושע ולאכול בה צונן – פירש רש"י: אבל לאכול בה רותח בעי הגעלה. וכן משמע בפסחים (ל, ב) דקאמר גבי סכיני דפסחא: והלכתא אידי ואידי ברותחין, פירשו:

- קתייהו ופרוליהו. אבל קשה דבפרק קמא דחולין
- (ת, ב) קאמר גבי סכין של גוים מלבנה באור,
- משמע דצריכה ליבון. וכן בתוספתא (פרק ט)
- תנאי: הסכין והשפודין ואסכלא ולבנן באור! לכך
- נראה: בראי' לחתוך בה רותח צריכה ליבון. והא
- דפסחים דמשמע דסגי ברותחין, היינו לפי שבלע
- היתירא, אבל בסבינים של גוים דבלעי איסורא
- בעו ליבון. וכן משמע קצת דיש חילוק בין בלע
- היתירא לבלע איסורא. ואומר רבינו תם, דהא
- דיקמא לן דסכין בעי ליבון היבא דאיסורא בלע,
- היינו דוקא באיסורא דסכין גדולה שדרך לצלות
- בה בשר. דיקא נמי, דקתינ בתוספתא: הסכינן
- השפודין כו', סכינן דומיא דשפודין ואסכלא.
- אבל סכינים קטנים שאין דרך לצלות בהם בשר
- ודאי סגי להו בהגעלה אף בשל גוים. ורבינו יצחק
- בן אשר מצריך ליבון גם בסכינן קטנים לפי
- שפעמים דרך להפוך בהם בשר על גבי גחלים.
- ורבינו תם אומר דזה אינו קרי תשמישו על יד
- האור, כיון דאין תשמיש קבוע על ידי האור סגי
- בהגעלה. וכן בירושלמי, דאמר: הרא דתימא
- בסכין קטן, אבל בגדול בעי ליבון. ויש לדחות
- אותה ראייה. דקאמר הוה מהא דקאמר: הסכין
- שפה חתורה כי אלמא תשמישו דאריי
- בצונן, ובצונן ליכא חילוק בין תשמישו על ידי
- האור בין אין תשמישו על ידי האור. ומפרש הרב
- רבינו אלחנן הירושלמי כן הוא: הרא דתימא

גדנפא דלישא – שפה של עיסה סביבות פיה, כדי שתקבל מים הרבה ויעברו הרוותחין על שפתה. כבולעו – כענין שבלעו שפת הדוד את האיסור, ופליטהו. מה בולעו בניצוצות – לאו בולעו אלא על ידי ניצוצות, שניות הרתיחות שם ולא הוכנסה לתוך יורה אחרת בשעת בליעת האיסור. כך בשעת פליטה – אף על פי שלא

הכניסה לתוך יורה אחרת, הואיל ונתמלאת יפה יפה ומעלה ניצוצות על שפתה ופולט. ומיהו גדנפא בעינן, משום דאי לאו הכי – דלמא לא דהו מסקא ניצוצות על השפה בהא זימנא, אבל איסור הנתבשל בה פעמים הרבה, אם לא העלה ניצוצות כל שעה העלה פעם אחת. ונועצה – אף על פי ששפה. ויש אומרים: משפשה בבגד צימר שאינה חלק, ומעביר שמנוניתה. שאין בה גומות – בעובי רחבה, שלא תהא שמנונית בגומא. ולאכול בה צונן – אבל דבר רותח אסור לחתוך בה עד ב"כל שעה" (פסחים ל, ב) לענין חמץ בפסח. דצה = נעצה. שבויר מלכא – גי' דהה. מר קים לי בגייה – רב יהודה מכיר אני בו שהוא פרוש ולא יאכל דבר איסור, אבל כך איני מוחזק שותא פרוש כל כך. מאי עבדת באורחא – דרך פרסיים למסור נשים לאבסנאים, וכשישיגון להם בלילה שעבר קיבל באטי ורב יהודה קיבל.

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

בסכין קטן – שאין רגילות לחיות בה גומות ואין בלוע בגומות, וסגי בנעיצת קרקע. אבל סכין גדול שדרך לחיות בה גומות צריכה ליבון, דבנועצה בקרקע אינו מועיל לשפשוף ולהעביר האיסור הנדבק בגומות, הלכך אפילו לחתוך בה צונן צריכה ליבון. ולא סגי בהגעלה אפילו לצונן, משום דלא מהניא הגעלה אלא להפליט האיסור הבלוע בתוך הסכין, אבל לא מהני להעביר איסור הנדבק, והשפשוף בקרקע מהני להעביר איסור הנדבק, וכיון שיש גומות אין תקנה להעביר איסור הנדבק רק על ידי ליבון. ומכל מקום נדחית הראיה דרבינו תם מן הירושלמי, ולא מיידי כלל בתשמישו על ידי האור. ורבינו ברוך מיישב הראיה. ודחי פירושו: הרא דתימא בסכין קטן – שאין תשמישו על ידי האור, וסגי בנעיצת קרקע אפילו לחתוך בה רותח. ויש לית טעם, משום דסתם סכין קטן אין תשמישו רק בצונן ואינו בלוע כלל בתוכו רק נדבק בו מבחוץ, אבל גדול תשמישו ברותחין וגם תשמישו על ידי האור, הלכך בעי ליבון לחתוך בה רותח, כן נראה למורי ליישב פירוש רבינו ברוך. ואומר מורי, דהא דקאמר הכא נועצה עשר פעמים בקרקע – היינו דוקא בקרקע קשה שהיא מעברת השומן ושפה, אבל לא רכה שאינה מעברת השומן, וגם לא קרקע קשה יותר מדאי. ודוקא נקט קרקע, ולא אבן ולא אפר ולא קרקע רכה. **אידיכר** מה דעבדת באורחא פירש הקונטרס: ששיגר להם שתי שפחות, רב יהודה לא קבלה ובאטי קבלה. ונראה ולא חטא בה. שגדיון היה עבר קצת שמועבט שג שחרור כדאמרין פרק "עשרה יוחסין" (קידוש ע, ב): באטי בר טובי ברמות רחיה לא שקיל גיטא דחיותא.

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

משנת הורו בית דין כו' כגון שהורו שחלב או דם מותר. והלך היחיד ועשה שזנע על פיהם – מפרש בגמרא. בין שעשו – בית דין ועשה היחיד עמם. כגון שאכל דם או חלב עמו. בין שעשו ועשה אחריהם – בזה אחר זה. בין שלא עשו – בית דין. ועשה – היחיד על פיקדו. פסור – מלחבאי כשבה ושעירה. והואיל ותלה בבית דין ועשה על פיהם. הורו בית דין

הורו

במבוא: העשית מעצמ - חייב, בהוראת רבי
דין - פטור. **גמרא** לעולם אין בית דין חייבין -
כי עשו הקהל או רובו על פיהם. כלומר, בין למאן
דאמר בית דין מבאיא פר בין למאן דאמר צבור
מבאיא פר ולא בית דין - לא עלת לא דחי צבור
הוראה דלחייב קרבן, ולגבי יחיד דלחייב תולא
בית דין. עד ששאו - בית דין לצבור: מותרין
אתם. רבי אמר - לעולם לא נגמרה הוראה
לחייבין קרבן עד שיאמרו מותרין אתם לעשות.
אף אנן נמי תנינא - בפרק "אלו הן הנזקקין". חור
וקו נמריא לעירו וכו'. הדרה לעשות, דמשמע
דקאמר: מותרין אתם לעשות, דנגמרה הוראתו -
חייב. הורו לה אין להנשא, עד שפי עד אחד,
דאי שבני עדים - לא צריך בית דין, והלכה
וקלקלה - בנות, ואחר כך בא בעלה. חייבת
בקרן - לפי שלא יחזיקה בבית דין. מדהני
"הורו לה אין להנשא", ולא קנתי "החירות"
בית דין - שמע מינה דלא נגמרה הוראתה עד
שיאמרו מותרין אתם לעשות. הורו בית דין
לעבור - דמשמע הורו בית דין לעשות, דאנה
נגמרה הוראתה עד שיאמרו מותרין אתם
לעשות. והא לא תנן הכי - ברלחו משקול לרב
דימי. אמר רבא - חור קנתי, דמשמע הכי: חור
החיד ועשה, או שחגג או על פיהם שחגג. כגון
שחורו בית דין שחלב מותר ותתחלף לו חלב
בשומן ואכלו דפטור, אף על גב דלא חיי על פיהם
ממש ואלא במתכוין אכיל ליה. אפילו הכי,
הואיל וזילא מתברין דחיל הוא - לא הוה
חור ביה, שחיי הורו בית דין שחלב מותר -
הלכך תולה בבית דין קרינא ביה. ופטור. על פיהם
ממש - כגון שחורו בית דין שחלב מותר, והלכך
ועשה על פיהם, לאשמועינן דרובו על פיהם
פטור. ואית דאמרי - דאי קנתי, לא חיי איצטרך
למיתני "שוגג על פיהם" דמשמע דבשוגג ממש
על פיהם הוא דפטור, דריתני על פיהן ממש, וידע
דחלב הוא, ופטור משום דחלבי דלא בית דין ממש.
אבל שוגג שלא על פיהם - כגון שחורו בית דין
שחלב מותר, ותתחלף לו חלב בשומן ואכלו -
חייב. שלא תלה עצמו בבית דין. רב אמר - פטור -

אויפא דאמיר, אַמיר רבא: שױג על פיהם הוא דפטור, אַבל נתחלף לו חלב בשומן ואכלו - חייב. מילתא דפשיטא ליה לרבא, קמבעיא ליה לרמי בר חמא. דבעי רמי בר חמא: הורו בית דין שחלב מותר, ונתחלף לו בשומן ואכלו, מהו? אמר רבא, תא שמע: הלך יחיד ועשה שױג על פיהם כו', שױג על פיהם למה לי? לאו לאתווי הורו בית דין שחלב מותר, ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו - פטור. - דלמא שױג על פיהם הוא דפטור, אַבל נתחלף לו חלב בשומן ואכלו - חייב. אויפא דאמיר: אַמר רבא, תא שמע: הלך יחיד ועשה שױג על פיהם; מאי לאו שױג על פיהם הוא דפטור, אַבל נתחלף לו חלב בשומן ואכלו - חייב. - דלמא או שױג, או על פיהם. בפלוגתא: הורו בית דין שחלב מותר, ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו - רב אמר: פטור, ורבי יוחנן אמר: חייב. מיתבי: "מעם הארץ בעשתה" - פרט למשומר, רבי שמעון בן יוסי אומר משום רבי שמעון: אינו צריך, הרי הוא אומר "אשר לא תעשינה בשנה ואשם או הודע", השב מדיערתו - מבאי קרנן על שנגח, לאו מדיערתו - אינו מבאי קרנן על שנגחו; ואם איתא, הא לא שב מדיערתו הוא! אמר רב פפא, קסבר רבי יוחנן: שױג דכי מתירע לשו לבי דתני דתרי הוי והוא נמי דתר ביה, שב מדיערתו קרינן ביה, וחיובי. אמר רבא: מודר רב, שױגו משלים לרוב צבור; מאי טעמא? אמר קרא: "שנגחה", עד שיתר פולין בשנגחה אחת. "כי שעשו ועשה עמה" כו'. למה ליה למיתנא פה הני? בשלמא רישא לא זו אף זו קתני, אלא סיפא דלחייבא, אויפנא מביעי ליה!

ואת תורת העולה היא העולה – "אאת" "היא" "העולה" – הרי אלו שלשה מיעוטי: חזר, פרט לנשחטה בלילה, וחד, פרט לנשפך דמה. וחד, פרט ליציאת דמה חוץ לקלעים, שאם עלתה על גבי המזבח תרד, ולא היא עלתה חשובה. ודכי נמי מפרש במסכת נדה בפרק "ורצא דופין" (מ, א). **שבעה שבטים** – דהו רוב שבטים, מביאים שבעה פרים. דקסבר רבי

יורדה דשבת אחד איקרי "קהל", וזן מביאין
ולא בית דין. הוראה מליה נבית דין - דכתיב
ו"נעלם דבר" - והדינו שדורו לעבור, "מעני
הקהל" - והדינו בית דין. בית דין משלים
צבור - דעשו עם מעט צבור והשלימו לרוב
צבור. (מיתין) - ורבי מאיר פטר צבור,
הא קא מבייב בית דין. כדארמין לקמן, רבי
מאיר אומר: שבעה שבטים שחטאו - בית דין
מביאין עליהם פר, וזן פטורין. ואי קשיא: דא
ארמין בלכ הותרה אל מיעוט אור מיעוט אלא
לרבות, והכי ארמין אלו משלה מיעוט
בדמעטין אותם: בירושלמי מפרש: יחי מלי -
היכא דליכא אלא שני מעטין, אבל הכא
דאיכא שלשה מיעוטין בזה ארז וזה בחד קרא -
כלוהו אתו למעט. כון ב"ב מדרב מנצא: ארתו
השבע חיוב - להביא פר, שקדוש שנת אחד
אקרי קהל. רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו -
של רבי מאיר. דא מנותינא מפרש לקמן. אמר
ר' אבי ובהוראה - קדימא לן כי הורו בי פר, הלך
ועשו רוב קהל עד פדום. שמנאיס פר, הלך
אחר רוב יושבי בארץ ישראל - דאזתם
שבתה לארץ אינן כון זמנן. ולא אתון דמחל
מצינן להלחן, חרצה לארץ דאי. פשיטא
פרובין ונתעמטו - בגן שדורו בי רוב ועשו רוב
קהל על פדום. דנתחייבו להביא פר. ולא
הספיקו להביא פר עד שנתמעטו, שנתו מקצתן
היינו אלא. חטא כון משחו ונשעו רוב - דהנן
(תוריות) א. חטא כון משחו ונשעו רוב - שלא
תתנו, דהיו חייבים להביא כשבה או שעירה,
ולא הספיקו להביא פר שנתמעטו - שהיו חן
בדחיותו תחייבו להביא כשבה או שעירה -
בכתחלה. וכן נמי חייבין פר בכתחלה. רבי
שמעון אומר וכו'. הכא נמי, אם נרד להם עד

"זאת תורת העולה היא" - תרי אלו שלשה מעינות:
 ואיבעית אימא, "עדיין אני אומר" לא מצית מוקמת
 לה קרבי יהודה. דקתני: רוב קהל שחקאוו - בית דין
 מביאין על ידיהן פר, ואי רבי יהודה, האמר: צבור
 הוא במיית, בית דין לא; דתנן, רבי יהודה אומר:
 שבעה שבטים שחקאוו - מביאין שבעה פרים. ורב
 נתמן אמר שמואל: זו דברי רבי מאיר, אבל חכמים
 אומרים: יחיד שעשה בהוראת בית דין - חייב. מאי
 רבי מאיר ומאי רבנן? דתנא: חורו ועשו - רבי מאיר
 פטור, וחכמים מחייבין, מאן עשו? אילימא בית דין,
 מאי מעמא דרבנן דמחייבי? והתנא: יכול חורו בית
 דין ועשו בית דין, יכול יהו חייבין? תלמוד לומר:
 "תקהל ועשו" - מעשה תלוי בקהל, והוראה תלויה
 בבית דין. אלא חורו בית דין ועשו רוב קהל, מאי
 מעמא דרבי מאיר דפטור? אלא לא חורו בית דין
 ועשו מעוט קהל, ובהא קמפלגא, מר סבר: יחיד
 שעשה בהוראת בית דין - פטור, ומר סבר: יחיד
 שעשה בהוראת בית דין - חייב. אמר רב פפא: דכולי
 עלמא - יחיד שעשה בהוראת בית דין פטור, אלא
 בית דין משלים לרוב צבור קמפלגא, מר סבר: בית
 דין משלים לרוב צבור, ומר סבר: אין בית דין משלים
 לרוב צבור. ואיבעית אימא: חורו בית דין ועשו רובו
 של קהל, ומאן חכמים? רבי שמעון היא. דאמר: צבור
 מייתי ובית דין מייתי. ואיבעית אימא: שבט שעשה
 בהוראת בית דינו, ומאן חכמים? רבי יהודה היא.
 דתנא: שבט שעשה בהוראת בית דינו, אותו השבט
 חייב. ובעיניה אמימר: הוה שטתא שטתא דהוה

לחק משנתמעטו – פטורין. מועצין ונתרבו מאי – כגון שהורו בית דין ועשו מיעוט קהל על פיהם, דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. ומתו מקצתן של רוב קהל, ונתרבו אלו. ולאחר שנתרבו נודע להם שחטאו. והני מועטין ונתרבו לא דמי ממש לחטאו עד שלא נתמנו. דמועטין כי חטאו בהוראה – לאו בני קרבן ניהו, דיחיד שעשה בהוראת בית דין

פסור, אבל כי חטאו כהן משיח ונתיא עד שלא נתמנו - נעשו בני קרבן, ומחויבי לאחוי כשבה או שערה. אבל מרובין נתמעטו - דמי ממש לחטאו עד שלא נתמנו. דרא מרובין כי חטאו בני קרבן ניעה, ואמטול הכי קאמר במרובין נתמעטו דהוי פלגותא דרבי שמעון ורבנן. אבל דרבי שמעון קרבנא אי. בעי מאמרין נא שמעון דבתר ידיעה אויל, דאמר אם נודע להם עד שכל נתמנו היקבין כבתחלה - הזא נמי מחייב, דכי אתיידע להו מרובין אתיידע להו, דכי נתברא אתיידע להו ומביאין פרי. אבל דבתר חטאה אולי, דאמרין דרי אלו כהדיוטות, הואיל וזכאי כי נתמנו - הזא נמי אויל בתר חטאו, וכו - חטאו - אכתי מועטין היו פסורין, דידוד עשישה בהוראת בני דין פסור. ו**תבשרא** **אימור** השמעת ליה לרבי שמעון **דאולי** אף בתר ידיעה - דאמר אם נודע להם עד שלא נתמנו היקבין, הזכא דהוי חטאה פלגית. **השתא** - דלדחי כי דיעא משנתמנו דלדחי פרי. ואמאי קתני משנתמנו פסורין? אלא מדרקתני פסור - שמע מניה דרבי שמעון חטאה וידיעה בעי כחיובא. ומועטין נתבררו - דלדרי חטאה פסורין. **כדי** כי חטאו - פסור חטא, וידיד עשישה בהוראת בית דין פסור. **או דלמא** - כיון דחלב חלב חטא הוא, דבין חלב המשה חלב הקרב ובין חלב המזבח חלב הדיקן - שם אתר הוא. שחלב סתם אימור. **כדי** **דרי** **אימור** גיטו - חלב אינו שוח בכל, דחלב חיה מותר. **או דלמא** - כיון דאדלו צבור אכלי האי חלב הואי דם שלא בהוראה בשגת מעשה - מיתרוב כח דחיה, אי בעי כשבה מיתר, אי בעי עזריה דמיצא אשורין קרבנא, ושתא נמי, כי עשו הוראה - מנצטרפ. ו**ימיעין** **בתרא** **קעבורה** ויה - קרבנא

[illegible]

או לא בעינן הווא בית דין דחורו להם מפקרא דתתיו להו ידיעה - כלומר, לא בעינן דתתיו להו ידיעה לבית דין קמא ונוטסרפי. עד שתפשוט הוראה בכל קרית ישראל - דהיינו אותן שישבו להורות. כגון שהרבין הווא אחד מהם - או תלמיד בראשו, דנראה כדורה לדבריהם ונגמרה הוראה. במארה אתם נארים וגו' - כגון שהיו כולל דיכולין

לקבלה. הכי משמע: אי איכא גוי כולו וקא עבר עליה דתא גברא - אותי אתם קובעים, - והכי כתוב בספריים במסכת עבודה זרה בפרק אין מעמידין. ו אי איתא הוראה - ומהדורין שבעים ואחד. הוויא הוראה - אף על פי שלא דורו כל אתון שישבו להורות. שיבא = אופרא. **משנה** חורו בית דין - ועשו רוב צבור על פיהם. וידעו שמעין וחורו - מהדורא דמי. שהביאו כפרתן ובין שלא הביאו כפרתן - ולאחד שידעו שטעו הלך היחיד ועשה על פיהם. דזה אין מצטרף עם רוב הצבור, לפי שלאחר שנודע להם עשה זה. רבי שמעון פוסק - לפי שברשות בית דין הוא עושה. שזה עדיין לא היה יודע שידעו שטעו וחורו בתו. והוי תולה בבית דין. הלכך פטור. רבי אלעזר אומר ספק - כלומר ספק אי בתולה דרבי. רבי שמעון פוסק - לפי שברשות ומביאין אשם תלוי. ואיהו הוא הספק - כלומר, אמאי הוא חייב אשם תלוי. ישב לו בביטוי חייב אשם תלוי. שהוא קרוב לפטור - דהוי ודאי תולה בבית דין. שלא אתי כחילה. הואיל והאי לו למדינת הים. אמר לו בן קנאי מאי שנא זה שדחלך למדינת הים מן היישוב בביתו. אמר לו רבי עקיבא - לפי שהיישוב בביתו אפשר שישמע שביט דין חורו בתו. והוי קרוב לתולה בשמען ולפיקר חייב להביא אשם תלוי. והוה שדחלך למדינת הים - לא היה יכול לשמעה. והוי תולה בבית דין ממש. הלכך פטור. **גמרא** כל הוראה שיצאה ברוב צבור - אף על פי שביט דין חורו בתו. ויהי העושה אותה פטור. לפי שלא ניתנה הוראה אלא לתבין בין שונג למייד - להודיע שהעושה על פיהם שונג הוא ולא מיד הוא. וזה על פי הוראה חורו עושה, והוי שונג וידע ויחד עושה בהוראת בית דין פטור. ופירוש אחר: לא ניתנה הוראה לפטור יחיד התולה בה

או דלמא [ידיעה] דההוא בית דין דהורו בעינן? תיקו. אמר רבי יוחנן: מאה שישבו להורות - אין חייבין עד שישורו בוקין, שנאמר: "ואם כל עדת ישראל ישגו" - עד שישגו בוקין, ועד שתפשוט הוראה בכל עדת ישראל. אמר רב הונא בריה דרב הושעיא: הכי נמי מסתברא, דבכל התורה פולה קיימא לו רובו ככולו, והכא כתיב "כל העדה", הואיל וכך - אפילו הוה מאה. [תנן]: חורו בית דין, וידע אחד מהן ששמעין או תלמוד וראוי להוראה, והלך ועשה על פיהם, בין שעשו ועשה שמעון, ובין שעשו ועשה אחריהם, ובין שלא עשו ועשה - הרי זה חייב, מפני שלא תלה בבית דין. הוי הוא דחייב, הא אחר - פטור. ואמאי? הא לא נגמרה הוראה! - הכא במאי עסקינן, כגון שהרבין הווא אחד מהן בראשו. תא שמע: חורו בית דין, וידע אחד מהן ששמעין, ואמר להן "טועין אתם" - הרי אלו פטורים. טעמא דאמר להן "טועין אתם" - דפטורים, הא שתיק מישתק - חייבין, וגמר לה הוראה. ואמאי? והא לא חורו בוקין! - אמר: הכי נמי כגון שהרבין בראשו. מתיב רב מישתאי: סמכו רבותינו על דברי רבן שמעון בן גמליאל ועל דברי רבי אלעזר ברבי צדוק, שהיו אומרים: אין גזרין גזירה על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולין לעמוד בה, ואמר רב אדא בר אבא: מאי קרא? - "במארה אתם נארים ואחי אתם קבעים הגוי כלו", והא הכא, כדתיב "הגוי כלו", ורובא ככולא דמי, תיובתא דרבי [יוחנן] [יוחנן]? תיובתא. ואלא מאי "כל עדת" דאמר רבמנא? הכי קאמר: אי איכא

בוקין - הויא הוראה, ואי לא - לא הויא הוראה. אמר רבי יהושע: עשרה שישבין בדין - קולך תלוי בצואר בוקין. - פשיטא! - הא קא משמען לו: דאפילו תלמיד בפני רבו. רב הונא, פי הוה נפיק לבי דינא, מיייתי עשרה תנאי דבי רב לקמיה, פי הכי דניממין שיבא מפשרא. רב אשי פי הווי מיייתי מרפתא לקמיה, מיייתי עשרה טבחי מפתא מחסא ומותבי קמיה, אמר: פי הכא דניממין שיבא מפשרא. **משנה** חורו בית דין, וידעו ששמעין, וחורו בתו. בין שהביאו כפרתן ובין שלא הביאו כפרתן, והלך ועשה על פיהם, רבי שמעון פוסק, ורבי אלעזר אומר: ספק. איזהו ספק? ישב לו בתוך ביתו - חייב, הלך לו למדינת הים - פטור. אמר רבי אבהו, מהו אני בזה, שהיה קרוב לפטור מן התורה. אמר לו בן קנאי: מאי שנא זה מן היישוב בביתו? - שהיושב בביתו אפשר היה לו ששמעין, וזה לא היה לו אפשר שישמע. חורו בית דין לעקור את כל הגוף. אמר: אין נדה בתורה, אין שבת בתורה, אין עבודה זרה בתורה - הרי אלו פטורים. חורו לבטל מקצת ולקצת מקצת - הרי אלו חייבין. כיצד? אמר: יש נדה בתורה, אבל המא על שומרת יום כנגד יום פטור. יש שבת בתורה, אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור. יש עבודה זרה בתורה, אבל המשתתף פטור - הרי אלו חייבין, שנאמר: "ונעלם דבר" - דבר ולא כל הגוף. **גמרא** אמר רב יהודה אמר רב: מאי טעמא דרבי שמעון - הואיל וברשות בית דין הוא עושה. איכא דאמר, אמר רב יהודה אמר רב: אמר רבי שמעון: כל הוראה שיצאה ברוב צבור - יחיד העושה אותה פטור, לפי שלא ניתנה הוראה אלא לתבין בין שונג למייד. מיתיבי: פר העלם דבר של צבור ושערי עבודה זרה בתחלה גזבין עליה, דבר רבי שמעון. רבי יהודה אומר: מתרומת הלשכה הן באין. אמאי? בין דגבי להו - הוי ליה "הודע"! - איבעית אימא: כגון שגבו סתם. ואיבעית אימא: כגון דלא הוה ליה בפתא. ואיבעית אימא: רב באיךד תנא סבר, דתנאי איפכא: בתחילה גזבין להן, דבר רבי יהודה, רבי שמעון אומר: מתרומת הלשכה הן באין. תני: רבי מאיר מתיב, ורבי שמעון פוסק, רבי אלעזר אומר: ספק. משום סומכוס אמרו: תלוי. אמר רבי יוחנן: אשם תלוי איכא בינייהו. אמר רבי יודא: מושל דרבי אלעזר למה הדבר דומה - לאדם שאכל ספק חלב ספק שומן ונודע לו, שמיא אשם

אלא להכיר לבין עושה בשגגת עצמו לעושה מיד וברשות בית דין. וזה הרי אומר לנו שלא ידע שחורו, ומיד עשה על פיהם ולא על שגגת עצמו, ויחד עושה בהוראת בית דין פטור. מיתיבי פר העלם דבר של צבור - כגון שחורו בית דין בעבודה זרה ועשו צבור על פיהם, וידעו שטעו וחורו בהם, וצריכין מעות כדי ליקח פר ושערי עבודה זרה של צבור. בתחלה גזבין להם - שגזבין גזבין מכל אחד מישראל מעות לקנות מהם פר ושערי עבודה זרה לצורך קרבן, דברי רבי שמעון. ואמאי? - קאמר רבי שמעון דרסור, דברשות בית דין הוא עושה. הא כיון דאגבי להו מעות לצורך פר העלם דבר של צבור הוה מתייעד ליה שהבית דין טעו וחורו מהדורא, ואמאי חורו תולה בבית דין איבעית אימא שגבו ממנו סתם - שלא הודיעוהו לצורך מה הן גזבין. ואיבעית אימא דלא הוי כפתא - כי גבו להו, ולאחר גבייה חורו דעשה על פיהם. רבי שמעון אומר: מתרומת הלשכה הם באים - דלא הוי מפרסמא, הלכך, כי עשה על פיהם - הוי תולה בבית דין. הלכך פטור רבי שמעון. ותנא דמתניתין הכי סבירא ליה אליבא דרבי שמעון, דמתרומת הלשכה הן באין. תניא רבי מאיר כחייב - דתולה בעצמו הוי, ורבי שמעון פוסק - דתולה בבית דין הוי. רבי אלעזר אומר ספק - במאי אשם תלוי. איכא בעיניה - כן רבי אלעזר סומכוס. ורבי שמעון אשם תלוי, דהכי קאמר סומכוס: מעשה שלו תלוי הוא. וליכא למימר שנא תולה בעצמו הוה, דלא הוי בר חיוב מעליא. דהייבא דהוי לפני חזקה אחת ספק של חלב ספק של שומן ואכלו - ברין הוא ודביא אשם תלוי משום דאיכא למימר שנא חלב ממש אבל דהוי בר חיוב מעליא. אבל הכא - ליכא למימר שנא תולה בעצמו ממש חורו, שחורו על פי הוראה הוא עושה תולה מעשה שלו תלוי הוה. דהוי חזב של תלוי הוה, דלא הוי צד חיוב מעליא - הלכך איני מביא אשם תלוי. לארס שאכל ספק חלב ספק שומן - דהרי סבור ששומן הוא, ונדע לו ספק הוא, שמיא אשם תלוי משום דשמא חלב ממש אבל, הכי נמי, איכא למימר שמא תולה בעצמו ממש הוא.

ולא

ולא מיבעיא לנאן, דאמר גבור מביאין – דכי הביאו בפרתן דמי, דהא מפרסמא מלתא
ולא הוי האי יחיד תולה בבית דין, אלא אפילו לנאן דאמר דכי הווי בית דין ועשו קהל
על פיהם, דבית דין מביאין עליהם פר ורם פטורין, דאיכא למימר לא מפרסמא מילתא
כל כך, והאי יחיד תולה בבית דין הוא – אפילו הכי לא תולה בבית דין הוא, שדרי יהי

בידו לישאל מפני מה בית דין מביאין פה. ואי
 1 שאלו אמורים לו דעת חזרו. הלכך תולה
 בעצמו קריא ביה, ואינו צריך חוב מכללה. **א**
 הלכך מביא אשם תלוי. ספק מעבדו יום נתפס
 2 לו - והוא כפרה מעליא. ספק משהשבע נתפס
 לו - ולא הוי כפרה מעליא. ריבנים צוהו
 3 בחיב, דקיימאן קל דפטור דאין צריך להביא קרבן
 4 ואף על פי שחזר קרב אחר ממדל של כן
 5 הורבים - אין בו שום פסול, דהכי אמר בפרק
 6 "תמיד (שהטו) (פסחים נט, א) דאני עשה דפטס
 7 ועשה דאביבין קרישים דאני עשה דהשלמה.
 8 ודאני עשה שנינו אחריני טובא. ודאני הבא (פסחים
 9 דבין השמשות לית ביה צד חוב מעליא. דליכא
 10 ללמירי שמונ עשה השבעה נתפס לו - שדרי יכל
 11 השמשות כדדק עין אור אדם בעולם יכל
 12 לעמוד עליו כל מן הדין ואן מן הלילה. ופטור.
 13 הכי נמי ליכא ללמירי שמונ ממש תולה בעצמו
 14 שדריי כבר חזר בית דין. **ו**לא מביעא למאן
 15 דאמר בית דין מעליא. - ולא צבור, דלא
 16 פטורא מכלתא דאין. והאי יחיד תולה ביה
 17 דאמר ופטור. **א**לא אפילו למאן דאמר צבור
 18 מביאין - ואיכא למימר מפרסמא מכלתא דאין.
 19 והאי יחיד לאו תולה בבית דין ותולה בעצמו
 20 דאמר אפילו הכי תולה בבית דין הוא. **ז**לא
 21 עשה - על פירן עשה. **א**לא משכח איניש
 22 לדישיליה - ולא סליק ארעיהו למשאל למה
 23 יהא צבור פה. הלכך ליכא צד חוב מעליא.
 24 דהוא צד פטור שיק רב טפי, דתולה בבית
 25 דהוא. הלכך אמר מביא אשם תלוי. החזיק בדרך
 26 בנייתו - לרבי עקיבא פטור דהא חזיק בדרך
 27 דחזין וטרוה הוא לא היה אפשר לו שישמע
 28 למימר. **ח**גא חבי קשיא ליה דבר כולה מלתא
 29 משמע - דחזרו לעקר כל הגוף. דהא לא תביב
 30 "מזכר" דאורא איפכא אדריב כלטל למעק
 31 ולקיים במקצת. יכול היו פטורין ובי חזר למעק
 32 כל הגוף - דיו חיבין. תלמוד לומר וישי ונעלם דבר
 33 בא כללמו דבטול מקצת חזקת מקצת חזקת חזקת.
 34 **י**א פשטן - כלומר, הכי משמע האי "נעלם"
 35 דהדיו חזקת מקצת חזקת מקצת: **אמר עולא** רבי
 36 ביה ונעלם מזכר - דהאי מים דנעלם שדיא
 37 "אדבר". דמים נדרשת לפיו ולאוהיו, וקרי ביה
 38 "נעלם מזכר", דמשמע מזכר ולא כן. **י**אמר
 39 **עולא אמר** - מיספא דקרא נפקא. **מ**כל מוצות"
 40 משמע: מכל מצות של שבת, דהוי בטול

עד שיורו דבר שאין הצדקן מדין בו, אבל דבר שהצדקן מדין
 ויזיל קרי בי רב הוא. תנן: יש גדה בתורה אבל הכא על שומרת יום
 לה, מלמד שסופרת אחר לאחר! - דאמרי: הערצה שריא, גמ
 דאמרי: בדרבה אסירא, שלא בדרבה שריא. - הא כתיב: "משכב
 גמבר ביצה הוא דאסור, אבל הערצה - שריא. - אי הכי, אפילו ג
 דכתיבא. ואיבעית אימא. דאמרי: ובה לא הויא אלא ביממי, דכ
 לרשות פטור, ואמאי? הוצאה הא כתיבא: "לא תוציא משא מבית
 דאמרי: הוצאה והכנסה הוא דאסירא, מוציט חורק שרי. תנן: "י
 הא כתיבא, דכתיב: "לא תשתתחו לאל אחר!" דאמרי: כי אס
 דאמרי: השתחויה גופה בדרבה הוא דאסור, דאית בה פשוט

בני רב יוסף אין חרישה בשבת מהו – הכא לא מבעיא ליה לרב יוסף בדבר שאין הצדוקין מודין כלל, אלא בבטול מקצת וקיום מקצת קא מבעיא ליה. מי אמרין? כיון דקא מוהו – בית דין בבבולו שאר מלאכות דשבת דאסירי, בבטול מקצת וקיום מקצת דמי, ודיחיבין. (ובבבלי) ברשני – לעיל, דלא הוי עקרת כל הגוף דשומרת יום. (ובבלי) ברשני – דמושת חורק שרי, דלא הוי עקרת כל הגוף.

(ובבלי) ברשני – חדשתחורא לא כדרכה שריא. בחריש ובקציר תשובתו – דמשמע בומן דאיכא חרישה, דהיינו בשאר שני שבועי "תשובת" – איכא שבת. בומן דליכא חרישה – דהיינו בשביעית, ליכא שבת. נביא שהתבא – כגון שתחלתו נביא של אמת ולבסוף נביא חשק, שהתבא לעקור דבר מדברי תורה – חייב. ודברי חבל בתנן. לקיום מקצת ולבטול מקצת – דשאר מצות רבי שמוען פטר. והוא הדין לרבנן. ובעבודה וזה אפילו אמר כל היום עובדה ולבטול פטור – דהיינו מקצת וקיום מקצת – עטל מקצת דעבודה וזה – חייב. דרחמנא אמר "להיתיר מן הדרך" – אפילו מקצת דרך. ובעבודה וזה הוא דכתיב. וכי קתני "חייב" – כגון לרבנן שהתבא לעקור שמוען בתנן. ודכי מתרץ ליה רב חסדא בפרק "אלו הן הנחנך" (סנהדרין א, א). "היום עובדה ולמחר בטלה" – כאין שבת בשביעית, דמי, וקרי להו ביטול מקצת וקיום מקצת. שמוען מניה. **משנהאמר להם מועים אתם** – לא הוי הורא מעליא, ופטור. דבעין עד שיהיו כולן, כדאמר לעיל. או שלא היה מופלא של בית דין שם – אף על גב דלא הוי מסתגדרין עצמן, דאילו הוי מסתגדרין עצמן – אפילו (אם) קטן שבעול לא היה שם, לא הויא הורא מעליא. כדאמר לקמן מ"אם כל עדת, איתא אבא סנהדרין – הויא הורא, ואי לא – לא. וכלא מעליא נאמך אחר מן לצאת לדרך, ומינו אחר במקומו. אי נמי, וקן (אם) שאין לו בנים היה, לכך נתמנה אחר בסתגדרין. ואן זקן שאר ראי לבנים – וקשיא לה מנפנא לא קא ראי להורא? נאמך להלן עד – "ושפטו העדה" "והצילו העדה" (בבבבא לה) דהיינו סתגדרין. כדכונן בפרק קמא דסנהדרין (ב, א). **נאמר כאן עדת** – דרבינא (וקריא דא) "אם כל עדת ישראל ישנו" – (ושפטו את העדה) – מה להלן ראי הורא אמר בו, ומיה וחתם מנא לו – דכלולו דהויין ראוין להורא. אמר רב חסדא – גמר ממשא. דמשה אויך סתגדרין דהור כולן ראיין להורא, דכתיב "והתיצבו שם עמך" – עמר בדומין לו, "וליהיו אתם" (כולן ראיין להורא. הכי נמי בעינן דסתגדי דעלמא לדורו ראוין להורא. והואיל ומצינן ד"עדה" האמורה כאן כולן ראוין להורא – שמעין

בני רב יוסף: אין חרישה בשבת, מהו? מי אמרין? כיון דקא מוהו בבבולו מלחא, בבטול מקצת וקיום מקצת דמי, או דלמא כיון דקא עקרין ליה לחרישה כל עיקר, פעקירת גוף דמי? תא שמע: יש גדה בתורה, אבל הכא על שומרת יום כנגד יום פטור; ואמאי? הא עקרין לשומרת יום כנגד יום כל עיקר! אמר לך רב יוסף: שומרת יום קאמרינן דרשני, תא שמע: יש שבת בתורה, אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור; ואמאי? הא עקרין להוצאה כל עיקר! – ה"ם נמי דרשני. תא שמע: יש עבודה וזה בתורה אבל המשתתהו פטור; אמאי? והא עקרין להשתתהו כל עיקר! אמר: השתתהו נמי דרשני. **בני רבי יודא: אין שבת בשביעית, מהו? – במאי טעו? – בהדין קרא: "בחריש ובקציר תשובת", בזמן דאיכא חרישה איכא שבת, ובזמן דליכא חרישה ליכא שבת, מי אמרין: כיון דמקיימין לה בשאר שני שבועי, בבטול מקצת וקיום מקצת דמי, או דלמא כיון דקא עקרין ליה בשביעית, פעקירת הגוף דמי? אמר רבינא, תא שמע: נביא שהתבא לעקור דבר מדברי תורה – חייב, לבטול מקצת ולקיום מקצת – רבי שמוען אומר: פטור. ובעבודה וזה, אפילו אמר: היום עובדה ולמחר בטלה – חייב; שמע מיה: אין שבת בשביעית – בבטול מקצת וקיום מקצת דמי, שמע מיה: **משנה הורו בית דין, וידע אחד מהן שמוען ואמר להן: "מועין אתם", או שלא היה מופלא של בית דין שם, או שהיה אחד מהן גר או מזמן או נתי, או זקן שלא ראי לבנים – הרי זה פטור, שנאמר כאן "עדה" ונאמר להלן "עדה", מה "עדה" האמורה להלן – כיון ראוין להורא, אף "עדה" האמורה כאן – עד שיהיו כולן ראוין להורא. **נבמרא** או שלא היה מופלא של בית דין שם. מנלן? אמר רב ששון, וכן תנא דבי רבי שמעאל, מפני מה אמרו: הורו דברך שהצדוקין מודין בו – פטורין? מפני שהיה להם ללמוד ולא למור. לא היה מופלא של בית דין שם נמי פטורין, מפני שהיה להם ללמוד ולא למור. "נאמר****

מינה נמי דהיינו סתגרי גדולה. דתניא בתורת כהנים: "עדת ישראל" – עדה המיוחדת לכל ישראל, ואיו – זו סתגרי גדולה. ואיכא עמר משום שבינה – דלעילא הוא דאחא. כלומר יהיה עומדין עמך ולא יכנסו לפני ולפנים במקום שבינה. דסלקא דעתא אמיתא דהואיל דכתיב "אספה לך" – דייבסו במקום שבינה, קא שמעון לו, ולישנא אחרתא: "עמר" משום שבינה – כלומר ברור צדיקים גמורים, שאני רוצה להסתר שבינה עליהם. אתך בדומין לו – שיהיו ראוין להורא.

משנהאמר הורו בית דין שמוען ועשו חקלה שמוען – על פיהם, בית דין מביאין פר. רבי מאיר כדאית ליה. ורבי יהודה כדאית ליה, ורבי שמוען כדאית ליה, דהוי הורא מעליא. הורו בית דין שמוען ועשו חקלה שמוען – לא הוי שמוען מעליא. ד"אם כל עדת ישראל ישנו" כתיב. דבעינן שמוען בבית דין. והכא הוה לא שגגת מעשה בלא הורא, ומביאין כל אחד מהם חקלה בטעם לא שיערה. דכידיו דמי, הורו ביה רין שמוען ועשו חקלה מוידים פטורים – דמדיד לא בר קרבן הוא. **נבמרא** טעמא דרשנינן ועשו מוידים דפטורין – דמדיד לא בר קרבן הוא לא צבור הוה כח יחיד. הא שמוען דומיא דרשנינן, הורו ביה ממש תולה בבית דין – הוי שוגג תולה בעצמו, ודחייב בשגגת מעשה קרינא ביה. כגון שהורו בית דין שחלב פותר – שעל הקרב ולא שעל הבליות. דלא הוי ערק כל הגוף, ונתחיל חלב בשומן ואכלו – דחייב, דתולה בעצמו הוא. דהאי קרי ליה דומיא דמדיד – משום דכי הכי דמדיד לאו תולה בבית דין הוא, האי שוגג נמי לאו תולה בבית דין. ותפשטו חזק ודבעי רמי בר חמא (לעיל ב, א). אמר לך – רמי בר חמא: האי קרבני "שמוען ועשו מוידים" – לאו למדיד מניה קא אתי, אלא אידיד דתנא "מוידין ועשו שמועין" תנא נמי "שמוען ועשו מוידים", וכדי נסבה ודא יקיימה מניה כלום. ובעיא ידידה מאז ליכא למשמע מניה. **משנהאמר** בית דין ועשו כל חקלה או רובן על פיהן מביאין פר – (כגון) בית דין ולא צבור. כדבבבלי וזה בית דין מביאין פר ושעיר דביר – רבי מאיר – דדבעבדה וזה בחורא פר ושעיר מיה, דכתיב בפרשת "שלח לך אנשים" – וכי תשנו ולא תעשו את כל המצות האלה" – דהיינו בעבודה וזה, כדאמר לקמן בפרק "הורא כיון משה" – וזו היא מצוה ששקולה כנגד כל המצות – הוי אומרו זה עבודה וזה. ובכתיב (מדרב טו): "ועשו כל העדה פר כר. אחר לעלה לריח ניחוח לא מנחתו ונסכו במעשתי עדים אחד לחטאת", רבי יהודה אומר שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים – וכל שבוט ושטא אקרי קרול, וקסבר צבור מביאין פר ולא בית דין.

רבי

שם עדה ונאמר כאן עדה... ישירו כולן ראוין להורא. "והתם מנלן? דאמר רב חסדא אמר קרא: "והתיצבו שם עמך", "עמך" – בדומין לו. ואמאי: עמך לשכינה! אלא אמר רב נחמן בר יצחק, אמר קרא: "ונשאו אתך", אתך – בדומין לו. **משנה** הורו בית דין שמוען ועשו כל חקלה שמוען – מביאין פר, מוידין ועשו שמוען – מביאין בשפה ושעירה, שמוען ועשו מוידין – הרי אלו פטורין. **נבמרא** "שמוען ועשו מוידין – הרי אלו פטורין". הא שמוען דומיא דמויד – חייב, והכי דמי? שהורו בית דין שחלב מותר ונתחלף לו בשומן ואכלו, לימא: תפשוט הא דבעי רמי בר חמא! אמר לך, משום דתנא רישא: מוידין ועשו שמוען, תנא סיפא: שמוען ועשו מוידין. **משנה** הורו בית דין ועשו כל חקלה או רובן על פיהן – מביאין פר, ובעבודה וזה – מביאין פר ושעיר, דביר רבי מאיר; רבי יהודה אומר: שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים, ובעבודה וזה – מביאין שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים; רבי

דַּרּוּפֶּא - אֵין, מִיעוּפֶּא - קָא! הָא פֿ

[illegible]

ורבי שמעון ורבי מאיר – דרדשו תרי "קהל" לגורו שוה, ולא איתור חד להוראה תלוייה בבית דין, אם כן הוראה תלוייה בבית דין מנא להו? מעיני תעידה נקשת לשגגה – שתעשה לשגגה על ידי אחרים, הדיינו על ידי הוראת בית דין. דהוראה תלוייה בבית דין, רבא אמר כי לכל העם בשגגה – שידור כלום תלויין בשגגת הקהל ובית דין, דהוראה

תלוייה בבית דין ומעשה תלוי בקהל, הוה אמינא

אפילו מיעוט – וחסאו מביאין פר. הוה אמינא
בית דין בחדי רובא – ואל יתו מביאין פר עד
שיעשו שוה דין עם הצבור, דלביעיה לבית דין
הוראה ועשייה, כתב רחמנא "ויהי אם מעיני
העדה נעשתה לשגגה" – שתעשה שגגה על ידי
אחרים, דהוראה בלבד תלוייה בבית דין. ילפינן
מעיני מעיני – כתיב הכא "מעיני הקהל" ובתבי
בעבודה זרה "ויהי אם מעיני העדה", אבל חד
שבט דליכא רובא אל – והוא דרין לשנים או
שלושה שבטים. רבי שמעון תמניא בעי – פר
לכל שבט ושבט, וסבר שאר שבטים בהרבה, ובתבי
דינו רבי שמעון לית ליה – דהא לא מיתיר ליה
(לא) קהל להוראת בית דינו, אלא לאו רבי
יהודה חיא – וקתני: מה זון מביאין – פר אחד.
אלמא לן דלאו רובא, בגברי ורובא בשבטים –
הבא במאי עסקינן? וכו' – ותנא קמא רבי שמעון
בן אלעזר הוא. ורבי שמעון דאמר שני פרים
קסבר פר לכל שבט ושבט, דשבת אחד איקר
קהל. כגון שחטאו שבע שבטים וזון רובן של
קהל, דכי הויא רובא בגברי ורובא בשבטים הוא
דמביא פר לכל שבט ושבט ופר לבית דין. אבל
היכא דאיכא ששה זון רובא, או שבעה ואינן
רובא בן דלאו רובא, בגברי ורובא בשבטים –
כחד שבט דמו, ומביאין פר אחד ופר לבית דין.
אביעאי ליה כשכא אחד נעשה בהוראת בית דין
הגדול לרבי שמעון מי מיתיר – פר לא? מי
אמרין כי אמר רבי שמעון לחייב על כל קהל

ורבי שמעון ורבי מאיר, דהוראה תלוייה בבית דין
ומעשה תלוי בקהל מנא להו? אמר אבאי, דאמר קרא:
"ויהי אם מעיני העדה נעשתה לשגגה". רבא אמר:
מ"ל לכל העם בשגגה". וצריכא, דאי פתב רחמנא
"ויהי אם מעיני העדה נעשתה לשגגה", הוה אמינא
אפילו מעינא, להכי פתבי "לכל העם בשגגה", ואי
פתב "לכל העם בשגגה", הוה אמינא עד דעבדי בית
דין בחדי רובא, להכי פתבי "ויהי אם מעיני העדה
נעשתה לשגגה". – והא כי פתבי בני קראי – בעבודת
זרה הוא דכתיבי! – ולפינן "מעיני" "מעיני". "הורו בית
דין של אהר" וכו'. איבעיא להו: שבט אחד לרבי
יהודה בהוראת בית דין הגדול, מי מיתיר שאר שבטים
או לא? מי אמרין: שבעה שבטים הוא דמיתיר שאר
שבטים בהרריה, משום דאיכא רובא, אבל חד שבט
דליכא רובא לא, או דלמא לא שנא? תא שמע: מה
הן מביאין? פר אהר, רבי שמעון אומר: שני פרים;
במאי עסקינן? אילימא שחטאו שבעה, רבי שמעון
תמניא בעי! אלא דחטא שבט אחד. במאי? אי
בהוראת בית דינו, רבי שמעון לית ליה! אלא לאו
בהוראת בית דין הגדול. ותנא קמא מני? אי נימא רבי
מאיר, הא רובא בעי! אלא לאו רבי יהודה, וכגון
שחטא שבט אחד. אמרי: הכא במאי עסקינן – כגון

שחטאו ששה שבטים והן רובן של קהל, ורבי שמעון בן אלעזר היא: דתניא, רבי שמעון בן
אלעזר אומר משמו: חטאו ששה והן רובו של קהל, או שבעה אף על פי שאינן רובו של קהל – מביאין פר. תא שמע, רבי יהודה
אומר: שבט שעשה בהוראת בית דינו – אותו השבט חייב ושאר כל השבטים פטורין, ובהוראת בית דין הגדול – אפילו שאר שבטים
חייבים, שמע מניה. אמר רב אשי: מתניתין נמי דיקא, דקתני: ועשה אותו השבט על פיהם – אותו השבט חייב ושאר כל השבטים
פטורין, למה לי למיתנא "שאר שבטים פטורים"? הא תנא "אותו השבט חייב", וכיון דתנא "אותו השבט חייב", ממילא ידענא שאר
שבטים פטורין! אלא הא קמשמע לן, בהוראת בית דינו הוא דשאר שבטים פטורים, אבל בהוראת בית דין הגדול – אפילו שאר
שבטים חייבין, שמע מניה. איבעיא להו: שבט אחד שעשה בהוראת בית דין הגדול, לרבי שמעון מי מיתיר או לא? תא שמע: מה
הן מביאין? פר אהר, רבי שמעון אומר: שני פרים; במאי עסקינן? אילימא שחטאו שבעה, שני פרים – ושמנה פרים בעי! אלא דחטא
שבט אחד, ובמאי? אילימא בהוראת בית דינו, רבי שמעון לית ליה! אלא בהוראת בית דין הגדול. – ותנא קמא מני? אי
רבי מאיר – הא רובא בעי! אי רבי יהודה – שאר שבטים נמי מיתיר! אלא הא מני? רבי שמעון בן אלעזר היא, ובהרריה, תא שמע,
וחקמינו אומרים: לעולם אינו חייב אלא על הוראת בית דין הגדול. מאן חקמינו? אילימא רבי מאיר, רובא בעי! אלא לאו רבי שמעון
היא, שמע מניה. ורבי יהודה ורבי שמעון, שבט אחד דאיקר קהל מנא להו? אמרי: דכתיב: "ועמד יהושפט בקהל יהודה וירושלם
(נכח חצר בית ה') [בבית ה'] לפני החצר] החדשה". מאי "חדשה"? אמר רבי יוחנן, שחידשו דברים ואמרו: מכול יום אל יבגש
במחנה לזיה. מתקיף לה רב אחא בר יעקב: מפיא? דלמא שאני ירושלים, דהוה נמי בגימין! אלא אמר רב אחא בר יעקב, דכתיב:
"ויאמר אלי הנני מפרך ותרבידך ונתתיד לקהל עמים" וגו', מאן אתיליד ליה ההיא שעתא? בגימין, שמע מניה הכי קאמר רחמנא:
מתיליד לך השמא קהל אחרינא. אמר ליה רב שבא לרב פהנא, דלמא הכי קאמר ליה רחמנא: לבי מתיליד לך בגימין, הוא דהו
שנים עשר שבטים דמתקרייה קהל! אמר ליה: אלא שנים עשר שבטים איקרו קהל, אחד עשר שבטים לא איקרו קהל? תניא: רבי
שמעון אומר, מה תלמוד לומר: "ופר שני בן בקר תקח לחטאת"? אם ללמוד שהם שנים, והלא כבר נאמר: "ועשה את האחד חטאת
ואת האחר עולה לה!" [אלא] יכול [תהא] נאכלת חטאת ללויים? תלמוד לומר: "ופר שני", שני לעולה, מה עולה לא נאכלת,
אף

וקהל, דשבט אחד איקר קהל – כגון שחטאו שבעה שבטים דהו רובן, אבל היכא דליכא
רובא – בחדר דמו ופטורים. דחיד דמו ופטורים. דחיד נעשה בהוראת בית דין פטור, או דלמא כיון ודסידי
ליה דשבט אחד איקר קהל – לא שנא שבט אחד ולא שנא שבעה – מביאין פר לכל
שבט ושבט, ופר לבית דין. אלא – הכא במאי עסקינן כגון שחטאו ששה זון רובן דאיכא
רוב – רובא כל דהו קאמר דמביאין פר, ופר
לבית דין. אלא לאו רבי שמעון – וקתני: שבת
אחד חייב על הוראת בית דין הגדול, אלמא כי
אמר שבט אחד איקר קהל – אפילו כי חטא
שבט אחד כמבוי דמו, ומביאין פר ופר לבית
דין. והכי סבירא ליה לרבי שמעון דהיכא
דאיכא רובא בגברי ורובא בשבטים – מביאין פר
לכל שבט. אבל היכא דחטאו ששה זון רובן,
שבעה ואינן רובן – כשבט אחד דמו, ומביאין פר
ופר לבית דין. מדקתני: מה זון מביאין וכו', ולא
מתוקמא רשעא אלא כרבי שמעון בן אלעזר.
כגון שחטאו ששה זון רובא, ורבי שמעון
פריש, פר להו ופר לבית דין. מדכתיב קהל
יהודה – אלמא דשבט אחד איקר קהל, ודלמא
שאני שבט יהודה דהו עמיא בירושלים שבט
בגימין, ושני שבטים הוא דאיקר קהל אבל
שבט אחד לא? אלא מחבא הנני מפרך
והרביתך ונתתיד לקהל עמים וגו' – והיכא אמר
ליה, דכתיב "ויאמר אלהים אל יעקב עוד
בבואו מפון ארם" וגו' ובתבי "ויאמר לך אלהים
אני אל שדי פרה ורבה וקח לך גוים יחיד ממך"
וגו', מאן הוה אתיליד ליה בתהיא שעתא –
כלומר, מאן הוה עתיד למליד להיא שעתא –
בגימין. ומשום מניה דקאמר ליה רחמנא השתא
מתיליד לך קהל אחרינא. אחד עשר שבטים לא
– בתהייה, והא אמרת דשני שבטים איקר
קהל, יהודה ובגימין! אלא ודאי הכי קאמר ליה:
דחשאת מתיליד לך קהל אחרינא, אלמא שבט
בגימין לבדו איקר קהל.

הכל

[דף ס"ה ע"א]

דתנינן תמן אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמוזון האשה והפנות מנכסים המשוועדין מפני תיקון העולם לא בשטר אף הכא בשטר אמר ר' חנניה מפני היא כבעלת חוב לא בשטר אף הכא בשטר. מזה אינה עמו נתגרשה אינה עמו החזירה מאן דאמר לכתובה אבל לא לתנאין תני מאן דאמר בין לכתובה בין לתנאין מה תני. הפיקחין היו בותבין על מנת שאני זן את בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי ותני גלה ובלבד מן הנישואין הראשונים ואתיא ביי דמר ר' חנינא המשיא את בנו בבית זכה בבית ובלבד מן הנישואין הראשונים:

הלכה ג מתני' אלמנה שאמרה אי אפשי לזון מבית בעלי אין היורשין יכולין לומר לה לכי לבית אביך ואני זנין אותך שם אלא זנין אותה ונותנין לה מדור לפי כבודה:

גמ' כתיב (תהלים פח) במתים חפשי פיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות ר' ציוה שלשה דברים בשעת פטירתו אל תזון אלמנתי מביתי ואל תספידוני בעיירות ומי שניטפל בי בחיי וטפל בי במותי אל תזון אלמנתי מביתי ולא מתניתא היא אלמנה שאמרה אי אפשי לזון מבית בעלי אמר ר' דוסא דלא יימרון לה ביתא דנשנותא הוא משתעבד לנשנותא אמר ר' לעזר בן יוסי כהדא דתני דרה בבית פשם שהיתה דרה ובעלה נתון במדינת הים ומשתמשת בכלי כסף ובכלי זהב פשם שהיתה משתמשת ובעלה נתון במדינת הים וניזונת פשם שהיתה ניזונת ובעלה נתון במדינת הים ואל תספידוני בעיירות מפני המחלוקת ומי שניטפל בי בחיי וטפל בי במותי אמר ר' חנינה דציפורין כגון יוסף אפרתי יוסף חפני ר' חזקיה מוסיף אל תרבו עלי תכריכין ותהא ארוני נקובה לארץ מילתא אמרה בסדין אחד הוא נקבר רבי דרבי אמר לא כמה דבר נש אזיל הוא אתי ורפנין אמרין כמו דבר נש אזיל הוא אתי תני בשם ר' נתן כסות היודרת עם אדם לשאול היא באה עמו מאי טעמא (אויב לח) תתחפף כחמר חותם ויתיבבו כמו לבוש אנמוליננס שאל לרבי מהו תדין דכתיב תתחפף כחמר חותם אמר ליה מי שהוא מביא את

[דף ס"ה ע"ב]

הדור הוא מלבישו ר' יוחנן מפקד אלבשוני בורדיקא לא היוירין ולא אוכמין אין קמית ביני צדיקא לא נבהית ואין קמית ביני רשיעיא לא נבהית ר' יאשיה פקד אלבשוני היוירין חפותין אמרו ליה מה את טב מן רבך אמר לון ומה אנא בהית בעובדיי ר' ירמיה מפקד אלבשוני היוירין חפותין אלבשוני דגרסי והבון מסנאי בגלי וחטרא בידי ויהבני על סיטרא אין אתי משיחא ואנא מעתה

ציפוריין אמרין מאן דמר לן דמית ר' אבון קטלין ליה אדיק להון בר קפרא רישיה מכוסיי מאנני
 מבזעין אמר לון יצוקים ואראלים תפשונו בלוחות וגברה ידן של אראלים והטפו את הלוחות אמרו
 ליה דמוך ר' אמר לון אתון אמרתון וקרעון ואזיל קלה דקרעין לגו פפתה מחלד תלתא מילין ר' נתן
 בשם ר' מנא מעשה נסים נעשו באותו היום ערב שבת היה ונכנסו כל העיירות להספידו ואישרוניה
 תמני עשרה בנישן ואחתונניה לבית שריי ותלת לון יומא עד שהיה כל אחד ואחד מגיע לביתו וממלא
 לו חבית של מים ומדליק את הנר ביון ששקעה החמה קרא הגבר שרין מציקין אמרין דילמא דחללינן
 שובתא ואתת בת קול ואמרה להון כל מי שלא נתעצל בהספידו של ר' יהא מבשר לחיי העולם הבא
 בר מן קצרה ביון דשמע בן סליק לאיגרא וטליק גרמיה ומית נפקת ברת קלא ואמרת ואפלו קצרה
 ר' הוה יתיב ליה בציפורין שבעה עשר שנין וקרא על גרמיה (בראשית מז) ויהי יעקב בארץ מצרים
 שבע עשרה שנה ויהי יהודה בציפורין שבע עשרה שנין ומן גוביהן עבד תלת עשרה שנין חשיש
 שינוי אמר ר' יוסי בי רבי בון כל אותן שלש עשרה שנה לא מתה חיה בארץ ישראל ולא הפילה
 עברה בארץ ישראל. ולמה חשיש שינוי? חד זמן הוה עבר חמא חד עגל מיתנכים געה ואמר ליה:
 רבי! שיוכני אמר ליה לכה נוצרתה ובסופא הוה אינשמת חמתון הין קטלון חדא קן דעכברין אמר
 לון ארפונון (תהלים קמד) ורחמי על כל מעשיו כתיב ר' הוה עיננו סנין והוה אמר כל מה דימר
 לי בר נשא אנא עביד חוץ ממה שעשו זקני בתירה לזקני דשרון גרמון ומנוניה אין סליק רב הונא
 ריש גלותא לחבא אנא מויתיב לעיל מיני דהוא מן יהודה ואנא מן בנימן דהוא מן דכרייא ואנא מן
 גוקבתא חד זמן עאל ר' חיייה רבה לגביה אמר ליה הא רב הונא לכאן נתפרקמו פניו של ר' אמר
 ליה ארונא הוא אמר ליה פוק חמי מה בעי לכאן נפק ולא אשכח בר נש וידע דהוא בעים עלוי

[דף ס"ו ע"א]

עבד דלא עליל לגביה תלתין יומין אמר ר' יוסי בי ר' בון כל אינון תליתית יומיא יליף רב מיניה כל
 בללא דאורייתא בסוף תלת עשרה שנייא ותליתית יומיא עאל אליהו לגביה בדמות ר' חיייה רבה אמר
 ליה מה מרי עביד אמר ליה חד שינא מעיקרא לי אמר ליה חמי לי וחמי ליה ויהב אצבעית עלוי
 ואינשמת למחר עאל רבי חיייה רבה לגביה אמר ליה מה מרי עביד היי שיניד מה היא עבידא אמר
 ליה מן ההיא שענתא דיהבת אצבעד עלוי אינשמת באותה שעה אמר אי לכם חיות שבארץ ישראל
 אי לכם עופרות שבארץ ישראל אמר לא הוינא אנא מן ההיא שענתא שרי ר' עביד ליה יקר כד הוה
 עליל לבית וועדא הוה אמר ויבנס ר' חיייה רבה לפנים מפניו אמר ליה ר' ישמעאל בר יוסי לפנים מפני
 אמר ליה חס ושלום אלא ר' חיייה רבה לפנים ור' ישמעאל בר יוסי לפני ולפנים ר' הוה מתני שבחיה
 דר' חיייה רבה קומי ר' ישמעאל בי ר' יוסי חד זמן חמתיה גו בני ולא איתבנע מן קומי אמר ליה אהנו

דאת מתני אמר ליה מה עבד לך אמר ליה חמתי גו בני ולא איתכנע מן קומי אמר ליה למה עבדת בן אמר ליה ייתי עלי דאין סחית לא ידעית בההיא שעתא אשגרת עינאי בכל ספר תילים אנדה מן תהיא שעתא מסר ליה תרי תלמידין די יתלכון עימיה גו סבנתא ר' יסא צם תמניי צומין לחמי ר' חייא רבה ובסופא חמה ורגזון ידיה וכהן עינאי ואין תימר תנה ר' יסא בר נש זעירא חד גדליי אתא לקמיה דר' יוחנן אמר ליה חמית בחילמי דרקינא נפל וחד מן תלמידך סמיה ליה אמר ליה חכים את ליה אמר ליה מן אנא חמי ליה אנא חכם ליה ועבר כל תלמידוי קומוי וחכם לר' יסא ר' שמעון בן לקיש צם תלת מאתן צומין למיחמי ר' חייא רובה ולא חמתיה ובסופא שרי מצטער אמר מה תנה לעי באורייתא סגין מיניי אמרין ליה ריבין תורה בישראל יותר ממך ולא עוד אלא דתנה גלי אמר לון ואנא לא תוינן גלי אמרין ליה את הוייתא גלי מילף והוא תנה גלי מלפא בד דמך רב הונא ריש גלותא אסקניה להבא אמרין אין אנן יתבין ליה ניתביה גבי ר' חייא דהוא מן דידהון אמרין מאן עליל יתב ליה תמן אמר ר' חגי אנא עליל יתב ליה תמן אמרי ליה עילא את בעי דאת גבר סב ואת בעי מיעול לך מיתב לתמן אמר לון יבון משיחא בריגלוי ואין עניית אתון גרשין לי עאל ואשכח תלת דנין יהודה בני אתריה ואין עוד חזקיה בני אתריה ואין עוד אתריה יוסף בן ישראל ואין עוד

[דף ס"ו ע"ב]

תלה עינאי מסתכלא אמר ליה אמיה אפיה אמר ר' חייא רבה יהודה בריה נפיש לרב הונא יתיב ליה ולא קביל עלוי מתיב ליה אמרין כמא דלא קביל עלוי מתיב ליה בן זרעיייתא לא פסקה לעולם ויצא משם בן שמונים שנה ונכפלו לו שניו בתיב (בראשית מז) ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם. יעקב כל הן דהוא מהו מנכי ר' לעזר אמר דברים בגב ר' יהושע בן לוי אמר דברים בגב ר' חנינא אמר דברים בגב מהו דברים בגב רבי שמעון בן לקיש אמר (תהלים קמז) אתהלה לפני יי בארצות החיים ותלא אין ארצות החיים אלא צור וקיסרין ותברותיה תמן פוליה תמן שבע רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא ארץ שמתייה חיים תחלה לימות המשיח מה טעמא (ישעיה מב) נותן נשמה לעם עליה מעתה רבותינו שבעל הפסידו אמר ר' סימאי הקדוש ברוך הוא מחליד לפניהן את הארץ והן מתגלגלין בגדודות ובין שמועין לארץ ישראל נפשותיהן עמהן מה טעמא (יחזקאל לו) והבאתי אתכם אלא אדמתכם ונתתי רוחי בכם וחייתם ר' ברכיה שאל לר' חלב ר' חלב שאל לר' אימי ר' אימי שאל לר' אלעזר רבי אלעזר ר' חנינא ואית דאמרין ר' חנינא שאל לר' יהושע ואפילו בגון ירבועם ותבריו אמר ליה (דברים כט) גפרית ומלח שרפה כל ארצה אמר ר' ברכיה מה הין דשאייל להון לא שמעינן מינה כלום מהו בדון בין שנשרפה ארץ ישראל נעשה בהן מידת הדין תני בשם רבי יודה שבע שנים עשתה ארץ ישראל נשרפה הדא הוא דכתיב (דניאל ט) "והגביר ברית לרבים

שבוע אחד". כותים שבה מה היו עושין מטליות מטליות היתה נשרפת כתיב (ירמיה כ): "ואתה פשחור וכל ישרי ביתך תלכו בשבי ובכל תבוא ושם תמות ושם תקבר". ר' אבא אמר ר' חלב ור' חמא בר חנינה חד אמר מות שם ונקבר שם יש בידו שתיים מות שם ונקבר כאן יש בידו אחת וחרנה אמר קבורה מכפרת על מיתה שלחן ר' יונה בשם ר' חמא בר חנינה ריגלוי דבר נש אינון מובלין יתיה כל הן דמיתבעי דכתיב (מלכים א כב) ויאמר ה' מי יפתה את אחאב ויעל ויפל ברמת גלעד; וימות בתוך ביתו לא תפון אליהו ואחיה תרין איסריטורי דשלמה מא מלאך מותא מסתפל בון וחרוק בשניו אמר מילה ויהבון בחללה אול ונסבתון מן תפון אתא גחיד קם ליה קיבליה אמר ליה תחוא שענתא תווה אחרוק בשניו וכדון את גחיד אמר ליה אמר לי רחמנא דינסב לאליהו ואחיה מן גוא חללה ואמרין מאן יהב לי אלן לחון דשלחית מינסבנין ויהב

[דף ס"ז ע"א]

בלבד למיעבד בן בגין דנעביד שליחות אול ואיטפל בהון מן תפון תרין בגין דר' ראובן בן איסריטורילא תלמידיו דר' חמא מלאך מותא מסתפל בון וחרוק בשניו אמר ניגלינון לדרומא שפא שהגלות מכפרת אול ונסתון מתפון עילא נחיתה הוה אידמיה תפון שרי בכי אמרין ליה מה לך בכי אין מסקון לך אמר לון ומה הננייה אית לי ואנא מובד מרגליתי גוא ארעא מסאבתה לא דמי הפולטה לחיק אמו לפולטה בחיק נכריה ר' מאיר אידמיה באסייא אמר אמרין לבני ארעא דישראל גי דא משיחכו דידכון ואפילו בן אמר לון יהבון ערסי על גיה ימא דכתיב (תהלים כד) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יבוננה. שכעה ימים הן סובבין ארץ ישראל ימא רבא ימא דטבריא ימא דכוכב ימא דמילחא ימא דחילתא ימא דשילחת ימא דאיפמייא והאי ימא דחמין דוקליטיאנום הקווה נהרות ועשאו כתיב (במדבר כא) ונשקפה על פני הישימון. אמר רבי חיה בר בא כל מי שהוא עולה להר הישימון וראה במין כברה קטנה בים טיבריא זו היא בארה של מרים אמר ר' יוחנן בר מרה שערינהו רבנן והא היא מכוונא כל קבל תרעא מציעתא דכנישתא עתיקתא דיסרוגנין רבה בר קריא ור' אלעזר חיון מטיילין באיסטרין ראו ארונות שהן באות מחוץ לארץ לארץ אמר רבה בר קריא לר' לעזר מה הועילו אילו אני קורא עליהן (ירמיה ב) נחלתי שמתם תועבה בחייכם ותבואו ותטמאו את ארצי במיתתכן אמר ליה ביון שמוגיעין לארץ היו נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונן דכתיב (דברים לב) וכפר אדמתו עמו:

הלכה ד מתני' אמרה אי אפשי לזוז מבית אבא יכולים הירשין לומר לה אם את אצלנו יש לך מזונות ואם אין את אצלנו אין לך מזונות ואם היתה טוענת ואומרת מפני שהיא ילדה והן ילדים נותנין לה מזונות והיא בבית אביה:

גמ' אם היתה טוענת מפני שהיא ילדה והן ילדים משום שם רע:

הלכה ה מתני' כל זמן שהיא בבית אביה גובה בתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית בעלה גובה בתובתה עד עשרים וחמש שנים שיש בכ"ה שנים שתעשה טובה בנגד בתובתה דברי רבי מאיר שאמר משום רבן גמליאל וחכמים אומרים כל זמן שהיא בבית בעלה גובה בתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית אביה גובה בתובתה עד עשרים וחמש שנה מתה יורשיה מזכירין בתובתה עד עשרים וחמש שנים:

גמ' בטובה שעשו לה שנשלמה נכסיה בחיי בעלה עד עשרים וחמש שנה מחלה בתובתה רב חייא בר אשי בשם רב חייא בעי קומי רבי לא

[דף ס"ז ע"ז]

מסתברא באשה שאין לה כתוב אבל באשה שיש לה כתובה גובה לעולם אמר ליה דרובה אתא מימר לך אפילו אשה שיש לה כתובה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנה מילתא דר' אלעזר אמרה בעל חוב גובה לעולם לא אמר אלא בעל חוב אבל אשה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנה אמר רבי אבין לא מסתברא אלא באשה שאין לה מזונות אבל באשה שיש לה מזונות אני אומר מפני מזונותיה לא תבעה אמר רבי יוסי בי ר' בון סוף דבר עד שתתבע אפילו בן הזפירה דתנינן תמן מתה יורשיה מזכירין בתובתה עד כ"ה שנה דרובה אתא מימר לך אפילו עשת כ"ה שנים חסר יום אחד ולא תבעה ואחר כך תבעה נותנין לה עוד כ"ה שנה ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי לא שנו אלא בתובת מנה מאתים אבל בתובת אלה דינר גובה לעולם אתא ר' אבהו בשם ר' יוחנן אפילו בתובתה אילין פלוגותא פחלין פלוגותא, דתנינן תמן הנזקין שמין להן בעידית ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזבורת אמר ליה ר' ירמיה לא שנו אלא מנה מאתים אבל בתובת של אלה דינר גובה בבינונית ואמר רבי יוסי ואפילו בתובתה אלה דינר אינה גובה אלא מן הזבורת ואתייא דרבי יוסי ברבי יוחנן ור' ירמיה בר' יהושע בן לוי דתנינן תמן הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהווא איבד בתובתה דרב אמר במזכה על ידיה ושמואל אמר במחלק לפניה ר' יוסי בן חנינה אמר מקולי

בתובה שנו כאן אמר ר' בא טעמא דר' יוסי בן חנינה לא סוף דבר בתובה מנה מאתים אלא אפילו בתובה אלא דינר מקולי בתובה שנו:

פרק י"ג

הלכה א מתני' שני דייני גזילות היו בירושלם אדמון וחנון בן אבשלום חנון אמר שני דברים ואדמון אמר שבעה מי שהלך לו למדינת הים ואשתו תובעת מזונות חנון אמר תישבע בפוף ולא תישבע בתחילה נחלקו עליו בני ביהנים גדולים ואמרו תשבע בתחילה ובפוף אמר ר' דוסא בן ארכינס בדבריהם אמר רבן יוחנן בן זבאי יפה אמר חנון לא תישבע אלא לבפוף:

גמ' לא בן אמר ר' פינחס בשם ר' הושעיה ארבע מאות וששים בתי פנסיות היו בירושלם וכל אחת ואחת היה לה בית ספר ובית תלמוד בית ספר למקרא ובית תלמוד למשנה ואילו הם כמניין

[דף ס"ח ע"א]

על הגזל ללמדך שכל מי שהוא ספיקה בידו למחות ואינו ממחה קלקלה תלויה בו תני בשם ר' נתן אף נחום המדי היה עמהן על דעתיה דר' נתן שלשה דייני גזילות היו בירושלם ר' חזקיה בשם ר' אחא ר' היה דורש שלשה מקרייות לשבח (בראשית לח): "ותשב בפתח עינים". ואיפשר בן? אפילו זונה שבזונות אינה עושה בן? אלא שתלת עיניה לפתח שכל עינים מצפות לו אמרה לפניו רבונא של עולם אל אצא ריקם מבית זה דבר אחר ותשב בפתח עינים שפתחה לו העינים ואמרה לו פנויה אני ומהורה אני (שמואל א ב) ועלי זקן מאד וגו' את אשר ישכבון וישכבון בתיב אמר ר' שהיו הנשים מביאות קניין ליטהר לבגליהן והיו משהין אותן ומעלה עליהן הכתוב כאלו הן שוכבין עמן אמר רבי תנחומא חדא היא דו מקנתר לון (שם): "למה תבעטו בוכחי ובמנחתי". אין תימר עברה חמורה יש כאן מכריחן מן החמורה ומקנתרן בקלה (שם) ולא הלכו בניו בדרך, שהיו נוטלין מעשר ודנין אמר ר' ברכיה מברכתה היתה עוברת והיו מניחין צורכי ישראל ועוסקין בפרגמטירא מעשה בי ר' ישמעאל שפסק מזונות לאשה בשוקי בציפורי מה בשוקי שמע ר' זמר מאן אמר ליה שלא שילח לה מאן אמר ליה שלא הנח לה עברין ידעין ר' הילא אמר רב בעי מסביר סבר ר' דלית מתניתא באשת איש אלא באלמנה אמר שמואל ור' שמעון בן לקיש תריחון אמרין באלמנה היא מתניתא אמר ר' אבין תני דבית ר' בן מי שיצא למדינת הים ואשתו תובעת מזונות הוון בעי מימר מאן דמר באשת איש היא מתניתא בתחילה שלא שילח לה בפוף שלא הטמינה ושלא הערימה מאן דמר באלמנה היא מתניתא בתחילה שלא הנח לה בפוף שלא הטמינה ושלא הערימה אמר שמואל אהור דר'

בְּרַכְיָה בִּשְׁלֹא מִחֻלָּה לִיתוּמִים עַל כְּתוּבָתָהּ הָרִי שֵׁינָא הוּא וְאִשְׁתּוֹ לְמַדִּינַת הֵים וּבָאֵת וְאַמְרָה מַת
 בְּעָלִי תִזְוֹן וְתִטּוֹל כְּתוּבָתָהּ גִּרְשָׁנִי בְּעָלִי תִזְוֹן מִכְּתוּבָתָהּ מַה נִּפְשָׁךְ אִם הִיא אִשְׁתּוֹ אִישׁ מִשָּׁל בְּעָלָהּ
 הִיא נִיזוּנָת אִם אֵינָה אִשְׁתּוֹ אִישׁ מִכְּתוּבָתָהּ הִיא נִיזוּנָת הָרִי מִשָּׁבֵא מִמְּדִינַת הֵים וְאִשְׁתּוֹ תוֹבַעַת
 מוֹזוּנוֹת וְאָמַר יֵצְאוּ מַעֲשֵׂה יְדִיָּה בְּמוֹזוּנוֹתֶיהָ שׁוֹמְעִין לוֹ וְאִם פָּסְקוּ בֵּית דִּין מַה שֶּׁפָּסְקוּ פָּסְקוּ ר' יִרְמְיָה
 אָמַר בְּשֵׁאִין מַעֲשֵׂה יְדִיָּה כְּדִי מוֹזוּנָה כִּהְדָּא שׁוֹמְעִין לוֹ כְּמֵאן דְּמַר אֵין מוֹזוּנוֹת לְאִשָּׁה מְדַבֵּר תוֹרָה
 כִּהְדָּא דְתַנִּי אֵין בֵּית דִּין פּוֹסְקִין לְאִשָּׁה מוֹזוּנוֹת

[דף ס"ח ע"ב]

מִדְּמִי שְׂכִיבִיעִית אֲבָל נִיזוּנָת הִיא עִם בְּעָלָהּ בְּשִׁבְעִיעִית ר' יוֹסִי אָמַר בְּשִׁישׁ מַעֲשֵׂה יְדִיָּה כְּדִי מוֹזוּנוֹת
 כִּהְדָּא מַה שֶּׁפָּסְקוּ פָּסְקוּ תִּפְתָּר בְּשִׁפְסָקוֹ יֵתֵר הָרִי שֶׁהִיָּה נָתוּן בְּמַדִּינַת הֵים וְאָמַר יִינָתְנוּ אֵילוּ לְכַנּוּ
 בְּנוֹתָיו בְּכָלֹל אִם בְּשִׁעַת מִיתָה אָמַר יִינָתְנוּ אֵילוּ לְכַנּוּ אֵין בְּנוֹתָיו בְּכָלֹל ר' זְעִירָא רַב חֲנַנְיָא בְּשֵׁם
 רַב ר' זְעִירָא בְּשֵׁם אָבָא בַר יִרְמְיָה שְׁנֵי דְבָרִים אָמַר חֲנַן הִלְכָּהּ פִּיזָא בּוֹ שְׁבַעַת דְּבָרִים אָמַר אֲדָמוֹן
 אֵין הִלְכָּהּ פִּיזָא בּוֹ ר' בָּא בַר זְבִידָא בְּשֵׁם רַב יִצְחָק בַּר חֲקִילָא בְּכָל מְקוֹם שֶׁשְׁנִינּוּ אָמַר רַבִּין גְּמִלְיָאֵל
 רוֹאֶה אֲנִי אֵת דְּבָרֵי אֲדָמוֹן הִלְכָּהּ פִּיזָא בּוֹ:

הלכה ב מתני' מִי שֶׁהִלָּךְ לְמַדִּינַת הֵים וְעָמַד אֶחָד וּפְרָגָם אֵת אִשְׁתּוֹ חֲנַן אָמַר אֵיבַד אֵת מַעֲוָתוֹ
 נִחְלָקוּ עָלָיו בְּנֵי כְּהֻנִּים גְּדוּלִים וְאָמְרוּ יִשְׁבַּע פֶּמָּה הוֹצִיא וְיִטַּל אָמַר ר' דּוּסָא בֶּן הֶרְפִּינָס כְּדַבְּרֵיהֶם אָמַר
 רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַפְאִי יָפָה אָמַר חֲנַן הִנִּיחַ מַעֲוָתוֹ עַל קֶרֶן הַצִּבִּי:

גמ' ר' בָּא בַר מִמְלָ בְּעִי הַפּוֹרֵעַ שְׁטֵר חוּבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא מַדְעֵתוֹ תַּפְלִיגְתָּא דְחֲנַן וּבְנֵי כְּהֻנִּים גְּדוּלִים
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי טַעֲמוֹן דְּבָנֵי כְּהֻנִּים גְּדוּלִים תַּפְּזוֹן לֹא עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ שְׁתַּמּוּת אִשְׁתּוֹ בְּרַעֲב בָּרַם הָבָא
 מִפְּיִים הוֹינָא לִיה הוּא מַחִיל לִי הִנֵּעַ עֲצָמָךְ דִּהְוָה גִּבְיָה מִשְׁכּוֹן מִפְּיִים הוֹינָא לִיה וְהוּא יְהִיב לִי מִשְׁכּוֹנִי
 עַד כְּדוֹן כִּבְעַל חוּב שְׁאִינוּ דוֹחַק וְאִפִּילוּ כִּבְעַל חוּב שֶׁהוּא דוֹחַק שְׁמַעֲיִנָן מִן הָדָא וְשׁוֹקֵל אֵת שְׁקָלוֹ וְלֹא
 שְׁקָל אֵין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתוֹ הָדָא אָמְרָה וְאִפִּילוּ כִּבְעַל חוּב שֶׁהוּא דוֹחַק תַּדַּע לָךְ שֶׁהוּא בֶּן דְּתַנִּינָן וּמִקְרִיב
 עָלָיו קִנִּי זָבִין וְקִינִי זָבִית קִינִי יוֹלָדוֹת חֲטָאוֹת וְאִשְׁמוֹת לֹא בִּשְׁלֹא נָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ כְּלוּם וְכָא בִּשְׁלֹא נָכְנַם
 לִידֵּיו כְּלוּם ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוֹי אָמַר אֵין לָךְ נִתְפָּס עַל חֲבִירוֹ וְחַיִּיב לִיתֵּן לוֹ אֶלָּא בְּאַרְנֹן וּבְגוֹלְגוֹלֶת רַב
 אָמַר כֹּל הַנִּתְפָּס עַל חֲבִירוֹ חַיִּיב לִיתֵּן לוֹ חֵילִיָּה דְרַב מִן הָדָא הַגּוֹזֵל שְׂדֵה וְנִטְלוּתָ מִצִּיקִין וְלֹא שְׁמַע
 מַה דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה קָנָם קָנְסוּ בְּגוֹזֵל ר' אֲבוּן בְּעִי

[דף ס"ט ע"א]

וההון דהנה רבה רבי יוסי בי רבי בון ורבי חייה בר לוליינו תריהון בשם שמואל אמרי חד אמר פארנן וקבולגולת וחרנה אמר אינה פארנן וקבולגולת תמן תנינן מרפאהו ריפוי נפש אכל לא ריפוי קמון ר' יהודה ור' יוסי חד אמר כאן במדירו מוגפו כאן במדירו מנכסיו וחרנה אמר כאן בשיש לו מי ירפאנו וקאן בשאין לו מי ירפאנו אם מי שיש לו מי ירפאנו אפילו רפואת נפש לא ירפאנו שלא מן חבל אדם וזכה להתרפאות ולא נכסי המחזיר הן שהן אסורין לבשל הפרה עולא בר ישמעאל בשם ר' יצחק בשתינו נכסיו של זה אסורין לזה ונכסיו של זה אסורין לזה מאן תנא תפול הנזיה להקדש ר' מאיר דרבי מאיר אומר מועלין באסורות ר' אבון בר חייה בעי נדר מן הכפר מהו לחמם בו את ידיו גישמעיינה מן הדא אמר הכפר הנה הקדש אכלו בין הוא בין אחר מעל לפיכך יש לו פדיון אם אמר הרי זה עלי אכלו מעל בו בטובת הנאה דברי ר' מאיר אחרים לא מעלו לפיכך אין לו פדיון לא אמר אלא אכלו הא לחמם בו את ידיו מותר תלמידיו דר' יונה בשם ר' בון בר חייה כיני באומר לא אוכלינה ולא אטעמינה לא אסרו עליו אלא לאכילה עד פדיון צריכה נדר מן הכפר מהו לחמם בו את ידיו דתני מי שהלך למדינת הים ועמד אחר ופירנס את אשתו אמר רבי חגי לא אמר אלא אחר הא האב גובה ר' יוסי אומר בין אב בין אחר אינו גובה ואתיין אילין פלוגותא בהילין פלוגותא דתנינן תמן וזכא במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה ומקבל גיטת ואינו אוכל פירות בחייה וחיוב במזונותיה ובפירקונה ובקבורתה אמר ר' חגי לא אמר אלא האב הא אחר אינו גובה ר' יוסי אומר בין אב בין אחר גובה על דעתיה דר' יוסי לקבורה בין אב בין לקבורה בין למזונות האב גובה אחר אינו גובה על דעתיה דר' יוסי לקבורה בין אב בין אחר גובה שלא עלת על דעת שתהא אשתו מושלכת לפלכים ובמזונות בין אב בין אחר אינו גובה:

[דף ס"ט ע"א]

הלכה ג מתני' אדמון אומר שבעה מי שמת והנזיה בנים ובנות בזמן שהנכסים מרבין הבנים יירשו והבנות יזונו נכסים מועטים הבנות יזונו והבנות ישאלו על הפתחים אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמ' כמה הן נכסים מרובין ר' יעריא רב יהודה בשם רב כדי שיהא שם מזון י"ב חודש לאילו ולאילו שמע שמואל ומר זו דברי רבן גמליאל ברבי אכל חכמים אומרים עד שיבגורו או עד שינשא בעון קומי ר' יוסי את מה שמעת מן ר' יוחנן אמר לון נפרש מיליהון דרבנן מן מיליהון נתן בר חושעיה בעא קומי ר' יוחנן הנה שם י"ב חדש ונתמעטו הנכסים אמר ליה מפיון שהתחילו היתומין להיות

אוקלין בהתר אוקלין והולכין עד שתיכלה פרוטה האחרונה מאימתי שמין להן ר' מנא אמר שמין להן בשוף אמר ליה ר' חנינה מיליהון דרבנני לא שמעין לה דנתן בר הושעיה בעא קומי דר' יוחנן היה שם מזון שנים עשר חדש ונתמעטו הנכסים אמר ליה מפיון שהתחילו היתומין להיות אוקלין בהיתר אוקלין והולכין עד שתיכלה פרוטה האחרונה אלא משעה ראשונה שמין להן רב הסדאי בעי לא היה שם מזון י"ב חדש והוקירו הנכסים נישמעינה מן החדא דאמר ר' חנינה ר' יסא בשם ר' יוחנן עמדו היתומין ומכרו שללן מכרו וכא הוקירו שללן הוקירו לא היה שם מזון י"ב חדש מהו שיאמרו בנים לבנות טלו את שלכם וצאו אמר ר' אבא מהדא מתניתא אמרה שאין אומר להן דתנינן תפון אם אמרו היתומין הרי אנו מעלין על נכסי אבינו יותר דינר כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבית דין כמה דאת אמר חוין מכתובתה חוין מקבורתה חוין ממלוה בעדים חוין ממלוה בשטר חוין מפרנסת בנות מאן דאמר גובין פרנסה מן המשועבדין פרנסת בנות קודמות ומאן דאמר אין גובין פרנסה מן המשועבדין אין פרנסת בנות קודמות נישמעינה מן החדא אלמנה ובענים שניהן שוין אלמנה ובענות שניהן שוות אין אלמנה דוחה את הבענים ואין אלמנה דוחה את הבענות הך עבידא היה שם מזון י"ב חדש ואלמנה לזון החדא היא

[דף ע' ע"א]

פעמים שאלמנה דוחה את הבענים על ידי הבענות בשם שהיא דוחה את הבענים על ידי הבענות כד תדחה אותן על ידי הבענים ראויה היא לתבוע כתובתה ולאבד מזונותיה והבענים ישאלו על הפתחים אית תניי תני ישענו מאן דאמר ישענו (בראשית יח) והשענו תחת העץ מאן דאמר ישאלו על הפתחים (תהלים קט): "ונגע ינועו בננו וישאלו וידרשו מהרבתיהם". רב זעירא רב הנזאל בשם רב זעירא בשם אבא בר ירמיה שני דברים אמר חנן הלכה פיוצא בו שבעה דברים אמר אדמון אין הלכה פיוצא בו ר' אדא בר אבדא בשם ר' יצחק בר חקולה בכל מקום שישנינו אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה פיוצא בו:

הלכה ד מתני' הפועל את חבירו כדי שזון והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה מקצת הפענה ישבע והכמים אומרים אין הודיה מקצת הפענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמ' מתניתין בשפענו חטים והודה לו בשעורים אבל אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל חייב רבי אימי בשם ר' יוחנן לא סוף דבר מתניתא בשפענו חטים והודה לו בשעורים אלא אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור ולמה תנינן רבן גמליאל מחייב בא להודיעך

ב"ח רבן גמליאל עד היכן הוא מחייב ר' אבהו בהדא דר' אימי ר' שמעון בן לקיש אמר מתניתא בשמענו חטים והודה לו בשעורים אבל טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חפ"ח רב ר' שמעון בן לקיש חד בר נש אזיל בעי מידון עם חבריה קומי רב שרי מיטען עיפיה שערין חטין בוסמין אמר ליה רב כל מה דאת יכיל מגלגלה עלוי גלגל ובסופא הוא מישתבע לך חדא על בולחן אמר ר' אבהו בך משיב ר' שמעון בן לקיש את ר' יוחנן על דעתך דאת אמר טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור והא תנינן טענו כלים וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים אם כלים בכלים הוא פטור כלים בקרקעות לא כל שכן מה עבד לה דו

[דף ע' ע"ב]

פטר ליה לזקקו שביעה והתנינן הטוען את חבריו כדי שמן והודה לו בקנקנים מה אנן קיימין אם בשמענו קנקנים ושמן והודה לו באחת מהן כל עמא מודיי שהוא מין הטענה ואם בשמענו שמן והודה לו בקנקנים כל עמא מודיי שאין הודייה מין הטענה דאמר ר' זעירא ר' אבונה בשם רב בשמענו קנקנין שמן היא מתניתין תהיו מילין והיו אמר ר' יקנין ניהא קנקנים ולא שמן שמן ולא קנקנים ר' אלעזר בשם ר' אבון מפיק לשנה מחצין דמשח ולית סופיה משאלה ביההוא דנשתתק:

הלכה ה מתני' הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל תהא יושבת עד שתלבין ראשה אדמון אומר אילו אני פסקתי על עצמי אהא יושבת עד שתלבין ראשי אבא פסק עלי מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמ' מתניתא בשפסק במעמדה אבל אם לא פסק במעמדה אף רבנן מודי תני אמר ר' יוסי בי ר' יהודה לא נחלק אדמון וחכמים על הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל שלא תהא יושבת עד שילבין את ראשה, ועל מה נחלקו? על שפסקה לעצמה אדמון אומר יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאבא רוצה ליתן ועכשיו אין אבא רוצה ליתן מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

הלכה ו מתני' העורר על השדה והוא חתום עליה בעד אדמון אומר השני נוח לי והראשון קשה הימינו וחכמים אומרים איבד את זכותו עשאה סימן לאחר איבד את זכותו:

גמ' ולא סוף דבר בשעשאה סימן לאחר אלא אפילו עשאה אחר לאחר מפיון שהוא חתום עליה עד איבד את זכותו:

הלכה ז מתני' מי שהלך לו למדינת הים ואבדה דרך שדהו אדמון אומר

[דף ע"א ע"א]

ילך לו בקצרה וחכמים אומרים לקח לו דרך במאה מנה או יפרח באויר: גמ' ר' יוסי בן חנינה אומר הפעון בראיותיו מילתיה אומר והן שיהו ארבעה מקיפין אותו שמואל אומר אפילו אחד מקיפו מכל צד תנאי יהושע הרי שהיה טועה בכרמים ובשדות מקדד ויוצא עד שהוא מגיע לדרך או עד שהוא מגיע לביתו אפילו שדה מליאה כרמים שעל מנת בן הנחיל יהושע לישראל את הארץ תנאי יהושע לצאת שמה להיכנס תנאי יהושע בגופו שמה בפרתו? אומר ר' יוסי פרה דרכה לחזור נחיל של דבורים על ידי שאין דרכו לחזור עשו אותו בגופו אומר ר' ירמיה אדמון ור' עקיבה שניהם אמרו דבר אחד דתנינן תמן מכרן לאחר ר' עקיבה אומר אינו צריך לקח לו דרך וחכמים אומרים צריך לקח לו דרך ולא שמע דאמר ר' הילא ר' יסא בשם ר' יוחנן בסתם חלוקין מה אנן קיימין אם דבר בריא שיש לו דרך כל עמא מודיי שאין צריך ליקח לו דרך ואם דבר בריא שאין לו דרך כל עמא מודיי שהוא צריך ליקח לו דרך אלא בן אנן קיימין בסתם ר' עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך ורבנן אמרין צריך ליקח לו דרך וקא אפילו דבר בריא יש לו דרך כל עמא מודיי שהוא צריך ליקח לו דרך:

הלכה ח מתני' המוציא שטר חוב על חבירו וחלה הוציא שמכר לו את השדה אדמון אומר אילו חייב הייתי לה היה לו להיפרע את שלדו בשמכרת לי את השדה וחכמים אומרים זה היה פיקח שמכר לו את הקרקע מפני שהוא יכול למשכנו:

גמ' ר' יונה אומר בפיסה בכה ר' יוסי אומר בשאינו יפה בכה

[דף ע"א ע"ב]

הנע עצמו דתורה ליה קרקע יכיל הוא מימר ליה קרקע טב אנא בעי הנע עצמו דתורה ליה קרקע טב יכיל הוא מימר ליה ידיד אנא בעי ולא עוד אלא יכיל הוא מימר ליה לית בחיילי טעין טרחותהון דתריי:

הלכה ט מתני' שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה אדמון אומר אילו חייב הייתי לה ביצד אתה לזה מפני וחכמים אומרים זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו:

גמ' זה לזה מנה וזה לזה מנה מאתים רב הונא אמר איתפלגין רב נחמן פר יעקב ורב ששת חד אמר יוציא מנה כנגד מנה והרנה אמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו מאן דאמר יוציא מנה כנגד מנה יליף לה משוורים תמים שחקלו זה בזה משלמין במותר חצי גזק מאן דאמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו יליף ליה מרבנין דאדמון דרבנין דאדמון מודיי שיוציא מנה כנגד מנה אלא בגין דתנינן אדמון אומר אילו חייב הייתי לך פיצד אתה לונה ממוני לפיכך צריך מימר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו מחל של מאתים במנה ושל מנה לא מחל מאן דאמר יוציא מנה כנגד מנה שפבר יצא מנה כנגד מנה מאן דאמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו שפחל אינו גובה ואותו שלא מחל גובה כתב של מאתים בשטר ושל מנה לא כתב מאן דאמר יוציא מנה כנגד מנה שפבר יצא מנה כנגד מנה ומאן דאמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו אותו שכתב גובה ואותו שלא כתב אינו גובה:

הלכה י מתני' שלוש ארצות לנשואין יהודה עבר תירדן והגליל אין מוציאין מעיר לעיר ולא מפרד לפרד אבל באותה הארץ מוציאין מעיר לעיר ומפרד לפרד אבל לא מעיר לפרד ולא מפרד לעיר מוציאין מנה הרע לנה תיפה אבל לא מנה תיפה לנה הרע רבי שמעון בן גמליאל אומר אף לא מנה הרע לנה תיפה שהנה תיפה בודק:

גמ' מתניתא בשהיה ביהודה ונשא אשה מגליל בגליל ונשא אשה מיהודה אבל אם היה מיהודה ונשא אשה מיהודה מגליל ונשא אשה מגליל בופין אותה לצאת אפי' פלוני

[דף ע"ב ע"א]

שמיהודה ונשא אשה מיהודה בופין אותה לצאת מגליל אין בופין אותה לצאת אפי' פלוני שמגליל ונשא אשה מגליל בופין אותה לצאת מיהודה אין בופין אותה לצאת תני מוציאין מעיר שרובה עפוי' לעיר שרובה ישראל אבל לא מעיר שרובה ישראל לעיר שרובה עפוי'ם. ומניין שהנה תיפה בודק? ר' לוי בשם ר' חמא בשם חנינה (בראשית יט) פן תדבקני הרעה ומתי במשרה וסמוך להרה ואף אמר אכין אלא מכאן שנה תיפה בודק:

הלכה יא מתני' הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין הכל מעלין לירושלם ואין הכל מוציאין אחד אנשים ואחד נשים פיצד נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בקפודקייא נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה

מִסְכַּת מְנָחוֹת פָּרָק אֶחָד עָשָׂר

א. אחת שְׁתֵּי הַלָּחִים וְאַחַת לָחֶם הַפָּנִים, לִישְׁתֵּן וְעָרִיכְתָּן בַּחוּץ וְאַפִּיתָן בַּפָּנִים, וְאֵין דּוּחֹת אֶת הַשֶּׁבֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל מַעֲשִׂיהֶן בַּפָּנִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל מַעֲשִׂיהֶן בַּחוּץ, שֶׁהִיא רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לַעוֹלָם אֵל תִּמְנַע לּוֹמַר 'אַחַת שְׁתֵּי הַלָּחִים וְאַחַת לָחֶם הַפָּנִים', כְּדֶרֶךְ שְׁכָשֵׁרוֹת בַּעֲזָרָה כֶּךָ כְּשֵׁרוֹת בְּבֵית פֶּאֲגִי. כְּדֶרֶךְ שְׁנַפְסָלוֹת בַּעֲזָרָה כֶּךָ נִפְסָלוֹת בְּבֵית פֶּאֲגִי, וְלִשְׁכָּה הֵיחָה לָהּ בַּפְּנֵי עֲצָמָה, וְהִיא עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּתוֹכָהּ. תִּנּוֹר הִיא לָהּ כְּמִין מִזְרֵת מְרַבֵּעַ, שֶׁל שְׁתֵּי הַלָּחִים הִיא מַחֲזִיק אֶחָד וְשֶׁל לָחֶם הַפָּנִים הִיא מַחֲזִיק שְׁתֵּים. שְׁלֹשָׁה דְּפוּסִים הֵיוּ שֵׁם: הָאֶחָד לְתִנּוֹר וְאֶחָד לְבִצֵּק, וְאֶחָד שֶׁהוּא רוּדָה וְנוֹתֵנוּ לְאַלְפֵס כְּדִי שְׁלֹא יִקְלָקְלוּ אֶת הַלָּחִים. מְנָחוֹת יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה כָּלִי בַּפָּנִים, טַחֲנִן וְהִרְקִינָן בַּחוּץ, לִישְׁתֵּן וְעָרִיכְתָּן וְאַפִּיתָן בַּפָּנִים, וּבֹכֵר – כְּשֵׁרוֹת, עַד שִׁיבִיאוּ לְבֵית הַקְּמִיצָה.

ב. כָּל הַמְּנָחוֹת, אֵין דּוּחֹת, לֹא אֶת הַשֶּׁבֶת וְלֹא אֶת הַטְּמֵאָה, חוּץ מִחֲבַתִּי כֶּהֵן מְשִׁיחַ, מִפְּנֵי שֵׁישׁ לוֹ זְמַן קְבוּעַ. זֶה הַכֹּלֵל, כָּל שֵׁישׁ לוֹ זְמַן קְבוּעַ מִן הַתּוֹרָה, וְאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מַעֲרֵב שֶׁבֶת דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, וְכָל שֶׁאֵין לוֹ זְמַן קְבוּעַ מִן הַתּוֹרָה וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת מַעֲרֵב שֶׁבֶת – אֵין דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת.

ג. אַרְבַּע סְנִיפִין שֶׁל זֶהָב דּוּמָה לְדִקְרָנִין הֵיוּ שֵׁם, שֶׁבָּהֶן הֵיוּ סוּמְכִין אֶת הַחֹלֶה, מִפְּנֵי שְׁדוּמָה לְסִפִּינָה כְּדִי שְׁלֹא תִּהְיֶה רוֹקֶדֶת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הֵיוּ שֵׁם סְנִיפִין, אֲלָא גִבֵּה הִיא לְשַׁלְחָן טַפַּח, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כה, כה): "וַעֲשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טַפַּח סָבִיב"; אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא אֵין מִסְגֶּרֶת אֲלָא מִן הָרִגְלִים.

ד. עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה קָנִים שֶׁל זֶהָב חִלּוּלִין, מִפְּצָלִין, מִקְבְּלִין טְמֵאָה – הֵיוּ שֵׁם.

ה. כָּל הַכֵּלִים שֶׁהֵיוּ בַּמִּקְדָּשׁ אֲרָכָן לְאֲרָכּוֹ שֶׁל בֵּית, חוּץ מִן הָאֲרוֹן, שֶׁהִיא אֲרָכּוֹ נִתּוּן

כְּנֶגֶד רַחְבּוֹ שֶׁל בֵּית, כֶּךָ הֵיוּ בְּדִיו נִתּוּנִין כְּנֶגֶד רַחְבּוֹ, וְכֶךָ הִיא נִטְלָה.

ו. עֲשָׂרָה שְׁלַחֲנוֹת עָשָׂה שְׁלֵמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב ד, ח): "וַיַּעַשׂ שְׁלַחֲנוֹת זֶהָב עֲשָׂרָה", וְאָף עַל פִּי כֵן לֹא הֵיוּ מִסְדֵּרִין אֲלָא עַל שֵׁל מִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים א ז, ט): "וְאֵת הַשְּׁלַחָן אֲשֶׁר עָלָיו לָחֶם הַפָּנִים עָשָׂה מְנֹרוֹת זֶהָב עָשָׂה שְׁלֵמָה", שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב ד, ח): "וַיַּעַשׂ מְנֹרוֹת זֶהָב עֲשָׂרָה", אָף עַל פִּי כֵן לֹא הֵיוּ מְדִלִיקִין אֲלָא בְּשֵׁל מִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב יג, יא): "אֵת הַמְּנֹרָה וְאֵת נִרְוֹתֶיהָ לְכַעַר בְּכַעַר בְּעָרֵב"; מִה מְנֹרָה שֶׁעָשָׂה מִשָּׁה לֹא הִיא צְרִיכָה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, מִפְּנֵי שֶׁקִּדְּשָׁה רִאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לְשַׁעֲתָהּ וְקִדְּשָׁה לְעֶתֶדֶל לְבָא. רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל כָּל הַשְּׁלַחֲנוֹת הֵיוּ מִסְדֵּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים א ז, מח): "אֵת הַשְּׁלַחֲנוֹת וְעָלִיהֶם לָחֶם הַפָּנִים זֶהָב". וּבִכָּל מְנֹרוֹת הֵיוּ מְדִלִיקִין, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב ד, ט): "וְאֵת הַמְּנֹרוֹת וְנִרְוֹתֵיהֶם לְכַעַר עֲרֵם כְּמִשְׁפַּט לְפָנֵי הַדְּבִיר זֶהָב סָגוּר". מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ אָמְרוּ: מִה תִּלְמוּד לּוֹמַר "אֵת הַשְּׁלַחֲנוֹת וְעָלִיהֶם לָחֶם הַפָּנִים זֶהָב" – זֶה שְׁלַחָן גָּדוֹל שֶׁל זֶהָב שֶׁהִיא לְפָנִים מִבְּהִיכָל, וְשְׁלַחָן שֶׁהִיא בְּאוֹלָם עַל פֶּתַח שֶׁל בֵּית, שֶׁעָלָיו הֵיוּ נּוֹתֵנִין לָחֶם הַפָּנִים יִשְׁנָה.

ז. כִּיצַד מְכַנְסִין לָחֶם הַפָּנִים? עָרֵב שֶׁבֶת הִיא פּוֹרָקָה מִדְּפוּס וְנוֹתֵנָה עַל גְּבִי הַשְּׁלַחָן שֶׁהִיא בְּאוֹלָם עַל פֶּתַח שֶׁל בֵּית. בְּשַׁחְרִית, כֵּינֵן שֶׁנִּזְרַק דָּם הַתְּמִיד נִטְלוּ שְׁנֵי כֶּהֱנִים שְׁתֵּי בְּזִיכִין, וְנוֹתֵנִין לְתוֹכָן שְׁנֵי קוֹמָצִין שֶׁל לְבוּנָה. כָּל בְּזִיכִין שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ לֹא הֵיוּ לָהֶן שׁוּלִים חוּץ מֵאֵלוּ שֶׁהֵיוּ לָהֶן שׁוּלִים, אֵלוּ מוֹשְׁכִין טַפַּח וְאֵלוּ מְנִיחִין טַפַּח, טַפַּחוֹ שֶׁל זֶה בְּתוֹךְ טַפַּחוֹ שֶׁל זֶה, כְּדִי שְׁלֹא יִלִּין שְׁלַחָן בְּלֹא לָחֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כה, ל): "לְפָנֵי תְּמִיד". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֶפְלוּ פָּרְקוּ יִשְׁנָה בְּבִקְרָה וְהִכְנִסוּ חֲדָשָׁה בֵּין הָעֲרֵבִים, אֶפְלוּ בְּשֶׁאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה מוֹצִיאִין אוֹתוֹ חוּץ לַעֲזָרָה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. וְמִה תִּלְמוּד לּוֹמַר "לְפָנֵי תְּמִיד" – כְּדִי שְׁלֹא יִלִּין שְׁלַחָן בְּלֹא

- פִּסּוּלָה. וְאִין חִיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם פִּגּוּל נּוֹתֵר וְטָמֵא. סֵדֵר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבִּזְיִכִּין בַּשָּׁבֶת, וְהִקְטִיר אֶת הַבִּזְיִכִּין אַחֵר שָׁבֶת - פִּסּוּלָה, וְחִיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם פִּגּוּל נּוֹתֵר וְטָמֵא. סֵדֵר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבִּזְיִכִּין אַחֵר שָׁבֶת, וְהִקְטִיר אֶת הַבִּזְיִכִּין בַּשָּׁבֶת - פִּסּוּלָה. אִם יֵשׁ שֵׁם לַחֲמָה מִן הַמִּבְחָר - יְבִיאוּ, וְאִם לֹא, יִמְתִּין לַשָּׁבֶת הַבָּאָה. הַלֶּחֶם מִתֵּר בְּאֵכִילָה, וְחִיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם פִּגּוּל נּוֹתֵר וְטָמֵא.

מִסְכַּת מְנַחוֹת פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. הַמְקָדִישׁ אֶת הָעוֹף וְנוֹלֵד בּוֹ מוֹם - יֵשׁ לוֹ פְּדִיּוֹן. הַקְדִּישׁוֹ בְּעַל מוֹם - אֵין לוֹ פְּדִיּוֹן, אֵין לָךְ שְׁטַעוֹן פְּדִיּוֹן אֲלֹא בְּהֵמָה בְּלִבָּד. בְּבָכוֹר נֶאֱמַר: "לֹא תִפְדֶּה", בְּמַעֲשֵׂר נֶאֱמַר: "לֹא יִגְאֹל". הֲרִי עָלֵי חִלּוֹת' וְהִבִּיא רִקִּיקִין, וְרִקִּיקִין' וְהִבִּיא חִלּוֹת - מֵה שֶׁהִבִּיא הִבִּיא, וְיָדִי חוֹכְתּוֹ לֹא יֵצֵא. 'אֵלוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנוֹת לְהִבִּיא בְּכָלִי אֶחָד' וְהִבִּיאָם בְּשְׁנֵי כָלִים - לֹא קִדְּשָׁם בְּשְׁנֵי כָלִים. 'בְּשְׁנֵי כָלִים' - וְהִבִּיאָם בְּכָלִי אֶחָד - לֹא קִדְּשָׁם בְּכָלִי אֶחָד. 'בְּכָלִי אֶחָד' - הִבִּיאָם בְּשְׁנֵי כָלִים. אָמְרוּ לוֹ: 'בְּכָלִי אֶחָד נִדְרָת' - הֲרִי זֶה לֹא יִחְזִיר, וְאִם הִחְזִיר הֲרִי הוּא כִשְׁתֵּי מְנַחוֹת שְׁנֵתְעָרְבוּ. 'בְּשְׁנֵי כָלִים' וְהִבִּיאָם בְּכָלִי אֶחָד, וְאָמְרוּ לוֹ: 'בְּשְׁנֵי כָלִים נִדְרָת' - הֲרִי זֶה לֹא יִחְזִיר, וְאִם הִחְזִיר - הֲרִי אֵלוֹ פִּסּוּלִין.

ב. 'הֲרִי עָלֵי תוֹדָה בְּלֹא לֶחֶם וְעוֹלָה בְּלֹא נִכְסִים' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא תוֹדָה וְלִחְמָה עִמָּה, וְעוֹלָה וְנִסְכִּיהָ עִמָּה. כֵּהֵן שֶׁאָמַר: 'הֲרִי עָלֵי מִנְחָה שֶׁתִּקְמָץ וְתֵאכֹל'. יִשְׂרָאֵל אָמַר: 'הֲרִי עָלֵי מִנְחָה שֶׁתַּעֲלֶה כֻּלָּהּ לְאִישִׁים' - כּוֹפִין אוֹתָם, וּמִבִּיא מִנְחָה כְּתֻקָּנוֹהָ; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין.

ג. 'הֲרִי עָלֵי מִן הַמִּנְחָה מִן שְׁעוֹרִין' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא מִן הַחֲטִין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִים. 'הֲרִי עָלֵי מִן הַחֲטִים' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא מִן הַקֶּמֶח; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.

לֶחֶם, אֵלוֹ שְׁנֵי כֹהֲנִים שֶׁבִּידָם שְׁנֵי בִזְיִכִּין לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים יִשְׁנֶה, הֵיוּ נּוֹתֵנִין אוֹתָהּ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ עִם אֲכָרֵי תָמִיד, כֵּיִן שֶׁהִקְטִירוּ שְׁנֵי בִזְיִכִּין - נּוֹתֵנִין חֲצִיָּה חֲלָה לְכָל מִשְׁמֵר וּמִשְׁמֵר, וְהֵן חוֹלְקִין בִּיְנֵיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: זֶה שֶׁהִיָּה מִחֲלָק לֶחֶם הַפָּנִים הִיָּה עוֹמֵד עַל הָרֶכֶד שֶׁבְּאוֹלָם, מִפְּרִיס וּמִנִּיחַ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בָּא וְנוֹטֵל חֶלְקוֹ, וְלִבְעָלֵי מוֹמִין שֶׁבִּפְהוֹנָה מוֹצִיאִין לָהֶן חֶלְקָן לַחוּץ, שְׁאִין יְכוּלִין לִכְנֹס בֵּין הָאוֹלָם וְלִמְזִבְחָה.

ח. כִּיצַד מְסַדְּרִין לֶחֶם פָּנִים? נּוֹתֵן שֵׁשׁ חִלּוֹת לְסֵדֵר זֶה, וְשֵׁשׁ חִלּוֹת לְסֵדֵר זֶה, וְאֵם נֶתֵן שְׁמוֹנֶה חִלּוֹת לְסֵדֵר זֶה וְאַרְבַּע חִלּוֹת לְסֵדֵר זֶה, אוֹ שְׁעָשָׂה שְׁלֹשָׁה סְדָרִים שֶׁל אַרְבַּעַת אַרְבַּעַת - לֹא עָשָׂה כָּלוּם. עָשָׂה שְׁנֵי סְדָרִין שֶׁל אַרְבַּע עֲשָׂרָה. רַבִּי אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הָעֲלִינוֹנוֹת כְּאֵלוֹ אֵינֶן וְהַתְחַתּוֹנוֹת כְּשֵׁרוֹת.

ט. כִּיצַד מְסַדְּרִין אֶת הַבִּזְיִכִּין? נּוֹתֵן בִּזְיִכִּין אֶחָד עַל גְּבִי סֵדֵר זֶה, וּבִזְיִכִּין אֶחָד עַל גְּבִי סֵדֵר זֶה, אִם נֶתֵן בִּזְיִכִּין שֶׁל לְבוֹנָה, אוֹ לְבוֹנָה שֶׁל בִּזְיִכִּין, אוֹ שֶׁהִיָּה דְּבַר חוּצָץ בֵּין הַבִּזְיִכִּין לְלֶחֶם, אוֹ בֵּין הַלֶּחֶם לְשִׁלְחָן - הֲרִי אֵלוֹ פִּסּוּלִין. אָבָא שְׁאוּל אוֹמֵר: בְּתוֹךְ שְׁנֵי טַפְחִים שֶׁבֵּין הַסֵּדֵר לְחִבְרוֹ הִיָּה נּוֹתֵן, מֵה אֲנִי מְקַיֵּם (וַיִּקְרָא כִּד, ז) "וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זָכָה"? - שֶׁתִּהְיֶה כֻּלָּה סְמוּכָה לְמַעֲרָכָה.

י. כִּיצַד מְסַדְּרִין אֶת הַקֶּנֶסֶם? אַחֵר שָׁבֶת הִיָּה נִכְנָס מִגְּבִיָּה רֹאשָׁה שֶׁל חֲלָה, וְנוֹתֵן קֶנֶס תַּחֲתֶיהָ, וּמִגְּבִיָּה רֹאשָׁה שֶׁל שְׁנִיָּה, וְנוֹתֵן קֶנֶס תַּחֲתֶיהָ, וְאֵזוֹר בְּאִמְצָע, וְשִׁלְשָׁה תַּחַת כָּל חֲלָה וְחֲלָה, וְשְׁנַיִם תַּחַת הָעֲלִינוֹנָה שְׁאִין עָלֶיהָ מִשּׁוּי, הַתְחַתּוֹנָה נְתוּנָה עַל טְהָרוֹ שֶׁל שִׁלְחָן. הִקְטִירוּ וְאַחֵר כֶּךָ נִפְרַס הַלֶּחֶם - כֶּשֶׁר. נִטְמָא לַחֲמָה, בֵּין מִשְׁפָּרְקָה וּבֵין עַד שֶׁלֹּא פָּרְקָה - הַלֶּחֶם פִּסּוּל, וְלֹא הִקְטִירוּ בִּזְיִכִּין. סֵדֵר אֶת הַלֶּחֶם בַּשָּׁבֶת וְאֶת הַבִּזְיִכִּין אַחֵר הַשָּׁבֶת, וְהִקְטִיר אֶת הַבִּזְיִכִּין בַּשָּׁבֶת

אין מטמא טמאת מדרס. הוי כל השעורין שבתורה קצובין הן.

ד. המתנדב יין כדברי רבי עקיבא - נותנין לספלים שמן, כדברי רבי טרפון, קרב על גבי האשים. המתנדב יין כדברי רבי עקיבא, אינו מביא, לא אחד ולא שנים ולא חמשה, אלא מביא שלשה כדי שיקרבו עם הכבש. ארבעה - כדי שיקרבו עם האשים. ששה - כדי שיקרבו עם הפר. שבעה - כדי שיקרבו עם האיל ועם הכבש, מכאן ואילך, אתה יכול לחולקו.

ה. 'פרשתי מנחה ואני יודע מה פרשתי' - הרי זה מביא חמש מנחות לחמשה מינים. 'הרי עלי מין מנחות' - מביא שתי מנחות ממין אחד. 'שני מיני מנחות' - מביא שתי מנחות משני מינין. 'הרי עלי מין עשרונות' - מביא שני עשרונות ממין אחד. 'מיני עשרונות' - מביא שני עשרונות משני מינין. 'פרשתי מנחה של עשרונות ואני יודע מאיזו מהן פרשתי' - הרי זה מביא חמש מנחות מחמשה מינים של ששים עשרונות, שהן שלש מאות עשרונות. 'פרשתי מנחה של עשרונות ואני יודע של כמה עשרונות פרשתי' - הרי זה מביא מנחות של עשרונות, מאחד ועד ששים, שהן אלף ושמונה ושלשים עשרונות; דברי רבי. וחכמים אומרים: של ששים עשרון. פרשתי מנחה של עשרונות, ואני יודע מאיזה מין פרשתי, וכמה עשרונות פרשתי - הרי זה מביא חמש מנחות מחמשה מינין, של ששים עשרון, מאחד ועד שהן תשעה אלפים ומאה וחמשים עשרונות; דברי רבי. וחכמים אומרים: חמש מנחות מחמשת המינין, שלשים עשרון שהן שלש מאות עשרונים. הרי עלי לבונה - לא יפחות מן הקמץ. רבי יהודה אומר: משקל עשרה דינרין. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: כהן מקדשה בכלי שרת, ומקטירה. אחרים אומרים: 'האומר הרי עלי ברזל' - לא יפחות מכליא עורב שבהיכל.

רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין. 'הרי עלי חצי עשרון' - כופין אותו וביא עשרון שלם; דברי רבי יהודה. רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין. 'הרי עלי עשרון אחד להביא בשני כלים' - כופין אותו וביא שני עשרונים בשני כלים; דברי רבי יהודה. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבין. 'הרי עלי עשרון ומחצה' - כופין אותו ומביא שני עשרונים שלמים, שאין מתנדבין כדרך חצאין. 'הרי עלי מאה עשרונות להביא בכלי אחד' - כופין אותו ומביא ששים בכלי אחד, וארבעים בכלי אחר, ואם הביא מחצה בכלי אחד ומחצה בכלי אחר - לא יצא. 'בשני כלים' - מביא מחצה בכלי אחד ומחצה בכלי אחר, ואם הביא ששים בכלי אחד וארבעים בכלי אחר - יצא. אמר רבי שמעון: אמרו לי חברי, מפני מה האומר 'עלי ששים עשרון' מביא בכלי אחד. ששים ששים ואחד - מביא ששים בכלי אחד, ואחד בכלי אחר? ואמרתי להן: אמרו אתם! אמרו: שכן הצבור מביא ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ששים. אמרתי להן: והלא ששים ואחד מקריבין?! אמרו לי: מעט יחיד מן הצבור אחד. אמרתי להן: והלא אלו קריבין בבקר, ואלו קריבין בין הערבים. דבר אחר: והלא יש שם מנחת פרים אילים וכבשים, ואין מערבין מנחת פרים ואילים וכבשים זה בזה. אמרו לי: אם לאו, אמור אתה! אמרתי להן: תלמוד לומר (במדבר כח, יג): "סלת מנחה בלולה בשמן" - מנחה ששולט בה לכוללה. אמרו לי: בששים - שולט, בששים ואחד - אינו שולט? אמרתי להן: כל השעורים שבתורה קצובין הן, בארבעים סאה - הוא טובל, בארבעים סאה חסר קרטוב - אינו יכול לטבל בהן. כפיצה מטמא טמאת אוכלין חסר אפלו שומשום - אין מטמא טמאת אוכלין. שלשה על שלשה טמא מדרס, שלשה על שלשה חסר נימא אחת -

מִסְכַּת מִנְחוֹת פָּרָק שְׁלִישֶׁה עָשָׂר

יג, א. 'הרי עלי עולה מן הבקר' - יביא עגל.
 'מן הצאן' - יביא כבש. 'הרי עלי תודה
 ושלמים מן הבקר' - יביא עגל. 'מן הצאן' -
 יביא כבש. אמר רבי שמעון: אם יאמר לך
 אדם כדברי רבי עקיבא עגל - קבל הימנו.
 איל - קבל הימנו. כבש - קבל הימנו,
 שבכלן היה רבי עקיבא נותן את הטעם,
 עגל - שיד הגבוה על העליונה, איל - לא
 גדול ולא קטן אלא בינוני. כבש - המוציא
 מחברו עליו הראיה, כשם שהמקדיש סתם
 הרי זה מביא את הגדול שבהן, כך האומר
 'הרי עלי סתם' - הרי זה מביא את הגדול
 שבהן. 'הרי עלי למזבח' - יביא לבונה,
 שסתם הקדש למזבח - לבונה. 'הפרשתי
 למזבח ואיני יודע על מה הפרשתי' - הרי
 זה מפרש והולך, עד שיפריש, שייביא מכל
 מין ומין הקרב למזבח. 'סלע זו למזבח' -
 יביא בה עגל. 'הפרשתי למזבח ואיני יודע
 למי הפרשתי' - הרי זה מפרש כנגדה
 והולך, עד שייביא מכל מין ומין הקרב
 למזבח. 'עגל זה למזבח, עגל זה למזבח' -
 יביאנו עולה. 'הפרשתי למזבח, ואיני
 יודע למי הפרשתי' - ירעה עד שישתאב,
 וימכר ויפריש כנגדו והולך, עד שייביא
 מכל מין ומין הקרב למזבח.

ב. 'הרי עלי קרון' והביא נימוס, 'נימוס'
 והביא קרון - מה שהביא הביא וידי חובתו
 לא יצא. 'הרי עלי שור במאמים' והלך
 והביא שני שורים במנה מנה - לא יצא.
 'הרי עלי שור במנה' והלך והביא שור
 במאמים - יצא, שבכלל מאמים מנה. רבי
 אומר: לא יצא. 'שור זה עולה ונסתאב' -
 לא יביא בדמיו איל, אבל מביא בדמיו שני
 אילים, ורבי אוסר, שאינה היא חבילה.
 'איל זה עולה ונסתאב' - לא יביא בדמיו
 כבש, אבל מביא בדמיו שני כבשים, ורבי
 אוסר, שאינה היא חבילה. 'כבש זה עולה'
 ונסתאב, אם רצה - יביא בדמיו איל. 'איל
 זה עולה ונסתאב' - רצה יביא בדמיו כבש,
 אבל מביא בדמיו שני כבשים, ורבי אוסר,

שאינה היא חבילה. 'כבש זה עולה'!
 ונסתאב, אם רצה - יביא בדמיו איל. 'איל
 זה עולה'! ונסתאב, רצה - יביא בדמיו
 עגל. 'עגל זה עולה'! ונסתאב, רצה - יביא
 בדמיו שור. 'שור מן שוריו עולה', וכן שור
 של עולה שנתערב בשוריו - הרי זה מביא
 את הגדול שבהן עולה. והשאר - ימכרו
 לחיבי עולות, ודמיו חלין.

ג. 'הרי עלי עולה' - יקריבנה במקדש, ואם
 הקריבה בבית חונוי - לא יצא, וחיבין
 עליה כרת. 'הריני נזיר' - יגלח במקדש,
 ואם גלח בבית חונוי - לא יצא, וחיבין על
 זבחיו כרת. הכהנים ששמשו בבית חונוי,
 או במקומות אחרים, בשעת אסור הבמה -
 אסור. בשעת התר הבמה - מתר, שנאמר
 (מלכים ב כג, ט): "אף לא יעלו כהני הבמות
 על מזבח ה' בירושלם כי אם אכלו מצות
 בתוך אחיהם"; יכול אם אכלו מצות בתוך
 אחיהן - יהיו אסורין, אם לאו - יהיו
 מתרים? אמור מעתה: כשרין לחלק
 ופסולין לקרב, בבצלי מומין. הרי שהיה
 טהור בשעת שחיטה, ובשעת זריקת דמים,
 ובשעת הקטר חלב, נטמא - הרי זה
 חולק בבשר. רבי נהוראי אומר: אפלו
 טהור בשעת זריקה ובשעת הקטר חלב, נטמא,
 אין חולק בבשר. לעולם אין חולק
 בבשר, עד שיהא טהור בשעת שחיטה
 ובשעת זריקת דמים ובשעת הקטר חלב. כהן
 בא ומקריב קדשיו במשמר שאינו שלו
 - עורן ועבודתן שלו, ואם היה זקן או
 חולה - נותנן לכל כהן שירצה, עורן ובשרן
 שלו. ואם היה בעל מום - נותנן לאנשי
 משמר, עורן ועבודתן שלו. וגזל הגר -
 נותן לכל כהן שירצה, ושדה אחוזה - נתנת
 לאנשי משמר שבראש השנה, שהיוכל
 נכנס לתוכה.

ד. בראשונה היו מכניסין עורות קדשים
 ללשכת בית הפרה, והיו מחלקין אותו
 בערבית לכל בית אב שבאותו היום, והיו
 גדולי כהנה באין ונוטלין אותו בזרוע,
 התקינו, שיהו מחלקין אותו בערבי שבת

"כּי יֵשׁ יוֹם קָרָאוּ נְצָרִים בְּהָר אֶפְרַיִם קוֹמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ".

מִסְכַּת חֲלִין פֶּרֶק ראשון

א. הַכֹּל כְּשֶׁרִין לִשְׁחוּט, אֶפְלוּ כּוֹתִי, אֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל עָרֵל, וְאֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִמִּיר דָּתוֹ לַעֲבֹדֹת כּוֹכָבִים. שְׁחִיטַת עֹבֵד כּוֹכָבִים - הָרִי זֶה פְּסוּלָה. וְשְׁחִיטַת הַקּוֹף - הָרִי זֶה פְּסוּלָה; שְׁנָאֵמֵר (דְּבָרִים יב, כא): "וְזָבַחַת וְאָכַלְתָּ" - לֹא שְׁזָבַח הָעֹבֵד כּוֹכָבִים, וְלֹא שְׁזָבַח הַקּוֹף, וְלֹא שְׁזָבַחָהּ מֵאֲלִיָּה. יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁחַט וּמָרַק עֹבֵד כּוֹכָבִים שְׁחִיטָה עַל יָדָיו - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. שָׁחַט בֵּה שְׁנַיִם אוֹ רֶבֶעַ שְׁנַיִם - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. עֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁשָּׁחַט וּמָרַק יִשְׂרָאֵל שְׁחִיטָה עַל יָדָיו - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שָׁחַט בֵּה דִבְרַ שְׁאִינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ טְרֶפֶה, וְיִשְׂרָאֵל בֹּא וְגוֹמְרָה - מִתֵּרַת בְּאֵכִילָה. יִשְׂרָאֵל וְעֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁהָיוּ אוֹחֲזִין בַּסִּכִּין וְשׁוֹחֲטִין, אֶפְלוּ אֶחָד מִלְּמַעֲלָה וְאֶחָד מִלְּמַטָּה - שְׁחִיטָתָן כְּשֶׁרָה.

ב. וְכֵן סוּמָא שִׁיּוּדַע לִשְׁחוּט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. קָטָן שִׁיּוּדַע לִשְׁחוּט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין: בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלַיְלָה, בֵּין בְּסַפִּינָה בֵּין בְּרֹאשׁ הַגֵּג. בְּכָל שׁוֹחֲטִין: אֶפְלוּ בְּצוֹר, אֶפְלוּ בְּזִכּוּכִית, אֶפְלוּ בְּקִרְוֵית שֶׁל קֶנֶה. בְּכָל שׁוֹחֲטִין: בֵּין בְּדִבְרַ הַמַּחְבֵּר בְּקֶרֶקַע, וּבֵין בְּתִלוּשׁ מִן הַקֶּרֶקַע, בֵּין שֶׁהַעֲבִיר סָכִין עַל גְּבִי צוֹאֵר, וּבֵין שֶׁהַעֲבִיר צוֹאֵר עַל גְּבִי סָכִין וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.

ג. הַמְרָגִיל לְעוֹר וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שֶׁן תִּלוּשָׁה אוֹ צִפְרָן תִּלוּשָׁה - שׁוֹחֲטִין בֵּה. מִגָּל קָצִיר כְּדֹרֶךְ הַלִּיכָתָה: בֵּית שְׁמַאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הֵלֵל מְכַשִּׁירִין. אִם הִחֲלִיקוּ שְׁנֵיהֶם - הָרִי זֶה כְּסִכִּין. תָּחַב סָכִין בְּאַרְץ, בְּאַטְלָס, וְשָׁחַט בֵּה - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. סָכִין שִׁישׁ בֵּה פְּגִימוֹת פְּגִימוֹת - הָרִי זֶה כְּמִגְרָה. אִם יֵשׁ בֵּין פְּגִימָה לַחֲבֶרְתָּהּ, כְּמִלָּא שְׁנַיִם בְּצוֹאֵר - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. אִין בֵּה אֵלָא פְּגִימָה אַחַת, אִם הִיתָה מְסַכְסַכַת וְשׁוֹחֲטָה - כְּשֶׁרָה. אִם חוֹנֶקֶת - פְּסוּלָה.

לְכָל מִשְׁמֵר וּמִשְׁמֵר, וְעִדִּין הָיוּ גְּדוּלֵי כְּהֵנָה בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזֹרֹעַ, עֲמָדוֹ בְּעָלִים וְהַקְדִּישׁוּם לִשְׁמִים. אָמְרוּ, לֹא הָיוּ יָמִים מוֹעֲטִין עַד שֶׁחָפּוּ כְּהֻנִּים פְּנֵי כָּל הָאוֹלָם בְּטַבְּלָאוֹת שֶׁל זָהָב, מָאָה עַל מָאָה, וְעַל עֲבִי דִינָר זָהָב, מָה שֶׁמַּחֲפִין עַד הָרָגֵל, וּבִרְגֵל, מִקְפִּלִין אוֹתָן וּמְנִיחִין אוֹתָן עַל גְּבֵי מַעֲלוֹת בְּהָר הַבֵּית, כְּדִי שִׁירָאוּ הָעָם אֶת מִלְּאֲכָתוֹ שֶׁהָיָא נָאָה. וְשֶׁלֹּא נָטָה בֵּה כָּלוּם אַחֵר הָרָגֵל - חוֹזְרִין וְקוֹבְעִין אוֹתָם בְּמִקְוָם. אָבָא שְׁאוּל אָמַר: קוֹרוֹת שְׁקָמָה הָיוּ בִּירְחוֹ, וְהָיוּ בְּעָלֵי אֲגָרוֹף בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזֹרֹעַ, עֲמָדוֹ בְּעָלִים, וְהַקְדִּישׁוּם לִשְׁמִים. אָמְרוּ, לֹא הַקְדִּישׁוּ בְּעָלִים לִשְׁמִים אֵלָא קוֹרוֹת שְׁקָמָה בְּלִבָּד, עַל אֲלוֹ, וְעַל כִּיּוֹצֵא בְּהֵן, וְעַל דּוּמָה לְהֵן, וְעַל הָעוֹשִׁין כְּמַעֲשֵׂיהֶן, הָיָה אָבָא שְׁאוּל בֵּן בְּטָנִית, וְאָבָא יוֹסִי בֵּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אָמַר: אוֹי לִי מִבֵּית בֵּיתוֹס! - אוֹי לִי מֵאֲלָתָן! אוֹי לִי מִבֵּית קֶתְרוֹס! - אוֹי לִי מִקְלָמוֹסן! אוֹי לִי מִבֵּית אֶלְחָנָן! - אוֹי לִי מִבֵּית אֶלִישֶׁע! - אוֹי לִי מִקְלָמוֹסן! אוֹי לִי מִבֵּית יִשְׁמַעְאֵל בֵּן פֶּאֲבִי! שֶׁהֵם כְּהֻנִּים גְּדוּלִים, וּבְנֵיהֶם גְּזָבְרִים, וְחֲתָנֵיהֶן אֲמִרְכָּלִין, וְעַבְדֵיהֶן בָּאִין וְחוֹבְטִין עֲלֵינוּ בְּמִקְלוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֵּן תוֹרְתָא: מִפְּנֵי מָה חֲרָבָה שִׁילָה? - מִפְּנֵי בִזְיוֹן קִדְּשִׁים שְׁבִתוֹכָהּ. יְרוּשָׁלַיִם, בְּנִין הָרֹאשׁוֹן, מִפְּנֵי מָה חֲרָבָה? - מִפְּנֵי עֲבֹדֹת כּוֹכָבִים וְגִלּוּי עֲרִיוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים שֶׁהָיוּ בְּתוֹכָהּ. אָבָל בְּאַחֲרוֹנָהּ, מִכִּירִין אָנוּ בְּהֵן, שֶׁהֵן עֲמָלִים בְּתוֹרָה וְזִהְרִין בְּמַעֲשָׂרוֹת, מִפְּנֵי מָה גָּלוּ? - מִפְּנֵי שְׁאוּהֲבִין אֶת הַמָּמוֹן, וְשׁוֹנְאִין אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, לְלַמְּדֶךָ, שֶׁקָּשָׁה שְׁנֵאת אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ לְפָנֵי הַמָּקוֹם, וְשֶׁקָּלָה הַכְּתוּב כְּנֶגֶד עֲבֹדֹת כּוֹכָבִים, וְגִלּוּי עֲרִיוֹת, וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים. אָבָל בְּבִנְיָן הָאַחֲרוֹן, שֶׁעֲתִידָה לִבְנוֹת בְּחֵינּוּ וּבִימֵינוּ, מָה נֶאֱמַר בּו? "וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה הָר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הָהָרִים וְגו', וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הָר ה' וְאֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב" וְגו' (יִשְׁעִיָּה ב, ג). וְאָמַר (יְרֵמְיָה לֹא, ה):

ד. זֶרֶק אֶת הַסִּכִּין וְאֶת הַפְּגִיזוֹן, וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. מִשּׁוֹם רַבִּי נִתֵּן אָמְרוֹ: כְּדֶרֶךְ הַלִּיכָתָה - כְּשֶׁרָה. וְשֵׁלָא כְּדֶרֶךְ הַלִּיכָתָה - פְּסוּלָה.

ה. מִצּוֹת שְׁחִיטָה: מוֹלִיךְ וּמִבִּיא. הוֹלִיךְ וְלֹא הִבִּיא, אוֹ הִבִּיא וְלֹא הוֹלִיךְ - כְּשֶׁרָה. וּבִלְבָד שִׁיְהֵא בִּסְפִין כְּדִי הוֹלִכָה וְהוֹבָאָה. אִם הוֹלִיךְ וְהִבִּיא, אֵף עַל פִּי שְׁאִין בִּסְפִין מֵלֵא שְׁנַיִם בְּצוּאָר - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.

ו. מִצּוֹת שְׁחִיטָה: מִן הַטְּבַעַת וְעַד הָרֶאֱהָ. מִגְרָמָת - פְּסוּלָה. רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן אֲנִטְיָגוֹס מְכַשִּׁיר. שִׁיר בָּהּ כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה סְמוּךְ לְרֹאשׁ, מְקַף אֶת כְּלָהּ - כְּשֶׁרָה. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה רִבְּהָ מְקַף כְּלִבָּנָה¹ - כְּשֶׁרָה. כָּל הַצּוּאָר כְּשֶׁר לְשְׁחִיטָה.

ז. שְׁחִטָה מִלְמַעְלָה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. מִלְמַטָּה וּמִן הַצִּדָּדִין - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. וּמִן הָעֶרֶף - כְּשֶׁר לְמַלְיָקָה. מִלֵּק מִלְמַעְלָה - מְלִיקָתוֹ כְּשֶׁרָה. מִלְמַטָּה מִן הַצִּדָּדִין - מְלִיקָתוֹ פְּסוּלָה. שְׁחִיטָה בְּכָלִי, מְלִיקָה בִּיד. נִמְצְאָת אוֹמֵר: כְּשֶׁר בְּשְׁחִיטָה - פְּסוּל בְּמַלְיָקָה. כְּשֶׁר בְּמַלְיָקָה - פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה. שְׁחִיטָת הָעוֹף בַּפְּנִים - פְּסוּלָה, וּמְלִיקָה - כְּשֶׁרָה. מְלִיקַת הָעוֹף בְּחוּץ - פְּסוּלָה, וְשְׁחִיטָה - כְּשֶׁרָה. נִמְצְאָת אוֹמֵר: מְקוֹם כְּשֶׁר בְּשְׁחִיטָה - פְּסוּל בְּמַלְיָקָה. מְקוֹם כְּשֶׁר בְּמַלְיָקָה - פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה.

ח. דֵּם חֲטָאֵת בְּהֵמָה לְמַעְלָה, וְדֵם כָּל הַזִּבְחִים לְמַטָּה. נִמְצְאָת אוֹמֵר: כְּשֶׁר בַּחֲטָאֵת - פְּסוּל בְּכָל הַזִּבְחִים. כְּשֶׁר בְּכָל

¹ הַלִּבָּנָה קֹדֶם שֶׁהִיא מְלֵאָה, נִרְאִית כְּמוֹ שֶׁהִיא מְקַפֶּת אֵיזָה שְׂטַח. וְאוֹמֶרֶת הַהִלְכָה בַּתּוֹסֶפֶתָא: שְׁצָרִיךְ שָׂרֵב הַנִּשְׁחָט בַּתּוֹךְ הַטְּבַעַת יִהְיֶה בְּמְקוֹם אֶחָד כְּהֶקֶף הַלִּבָּנָה שֶׁהוּא כְּאֶחָד.

הַזִּבְחִים - פְּסוּל בַּחֲטָאֵת. כְּשֶׁר בַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן - פְּסוּל בַּמִּזְבֵּחַ פְּנִימִי. כְּשֶׁר בַּמִּזְבֵּחַ פְּנִימִי - פְּסוּל בַּמִּזְבֵּחַ חִיצוֹן. כְּשֶׁר בְּאַלִּים - פְּסוּל בְּכַבָּשִׁים. כְּשֶׁר בְּכַבָּשִׁים - פְּסוּל בְּאַלִּים. הַפְּלִגִּיס² - בְּזָה וּבִזָּה פְּסוּל.

ט. כְּשֶׁר בַּפֶּרָה - פְּסוּל בְּעֶגְלָה. פְּסוּל בַּפֶּרָה - כְּשֶׁר בְּעֶגְלָה. עֲבוּדָה - פּוֹסֶלֶת בְּזָה וּבִזָּה. בְּנֵי יוֹנָה - מְשִׁיעֲלֵעֻלֹּי אוֹ עַד שִׁיעֲהִיבוּ. תּוֹרִין - מְשִׁפְּרִיחוּ. אֶפְלוּ הֵן זִקְנִים. נִמְצְאָת אוֹמֵר: כְּשֶׁר בַּתּוֹרִין - פְּסוּל בְּבָנֵי יוֹנָה. כְּשֶׁר בְּבָנֵי יוֹנָה - פְּסוּל בַּתּוֹרִין.

י. כְּהֵנִים, מְשִׁיבִיאוּ שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, וְאֶפְלוּ הֵן זִקְנִים - כְּשֶׁרִים, וְהַמוֹם פּוֹסֵל בָּהֶם. הַלּוּיִם, מִבֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה - כְּשֶׁרִים, וְאִין הַמוֹם פּוֹסֵל בָּהֶם. נִמְצְאָת אוֹמֵר: כְּשֶׁר בַּכְּהֵנִים - פְּסוּל בְּלוּיִם. כְּשֶׁר בְּלוּיִם - פְּסוּל בַּכְּהֵנִים. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאַהֵל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבָר! אֲכַל בֵּית עוֹלָמִים - אִין הַלּוּיִם נִפְסָלִין, אֲלֹא בָּקוּל. כְּשֶׁר בַּכֶּהֶן גְּדוֹל - פְּסוּל בַּכֶּהֶן הַדְּיוּט. כְּשֶׁר בַּכֶּהֶן הַדְּיוּט - פְּסוּל בַּכֶּהֶן גְּדוֹל. כְּשֶׁר בְּבִגְדֵי זָהָב - פְּסוּל בְּבִגְדֵי לָבָן. כְּשֶׁר בְּבִגְדֵי לָבָן - פְּסוּל בְּבִגְדֵי זָהָב.

יא. מְנוּרָה, אִין כְּשֶׁרָה אֲלֹא מִן הָעֵשֶׂת. עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת - פְּסוּלָה. וּמִשְׁאָר מִיְּנֵי מִתְּכוֹת - כְּשֶׁרָה. חֲצוּצְרוֹת, אִינָה כְּשֶׁרָה אֲלֹא מִן הַכֶּסֶף. עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת - כְּשֶׁרָה. מִשְׁאָר מִיְּנֵי מִתְּכוֹת - פְּסוּלָה. נִמְצְאָת אוֹמֵר: פְּסוּל בַּמְּנוּרָה - כְּשֶׁר בַּחֲצוּצְרוֹת. פְּסוּל בַּחֲצוּצְרוֹת - כְּשֶׁר בַּמְּנוּרָה.

יב. אֲוִיר כְּלִי חָרָס - טָמֵא, וְגָבּוּ טָהוֹר. אֲוִיר כָּל הַכֵּלִים - טָהוֹר, וְגָבּוּ טָמֵא. נִמְצְאָת אוֹמֵר: טָהוֹר בְּכָלִי חָרָס - טָמֵא בְּכָל הַכֵּלִים. טָמֵא בְּכָל הַכֵּלִים - טָהוֹר בְּכָלִי

² בֶּן י"ג חֹדֶשׁ.

³ כִּשְׁשׁוּמִטִּים מִמֶּנּוּ נּוֹצֵה בֹא דָם.

מבדילין. אחר שבת - מבדילין ולא תוקעין. כיצד תוקע? תוקע פשוטה אחת ולא מריע.

מסכת חלין פרק שני

א. השוחט שני חצאין בעוף - שחיטתו פסולה, ואין צריך לומר שני חצאין בבהמה. רבי יהודה פוסל לעולם, עד שישחט את הושט ושני הורדין. שחט חצי גרגרת בעוף, ושטה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את כלה - שחיטתו כשרה. אחד או רוב אחד בעוף, אף על פי שהיא לזמן מרבה - שחיטתו כשרה. היה שוחט וחתך את הראש בבת אחת, אם נתפזן לכן - שחיטתו פסולה. ואם לאו - שחיטתו כשרה. שחט את הושט, ואחר כך נשמה הגרגרת - שחיטתו כשרה. נשמה הגרגרת, ואחר כך שחט את הושט - שחיטתו פסולה. שחט את הושט, ונמצא הגרגרת שמוטה, ספק עד שלא נשחטה ספק משנשחטה, זה היה מעשה ובאו ושאלו חכמים, ואמרו: כל ספק שמוטה פסולה.

ב. נגנבה תרנגלתו ובא ומצאה שחוטה, נגנבה בהמתו ובא ומצאה שחוטה; רבי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי פוסל, ורבי יהודה מכשיר. אמר רבי: נראין דברי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי, בשמצאה בתוך הבית. ודברי רבי יהודה בשמצאה באשפה. המוצא תרנגלת שחוטה בשוק, וכן מי שנתן תרנגלת לאחד מן השוק לשחוט, ואינו יודע מה טיבו - הולכין אחר הרב. נפלה סכין ושחטה, או שדרס עליה ושחטה, או שטבחא מאליה - נבלה ומטמאה במשא. היה שוחט והרתית, או שצף, או שדחה חבירו, או שדחתו הרוח, או שנפלה סכין מידו והגביהה, או שנפלה קרן טליתו והגביהה, ושטה כדי שחיטה אחרת - פסולה. רבי שמעון אומר: כדי בקור בהמה אחרת. שחט את הושט, ושטה כדי שחיטה, ואחר כך פסק את הושט, או

חרס. פשוטי כלי עץ טהורין, וגולמיהן טמאין. פשוטי כלי מתכות טמאין, וגולמיהן טהורין. נמצאת אומר: טהור בכלי עץ - טמא בכלי מתכות. טהור בכלי מתכות - טמא בכלי עץ. והמביא ארונות ותרנוורין, ספלין וכלי חרס, מחוצה לארץ עד שלא הוסיקו - טמאין משום ארץ העמים, וטהורין משום כלי חרס. משהוסיקו - טמאין משום כלי חרס וטהורין משום ארץ העמים. נמצאת אומר: בשעה שטמאין משום ארץ העמים - טהורין משום כלי חרס. ומשעה שטמאין משום כלי חרס - טהורין משום ארץ העמים. החותם⁴, טמא ביבשה - טהור ברטב. גרעין⁵ - טמא ברטב וטהורה ביבשה. נמצאת אומר: טהור ביבשה - טמא ברטב, טהור ברטב - טמא ביבשה. שקדים המרים, קטנים - חיבין. גדולין - פטורין. ומתוקין, גדולים - חיבין. קטנים - פטורין. נמצאת אומר: חיב בשקדים המרים - פטור במתקין. חיב במתוקין - פטור במרים.

יג. כשר בגט - פסול בפרוזבול. כשר בפרוזבול - פסול בגט. כשר באשה - פסול ביבמה. כשר ביבמה - פסול באשה. כשר בגרושה - פסול בחלוצה. כשר בחלוצה - פסול בגרושה.

יד. בכל מקום שיש תקיעה - אין הבדלה. וכל מקום שיש הבדלה - אין תקיעה. ביום טוב שחל להיות ערב שבת - תוקעין ולא

⁴ בגרגיר של ענבים ותמרים יש "חותם"

שחותם את נקב הפרי ובראש החותם - עקץ. וכשהוא יבש הוא מצטרף, דחשיב נגמר, וחזי לאכילה עם התמרה.

⁵ גרעין של תמרה לחה ראוי למוץ אותה, ומצטרף עם האכל והוא טמא.

טֶרְפָּה, רַבִּי מֵאִיר אֹסֵר בִּהְנָאָה, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר בִּהְנָאָה. הַשּׁוֹחֵט לְרִפּוּאָה, לְאֲכִילַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְלְאֲכִילַת כָּלָבִים - אֹסֵר בִּהְנָאָה. הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבֵּל בִּידוֹ, וְהַנּוֹחֵר וְהַמַּעֲקָר, שְׁחִיטַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים - מִתֵּר בִּהְנָאָה. הַשּׁוֹחֵט בְּעֶזְרַת נָשִׁים בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹפּוֹת טְהוֹרִין - מִתֵּרִין בְּאֲכִילָהּ, וְאֵין צָרִיךְ לומר בִּהְנָאָה.

ה. רַבִּי מֵאִיר אומר: "טוב אֲשֶׁר לא תדור משתדור ולא תשלם" (קהלת ח, ה) - טוב מזה ומזה שלא תדור כל עקר. רַבִּי יְהוּדָה אומר: טוב אֲשֶׁר לא תדור משתדור ולא תשלם. טוב מזה ומזה - מביא כבשתו לעזרה, וסומך עליה ושוחט.

ו. הַשּׁוֹחֵט לֶשֶׁם חֵמָה, לֶשֶׁם לְבָנָה, לֶשֶׁם כּוֹכָבִים, לֶשֶׁם מְזֻלוֹת, לֶשֶׁם מִיכָאֵל שֶׁר צָבָא הַגָּדוֹל, וְלֶשֶׁם שְׁלֹשׁ קָטָן - הָרִי זֶה בֶּשֶׁר זָבָחִי מֵתִים. אֵין שׁוֹחֵטִין: לא לתוך ימים, ולא לתוך נְהֻרוֹת, ולא לתוך מֵים עֲכוּרִין. אֲבָל שׁוֹחֵט לְתוֹךְ אֶגֶן שֶׁל מֵים וּבִסְפִינָה, עַל גְּבִי כָלִים. וְאִם אֵין לוֹ מְקוֹם בִּסְפִינָה - שׁוֹחֵט לְתוֹךְ הַיָּם. וְאִם אֵין רוּצָה לְטַנֵּף אֶת בֵּיתוֹ - שׁוֹחֵט לְתוֹךְ כְּלִי, אוֹ לְתוֹךְ גּוּמָא. וּבִשְׁוֹק לא יַעֲשֶׂה כֵן, מִפְּנֵי שְׁעוּשָׁה אֶת חֲקֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. אִם עָשָׂה כֵן - צָרִיךְ בְּדִיקָה. בֶּשֶׁר שֶׁנִּמְצָא בִּיד עוֹבֵד כּוֹכָבִים - מִתֵּר בִּהְנָאָה. בִּיד הַמֵּין - אֹסֵר בִּהְנָאָה. הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמֵּין - הָרִי זֶה בֶּשֶׁר זָבָחִי מֵתִים, מִפְּנֵי שְׁאֲמָרוּ: שְׁחִיטַת הַמֵּין לְעִבּוֹדַת כּוֹכָבִים! וּפְתֵן - פֶּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וַיֵּינָם - יֵין נֶסֶךְ. וּפִירוּתֵיהֶן - טְבָלִים. וְסִפְרֵיהֶן - סִפְרֵי קוֹסְמִין. וּבִנְיָהֶם - מִמְּזוּרִים. וְאֵין מוֹכְרִין לָהֶם, וְאֵין לּוֹקְחִים מֵהֶם, וְאֵין נוֹשְׂאִין מֵהֶם, וְאֵין נּוֹתֵנִין לָהֶם, אֵין מְלַמְּדִין אֶת בְּנֵיהֶם אֲמֻנּוֹת, וְאֵין מִתְּרַפְּאִין מֵהֶן, לא רְפוּי מִמּוֹן ולא רְפוּי נַפְשׁוֹת. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן דָּמָא בֶּן אֲחֻתּוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שֶׁהִכִּישׁוּ נֶחֱשׁ, וּבָא יַעֲקֹב אִישׁ כֹּפֵר סַכְנִיא לְרִפּוּאוֹתוֹ, וְלֹא הִנִּיחוּ רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, אָמַר לוֹ: אֵי אַתָּה רִשְׁאֵי בֶּן דָּמָא. אָמַר לוֹ: אֲנִי אָבִיא לָךְ רִאֲיָה

שֶׁחֲחִלִּיד אֶת הַסִּכִּין תַּחַת הַנֶּשֶׁט וּפִסְקוֹ, אוֹ שֶׁחֲחִלִּיד אֶת הַסִּכִּין תַּחַת הַגִּרְגֵּרָה וּפִסְקָהּ, אוֹ שֶׁחֲחִלִּיד אֶת הַסִּכִּין תַּחַת שְׁתֵּיהֶן וּפִסְקוֹ. רַבִּי יִשְׁכָּב אומר: נִבְלָה וּמִטְמָאָה בְּמִשְׁא. רַבִּי עֲקִיבָה אומר: טֶרְפָּה וּשְׁחִיטָתָה מִטְהַרְתָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁכָּב: אֵי אַתָּה זְכוּר, שֶׁהִיָּה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹנֶה - כָּל שְׁנִיתָנְבָלָה בְּשְׁחִיטָתָה - נִבְלָה וּמִטְמָאָה בְּמִשְׁא; קִדְּם לְשְׁחִיטָתָה - טֶרְפָּה וּשְׁחִיטָתָה מִטְהַרְתָּה?! חֲזוּר רַבִּי עֲקִיבָא לֵהִיּוֹת שׁוֹנֶה כְּדַבְּרֵי רַבִּי יִשְׁכָּב. שָׁחַט מַעוּטוֹ שֶׁל וֶשֶׁט, וְשָׁהָה כְּדֵי שְׁחִיטָה, וְאַחֵר כֶּךָ שָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם, אוֹ שֶׁנִּקֵּב הַנֶּשֶׁט וְאַחֵר כֶּךָ שָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם - טֶרְפָּה, וּשְׁחִיטָתָה מִטְהַרְתָּה.

ג. רַבִּי שְׁמַעוֹן אומר משום רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַשּׁוֹחֵט בְּלִילָה, וּבִשְׁחֵר עֶמֶד וּמִצָּא כְּתָלִים מְלֵאִים דָּם - כְּשֶׁרָה, בִּידוּעַ שְׁזֻנְקָה! רַבִּי יוֹסִי אומר: רַבִּי מֵאִיר הִיָּה אומר - אִם הַגִּיעָה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה - כְּשֶׁרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי אומר מִשְׁמוֹ: הָרוּפֶפֶת בְּעִינֶיהָ, וְהַמוֹצִיאָה רְעִי בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה - כְּשֶׁרָה. פְּשֻטָּה יְדִיהָ וְלֹא הַחֲזִירָה - פְּסוּלָה, שְׁאִינָה אֵלָּא כְּהוֹצֵאת נֶפֶשׁ. וּבִרְגֵל, פְּשֻטָּה וְלֹא הַחֲזִירָה, הַחֲזִירָה וְלֹא פְּשֻטָּה - כְּשֶׁרָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדָקָה! אֲבָל בְּגִסָּה, בֵּין בִּיד וּבֵין בִּרְגֵל, פְּשֻטָּה וְלֹא הַחֲזִירָה, הַחֲזִירָה וְלֹא פְּשֻטָּה - כְּשֶׁרָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּבִהְמָה, אֲבָל בְּעוֹף, אֲפֹלוֹ לֹא כְּשִׁכְשָׁה אֵלָּא בְּרֹאשׁ גִּפְהָ, וּבְרֹאשׁ זִנְבָהּ - כְּשֶׁרָה.

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה לְזֶרֶק אֶת דָּמָהּ לְעִבּוֹדַת כּוֹכָבִים, וְלִהְקִטִּיר חֶלְבָהּ לְעִבּוֹדַת כּוֹכָבִים - הָרִי זֶה בֶּשֶׁר זָבָחִי מֵתִים. אִם מִשְׁשַׁחֲטָהּ, וְזֶרֶק אֶת דָּמָהּ לְעִבּוֹדַת כּוֹכָבִים, וְהִקְטִיר חֶלְבָהּ לְעִבּוֹדַת כּוֹכָבִים - זֶה הִיָּה מַעֲשֶׂה בְּקֶסֶרִי, וּבָאוּ וְשָׁאלוּ אֶת חַכְמַיִם, וְלֹא אָמְרוּ לא אֹסֵר וְלֹא הֵתֵר. הַשּׁוֹחֵט בְּעֶזְרָה בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹפּוֹת טְמֵאִין - אֹסוּרִין בִּהְנָאָה. וְאֵין צָרִיךְ לומר בְּאֲכִילָהּ. בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹפּוֹת טְהוֹרִין - מִתֵּרִין בִּהְנָאָה. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַטֶּרְפָּה, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצָאת

הָרִי זֶה אֵינָהּ עוֹלָה. הַשּׁוֹחֵט לְשׁוּם חֻטָּאת, לְשׁוּם אָשָׁם וְדָאִי, לְשׁוּם בְּכוֹר, וּלְשׁוּם מַעֲשֶׂר, וּלְשׁוּם תְּמוּרָה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. זֶה הַכֹּל: דָּבָר שֶׁנֶּדֶר וְנֶדֶב - הַשּׁוֹחֵט לְשׁוּם פְּסוּל. וְדָבָר שֶׁאֵין נֶדֶר וְנֶדֶב - הַשּׁוֹחֵט לְשׁוּם כְּשֶׁר.

מִסֶּכֶת חֲלִין פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. וְאֵלּוּ טְרֵפוֹת בְּבִהֶמָה: נְקוּבַת הַשֹּׁשֶׁט, וּפְסוּקַת הַנִּגְרָגָת לְרַחֲבָה - הָרִי זֶה פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִף שֶׁנִּתְמַזְמַז מוֹחָה - פְּסוּלָה. נִשְׁבְּרָה שְׂדֵרָה וְנִחְתָּךְ רַבּוֹ שֶׁל חוּט - פְּסוּלָה. נִימוּקָה הִרְאָה וְאֵין חוּט הַשְּׂדֵרָה קֵים - פְּסוּלָה. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֶפְלוּ נִקֵּב. נִטְלָה כְּבֹד וְלֹא נִשְׁתִּיר בָּהּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶרְכָּה - פְּסוּלָה. כָּרֵס הַפְּנִימִי שֶׁנִּקֵּב אוֹ שֶׁנִּקְרַע רֹוב הַחִיצוֹנָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּגִדוּלָה - טַפַּח. וּבִקְטָנָה - בְּרַבָּה. וְכֵמָּה הִיא גְּדוּלָה? טַפַּחִים - הָרִי זֶה גְּדוּלָה. פָּחוֹת מִכֵּן - הָרִי זֶה קְטָנָה. אִיזוֹ הִיא כָּרֵס הַפְּנִימִי? הַעֵיד בֶּן שִׁילָא רֹאשׁ שְׁבַעִים בְּצַפּוּרִי, מִשּׁוּם רַבִּי נֶתָן: - זֶה סִנְיָא דִּיבִי'.

ב. דְּרוֹסַת הַזָּאֵב לְבֵית הַחֲלָל - פְּסוּלָה. דְּרוֹסַת הַנֶּץ לְבֵית הַחֲלָל - פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דְּרוֹסַת הַזָּאֵב בִּדְקָה, דְּרוֹסַת אֲרִי בַּגֶּסֶה, דְּרוֹסַת הַנֶּץ בַּעוֹף הַדֵּק, וְדְרוֹסַת הַגֶּסֶס בַּעוֹף הַגָּס. נִפְלָה מִן הַגֶּג וְנִתְרַסְקוּ אֲבָרֶיהָ, אוֹ רִצְצָתָהּ חִבְרָתָהּ וְנִתְרַסְקוּ אֲבָרֶיהָ, אִם שֶׁהָתָה מַעַת לַעַת וּשְׁחָטָה - כְּשֶׁרָה. אִם עֲמָדָה מִיד, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - כְּשֶׁרָה.

ג. נִשְׁתַּבְּרוּ רַב צִלְעוֹתֶיהָ - פְּסוּלָה. וְכֵמָּה הֵן רֹוב צִלְעוֹתֶיהָ? אַחַת עֶשְׂרֵה צִלְעוֹת בַּשְּׂדֵרָה

שִׁירְפָּאֲנִי, וְלֹא הִסְפִּיק לְהֵבִיא רֹאשָׁה עַד שְׁמֵת. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֲלָל: אֲשֶׁרִיךְ בֶּן דָּמָא שִׁיַּצָּאת בְּשָׁלוֹם (מִן) הָעוֹלָם, וְלֹא פָּרַצְתָּ גִּדְרִין שֶׁל חֻכְמִים, שְׁכַל הַפּוֹרֵץ גִּדְרִין שֶׁל חֻכְמִים - סוֹף פְּרַעְנוֹת בָּא עָלָיו. שֶׁנֶּאֱמַר (קֹהֶלֶת י, ח): "וּפּוֹרֵץ גִּדְרִי לִשְׁכֵנוֹ נִחַשׁ". מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁנִּתְפַּסַּס עַל דְּבָרֵי מִינּוֹת, וְהָעֵלּוּ אוֹתוֹ לְבִמָּה לְדוֹן, אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הַגִּמְזוֹן: זָקֵן כְּמוֹתְךָ יַעֲסֹק בַּדְּבָרִים הַלְלוּ? אָמַר לוֹ: נֶאֱמַן דִּין עָלִי, כְּסָבוֹר אוֹתוֹ הַגִּמְזוֹן, שֶׁלֹּא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֲלֵא לוֹ. וְלֹא נִתְכַּוֵּן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲלֵא נִגְדָּה אֲבִיו שֶׁבִּשְׁמִים. אָמַר לוֹ הוֹאִיל וְהֶאֱמַנְתָּנִי עָלֶיךָ, אִף אֲנִי כֵךְ אֲמַרְתִּי. אֶפְשָׁר שֶׁהִסְבּוֹתָ הַלְלוּ טוֹעִים בַּדְּבָרִים הַלְלוּ, דִּימוֹס! - הָרִי אֶתָּה פְּטוּר. וְכִשְׁנַפְטָר מִן הַבִּמָּה הִיָּה מַצְטַעַר שֶׁנִּתְפַּסַּס עַל דְּבָרֵי מִינּוֹת, נִכְנָסוּ תַלְמִידָיו לְנַחֲמוֹ, וְלֹא קִבַּל. נִכְנָס רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ: רַבִּי! אָמַר לְפָנֶיךָ דָּבָר, שְׁמָא אֵין אֶתָּה מַצַּר? אָמַר לוֹ: אָמַר לוֹ: שְׁמָא אֶחָד מִן הַמִּינִין אָמַר לָךְ דָּבָר שֶׁל מִינּוֹת וְהִנָּאָךְ? אָמַר לוֹ: הֵן! אָמַר לוֹ: הַשְּׁמִים! הַזְכַּרְתָּנִי, פַּעַם אַחַת הֵייתִי מִהַלֵּךְ בְּאַסְתֵּרֻטִּיא שֶׁל צַפּוּרִי, מַצָּאתִי אִישׁ כְּפָר סְכִינְיָא, וְאָמַר דָּבָר שֶׁל מִינּוֹת, וְהִנָּאֲנִי, וְנִתְפַּשְׁתִּי עַל דְּבָרֵי מִינּוֹת, שְׁעַבְרָתִי עַל דְּבָרֵי תוֹרָה (מִשְׁלֵי ה, ח): "הִרְחַק מֵעֲלִיָּה דִּרְפָךְ וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָהּ" וְגו'; שֶׁהִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם בּוֹרַח מִן הַכַּעֲזוֹר וּמִן הַדּוּמָה לְכַעֲזוֹר.

ז. הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלָה, לְשֵׁם שְׁלָמִים, לְשֵׁם אָשָׁם תְּלוּי, לְשֵׁם פֶּסַח, לְשֵׁם תוֹרָה - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשִּׁיר, לְפִי שֶׁאֵין כִּיּוּצָא בְּהֵן מִתְנַדְּבִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלָה - הָרִי זֶה אֵינָהּ עוֹלָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מָה אִם אָמַר 'הָרִי עָלִי עוֹלָה', 'שְׁאִקְרִיבְנָה בְּעֶבֶר הַיָּרְדֵּן' שְׁמָא עוֹלָה הִיא? לְפִיכֵךְ הַשּׁוֹחֵט לְשׁוּם עוֹלָה -

⁷ הַמָּקוֹם הַשְּׁנָאוּי אִף עַל הַזָּאֲבִים. הֵינוּ

הַמַּעֲשֵׂי הָעֲשׂוּיִם סְרוּס, וְכִתּוּשׁ בְּרֹאשׁוֹ, שֶׁהוּא

מָקוֹם כְּחוּשׁ וּמָאוּס, וְאִף הַזָּאֲבִים נִרְתָּעִים

וּמוֹאָסִים מִלְּאוֹכְלוֹ.

⁶ הַזִּקְנִים.

אומר: הדקין שנקבו והלחה סותמתם - כשרה. מחט שנמצאת בעלבי בית הכוסות, בזמן שנראית מצד אחד - כשרה. משני צדדין - פסולה. אם יש במקומה קרט דם - בידוע שלפני שחיטה. אין במקומה קרט דם - בידוע שלאחר שחיטה. הגליד פי המכה - בידוע לפני שחיטה שלשה ימים. לא הגליד פי המכה - המוציא מחברו עליו הראיה.

ה. חרותה בידי שמים - כשרה. איזו היא חרותה? כל שצמקה הראה שלה. יש מן אברין שהן כשרין. אבר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארפה. בשר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארפה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ורב עור ובשר מקיפין אותו - כשר. יש כאן צברין שהן כשרין, בן חמש בדקה וכן תשע בגסה, יצאו לו חמש עינים ולו שלש רגלים, הואיל וכיוצא בו ראוי להתקיים - כשר.

ו. ואלו טרפות בעוף: נקובת הושט ופסוקת הגרגרת, לרחבה - הרי זו פסולה. הכתה חלדה על ראשה, מקום שעושה אותה טרפה - פסולה. נקובת המח שנקב קרום שלה - פסולה. נקובת הלב לבית חללו - פסולה. כיצד בודקין אותה? רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה: בודקין אותה ביד, ואין בודקין במחט. אם נקב העצם - פסולה, אם לאו - כשרה. נפלה לאור ונחמרו בני מעיה - פסולה, באלו בני מעים אמרו? בקרקבנין, בכבד ובלב. אלו כשרות בעוף: נקובת הגרגרת ופסוקת הגרגרת, לארפה - הרי זו כשרה. הכתה חלדה על מקום שאינו עושה טרפה - כשרה. נקב הלב שלא לבית חללה - כשרה. נפלה מן הגג, נתרסקו אבריה, או רצצתה חברתה, ונתרסקו אבריה ושחטה - כשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - כשרה. נקב הזפק, רבי אומר: אפלו נטל, ולא הודו לו חכמים. נשתברו גפיה, נשתברו רגליה, נמרטו כנפיה. רבי יהודה אומר: אם נטלה הנוצה - פסולה. אחרות

מכאן, ואחת עשרה צלעות בשדרה מכאן. נשתברו בה שנים עשר מן הצדדין - פסולה. נשתירו בה אחת עשרה מן הצדדין - כשרה. נתחתכה ירך שלה, מן הארכבה ולמטה - כשרה. מן הארכבה ולמעלה - פסולה. נשבר העצם ונטל צמת הגידים שלה - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר מכשיר, מפני שיכולה לפנות ולחיות. חרותה בידי אדם - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בידי כל הבריות. הגלודה - רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלק רבי מאיר על הגלודה שהיא פסולה. העיד יהודה בן ישעיה הבסם לפני רבי עקיבא, שאמר משום רבי טרפון על הגלודה שהיא פסולה. איזו היא הגלודה? כל שהפשיט את העור ולא שיר בה כדי להעלות ארפה. ואם שיר כדי להעלות ארפה - הכל מודים שהיא כשרה. וכמה היא כדי להעלות ארפה? רבי שמעון בן גמליאל אומר: עד כאיסור האיטלקי, מבית חללה ולא משאר אבריה.

ד. יש מן האברים שהן פסולין: אבר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארפה. בשר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארפה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ואין רב עור ובשר מקיפין אותו, כיצד הוא עושה? נוטלו ומשלים, והשאר - הרי זה מתר. יש מן צברין שהן פסולין: בן ארבעה בדקה וכן שמונה בגסה. יצאו לו שני גבין ולו שתי שדראות, הואיל ואין פיוצא בו להתקיים בו - פסול. ואלו כשרות בבהמה: נקובת הגרגרת וסדיקת הגרגרת לארפה - הרי זו כשרה. נשברה שדרה ולא נחתך רבה של חוט - כשרה. נטלה כבד ונשתיר בה כדי להעלות ארפה - כשרה. נימוקה הראה וקרום שלה קים - כשרה. נטלה שלחופית שלה - כשרה. התליעה כבד שלה - כשרה. הלכה זו עלו עליה בני אסיא שלשה רגלים ליבנה, בגל שלישי הכשירו להן. רבי שמעון בן גמליאל

לוקחין ביצים מכל מקום, ואין חוששין שמא של נבלות ושל טרפות הן. אין מוכרין ביצים של נבלות של טרפות לעובדי כוכבים, אלא אם כן היו נקופות לקערה. לפיכך אומר: אין לוקחין מן העובדי כוכבים ביצים נקופות לקערה.

ט. אלו סימני חגבים: כל שיש לו ארבע רגלים וארבעה סנפירים, וקרוסוליו וכןפיו חופין את רבו. רבי יוסי אומר: ושמו חגב. ולא כנצרים שיש בהן סימנין הללו. סומכוס אומר: אף המורד. רבי אליעזר בן רבי יהודה אומר: אין לו עכשו ועתיד לגדל לאחר זמן, כגון החולחזה - כשר. אלו הן סימני דגים: כל שיש לו סנפיר וקשקשת, יש לו קשקשת - אי אתה צריך לשאול על סנפיר. יש לו סנפיר ואין לו קשקשת - טמא. אלו הן קשקשין: שמלבש בהן, וסנפירין ששט בהן, וכמה קשקשין יהיה בו? אפלו אחת תחת לחיו ואחת תחת זנבו, ואחת תחת סנפיר שלו. רבי יהודה אומר: שני קשקשת אין לו עכשו, אבל עתיד לגדל לאחר זמן, כגון הסולתנית ונפיא - כשר. יש לו עכשו אבל עתיד להשירם כשעולה מן הים - כגון הקוליוס הספיתאים ואנתינוס. רבי יוחנן בן דורמסקא אומר: לויתן דג טהור הוא, שנאמר (איוב מא, ז-ח): "גאווה אפיקי מגנים סגור חותם צר"; "אחד באחד יגשו", וגו'. "תחתיו חדודי חרש" וגו' (שם פסוק כב). "גאווה אפיקי מגנים" - אלו קשקשין שלו. "תחתיו חדודי חרש" - אלו סנפירין שלו.

מסכת חלין פרק רביעי

א. בהמה המקשה לילד, הוציא העבר את ראשו, והחזירו, ואחר כך שחטה, שחטה ואחר כך החזירו - אסור. תתכו ואחר כך שחטה - היא מתרת באכילה, והעבר - אסור. הוציא ראשו ורבו והחזירו - הרי הוא כילוד. הוציא ידו וחתכה, ואחר כך שחטה, מה שיצא אסור, ושכפנים - מתר. חמר באברין מה שאין בעברין, ובצברין

הדם, המעשנת והמצננת, הלעיטה חלתית, הרדפני, סם המות, צואת התרנגולים - כשרה. נשוכת נחש, נשוכת כלב שוטה, משום טרפה מתרת, ואסורה משום סכנת נפשות. סימן לטרפה - כל שאינה יולדת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם לא היתה מכחשת והולכת בידוע שאינה טרפה. אם היתה מכחשת והולכת - בידוע שהיא טרפה. רבי אומר: אם נתקיימת שלושים יום, בידוע שאינה טרפה, לא נתקיימת שלושים יום בידוע שהיא טרפה. אמרו לו: פעמים שמתקיימת שתיים ושלוש שנים.

ז. אלו הן סימני בהמה (ויקרא יא, ג-כו): "לכל הבהמה אשר הוא מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו". כל מעלת גרה - אין לה שנים שלמעה. איזה שור שקדמו קרניו לטלפיו? זה פרו של אדם הראשון, שנאמר (תהלים טז, לב): "ותיטב לה" משור פר מקרן מפרים". אלו הן סימני חיה: כל שיש לה קרנים וטלפים. רבי דוסא אומר: יש לה קרנים - אי אתה צריך לשאול על הטלפים, אף על פי שאין ראיה לדבר וזכר לדבר: "ותיטב לה" משור פר מקרן מפרים". רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שיש לו אצבע יתרה בעוף טהור, כל העוף הדורס - טמא. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל הקולט באויר ואין קרקענו נקלה. רבי אליעזר בר צדוק אומר: כל הנותן על גבי משיחה. החולק שתיים לפניו ושתיים לאחוריו - טמא. אחרים אומרים: השוכן בין הטמאין ודומה לטמאין - טמא. השוכן בין הטהורים, ודומה לטהורין - טהור. אנשי איש כפר תמרתא שביהודה היו אוכלין את הזרזירין, מפני שיש להן זפק. אנשי שוק העליון שבירושלים היו אוכלין את סינוניא לבנה, מפני שקרקענה נקלה.

ח. ובבצים, כל שכודרת ועגולגלת בידוע של עוף טמא, וכל שאינה כודרת ועגולגלת - בידוע של עוף טהור הוא.

טמאת אוכלין, וצריך הקשר. רבי אומר:
אין מטמא טמאת אוכלין מפני שהוא חי,
וחי אין מטמא טמאת אוכלין.

ג. בהמה שמטה וקרעה, ומצא בה בן
תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות
ופסול לגבי מזבח. השוחט את הטרפה,
ומצא בה בן תשעה חי, טעון שחיטה וחיב
במתנות. ואם מת - טהור מלטמא במשא,
מפני ששחיטתו אמו מטהרתו. השוחט את
החטאת ומצא בה בן ארבעה חי, אפלו
לאחר שלשה, ואפלו יצא חוץ לקלעים -
מתר באכילה. המבכרת שהפילה שליא -
ישליכנה לכלבים, ובמקדשין - תקבר,
מפני שגדולה קדש. שליא אין מפגלת את
הזבח, לא לחוץ לזמנו ולא לחוץ למקומו,
ואין מחשבה פוסלת בה משום פסול,
והמעלה אותו בחוץ - פטור.

שאין באברין, שהעבר הוציא ראשו
והחזירו - אסור, הוציא ידו והחזירה -
מתר. חמר באברין, שהמחתך את העבר
במעי אמו - מתר באכילה, מן הטחול ומן
הפליות - אסור. בהמה המקשה לילד
והוציא העבר את ידו והחזירה, ואחר כך
שחטה - מתר. שחטה ואחר כך החזירה -
אסור. חתכה ואחר כך שחטה, מה שיוצא
- אסור. ושכפנים - מתר. שחטה ואחר כך
חתכו, מה שיוצא - אסור. ושכפנים -
מתר. בשר - במגע נבלה; דברי רבי מאיר.
וחכמים אומרים: מגע טרפה שחוטה. אמר
להן רבי מאיר: מי טהר את העבר הזה מן
המגע? אמרו לו: שחיטת אמו מטהרתו!
אמר להן: אם טהרתו שחיטתו מן המגע,
לא תטהרנו לאכילה? אמרו לו: טרפה
טהרתו מן המגע, ולא תטהרנו לאכילה.
אמר להן רבי מאיר: לא! אם טהרה
שחיטה אותה, דבר שגופה! תטהר את
העבר שאינה גופה? אמרו לו: מצינו שיפה
כחה להציל מדבר שאינו גופה, על דבר
שגופה, שמחתך את העבר במעי אמו -
מתר באכילה. מן הטחול ומן הפליות -
אסור באכילה.

ב. השוחט את הבהמה ומצא בה בן תשעה
חי - טעון שחיטה וחיב במתנות, ואסור
משום "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום
אחד"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים:
אין אסור משום "אותו ואת בנו", שנאמר
(ויקרא כב, כח): "אתו ואת בנו לא
תשחטו ביום אחד", את שטעון שחיטה -
אסור משום "אותו ואת בנו", ואת שאין
טעון שחיטה, מתר משום "אותו ואת בנו"
ופטור מן המתנות, שנאמר (דברים יח, ג):
"מאת זבחי הזבח", את שטעון זביחה -
חיב במתנות. ואת שאין טעון זביחה -
פטור מן המתנות. רבי שמעון שזורי
אומר: אפלו עומד וחוורש על גבי מענה,
קורע ומוציא את דמו, חותך ואוכל בשר.
רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי
הגלילי: טמא טמאת אוכלין ומטמא

פִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אִיבֶיהָ וְנָתַנּוּ יְ-הוָה אֶ-לֶיהָ בִּיָּדָהּ וְשִׁבִּיתָ שָׁבִיו:
אָרִי תִפּוֹק לְאַגְמָא קָרְבָּא עַל בְּעָלֵי דְבָבָךְ וַיִּמְסְרֵנּוּ יְיָ אֱלֹהֶךָ בִּיָּדָךְ וְתִשָּׁבִי שְׁבִיהוֹן:

כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה – בַּמִּלְחָמָה הַרְשׁוּת הַכְּתוּב מְדַבֵּר; שְׂבִימִלְחָמָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין לֹאמֵר וְשִׁבִּיתָ שָׁבִיו, שְׁהָרִי כְּכֹר נֶאֱמַר "לֹא תִסָּחֵף כָּל נֶשְׁמָה".
וְשִׁבִּיתָ שָׁבִיו – לְרִבּוֹת כְּנֻעִימִים שְׁכִתּוּכָה, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהֵן מִשְׁבַּע אַמּוֹת.

וְרֵאִיתָ בַּשָּׁבִיָּה אֵשֶׁת יִפֶּת־תָּאֵר וְחִשְׁקָתָ בָּהּ וְלִקְחָתָ לָךְ לְאִשָּׁה:
וְתִחְזִי בַשָּׁבִיָּה אֶתְמָא שְׁפִירַת רִיו וְתִתְרַעֲי בַּהּ וְתִסְבֶּה לָךְ לְאִתּוֹ:

אִשָּׁה – אֶפְלוּ אִשָּׁת אִישׁ. וְלִקְחָתָ לָךְ לְאִשָּׁה – לֹא דְבָרָה תּוֹרָה אֱלֹא כְּנֻגַּד יֵצֵר הָרַע, שְׂאֵם אֵין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתִּירָה, יִשְׁאַנָּה בְּאִסּוּר; אָבֵל אִם נִשְׂאָה, סוֹפּוֹ לִהְיוֹת שׁוֹנָאָה, שְׁנֶאֱמַר אַחֲרָיו: "כִּי תִהְיֶינָה לְאִישׁ" וְגוֹמֵר, וְסוֹפּוֹ לְהוֹלִיד מִמֶּנָּה "בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה". לָכֵן נִסְמְכוּ פְּרָשִׁיּוֹת הַלּוּי.

וְהִבֵּאתָה אֶל־תּוֹךְ בֵּיתָהּ וְגִלְחָה אֶת־רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת־צִפְרָנֶיהָ:
וְתַעֲלֶנָּה לְגוֹ בֵּיתָהּ וְתַגְלַח יֵת רִישָׁהּ וְתִרְבִּי יֵת טוֹפְרָהּ:

וְעָשְׂתָה אֶת צִפְרָנֶיהָ – תַּגְדֵּלָם, כְּדֵי שֶׁתִּתְנַוֵּל.

וְהִסִּירָהּ אֶת־שִׁמְלַת שָׁבִיָּהּ מֵעָלֶיהָ וַיִּשְׁבֶּה בְּבֵיתָהּ וּבִכְתָּהּ אֶת־אִבֶּיהָ וְאֶת־אִמָּהּ יֵרַח יָמִים וְאַחֵר כֹּן תָּבוֹא אֶלֶיהָ וּבַעֲלָתָהּ וְהִיתָה לָךְ לְאִשָּׁה:
וְתַעֲדִי יֵת כָּסוֹת שָׁבִיָּה מִנָּה וְתַמִּיב בְּבֵיתָהּ וְתַבְּפִי יֵת אִבִּיהָ וְיֵת אִמָּהּ יֵרַח יוֹמִין וּבְתֵר כֹּן תִיעוֹל לְיֵתָהּ וְתַבְעֲלָנָהּ וְתִהִי לָךְ לְאִתּוֹ:

וְהִסִּירָהּ אֶת שִׁמְלַת שָׁבִיָּהּ – לְפִי שֶׁהֵם נָאִים, שְׂגוּיִם – בְּנוֹתֵיהֶם מִתְקַשְׁטוֹת בַּמִּלְחָמָה, בְּשִׁבִּיל לְהַזְנוֹת אַחֲרֵיהֶם עִמָּהֶם. וַיִּשְׁבֶּה בְּבֵיתָהּ – בְּבֵיתָהּ שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ: נִכְנָס וְנִתְקַל בָּהּ, יוֹצֵא וְנִתְקַל בָּהּ; רוֹאֶה בְּכִיתָהּ, רוֹאֶה בְּנוֹיָהּ, כְּדֵי שֶׁתִּתְנַגֵּה עָלָיו. וּבִכְתָּהּ אֶת אִבֶּיהָ – כָּל כּוֹף לְמָה? כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה בֵּית יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּמָּה זֶז עֲצָבָה; בֵּית יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְׁטֵת זֶז מִתְנַוֵּלָת.

וְהִיָּה אִם־לֹא תִפְצֹתָ בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכַר לֹא־תִמְכְּרָנָה בַּכֶּסֶף לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עֲנִיתָהּ:
וְהִיָּה אִם לֹא תִפְצֹתָ בָּהּ – הַכְּתוּב מְבַשְּׂרָךְ שֶׁסוֹפָךְ לִשְׁנֹאֲתָהּ. לֹא תִתְעַמֵּר בָּהּ – בְּלִשׁוֹן פְּרָסִי קוֹרִין לְעִבְדוֹת וְשִׁמּוּשׁ – עֲמֵאָרָא. מִיִּסּוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁה הַדְרָשׁן לְמַדְתִּי כֹן.

כִּי־תִהְיֶינָה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֶהוּבָהּ וְהָאֶחָת שְׁנוּאָה וְיִלְדוּ־לָהּ בָּנִים הָאֶהוּבָהּ וְהַשְּׁנוּאָה וְהִיָּה הֵבֶן הַבָּכֹר לְשִׁנְיָאָה:
אָרִי יִהְיוּ לְגִבֹּר תַרְמִין גִּשְׁיִין חֲדָא רַחוּמָתָא וְחֲדָא שְׁנוּאָתָא וְיִלְיָדוּ לִיהָ בְּנִין רַחוּמָתָא וְשְׁנוּאָתָא וְיִהִי בָרָא בּוֹכְרָא לְשִׁנְיָאָתָא:

וְהִיָּה בְיוֹם הַנִּחִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֶת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־הָאֶהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׁנוּאָה הַבָּכֹר:
וְהִיָּה בְיוֹמָא דְיַחְסִין לְבִנּוּהִי יֵת דִּיהִי לִיהָ לִית לִיהָ רִשׁוֹ לְבַכְרָא יֵת בֶּר רַחוּמָתָא עַל אִפִּי בֶר שְׁנוּאָתָא בּוֹכְרָא:

כִּי אֶת־הַבָּכֹר בֶּן־הַשְּׁנוּאָה יִפִּיר לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנִימִם בְּכָל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא רַאשִׁית אֹנּוֹ לוֹ מִשְׁפָּט הַבָּכְרָה:
אָרִי יֵת בּוֹכְרָא בֶר שְׁנוּאָתָא יִפְרִישׁ לְמַתָּן לִיהָ תַרְיִין חוֹלְקִין בְּכָל דִּישְׁתַּכַּח לִיהָ אָרִי הוּא רִישׁ תּוֹקֶפִיָּה לִיהָ חֲזִיָּא בְּכִירוּתָא:

פִּי שְׁנִימִם – כְּנֻגַּד שְׁנֵי אַחִים. **בְּכָל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ** – מִכָּאֵן שְׂאֵין הַבָּכֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנִימִם בְּרָאוּי לְבֹא לְאַחֵר מִיתַת הָאָב, כְּכַמְחֻזָּק.

כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אִינְנוּ שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם:
אָרִי יִהִי לְגִבֹּר בֶּר סָטִי וּמְרֹד לְיִתּוּהִי מְקַבִּיל לְמִימַר אִבּוּהִי וּלְמִימַר אִמּוּהִי וּמִלְפִין יִתִּיה וְלֹא מְקַבִּיל מִנָּהוֹן:

סוֹרֵר – סָר מִן הַדֶּרֶךְ. **וּמוֹרֵה** – מְסַרְב בְּדַבְרֵי אָבִיו, לְשׁוֹן "מְמַרִים". **וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ** – מִתְרִין בּוֹ בְּפִגְי שְׁלִשָּׁה מִלְקִין אוֹתוֹ. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אִינוּ חֲטָב, עַד שֶׁיִּגְנֹב וַיֵּאָכֵל תַּרְטִימַר בְּשֶׁר וַיִּשְׁתֶּה חֲצִי לֵג יֵין, שְׁנֶאֱמַר: "זוֹלֵל וְסוֹבָא", וְנֶאֱמַר: "אַל תִּהִי בְּסוֹבָאֵי יֵין בְּזוֹלְלֵי בְּשֶׁר לְמוֹ". וּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֵה נִתְּרַג עַל שֵׁם סוֹפּוֹ: הַגִּיעָה תּוֹרָה לְסוֹף דַּעְתּוֹ, סוֹף שְׁמִכְלָה מִמּוֹן אָבִיו, וּמִבְקֵשׁ לְמוֹדוֹ וְאִינוּ מוֹצֵא, וְעוֹמֵד בְּפֶרֶשֶׁת דְּרָכִים וּמִלְסָטִם הַבְּרִיּוֹת. אִמָּרָה תּוֹרָה: יָמוֹת וַיָּכָאֵ וְאֵל יָמוֹת חֲטָב.

וּתְפָשׂוּ בּוֹ אֲבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל-זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל-שָׁעַר מִקְדָּמוֹ:	וַיִּתְּחוּזוּ בֵּיהּ אָבוּהִי וְאִמּוּהִי וַיִּפְקְדוּ יְתִיָּה לְקָדֶם סָבִי קִרְתִּיָּה וּלְתַרְעָה בֵּית דִּין אֶתְרִיָּה:
---	--

וְאִמּוֹ אֶל-זִקְנֵי עִירוֹ בִּגְנוּ זֶה סוֹרֵר וּמִלָּה אֵינָנוּ שׁוֹמְעֵי בְּקִלְנוּ זֹלָל וְסָבָא:	וַיִּמְרוּן לְסָבִי קִרְתִּיָּה בְּרָנָא דִּין סָטִי וּמְרוּד לִיתוּהִי מִקְבִּיל לְמִימְרָנָא זָלִיל בָּשָׂר וְסָבִי חֲמָר:
---	--

וְרָגְמָהּ כָּל-אֲנָשֵׁי עִירוֹ בְּאַבְנִים וּמָת וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבָּהּ וְכָל-יִשְׂרָאֵל יִשְׁמָעוּ וַיֵּרָאוּ:	וַיִּרְגְּמוּנָהּ כָּל אַנְשֵׁי קִרְתִּיָּה בְּאַבְנֵיָא וַיָּמָת וַיַּעֲרִת וּתְפָלִי עֶבֶיד דְּבִישׁ מִבִּינָהּ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמָעוּ וַיִּדְחִלוּן:
--	--

וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמָעוּ וַיֵּרָאוּ – מִכָּאן שְׁצָרִיד הַכְרֻזָּה בְּבֵית דִּין: פְּלוֹנִי נִסְקָל עַל שֶׁהָיָה בֶן סוֹרֵר וּמוֹרָה.

שְׁנִי	פֶּרֶשֶׁת הַלֵּנָת הַתְּלוּי
--------	------------------------------

וְכִי-יְהִיָּה בְּאִישׁ חָטָא מִשְׁפָּט-מָוֶת וְהוֹמָת וְתִלִּית אֹתוֹ עַל-עֵץ:	וְאִרִּי יְהִי בְּגֹבֵר חֹבֶת דִּין דְּקָטוּל וַיִּתְקַטֵּיל וְתַצְלוּב יְתִיָּה עַל צְלִיבָא:
---	--

וְכִי יְהִיָּה בְּאִישׁ חָטָא מִשְׁפָּט מָוֶת – סְמִיכוֹת הַפְּרָשִׁיּוֹת מַגִּיד, שֶׁאִם חָסִים עָלָיו אָבִיו וְאִמּוֹ, סוֹף שֶׁיֵּצֵא לְמַרְבוֹת רָעָה וַיַּעֲבֵר עֲבֻרוֹת, וַיִּתְחַיֵּב מִיתָה בְּבֵית דִּין. וְתִלִּית אוֹתוֹ עַל עֵץ – רַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ: כָּל הַנִּסְקָלִין נִתְּלוּן, שְׁנָאֲמַר: כִּי קָלִיל אֶ-לֵהִים תְּלוּי, וְהַמְּכַבֵּד אֶת הַשֵּׁם בְּסָקִילָה.

לֹא-תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל-הָעֵץ כִּי-קָבֹר תִּקְבְּרֻנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי-קָלִיל אֶ-לֵהִים תְּלוּי וְלֹא תִטְמָא אֶת-אֲדָמָתְהָ אֲשֶׁר י-הִנֵּה אֶ-לֵהִיךָ נָתַן לָךְ נִחְלָה:	לֹא תְבִית נִבְלָתִיָּה עַל צְלִיבָא אִרִּי מִקְבֵּר תִּקְבְּרִנָּה בְּיוֹמָא הַהוּא אִרִּי עַל דְּחַב קָדֶם יִי אַצְטְלִיב וְלֹא תִסְאִיב יָת אֶרְעָךְ דִּי אֵלֶיךָ יְהִיב לָךְ אַחְסָנָא:
---	---

כִּי קָלִיל אֶ-לֵהִים תְּלוּי – וְזִלְזוּלָא שֶׁל מָלְךְ הוּא, שְׁאֵדָם עֲשׂוּי בְּדַמוֹת דִּיזִקְנוּ, וַיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּנֵיו. מִשָּׁל לִשְׁנֵי אַחִים תְּאוּמִים, שֶׁהָיוּ דוּמִים זֶה לָזֶה: אֶחָד נַעֲשֶׂה מָלְךְ, וְאֶחָד נִתְּפַס לְלִסְטִיּוֹת וּנְחָלָה. כָּל הַרְוָאָה אוֹתוֹ אוֹמְרִי: הַמָּלְךְ תְּלוּי. כָּל קָלִילָה שֶׁבִּמְקָרָא – לִשׁוֹן הַקָּל וְזִלְזוּל, כָּמוֹ: "וְהוּא קָלִילִי קָלִילָה נִמְרָצָת".

לֹא-תִרְאֶהָ אֶת-שׁוֹר אַחֶיךָ אֹו אֶת-שִׂינּוֹ נִדְחִים וְהִתְעַלְמָת מֵהֶם הַשָּׁב תְּשִׁיבָם לְאַחֶיךָ:	לֹא תִתְּחוּזִי יָת תּוֹרָא דְאַחוּךְ אוֹ יָת אֶמְרִיָּה דְטָעֹן וְתִכְבוּשׁ מִנְהוֹן אֶתְבָּא תְּתִיבָנוּן לְאַחוּךְ:
--	--

וְהִתְעַלְמָת – כּוֹבֵשׁ עֵינָן כְּאֵלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶהוּ. לֹא תִרְאֶה וְהִתְעַלְמָת, לֹא תִרְאֶה אוֹתוֹ שֶׁתִּתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ, זֶהוּ פְּשׁוּטוֹ. וְרַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ: פְּעָמִים שְׁאִתָּה מִתְעַלֵּם וְכוּלָּהּ

וְאִם-לֹא קָרוֹב אַחֶיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יִדְעָתוֹ וְאִסְפָּתוֹ אֶל-תּוֹךְ בֵּיתְהָ וְהִנֵּה עִמָּךְ עַד דְּרִישׁ אַחֶיךָ אֹתוֹ וְהִשְׁבַּתּוּ לוֹ:	וְאִם לֹא קָרִיב אַחוּךְ לוֹתְהָ וְלֹא יִדְעָתָּ לִיָּה וְתִכְנֹשְׁנִיָּה לְגוֹ בֵּיתְהָ וַיְהִי עִמָּךְ עַד דִּיתְבַּע אַחוּךְ יְתִיָּה וְתִתִּיבָנִיָּה לִיָּה:
---	---

עַד דְּרִישׁ אַחֶיךָ – וְכִי תַעֲלֶה עַל דְּעִתָּהּ שֶׁיִּתְּנָהּ לוֹ קָדֶם שֶׁיִּדְרָשְׁהָ? אֵלּא דְרָשְׁהָ שְׁלֵא יְהִי רַמְאִי. וְהִשְׁבַּתּוּ לוֹ – שֶׁתִּתֵּן בּוֹ הַשָּׁבָה, שְׁלֵא יֵאָכֵל בְּבֵיתְהָ כְּדִי דְמִי וְתִתְבַּעֵם מִמֶּנּוּ. מִכָּאן אָמְרוּ: כָּל דְּכָר שֶׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵל, יַעֲשֶׂה וְיֵאָכֵל; וְשְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל, יִמְכֹּר.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחִמּוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל-אַבְגַּת אַחֶיךָ אֲשֶׁר-תִּאֲבֹד מִמֶּנּוּ וּמִצִּיתָהּ לֹא תִוָּכֵל לְהִתְעַלֵּם:	וְכֵן תַּעֲבִיד לְחִמְרִיָּה וְכֵן תַּעֲבִיד לְכִסּוּתִיָּה וְכֵן תַּעֲבִיד לְכָל אַבִּידָתָא דְאַחוּךְ דְּתִיבִד מִנִּיָּה וְתִשְׁפַּחְנָה לִית לָךְ רִשׁוֹ לְכִסִּיּוּתָהּ:
--	---

לֹא תִוָּכֵל לְהִתְעַלֵּם – לְכַבֵּשׁ עֵינֶךָ כְּאֵלּוּ אֵינְךָ רוֹאֶה אוֹתוֹ.

לֹא-תִרְאֶהָ אֶת-חִמּוֹר אַחֶיךָ אֹו שׁוֹרֵי נַפְלִים בְּדָרְךָ וְהִתְעַלְמָת מֵהֶם הִקָּם תְּקִים עִמּוֹ:	לֹא תִתְּחוּזִי יָת חִמְרָא דְאַחוּךְ אוֹ תּוֹרִיָּה רָמֵן בְּאוֹרְחָא וְתִכְבוּשׁ מִנְהוֹן אֶקְמָא תְּקִים עִמִּיָּה:
--	--

הִקָּם תְּקִים – זֶו טַעֲמִיָּה, לְהַטְעִין מִשְׁאֵי שֶׁנִּפְל מַעֲלִיו. עִמּוֹ – עִם בְּעָלָיו; אֲבָל אִם הָלַךְ וַיֵּשֶׁב לוֹ וְאָמַר לוֹ, הוֹאִיל וְעָלֶיךָ מִצְוָה, אִם רָצִיתָ לְטַעֵן – טַעֵן, פְּטוֹר.

לֹא-יְהִיָּה כְּלִי-גִבֹּר עַל-אִשָּׁה וְלֹא-יִלְבָּשׁ גִּבֹּר שְׁמִלַת אִשָּׁה כִּי תִוָּעֶבֶת י-הִנֵּה אֶ-לֵהִיךָ כָּל-עֲשֵׂהָ אֵלֶּה:	לֹא יְהִי תְקִין זִין דְּגִבֹּר עַל אֶתָּא וְלֹא יִתְקַן גִּבֹּר בְּתִקּוּנִי אֶתָּא אִרִּי מִרְחַק קָדֶם יִי אֵלֶיךָ כָּל עֶבֶיד אֵלִין:
--	---

לֹא יְהִיָּה כְּלִי גִבֹּר עַל אִשָּׁה – שֶׁתִּתֵּן דוּמָה לְאִישׁ כְּדִי שֶׁתִּלְבָּשׁ בֵּין הָאֲנָשִׁים, שְׂאִין זֶו אֵלּא לְשֵׁם נְאוּף. וְלֹא יִלְבָּשׁ גִּבֹּר שְׁמִלַת אִשָּׁה – לִילְבָּשׁ לִישָׁב בֵּין הַנָּשִׁים. דְּכָר אֲחֵר, שְׁלֵא יִסִּיר שְׁעַר הָעֵרְוָה וְשְׁעַר שֶׁל בֵּית הַשְּׁחִי. כִּי תִוָּעֶבֶת – לֹא אִסְרָה תּוֹרָה אֵלּא לְבוּשׁ הַמְּבִיא לִידֵי תוֹעֵבָה.

אָרִי תַעֲרַע קִנָּא דְצַפְרָא קְדָמָךְ בְּאוֹרְחָא בְּכָל אֵילָן אוֹ עַל אֲרֻעָא אֶפְרוּחִין אוֹ בִיעֵין וְאַמָּא רְבִיעָא עַל אֶפְרוּחִין אוֹ עַל בִּיעֵין לֹא תִסַּב אִמָּא עַל בְּנִיָּא:	כִּי יִקְרָא קוֹנ־צַפּוֹר לִפְנֵיהֶּ בַּדָּרָךְ בְּכָל־עֵץ אוֹ עַל־ הָאָרֶץ אֶפְרוּחִים אוֹ בִיעִים וְהָאֵם רִבְצָתָ עַל־הָאֶפְרוּחִים אוֹ עַל־הַבִּיעִים לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים:
כִּי יִקְרָא – פֶּרֶט לְמִזְמָן. לֹא תִקַּח הָאֵם – בַּעֲוֹדָה עַל בְּנֵיהָ.	
נִשְׁלַחַת תִּשְׁלַח יֵת אִמָּא וְיֵת בְּנִיָּא תִסַּב לָךְ בְּדִיל דְיִיטֵב לָךְ וְתוֹרִיד יוֹמִין:	נִשְׁלַחַת תִּשְׁלַח אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים:
לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְגוֹמַר – אִם מִצְוָה קִלְיָא שְׂאִין בְּהַ חֲסִרוֹן כִּיס אִמְרָה תּוֹרָה: לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים, קַל וְחֹמֶר לְמַתָּן שְׂכָרוֹ שֶׁל מִצְוֹת תְּמוּרוֹת.	
שְׁלִישִׁי פֶרֶשֶׁת מַעֲקָה	
אָרִי תִבְנֶה בֵּיתָא חֲדָתָא וְתַעֲבִיד תִּיקָא לֹא־גֵרָךְ וְלֹא תִשּׁוּי חֹבֶת קִטּוּל בְּבִיתְךָ אָרִי יְפוּל דְנִפְּלִל מִנֶּיהָ:	כִּי תִבְנֶה בֵּית חֲדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגִגְךָ וְלֹא־תִשּׁוּי דָּמִים בְּבִיתְךָ כִּי־יְפוּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ:
כִּי תִבְנֶה בֵּית חֲדָשׁ – אִם קִימַתְּ מִצְוֹת שְׁלוֹמֵי הַקּוֹן, סוּפָךְ לִבְנוֹת בֵּית חֲדָשׁ וְתִקַּנְתָּ מִצְוֹת מַעֲקָה, שְׁמִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, וְתִגִּיעַ לְכָרֶם וְשָׂדֶה וּלְבָגָדִים נָאִים. לְכָךְ נִסְמְכוּ פְרָשִׁיּוֹת הַלְלוּ. מַעֲקָה – גֹּדֶר סָבִיב לְגַג. וְאוֹנְקְלוֹס תִּרְגַּם "תִּיקָא", כְּגוֹן תִּיקָא, שְׁמִשְׁמַר מִהַ שְׁבִתוֹכֹ. כִּי יְפוּל הַנֶּפֶל – רָאוּי זֶה לְפָל; וְאִף עַל פִּי כֹן לֹא תִתְגַּלְגַּל מִיתְמוֹ עַל יָדְךָ, שְׁמַעֲלִגְלִין זְכוּת עַל יְדֵי זַכָּאִי, וְחֹבֶה עַל יְדֵי חֵיב.	
לֹא תִזְרַע כְּרָמְךָ פְּלִאִים פְּרִי־תִקְדָּשׁ הַמְּלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר דִּתְזַרַע וְעַלְלַת כְּרָמָא:	לֹא־תִזְרַע כְּרָמְךָ פְּלִאִים פְּרִי־תִקְדָּשׁ הַמְּלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע וְתִבּוֹאֵת הַכֶּרֶם:
כְּלִאִים – חֲטָה וְשַׁעֲוִיָּה וְחֲרָצוֹן בְּמַפְלַת יָד. פֶּן תִּקְדָּשׁ – כְּתוּבָה: "תִּסְתַּאֲב". כָּל דָּבָר הַנֶּתְעָב עַל הָאָדָם, בֵּין לְשִׁבְחָה, כְּגוֹן הַקֹּדֶשׁ, בֵּין לְגִנְאִי, כְּגוֹן אִסּוּר, נּוֹפֵל בּוֹ לְשׁוֹן קְדוּשָׁה, כָּמוֹ: "אֵל תִּגַּשׁ בִּי כִי קִדְשְׁתִּידָה". הַמְּלֵאָה – זֶה מְלוּי וְתוֹסַפֶּת שֶׁהַזֶּרַע מוֹסִיף.	
לֹא תִרְדִּי בְּתוֹרָא וּבַחֲמָרָא כַּחֲדָא:	לֹא־תִתְרַשׁ בְּשׁוֹר־וּבַחֲמָר יִתְדוּ:
לֹא תִתְרַשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמָר – הוּא הַדִּין לְכָל שְׁנֵי מִינִים שְׁבָעוּלָם; וְהוּא הַדִּין לְהִנְהִיגָם יַחַד קְשׁוּרִים זֻגִים בְּהוֹלֶכֶת שׁוּם מִשָּׂא.	
לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲטָנִיָּא עֲמָר וְכֶתֶן מְחוּפֵר כַּחֲדָא:	לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲטָנִיָּא עֲמָר וּפְשָׁתִים יִתְדוּ:
שַׁעֲטָנִיָּא – לְשׁוֹן עֲרוּב. וְרַבּוּתֵינוּ פֶרֶשׁוּ, שׁוּעַ טוּוּי וְנוּי.	
כְּרוּסְפָדִין תַּעֲבִיד לָךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפֵי כְסוּתְךָ דִּתְתַּכְּפִי בֵּיהָ:	גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עַל־אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תִּכְסֶּה־בָּהָּ:
גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לָךְ – אִף מִן הַכְּלִאִים, לְכָךְ סִמְכוֹן הַכְּתוּב.	
אָרִי יִסַּב גָּבֵר אֶתְתָּא וְיִיעוֹל לְוִתָּה וְיִשְׁנִינָה:	כִּי־יִנְקַח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וְיִשְׁנֹאָהָ:
וּבָא אֵלֶיהָ וְיִשְׁנֹאָהָ – סוּפּוֹ וְשֵׁם לָהּ עַלִילַת דְּבָרִים. עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה: עֲבַר עַל "לֹא תִשְׁנֹא", סוּפּוֹ לְבֹא לִידֵי לְשׁוֹן הֶרַע.	
וְיִשּׁוּי לָהּ תִּסְקוּפִי מְלִין וְיִפְּיָק עָלָה שׁוּם בִּישׁ וְיִימַר יֵת אֶתְתָּא הָדָא נְסִיבִית וְעַלִית לְוִתָּה וְלֹא אֲשַׁכַּחִית לָהּ בְּתוּלִין:	וְשֵׁם לָהּ עַלִילַת דְּבָרִים וְהוֹצָא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאַמָּר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לְקַחְתִּי וְאַקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־מִצָּאתִי לָהּ בְּתוּלִים:
אֶת הָאִשָּׁה הַזֹּאת – מִכָּאֵן שְׂאִין אוֹמֵר דְּבָר אֶלָּא בְּכַנִּי בַעַל דִּין.	
וְיִסַּב אַבּוּהָא דְעוּלִימָתָא וְאַמָּה וְיִפְקוֹן יֵת בְּתוּלִי עוּלִימָתָא לְקָדָם סָבִי קֶרְתָּא וְלִתְרַע בֵּית דִּין אֶתְרָא:	וְלָקַח אָבִי הַנַּעֲרָ וְאַמָּהָ וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלִי הַנַּעֲרָ אֶל־ זִקְנֵי הָעִיר הַשְּׂעָרָה:
אָבִי הַנַּעֲרָה וְאַמָּהָ – מִי שֶׁגִּדְּלוּ גְדוּלִים הֶרְעִים וְתִבְּזוּ עָלֶיהָ.	
וְיִימַר אַבּוּהָא דְעוּלִימָתָא לְסַבִּיא יֵת בְּרַתִּי יְהִבִית לְגוּבְרָא הָדִין לְאִתּוּ וְשִׁנָּה:	וְאַמָּר אָבִי הַנַּעֲרָ אֶל־הַזִּקְנִים אֶת־בְּתִי נִתְּמִי לְאִישׁ הַנֶּהָ לְאִשָּׁה וְיִשְׁנֹאָהָ:
וְאַמָּר אָבִי הַנַּעֲרָה – מִלְּמַד שְׂאִין רְשׁוּת לְאִשָּׁה לְדַבֵּר בְּכַנִּי הָאִישׁ.	

וְהָא הוּא שׁוֹמֵר עַל־לֵיל דְּבָרִים לֹא־מִצְאָתִי לְבַתְּךָ בְּתוּלִים וְאַלֶּה בְּתוּלִי בְּתִי וּפְרָשׁוֹ הַשְׁמָלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר:	וְהָא הוּא שׁוֹמֵר עַל־לֵיל דְּבָרִים לֹא־מִצְאָתִי לְבַתְּךָ בְּתוּלִים וְאַלֶּה בְּתוּלִי בְּתִי וּפְרָשׁוֹ הַשְׁמָלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר:
וּפְרָשׁוֹ הַשְׁמָלָה – הָרִי זֶה מְשָׁל, מִתְסוּרִין הַדְּבָרִים בַּשְׁמָלָה.	וּפְרָשׁוֹ הַשְׁמָלָה – הָרִי זֶה מְשָׁל, מִתְסוּרִין הַדְּבָרִים בַּשְׁמָלָה.
וַיִּדְבְּרוּן סָבִי קִרְתָּא הֵהִיא יֵת גּוּבְרָא וַיִּלְקוּן יִתְיָה:	וַיִּלְקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר־הַהִיא אֶת־הָאִישׁ וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ:
וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ – מִלְקוֹת.	וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ – מִלְקוֹת.
וַיִּגְבוּן מִנִּיה מָאָה סְלַעִין דְּכֶסֶף וַיִּתְּנוּן לְאַבוּהָא דְּעוּלִימָתָא אַרִי אַפִּיק שׁוּם בִּישׁ עַל בְּתוּלָתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְלִיה תְּהִי לְאִתּוּ לִית לִיה רְשׁוֹ לְמַפְטָרָה כָּל יוֹמוֹהִי:	וַעֲנִשׁוּ אוֹתוֹ מָאָה כֶּסֶף וְנָתְנוּ לְאַבִּי הַנְּעָרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־יוּכַל לְשַׁלְחָה כָּל־יָמָיו:
וְאִם קוּשְׁטָא הָוָה פִּתְגָמָא הָדִין לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּתוּלִין לְעוּלִימָתָא:	וְאִם־אֲמַת הָיָה הַדְּבָר הַזֶּה לֹא־נִמְצְאוּ בְּתוּלִים לְנְעָר:
וְאִם אֲמַת הָיָה הַדְּבָר – בְּעֵדִים וְהִתְרָאָה, שְׁוֹנָתָה לְאַסֵּר אַרוּסִין.	וְאִם אֲמַת הָיָה הַדְּבָר – בְּעֵדִים וְהִתְרָאָה, שְׁוֹנָתָה לְאַסֵּר אַרוּסִין.
וַיִּפְקוּן יֵת עוּלִימָתָא לְתַרְע בֵּית אַבוּהָא וַיִּרְגְּמוּנָה אֲנָשִׁי קִרְתָּא בְּאַבְנֵיָא וּתְמוֹת אַרִי עֲבַדַּת קִלְנָא בִּישְׂרָאֵל לְזִנָּה בֵּית אַבוּהָא וּתְפִלִּי עֲבִיד דְּבִישׁ מִבִּינָךְ:	וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנְּעָר אֶל־פֶּתַח בֵּית־אֲבִיהּ וּסְקִלוּהּ אֲנָשִׁי עִירָה בְּאַבְנִים וּמָתָה כִּי־עָשְׂתָה נִבְלָה בִּישְׂרָאֵל לְזִנָּה בֵּית אֲבִיהּ וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבָּךְ:
אֶל פֶּתַח בֵּית אֲבִיהּ – רָאוּ גְדוּלִים שְׁגִדְלָתָם. אֲנָשִׁי עִירָה – בְּמַעֲמַד כָּל אֲנָשִׁי עִירָה. לְזִנָּה בֵּית אֲבִיהּ – כְּמוֹ "בְּבֵית אֲבִיהּ".	אֶל פֶּתַח בֵּית אֲבִיהּ – רָאוּ גְדוּלִים שְׁגִדְלָתָם. אֲנָשִׁי עִירָה – בְּמַעֲמַד כָּל אֲנָשִׁי עִירָה. לְזִנָּה בֵּית אֲבִיהּ – כְּמוֹ "בְּבֵית אֲבִיהּ".
אַרִי יִשְׁתְּכַח גִּבְרָא שְׁכִיב עִם אִתְתָּא אִתְּהּ גִּבְרָא וַיִּתְּקִטְלוּן אַף תְּרוּיָהוֹן גּוּבְרָא דְּשְׁכִיב עִם אִתְתָּא וְאִתְתָּא וּתְפִלִּי עֲבִיד דְּבִישׁ מִישְׂרָאֵל:	כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עִם־אִשָּׁה בְּעָלְתָּ־בָעַל וּמָתוּ גַם־שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבַעֲרַת הָרַע מִישְׂרָאֵל:
וּמָתוּ גַם שְׁנֵיהֶם – לְהוֹצִיא מַעֲשֵׂה חֲדוּדִים, שְׁאִין הָאִשָּׁה נִהְיִית מֵהֶם. גַּם – לְרַבּוֹת הַפָּאִים אַחֲרֵיהֶם. דְּבָר אַחֵר: גַּם שְׁנֵיהֶם, לְרַבּוֹת אֶת הַנִּלְד; שְׁאִם הָיְתָה מַעֲבֵרַת, אֵין מִמְתִּינִין לָהּ עַד שְׁמַלְד.	וּמָתוּ גַם שְׁנֵיהֶם – לְהוֹצִיא מַעֲשֵׂה חֲדוּדִים, שְׁאִין הָאִשָּׁה נִהְיִית מֵהֶם. גַּם – לְרַבּוֹת הַפָּאִים אַחֲרֵיהֶם. דְּבָר אַחֵר: גַּם שְׁנֵיהֶם, לְרַבּוֹת אֶת הַנִּלְד; שְׁאִם הָיְתָה מַעֲבֵרַת, אֵין מִמְתִּינִין לָהּ עַד שְׁמַלְד.
אַרִי תְּהִי עוּלִימָתָא בְּתוּלָתָא דְּמֶאֱרָסָא לְגִבְרָא וַיִּשְׁכַּחנָה גּוּבְרָא בְּקִרְתָּא וַיִּשְׁכּוּב עִמָּה:	כִּי יִהְיֶה נְעָר בְּתוּלָה מֶאֱרֻשָּׁה לְאִישׁ וּמִצְאָהּ אִישׁ בְּעִיר וְשָׁכַב עִמָּה:
וּמִצְאָהּ אִישׁ בְּעִיר – לְפִיכָךְ שֹׁכֵב עִמָּה; פְּרָצָה קוֹרְאָה לְגִנָּב. הָא אֵלּוּ יִשְׁכָּה בְּבִיתָהּ, לֹא אַרְעָ לָהּ.	וּמִצְאָהּ אִישׁ בְּעִיר – לְפִיכָךְ שֹׁכֵב עִמָּה; פְּרָצָה קוֹרְאָה לְגִנָּב. הָא אֵלּוּ יִשְׁכָּה בְּבִיתָהּ, לֹא אַרְעָ לָהּ.
וְהוֹצִאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר הָעִיר הַהִוא וּסְקִלְתֶּם אוֹתָם בְּאַבְנִים וּמָתוּ אֶת־הַנְּעָר עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צִעֲקָה בְּעִיר וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עָנָה אֶת־אִשָּׁת רַעְהוּ וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבָּךְ:	וְהוֹצִאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר הָעִיר הַהִוא וּסְקִלְתֶּם אוֹתָם בְּאַבְנִים וּמָתוּ אֶת־הַנְּעָר עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צִעֲקָה בְּעִיר וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עָנָה אֶת־אִשָּׁת רַעְהוּ וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבָּךְ:
וְאִם בְּחֻקְלָא יִשְׁכַּח גּוּבְרָא יֵת עוּלִימָתָא דְּמֶאֱרָסָא וַיִּתְּקִיף בָּהּ גּוּבְרָא וַיִּשְׁכּוּב עִמָּה וַיִּתְּקִטֵּל גּוּבְרָא דְּשְׁכִיב עִמָּה בְּלַחֲדוּהִי:	וְאִם־בַּשּׁוּדָּה יִמָּצֵא הָאִישׁ אֶת־הַנְּעָר הַמֶּאֱרֻשָּׁה וַיִּתְּקִיף־בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּה וּמָת הָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁכַב עִמָּה לְבָדּוֹ:
וְלְעוּלִימָתָא לֹא תַעֲבִיד מַדְעָם לִית לְעוּלִימָתָא חוּבַת דִּין דְּקִטּוּל אַרִי כְּמָא דִּיקוּם גּוּבְרָא עַל חֲבֵרִיָּה וַיִּקְטְלֶנָּה נִפְשׁ כּוֹן פִּתְגָמָא הָדִין:	וְלַנְּעָר לֹא־תַעֲשֶׂה דְּבָר אֵין לְנְעָר חֲטָא מִוֹת כִּי כְּאֲשֶׁר יִקּוּם אִישׁ עַל־רַעְהוּ וְרָצְחוֹ נִפְשׁ כּוֹן הַדְּבָר הַזֶּה:
כִּי כְּאֲשֶׁר יִקּוּם וְגוֹמֵר – לְפִי פְּשׁוּטוֹ וְהוּ מִשְׁמַעוֹ, כִּי אֲנוּסָה הִיא וּבְחֻזְקָה עֲמַד עָלֶיהָ, כְּאֵדָם הַעוֹמֵד עַל חֲבֵרוֹ לְהַרְגּוֹ. וְרַבּוּתֵינוּ דְּרָשׁוּ בוֹ: הָרִי זֶה כָּא לְלַמַּד וְנִמְצָא לְמַד וְכוּלָּהּ:	כִּי כְּאֲשֶׁר יִקּוּם וְגוֹמֵר – לְפִי פְּשׁוּטוֹ וְהוּ מִשְׁמַעוֹ, כִּי אֲנוּסָה הִיא וּבְחֻזְקָה עֲמַד עָלֶיהָ, כְּאֵדָם הַעוֹמֵד עַל חֲבֵרוֹ לְהַרְגּוֹ. וְרַבּוּתֵינוּ דְּרָשׁוּ בוֹ: הָרִי זֶה כָּא לְלַמַּד וְנִמְצָא לְמַד וְכוּלָּהּ:

כִּי בַשָּׁדֶה מִצֵּאָה צִעָקָה הַנֶּעֱרָ הַמֵּאֲרָשָׁה וְאִין מוֹשִׁיעַ לָהּ:	אֲרִי בַחֲקָלָא אֲשַׁכְחָה צֹמַח עוֹלִימָתָא דְמֵאֲרֶסָא וְלִית דְּפָרִיק לָהּ:
כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ נֶעֱרָ בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־אֲרָשָׁה וּתְפֹשֶׁה וְשָׁכַב עִמָּה וְנִמְצָאוּ:	אֲרִי יִשְׁכַּח גָּבֵר עוֹלִימָתָא בְּתוּלָתָא דְלֹא מֵאֲרֶסָא וַיִּחַדְנָה וַיִּשְׁכּוּב עִמָּה וַיִּשְׁתַּכְּחוּ:
וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּה לְאָבִי הַנֶּעֱרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלֹא־תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עָנָה לֹא־יִוָּכַל שְׁלָחָה כָּל־יָמָיו:	וַיִּתֵּן גּוֹבֵרָא דְשָׁכִיב עִמָּה לְאַבּוּהָא דְעוֹלִימָתָא חֲמִשִּׁין סָלַעִין דְּכֶסֶף וְלִיהּ תִּהִי לְאִתּוּ חֵלָף דְּעַנְיָיָה לִית לִיהּ רִשּׁוּ לְמַפְטָרָה כָּל יוֹמוּהִי:
לֹא־יִיָּקַח אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו וְלֹא יִגְלָה כְּנָף אָבִיו:	לֹא יִסֵּב גָּבֵר ית אֶתֵּת אָבּוּהִי וְלֹא יִגְלִי כְּנָפָא דְאָבּוּהִי:
לֹא יִקַּח – אֵין לוֹ בַּהּ לְקוּחִין, וְאֵין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בַּהּ. וְלֹא יִגְלָה כְּנָף אָבִיו – שׁוֹמֶרֶת יָכֵם שֶׁל אָבִיו הָרְאוּיָה לְאָבִיו. וְהָרִי כָּבֵד מְזַהֵר עָלֶיהָ מִשּׁוּם "עֲרוֹת אִחִי אָבִיךָ"? אֵלֹא לַעֲבֹר עַל זֶה בְּשָׁנֵי לֵאוּן; וְלִסְמֹךְ לָהּ "לֹא יָבֹא מִמֶּזֶר", לְלַמֵּד שֶׁאֵין מִמֶּזֶר אֲלֵא מִסִּבֵּי כְּרִיתוֹת; וְקַל וְחֹמֶר מִיתוֹת בֵּית דִּין, שֶׁאֵין בַּעֲרִיּוֹת מִיתַת בֵּית דִּין שֶׁאֵין בַּהּ כְּרִית.	
לֹא־יָבֹא פְצוּע־דַּפְאוּכָרוֹת שְׁפָכָה בַּקֹּהֶל י־הַהוּא:	לֹא יִדְּכִי דַפְסִיק וְדַמְחַבֵּל לְמִיעֵל בַּקֹּהֶל דִּינִי:
פְּצוּעַ דַּכָּה – שְׁנַפְצָעוּ אוֹ שְׁנַדְכָּאוּ בִּיצִים שְׁלוֹ. וְכָרוֹת שְׁפָכָה – שְׁנִכְרַת הַגִּיד, וְשׁוּב אֵינּוּ יוֹרָה קְלוּס וְרַע אֲלֵא שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹתֵת, וְאֵינּוּ מוֹלִיד.	
לֹא־יָבֹא מִמֶּזֶר בַּקֹּהֶל י־הַהוּא גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לוֹ בַּקֹּהֶל י־הַהוּא:	לֹא יִדְּכִי מִמֶּזִּירָא לְמִיעֵל בַּקֹּהֶל דִּינִי אִף דְּרָא עֲשִׂירָאָה לֹא יִדְּכִי לִיהּ לְמִיעֵל בַּקֹּהֶל דִּינִי:
לֹא יָבֹא מִמֶּזֶר בַּקֹּהֶל ה' – לֹא יִשָּׂא יִשְׂרָאֵלִית.	
לֹא־יָבֹא עֲמוּנִי וּמוֹאָבִי בַּקֹּהֶל י־הַהוּא גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לָהֶם בַּקֹּהֶל י־הַהוּא עַד־עוֹלָם:	לֹא יִדְּכוּן עֲמוּנָאִי וּמוֹאָבָאִי לְמִיעֵל בַּקֹּהֶל דִּינִי אִף דְּרָא עֲשִׂירָאָה לֹא יִדְּכִי לַהוּן לְמִיעֵל בַּקֹּהֶל דִּינִי עַד עוֹלָמָא:
לֹא יָבֹא עֲמוּנִי – לֹא יִשָּׂא יִשְׂרָאֵלִית.	
עַל־דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־קִדְּמוּ אֶתְכֶם בְּלַחֲמִים וּבְדָרָךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר שָׁכַר עָלֶיךָ אֶת־בַּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרָם נִהְרִים לְקַלְלֶךָ:	עַל עֵיסֶק דְּלֹא עָרְעוּ יִתְכוּן בְּלַחֲמָא וּבְמִיָּא בְּאוֹרְחָא בְּמַפְקָכוֹן מִמִּצְרַיִם וְדַאֲגַר עָלֶיךָ יֵת בַּלְעָם בֶּר בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרָם דְּעַל פֶּרֶת לְלִטְטוּתָךְ:
עַל דָּבָר – עַל הַעֲצָה שֶׁיַּעֲצוּ אֶתְכֶם לְהַחֲטִיאֲכֶם. בְּדָרָךְ – כְּשֶׁהִיַּתֶּם בְּטְרוּף.	
וְלֹא־אָבָה י־הַהוּא אֶל־לִהְיוֹךְ לְשִׁמְעַי אֶל־בַּלְעָם וַיִּהְפֹּךְ י־הַהוּא אֶל־לִהְיוֹךְ לֵךְ אֶת־הַקַּלְלָה לְבִרְכָּהּ כִּי אֶהְבֶּךָ י־הַהוּא אֶל־לִהְיוֹךְ:	וְלֹא אָבֹא יִי אֱלֹהֶיךָ לְקַבְּלָא מִן בַּלְעָם וַהֲפֹךְ יִי אֱלֹהֶיךָ לֵךְ יֵת לוֹטִין לְבִרְכּוֹן אֲרִי רִיחֲמֶיךָ יִי אֱלֹהֶיךָ:
לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם וְשָׁלָמָם פְּלִימִיָּה לְעוֹלָם:	לֹא תִתְּבַע שְׁלָמָהוֹן וְטַבְתָּהוֹן כָּל יוֹמָךְ לְעוֹלָם:
לֹא תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם – מִכָּלֵל שְׁנָאֲמַר: "עֲמָךְ יֵשֵׁב בְּקֶרְבְּךָ", יָכוֹל אִף זֶה כֵּן? תִּלְמוּד ל״מֶר: לֹא תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם.	
רביעי	
לֹא־תִתְּעַב אֲדָמִי כִּי אֶחָיֶךָ הוּא לֹא־תִתְּעַב מִצְרִי כִּי־גֵר הָיִיתָ בְּאֶרְצוֹ:	לֹא תִרְחִיק אֲדוֹמָאָה אֲרִי אַחֲוָךְ הוּא לֹא תִרְחִיק מִצְרָאָה אֲרִי דִּיִּיר הוֹיְתָא בְּאֶרְעִיָּה:
לֹא תִתְּעַב אֲדָמִי – לְגַמְרִי, וְאִף עַל פִּי שְׂרָאוּי לֵךְ לְתַעֲבוּ, שֶׁיַּצֵּא בְּחֶרֶב לְקִרְאָתָךְ. לֹא תִתְּעַב מִצְרִי – מִכָּל וְכָל, אִף עַל פִּי שְׁזָרְקוּ וְכּוֹרִיכֶם לְיָאוּר. מִה טַעַם? שֶׁהָיוּ לָכֶם אֲכִסְנָיָא בְּשַׁעַת הַדְּחָק; לְפִיכָךְ—	
בָּנִים אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בַּקֹּהֶל י־הַהוּא:	בְּנִין דִּיתְגַּלְדּוּן לַהוּן דְּרָא תְּלִיתָאָה יִדְּכִי לַהוּן לְמִיעֵל בַּקֹּהֶל דִּינִי:

בְּנִים אֲשֶׁר יוֹלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי וְגוֹמֵר – וְשָׁאֵר הָאֲמוֹת מִתֵּרִים מִיָּד. הָא לְמַדְתָּ, שֶׁהַמַּחֲטִיא לֹאֲדָם קֹשֶׁה לוֹ מִן הַהוֹרְגוֹ; שֶׁהַהוֹרְגוֹ – הוֹרְגוֹ בְּעוֹלָם הַהֵן, וְהַמַּחֲטִיאֹ – מוֹצִיאֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא. לְפִיכָךְ אָדוּם, שֶׁקִּדְּמָם בַּחֲרָב, לֹא נִתְעַב, וְכֵן מִצְרַיִם שֶׁטִּבְעוּם; וְאֵלֹי שֶׁהַחֲטִיאִים, נִתְעַבּוּ.

כִּי־תֵצֵא מִחֲנֶה עַל־אִיבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע:
אֲרִי תַפּוֹק מִשְׁרִיתָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וְתִסְתַּמֵּר מִכָּל מַדְעָם בִּישׁ:

כִּי תֵצֵא וְגוֹמֵר וְנִשְׁמַרְתָּ – שֶׁשֶּׁשְׁטֵן מְקַטְרֵג בִּשְׁעַת הַסַּכָּנָה.

כִּי־יִהְיֶה בָּךְ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִהְיֶה טָהוֹר מִקְרָה־לִּילָה וְיֵצֵא אֶל־מַחֲוִיץ לְמַחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה:
אֲרִי יְהִי בָךְ גָּבֵר דָּלָא יְהִי דְכִי מַקְרִי לִילִיָא וַיַּפּוֹק לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא לֹא יִיעוֹל לְגוֹ מִשְׁרִיתָא:

מִקְרָה לִילָה – דְּבַר הַכְּתוּב בַּהֲוָה. וְיֵצֵא אֶל מַחֲוִיץ לְמַחֲנֶה – זֶה מִצְוַת עֲשֵׂה. לֹא יָבֹא אֶל תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה – זֶה מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. וְאֲסוּר לְכַנֵּס לְמַחֲנֶה לַיְלָה, וְכָל שָׂכֵן לְמַחֲנֶה שְׂכִינָה.

וְהָיָה לַפְּנוֹת־עָרָב יִרְחָץ בַּמַּיִם וְכִבֵּא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה:
וְיְהִי לְמַפְנֵי רַמְשָׁא יִסְחִי בְּמִיָּא וְכַמִּיעֵל שְׁמִשָּׁא יִיעוֹל לְגוֹ מִשְׁרִיתָא:

וְהָיָה לַפְּנוֹת עָרָב – סְמוּךְ לַהֲעָרָב שֶׁמִּשּׁוֹ יִטְבֵּל; וְשָׂאִינוֹ טָהוֹר בְּלֹא הָעָרָב הַשֶּׁמֶשׁ.

וְיָד תִּהְיֶה לָּךְ מַחֲוִיץ לְמַחֲנֶה וְיֵצֵאתָ שָׁמָּה חוּץ:
וְאַתָּה מַתּוֹקֵן יְהִי לָךְ מִבְּרָא לְמַשְׁרִיתָא וְתַפּוֹק תַּמָּן לְבָרָא:

וְיָד תִּהְיֶה לָּךְ – כְּתֻבָּה, כִּמּוֹ "אִישׁ עַל יָדוֹ". מַחֲוִיץ לְמַחֲנֶה – חוּץ לַעֲנָן.

וַיִּתֵּד תִּהְיֶה לָּךְ עַל־אַזְנוֹךְ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחִפְרָתָהּ בָּהּ וְשִׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת־צִאֲתָהּ:
וְסִפְתָּא תִּהְיֶה לָּךְ עַל זִינָךְ וְיְהִי בְּמַתְבָּךְ בְּבָרָא וְתַחֲפֵר בֵּיהּ וְתַתּוּב וְתַכְסִּי יָת מִסְקָתָךְ:

עַל אַזְנוֹךְ – לְבַד מִשָּׁאֵר כְּלֵי תַשְׁמִישׁ. אַזְנוֹךְ – כִּמּוֹ כְּלֵי זִין. וְלֹא יֵרָאֶה בָּךְ – הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲרוֹת דְּבַר.

כִּי יִהְיֶה אֶל־לִהְיֶה מִתְלַלְךָ בְּקָרָב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלִתֵּת אִיבֶיךָ לַפְּנִיָּה וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ וְלֹא־יֵרָאֶה בָּךְ עֲרוֹת דְּבַר וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ:
אֲרִי יִי אֱלֹהֶיךָ שְׂכִינְתִּיהָ מְהִלְכָּא בְּגוֹ מִשְׁרִיתָךְ לְשִׁינְבוּתָךְ וּלְמַמְסַר שְׁנָאָךְ קְדָמָךְ וְתִהִי מִשְׁרִיתָךְ קְדִישָׁא וְלֹא יִתְחַזֵּי בָךְ עֲבִירַת פִּתְגָם וְיִתּוּב מִימְרִיהָ מְלֵאִיטְבָּא לָּךְ:

לֹא־תִסְגִּיר עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו אֲשֶׁר־יִנְצֹל אֵלֶיךָ מֵעַם אֲדֹנָיו:
לֹא תַמְסֵר עֶבֶד עַמְּמִין לִיד רַבּוּנִיהָ דִּישְׁתִּיב לְוִתָּךְ מִן קֳדָם רַבּוּנִיהָ:

לֹא תִסְגִּיר עֶבֶד – כְּתֻבָּה, אֲחֵר, אֶפְלוֹ עֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּרַח מִחוּצָה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

עִמָּךְ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּטוֹב לוֹ לֹא תוֹנְנוֹ:
עִמָּךְ יִתִּיב בֵּינָךְ בְּאַתְרָא דִּיתְרַעֵי בִּתְזָא מִן קִירוֹךְ בְּדִיטְב לִיה לֹא תוֹנִינִיה:

לֹא־תִהְיֶה קְדוּשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה קְדָשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
לֹא תִהִי אֶתְתָּא מִבְּנֵת יִשְׂרָאֵל לְגִבֵּר עֶבֶד וְלֹא יִסָּב גּוֹבְרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶתָּא אָמָא:

לֹא תִהְיֶה קְדוּשָׁה – מִפְּקָרַת, מִקְדָּשׁ וּמִזְמַנֵּת לְזִנוּת. וְלֹא יִהְיֶה קְדָשׁ – מִזְמָן לְמִשְׁכַּב זָכוּר. וְאֲוִנְקְלוּס תִּרְגָּם: "לֹא תִהִי אֶתְתָּא מִבְּנֵת יִשְׂרָאֵל לְגִבֵּר עֶבֶד", שָׂאֵף זֶה מִפְּקָרַת לְבַעֲלִית זָנוּת הִיא, מֵאַחֵר שָׂאִין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין לוֹ בָּהּ; שֶׁהִרֵּי הַקִּשּׁוֹ לְחִמּוֹר, שְׁנָאָמֶר: "שָׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחִמּוֹר", עִם הַדּוּמָה לְחִמּוֹר. "וְלֹא יִסָּב גּוֹבְרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְתָּא אָמָא", שָׂאֵף הוּא נַעֲשֶׂה קְדָשׁ עַל יְדֵהָ; שֶׁכָּל בְּעִילוֹתָיו בְּעִילוֹת זָנוּת, שָׂאִין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין לוֹ בָּהּ.

לֹא־תִבְיֹא אֶתְנָן זוּלָּה וּמַחֲרִיר פְּלָב בֵּית יִהְיֶה אֶל־לִהְיֶה לְכָל־גִּדֵּר כִּי תוֹעֲבַת יִהְיֶה אֶל־לִהְיֶה גַם־שְׁנִינָהּ:
לֹא תַעֲיִל אֲגֵר זְנִיתָא וְחוּלְפֵן כְּלָבָא לְבֵית מִקְדָּשָׁא דִּי יִי אֱלֹהֶיךָ לְכָל גִּדֵּר אֲרִי מַרְחָק קֳדָם יִי אֱלֹהֶיךָ אַף תְּרַנִּיחֶהּ:

אֶתְנָן זוּלָּה – גִּתָּה לְהַתְּנָה, פְּסוּל לְהַקְרִיבָהּ. וּמַחֲרִיר פְּלָב – הַחֲלִיף שֶׁהָ בְּכָלֵב. גַּם שְׁנִינָהּ – לְרַבּוֹת שְׁנוּנִינָהּ, כְּגוֹן חֲטִים וְעֶשְׂאֵן סֵלַת.

לֹא־תִשְׁיִיף לְאַחֲרֶיךָ גִּשְׁף גִּשְׁף אֲכָל נֶשֶׁף כְּלִי־דְבַר אֲשֶׁר יִשְׁדֵּךְ:
לֹא תִרְבִּי לְאַחֲוֶיךָ רַבִּית כֶּסֶף רַבִּית עֲבוּר רַבִּית כָּל מַדְעָם דְּמַתְרַבִּי:

לֹא תִשְׁיִיף – אֲזַהֲרָה לְלֹהֶה שְׁלֹא יִתֵּן רַבִּית לְמַלְוָה. וְאַחֵר כִּי אֲזַהֲרָה לְמַלְוָה, "אֵת כֶּסֶף לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנִשְׁוֹ".

לִנְכָרִי תִשְׁיֹךְ וּלְאַחִידָה לֹא תִשְׁיֹךְ לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְיָ-הוֹנָה אֶל-לִהְיוֹת בְּכָל מַשְׁלַח יָדְךָ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-אַתָּה בֹא-שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:	לְכָר עַמּוּמִין תִּרְבִּי וּלְאַחִידָה לֹא תִרְבִּי בְּדִיל דִּיבְרַכְנָךְ יְיָ אֱלֹהֶךָ בְּכָל אוֹשְׁטוֹת יָדְךָ עַל אֶרֶץ דָּאָתָּה עַלִּיל לְתַמּוֹן לְמִירְתָּהּ:
לִנְכָרִי תִשְׁיֹךְ – וְלֹא לְאַחִידָה; לֹא־הָבָא מְכַלֵּל עֲשֵׂה, עֲשֵׂה. לַעֲבֹר עָלָיו בְּשָׁנִי לְאוּיִן וְעֲשֵׂה.	
כִּי-תֵדָר נִדְרְ לִי-הוֹנָה אֶל-לִהְיוֹת לֹא תֵאָחֵז לְשִׁלְמוֹ כִּי-דָרַשׁ יְדָרְשָׁנוּ יְיָ-הוֹנָה אֶל-לִהְיוֹת מַעֲמָךְ וְהִנֵּה בְךָ חֲטָא:	אֲרִי תֵדָר נִדְרָה קָדָם יְיָ אֱלֹהֶךָ לֹא תֵאָחֵז לְשִׁלְמוֹתֶיהָ אֲרִי מִתְבַּע יִתְבַּעְנֶיהָ יְיָ אֱלֹהֶךָ מִנֶּךָ וַיְהִי בְךָ חוֹבָא:
לֹא תֵאָחֵז לְשִׁלְמוֹ – שְׁלֹשָׁה רְגָלִים; וּלְמַדּוּהוּ רַבּוּתִינוּ מִן הַמִּקְרָא.	
וְכִי תִתְחַל לְנִדָר לֹא-יִהְיֶה בְךָ חֲטָא:	וְאֲרִי תִתְמַנַּע מִלְמַדָר לֹא יְהִי בְךָ חוֹבָא:
מוֹצֵא שְׁפָתַיִךָ תִּשְׁמָר וְעֲשִׂיתָ כְּאֲשֶׁר נִדְרַת לִי-הוֹנָה אֶל-לִהְיוֹת נִדְבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ:	אִפְקוֹת שְׁפּוֹתַיִךָ תִּטַּר וְתַעֲבִיד כְּמָא דְנִדְרָתָה קָדָם יְיָ אֱלֹהֶךָ נִדְבָתָה דְּמַלִּילְתָּה בְּפּוּמָךְ:
מוֹצֵא שְׁפָתַיִךָ תִּשְׁמָר – לִתּוֹן עֲשֵׂה עַל לֹא תַעֲשֵׂה.	
חֲמִישִׁי פִּרְשֵׁת פּוֹעֵל	
כִּי תִבֹּא בְּכֶרֶם רֹעֶה וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים כְּנַפְשֶׁךָ שְׂבַעְךָ וְאֶל-פְּלִיָּה לֹא תִתֵּן:	אֲרִי תִתְגַּר בְּכֶרֶם דְּחִבְרָךְ וְתִיכּוֹל עֲנָבִין כְּנַפְשֶׁךָ שְׂבַעְךָ וְלִמְנָךְ לֹא תִתֵּן:
כִּי תִבֹּא בְּכֶרֶם רֹעֶה – בְּפוֹעֵל הַכְּתוּב מְדַבֵּר. כְּנַפְשֶׁךָ – כְּמָה שְׁתַּרְצֶה. שְׂבַעְךָ – וְלֹא אֲכִילָה גִסָּה. וְאֶל פְּלִיָּה לֹא תִתֵּן – מִכָּאן שְׁלֹא דִבְרָה תוֹרָה אֵלָּא בִּשְׁעַת הַבִּצִּיר, בְּזִמְנָן שְׂאֵתָהּ נוֹתֵן לְכָלִּי שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת; אָבֵל אִם בֹּא לַעֲדָר וּלְקַשְׁקֹשׁ, אֵינִי אוֹכֵל.	
כִּי תִבֹּא בְּקִמְתָּ רֹעֶה וְקִטְפַתָּ מְלִילָתָה בִּידְךָ וְתִרְמַשׁ לֹא תִתֵּן עַל קִמְתָּ רֹעֶה:	אֲרִי תִתְגַּר בְּקִמְתָּה דְּחִבְרָךְ וְתִקְטוֹף דְּמַלְיָן בִּידְךָ וּמִגְלָא לֹא תִרִים עַל קִמְתָּה דְּחִבְרָךְ:
כִּי תִבֹּא בְּקִמְתָּ רֹעֶה – אִף זֶה בְּפוֹעֵל הַכְּתוּב מְדַבֵּר.	
כִּי-יִנְקַח אִישׁ אִשָּׁה וְבַעֲלָהּ וְהָיָה אִם-לֹא תִמְצָא-תָן בְּעֵינָיו כִּי-יִמְצָא בָּהּ עֲרוּתָה דְּבָר וְכִתְבָּהּ לֹה סֵפֶר כְּרִיתָתָהּ וְנָתַן בִּידָהּ וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתָהּ:	אֲרִי יִסֵּב גִּבְרָה אֶתְתָּא וְיִבְעֵלְנָהּ וַיְהִי אִם לֹא תִשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינֵיהִי אֲרִי אִשְׁכַּח בָּהּ עֲבִירָתָה פִּתְגָם וְיִכְתוּב לָהּ גִּט פְּטוּרִין וַיִּתֵּן בִּידָהּ וַיִּפְטְרֶנָה מִבֵּיתָהּ:
כִּי מִצָּא בָּהּ עֲרוּתָה דְּבָר – מִצָּנָה עָלָיו לְגַרְשָׁהּ, שְׁלֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו.	
וְיִצְאָהּ מִבֵּיתָהּ וְהִלְכָהּ וְהָיְתָה לְאִישׁ-אַחֵר:	וְתַפּוֹק מִבֵּיתָהּ וְתִתְּנָהּ וְתִתֵּן לְגַבְרָה אַחֲרֶיהָ:
לְאִישׁ אַחֵר – אִין זֶה כֵּן זִנְגוּ שֶׁל רֵאשׁוֹן; הוּא הוֹצִיא רִשְׁעָה מִתּוֹךְ בֵּיתָהּ, וְזֶה הַכְּנִיסָהּ.	
וּשְׂנֵאָהּ הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן וְכִתְבָּהּ לֹה סֵפֶר כְּרִיתָתָהּ וְנָתַן בִּידָהּ וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתָהּ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר-לִקְחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה:	וְיִשְׁנִינָהּ גּוֹבְרָא בְּתִרְאָה וְיִכְתוּב לָהּ גִּט פְּטוּרִין וַיִּתֵּן בִּידָהּ וַיִּפְטְרֶנָה מִבֵּיתָהּ אוֹ אֲרִי יָמוּת גּוֹבְרָא בְּתִרְאָה דְּנִסְבָּה לִיהָ לְאִתּוֹ:
וּשְׂנֵאָהּ הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן – הַכְּתוּב מְבַשְּׂרוֹ שְׂסוּפוֹ לְשִׁנְאָתָהּ. וְאִם לֹא – קוֹבְרָתוֹ, שְׁנֵאָמַר: אוֹ כִּי יָמוּת.	
לֹא-יִוָּכַל בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר-שִׁלְחָהּ לְשׁוּב לְקַחְתָּהּ לְהִיּוֹת לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרִי אֲשֶׁר הִטְמִינָהּ כִּי-תוֹעֲבָה הוּא לִפְנֵי יְיָ-הוֹנָה וְלֹא תִחַטֵּינָה אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ-הוֹנָה אֶל-לִהְיוֹת נָתַן לָהּ נַחֲלָה:	לִית לִיהָ רִשׁוֹ לְבַעֲלָהּ קִדְמָאָה דְּפִטְרָה לְמִתְבָּה לְמִסְבָּה לְמַהְיוֹתָ לִיהָ לְאִתּוֹ בְּתֵר דְּאִסְתַּאבְתָּ אֲרִי מְרַחֲקָא הִיא קָדָם יְיָ וְלֹא תִחַטֵּיב יָת אֶרֶץ דִּי אֱלֹהֶךָ יְהִיב לָךְ אַחְסָנָא:
אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִטְמִינָהּ – לְרַבּוּת סוּטָה שְׁנִסְתְּרָהּ.	

פִּי־נִקְחָה אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצִבָּא וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכַל־דָּבָר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׁמְחָה אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקַח:
אֲרִי יֹסֵב גָּבֵר אֶתְתָּא חֲדָתָא לֹא יַפּוּק בְּחִילָא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל פִּתְגָם פְּנִי יְהִי לְבֵיתָהּ שְׁתָּא חֲדָא וַיִּחַדִּי יָת אֶתְתִּיה דְּנָסִיב:

אִשָּׁה חֲדָשָׁה – שֶׁהִיא חֲדָשָׁה לוֹ, וְאִפְלוּ אֶלְמֶנָה, פֶּרֶט לַמַּחְזִיר גְּרוּשָׁתוֹ. וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו – דָּבָר הַצָּבָא. לְכָל דָּבָר – שֶׁהוּא צָרָךְ הַצָּבָא, לֹא לִסְפֵּק מִים וּמִזֹּן וְלֹא לַמֶּשֶׁן דְּרָכִים. אָבֵל הַחֹזְרִים מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה עַל פִּי פֶהָן, כְּגוֹן בְּנֵה בֵּית וְלֹא חֲנֹכוֹ, אוֹ אֶרֶשׁ אִשָּׁה וְלֹא לִקְחָהּ, מִסְּפִיקִין מִים וּמִזֹּן וּמִתְקַנִּין אֶת הַדְּרָכִים. יִהְיֶה לְבֵיתוֹ – אֵף בְּשִׁבִּיל בֵּיתוֹ, אִם בְּנֵה בֵּית וְחֲנֹכוֹ וְאִם נָטַע כֶּרֶם וְחָלָלוֹ, אֵינּוּ זֶה מִבֵּיתוֹ בְּשִׁבִּיל צָרְכֵי הַמִּלְחָמָה. לְבֵיתוֹ – זֶה בֵּיתוֹ. יִהְיֶה – לְרִבּוּת אֶת כְּרָמוֹ. וְשִׁמְחָה – יִשְׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ, וְתִרְגְּמוּ: "וַיִּחַדִּי יָת אֶתְתִּיה". וְהַמְתָּגֵם 'וַיִּחַדִּי עִם אֶתְתִּיה' טוֹעָה הוּא, שְׂאִין זֶה תִּרְגְּמוּ שֶׁל "וְשִׁמְחָה" אֶלָּא שֶׁל "וְשִׁמְחָה".

לֹא־יִתְחַבֵּל רַחֲמִים וְרֹכֵב פִּי־נַפְשׁ הוּא חָבֵל:
לֹא תִסֵּב מִשְׁפּוֹנָא רַחֲמִי וְרֹכְבִיה אֲרִי בַּהוֹן מִתְעַבִּיד מִזֹּן לְכָל נַפְשׁ:

לֹא יִתְחַבֵּל – אִם בָּא לְמַשְׁכְּנוֹ עַל חֹבּוֹ בְּבֵית דִּין, לֹא יִמְשַׁכְּנֵנוּ בְּדָכְרִים שְׁעוֹשִׁים בְּהֵן אֶכָּל נַפְשׁ. רַחֲמִים – הִיא הַתְּחַתּוּנָה. וְרֹכֵב – הִיא הַעֲלִיוּנָה.

פִּי־יִמְצָא אִישׁ גִּנְבָּה נַפְשׁ מֵאֲחִיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמְרֵבוּ וּמָכְרוּ וּמֵת הַגִּנְבָּה הֵהוּא וּבַעֲרֵת הִרְעָה מִקֶּרְבּוֹ:
אֲרִי יִשְׁתַּכַּח גָּבֵר גִּנְבִּיב נַפְשָׁא מֵאֲחִיהִי מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְגַּר בֵּיה וַיִּזְבְּנוּיָה וַיִּתְקַטִּיל גִּנְבָּא הֵהוּא וַתְּפַלִּי עֲבִיד דְּבִישׁ מִבִּינָךְ:

פִּי יִמְצָא – בַּעֲדִים וְהִתְרָאָה. וְכֵן כָּל "יִמְצָא" שֶׁבַתּוּרָה. וְהִתְעַמְרֵבוּ – אֵינּוּ חֲבִיב עַד שִׁישְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ.

הַשְּׁמֵר בְּגִנְעֵי־הַצִּרְעָת לִשְׁמֵר מֵאֵד וְלַעֲשׂוֹת כָּכָל־אֲשֶׁר־יִוְרוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת:
אִסְתַּמַּר בְּמִכְתָּשׁ סִגִּירוֹ לְמַטֵּר לַחֲדָא וּלְמַעֲבַד כָּכָל דִּילְפּוֹן יִתְכוֹן כִּהְנִיָּא לִיוָּאִי כִּמָּא דְּפַקִּידְתָּנוּן תִּשְׁרוּן לְמַעֲבַד:

הַשְּׁמֵר בְּגִנְעֵי הַצִּרְעָת – שֶׁלֹּא תִתְלַשׁ סִימְנֵי טַמְאָה, וְלֹא תִקַּח אֶת הַבְּהֵמָה. כָּכָל אֲשֶׁר יִוְרוּ אֶתְכֶם – אִם לְחִסְגִּיר, אִם לְהִתְלִיט, אִם לְטַהַר.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂה יְיָ־הֵנָּה אֶל־לִהְיוֹת לְמִרְיָם בְּדָרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם:
זְכוֹר דְּכִיר יָת דְּעֵבַד יְיָ אֱלֹהֶךָ לְמִרְיָם בְּאוֹרְתָא בְּמַפְקָכוֹן מִמִּצְרַיִם:

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה וְגוֹמַר לְמִרְיָם – אִם בָּאתָ לְהַזְהִיר שֶׁלֹּא תִלְקַח בְּצִרְעָת, אֶל תִּסְפֹּר לְשׁוֹן הִרְעָה. זְכוֹר הַעֲשׂוֹי לְמִרְיָם שֶׁדִּבְּרָה בְּאַחִיהָ וְלִקְחָהּ בְּגִנְעִים.

פִּי־תִשָּׂה בְּרַעְיָה מִשְׁאֵת מְאוּמָּה לֹא־תִבָּא אֶל־בֵּיתוֹ לַעֲכֹט עֲבָטוֹ:
אֲרִי תִרְשִׁי בְּתַבְרָךְ רִשׁוֹת מִדְּעָם לֹא תִיעוֹל לְבֵיתָהּ לְמִסֵּב מִשְׁפּוֹנִיהָ:

פִּי תִשָּׂה בְּרַעְיָה – "תַּחֲבוּב בְּתַבְרָךְ". מִשְׁאֵת מְאוּמָּה – חֹב שֶׁל כְּלוּם.

בַּחוּץ תַּעֲמִיד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ נִשָּׂה בּוֹ יוֹצִיא אֶלֶיָּה אֶת־הַעֲבֹט הַקּוֹצֵה:
בְּבָרָא תִקּוּם וְגוֹבְרָא דְּאֵת רִשִּׁי בֵּיה יַפִּיק לָךְ יָת מִשְׁפּוֹנָא לְבָרָא:

וְאִם־אִישׁ עֲנִי הוּא לֹא תִשְׁכַּב בְּעֲבָטוֹ:
וְאִם גָּבֵר מִסְפִּין הוּא לֹא תִשְׁכּוּב בְּמִשְׁפּוֹנִיהָ:

לֹא תִשְׁכַּב בְּעֲבָטוֹ – לֹא תִשְׁכַּב וְעֲבָטוֹ אֶצְלָהּ.

הַשֹּׁבֵת תִּשְׁיֵב לוֹ אֶת־הַעֲבֹט כִּבּוּא הַשְּׁמֵשׁ וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבִרְכָּךְ וּלְךָ תִּתְּנָה צִדְקָה לְפָנֶי יְיָ־הֵנָּה אֶל־לִהְיוֹת:
אֶתְבָּא תַתִּיב לִיה יָת מִשְׁפּוֹנָא כִּמִּיעֵל שְׁמִשָּׁא וַיִּשְׁכּוּב בְּכִסּוּתִיהָ וַיִּבְרַכְנָךְ וּלְךָ תִּתֵּי זָכוּ קָדָם יְיָ אֱלֹהֶךָ:

כִּבּוּא הַשְּׁמֵשׁ – אִם כְּסוּת לִילָה הוּא. וְאִם כְּסוּת יוֹם – הַחֲזִירָהּ בַּבֶּקֶר, וּכְבָר כְּתוּב בִּ'וֹאֵלָה הַמִּשְׁפָּטִים': "עַד בֹּא הַשְּׁמֵשׁ תִּשְׁיָכְנוּ לוֹ"; כָּל הַיּוֹם תִּשְׁיָכְנוּ לוֹ, וּכְבֹּא הַשְּׁמֵשׁ תִּתְקַנּוּ. וּבִרְכָּךְ – וְאִם אֵינּוּ מְבָרְכָהּ, מִכָּל מְקוֹם וּלְךָ תִּתְּנָה צִדְקָה.

לֹא תַעֲשֹׂק שֹׁכֵר עֲנִי וְאַבְיּוֹן מֵאַחֲיָה אוֹ מִגִּיּוֹרָה בְּאַרְצָה בְּשַׁעֲרֶיהָ: לֹא תַעֲשֹׂק אֲגִירָא עֲנִיא וּמִסְפִּינָא מֵאַחְדָּה אוֹ מִגִּיּוֹרָה דְּבִאֲרַעְדָּה בְּקִרְנָה:	לֹא תַעֲשֹׂק שֹׁכֵר עֲנִי וְאַבְיּוֹן מֵאַחֲיָה אוֹ מִגִּיּוֹרָה אֲשֶׁר בְּאַרְצָה בְּשַׁעֲרֶיהָ: לֹא תַעֲשֹׂק שֹׁכֵר – וְהָלֹא כָּכָר כְּתוּב? אֵלֶּא לַעֲבֹר עַל הָאֲבִיּוֹן בְּשָׁנֵי לֵאוּן: 'לֹא תַעֲשֹׂק שֹׁכֵר שֶׁהוּא עֲנִי וְאַבְיּוֹן'; וְעַל הָעֹשִׂיר כָּכָר הִזְכֵּר: "לֹא תַעֲשֹׂק אֶת רֵעֶךָ". אֲבִיּוֹן – הִתְאָב לְכָל דָּבָר. מִגִּירָה – זֶה גֵר צָדֵק. בְּשַׁעֲרֶיהָ – זֶה גֵר תּוֹשֵׁב הָאוֹכֵל גְּבֻלוֹת. אֲשֶׁר בְּאַרְצָה – לְרִבּוֹת שֹׁכֵר בְּהֵמָה וְכִלִּים.
בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלָיָהּ אֶל־יְיָ־הֵיָהּ וְהָיָה בֶּהּ חֲטָא: בְּיוֹמִיָּה תִּתֵּן אֲגִירָיָה וְלֹא תִיעוֹל עָלוּהִי שְׂמִשָּׂא אָרִי עֲנִיא הוּא וְלִיָּהּ הוּא מָסַר יָת נַפְשִׁיָּהּ וְלֹא יִקְרִי עָלָהּ קָדָם יְיָ וִיְהִי בָּהּ חוֹבָא:	בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלָיָהּ אֶל־יְיָ־הֵיָהּ וְהָיָה בֶּהּ חֲטָא: וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ – אֵל הַשֹּׁכֵר הֵיָהּ הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת, עֲלָה בִּפְקֻשׁ וְנִתְלָה בְּאִילָן. וְהָיָה בֶּהּ חֲטָא – מִכָּל מָקוֹם, אֲלֵא שְׂמִמְהָרִין לִפְרַע עַל יְדֵי הַקּוֹרָא.
לֹא יוֹמְתוֹ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוֹמְתוֹ עַל־אָבוֹת אִישׁ בְּחֲטָאוֹ יוֹמְתוֹ: לֹא יוֹמְתוֹן אָבְהוֹן עַל פּוֹם בְּנִין וּבְנִין לֹא יוֹמְתוֹן עַל פּוֹם אָבְהוֹן אָנְשׁ בְּחוֹבִיָּהּ יוֹמְתוֹן:	לֹא יוֹמְתוֹ אָבוֹת עַל בָּנִים – בְּעֻדּוֹת בָּנִים. וְאִם תֹּאמַר: בְּעוֹן בָּנִים? כָּכָר נֶאֱמַר: אִישׁ בְּחֲטָאוֹ יוֹמְתוֹ. אֲכַל מִי שְׂאִינוֹ אִישׁ – מֵת בְּעוֹן אָבִיו, וְהַקְטָנִים מֵמִית בְּעוֹן אָבוֹתָם בִּידֵי שְׁמַיִם.
לֹא תִטָּה מִשְׁפַּט גֵּר יְתוֹם וְלֹא תִחַבֵּל בְּגַד אֶלְמָנָה: לֹא תִצְלִי דִין גִּיּוֹר יִיתָם וְלֹא תִסַּב מִשְׁכּוֹנָא כְּסוּת אֶרְמְלָא:	לֹא תִטָּה מִשְׁפַּט גֵּר יְתוֹם – וְעַל הָעֹשִׂיר כָּכָר הִזְכֵּר: "לֹא תִטָּה מִשְׁפַּט"; וְשִׁנָּה בְּעֲנִי, לַעֲבֹר עָלָיו בְּשָׁנֵי לֵאוּן. לְפִי שְׁנָקֵל לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט עֲנִי יוֹתֵר מִשָּׁל עֹשִׂיר, לְכַף הַזִּהְרִי וְשִׁנָּה עָלָיו. וְלֹא תִחַבֵּל – שְׁלֹא בִשְׁעַת הַלְוָאָה.
וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיַּפְדֶּךָ יְיָ־הֹנֶה אֶ־לִּיָּהּ מִשָּׁם עַל־כֵּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: וְזָכַרְתָּ – עַל מִנַּת כּוֹן פְּדִיתִיָּהּ, לְשֹׁמֵר חֻקוֹתַי, אֲפִלּוּ יֵשׁ חֲסִרוֹן כִּיס בְּדָבָר.	וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיַּפְדֶּךָ יְיָ־הֹנֶה אֶ־לִּיָּהּ מִשָּׁם עַל־כֵּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: וְזָכַרְתָּ – עַל מִנַּת כּוֹן פְּדִיתִיָּהּ, לְשֹׁמֵר חֻקוֹתַי, אֲפִלּוּ יֵשׁ חֲסִרוֹן כִּיס בְּדָבָר.
כִּי תִקְצֹר קִצְרֶיךָ בְּשַׂדֶּךָ וְשָׂכַתְתָּ עֹמֵר בְּשַׂדֶּה לֹא תָשׁוּב לִקְחָתוֹ לַגֵּר לִיתָם וְלֹא־לְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְיָ־הֹנֶה אֶ־לִּיָּהּ בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֶיךָ: כִּי תִקְצֹר קִצְרֶיךָ בְּשַׂדֶּךָ – עֹמֵר אֶמְרוּ: עֹמֵר שְׁנֵי שָׁנִים בּוֹ סָאִתִּים וְשִׁכְחוּ, אֵינּוּ שָׂכָה. בְּשַׂדֶּה – לְרִבּוֹת שָׂכָת קָמָה, שִׁשְׁכַח מִקְצָתָהּ מִלְקָצָר. לֹא תָשׁוּב לִקְחָתוֹ – מִכָּאֵן אֶמְרוּ: שְׁלֹאֲחִירֵי שָׂכָה, שְׁלֹפְכֵינוּ אֵינּוּ שָׂכָה, שְׂאִינוּ בְּכָל תָּשׁוּב. לְמַעַן יִבְרַכְךָ – וְאִם עַל פִּי שָׂכָאֵת לִידּוֹ שְׁלֹא בְּמִתְכּוֹן; קוֹל וְחִמָּר לַעֲשׂוֹה בְּמִתְכּוֹן. אֶמֶר מַעֲתָה, נִפְלָה סִלַּע מִיָּדוֹ וּמִצָּאָה עֲנִי וְנִתְפָּרַגְסָה בָּהּ, הִרִי הוּא מִתְכַּבֵּד עָלֶיהָ.	כִּי תִקְצֹר קִצְרֶיךָ בְּשַׂדֶּךָ וְשָׂכַתְתָּ עֹמֵר בְּשַׂדֶּה לֹא תָשׁוּב לִקְחָתוֹ לַגֵּר לִיתָם וְלֹא־לְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְיָ־הֹנֶה אֶ־לִּיָּהּ בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֶיךָ: כִּי תִקְצֹר קִצְרֶיךָ בְּשַׂדֶּךָ – עֹמֵר אֶמְרוּ: עֹמֵר שְׁנֵי שָׁנִים בּוֹ סָאִתִּים וְשִׁכְחוּ, אֵינּוּ שָׂכָה. בְּשַׂדֶּה – לְרִבּוֹת שָׂכָת קָמָה, שִׁשְׁכַח מִקְצָתָהּ מִלְקָצָר. לֹא תָשׁוּב לִקְחָתוֹ – מִכָּאֵן אֶמְרוּ: שְׁלֹאֲחִירֵי שָׂכָה, שְׁלֹפְכֵינוּ אֵינּוּ שָׂכָה, שְׂאִינוּ בְּכָל תָּשׁוּב. לְמַעַן יִבְרַכְךָ – וְאִם עַל פִּי שָׂכָאֵת לִידּוֹ שְׁלֹא בְּמִתְכּוֹן; קוֹל וְחִמָּר לַעֲשׂוֹה בְּמִתְכּוֹן. אֶמֶר מַעֲתָה, נִפְלָה סִלַּע מִיָּדוֹ וּמִצָּאָה עֲנִי וְנִתְפָּרַגְסָה בָּהּ, הִרִי הוּא מִתְכַּבֵּד עָלֶיהָ.
כִּי תִחַבֵּט זֵיתָךְ לֹא תִפְאֹר אַחֲרָיָה לַגֵּר לִיתָם וְלֹא־לְמָנָה יִהְיֶה: כִּי תִחַבֵּט זֵיתָךְ לֹא תִפְלִי בְּתֶרֶךְ לַגִּיּוֹרָא לִיתָמָא וְלֹאֲרַמְלָתָא יִהְיֶה:	כִּי תִחַבֵּט זֵיתָךְ לֹא תִפְאֹר אַחֲרָיָה לַגֵּר לִיתָם וְלֹא־לְמָנָה יִהְיֶה: כִּי תִחַבֵּט זֵיתָךְ לֹא תִפְלִי בְּתֶרֶךְ לַגִּיּוֹרָא לִיתָמָא וְלֹאֲרַמְלָתָא יִהְיֶה:
כִּי תִבְצֹר פְּרֻמֶּךָ לֹא תַעֲזֹלֵל אַחֲרָיָה לַגֵּר לִיתָם וְלֹא־לְמָנָה יִהְיֶה: כִּי תִבְצֹר פְּרֻמֶּךָ לֹא תַעֲזֹלֵל אַחֲרָיָה לַגֵּר לִיתָם וְלֹאֲרַמְלָתָא יִהְיֶה:	כִּי תִבְצֹר פְּרֻמֶּךָ לֹא תַעֲזֹלֵל אַחֲרָיָה לַגֵּר לִיתָם וְלֹא־לְמָנָה יִהְיֶה: כִּי תִבְצֹר פְּרֻמֶּךָ לֹא תַעֲזֹלֵל אַחֲרָיָה לַגֵּר לִיתָם וְלֹאֲרַמְלָתָא יִהְיֶה:
לֹא תַעֲזֹלֵל – אִם מִצָּאָתָּ בּוֹ עוֹלָלוֹת, לֹא תִקְחֶנָּה. וְאִיזוֹ הִיא עוֹלָלוֹת? כָּל שְׂאִין לָהּ לֹא כְּתוּב וְלֹא נָטַף. יֵשׁ לָהּ אֶחָד מֵהֶם, הִרִי הִיא לְבַעַל הַבַּיִת. וְרִאֲתִי בְּגִמְרָא יְרוּשְׁלָמִית, אִיזוֹ הִיא כְּתוּב? פְּסִיגִין זֶה עַל גֵּב זֶה. נָטַף, אֵלּוּ הַתְּלוּיּוֹת בְּשִׁדְרָה וְיוֹרְדוֹת.	לֹא תַעֲזֹלֵל – אִם מִצָּאָתָּ בּוֹ עוֹלָלוֹת, לֹא תִקְחֶנָּה. וְאִיזוֹ הִיא עוֹלָלוֹת? כָּל שְׂאִין לָהּ לֹא כְּתוּב וְלֹא נָטַף. יֵשׁ לָהּ אֶחָד מֵהֶם, הִרִי הִיא לְבַעַל הַבַּיִת. וְרִאֲתִי בְּגִמְרָא יְרוּשְׁלָמִית, אִיזוֹ הִיא כְּתוּב? פְּסִיגִין זֶה עַל גֵּב זֶה. נָטַף, אֵלּוּ הַתְּלוּיּוֹת בְּשִׁדְרָה וְיוֹרְדוֹת.
וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם עַל־כֵּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: וְזָכַרְתָּ אֲרִי עֶבֶדָּא הָוִיתָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם עַל כּוֹן אֲנָא מִפְּקִיד לָהּ לְמַעַבְדָּה יָת פְּתִגְמָא הָדִין:	וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם עַל־כֵּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: וְזָכַרְתָּ אֲרִי עֶבֶדָּא הָוִיתָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם עַל כּוֹן אֲנָא מִפְּקִיד לָהּ לְמַעַבְדָּה יָת פְּתִגְמָא הָדִין:

פִּי־יִהְיֶה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנָגְשׁוֹ אֶל־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוֹם וְהַצְדִּיקוּ אֶת־הַצְדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע וְהָרָשָׁע:	אָרִי יְהִי דִין בֵּין גּוֹבְרִיא וַיִּתְקַרְבוּן לְדִינָא וַיִּדְיִנוּנוּן וַיִּזְכְּלוּן יֵת זַפָּאָה וַיַּחֲיִיבוּן יֵת חַיִּיבָא:
--	---

כִּי יִהְיֶה רִיב – סוּפֶם לִהְיוֹת נָגְשִׁים אֶל הַמִּשְׁפָּט. אָמַר מַעֲתָה, אֵין שְׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה; מִי גֵרַם לָלוֹט לִפְרֹשׁ מִן הַצְדִּיק? הָגִי אוֹמֵר, זֹו מְרִיבָה. וְהִרְשִׁיעוּ אֶת הָרָשָׁע – יָכוֹל כָּל הַמִּתְחַבֵּינָן בְּדִין לֹדִיקִין? תִּלְמוּד לֹמֵר: וְהִיָּה אִם בֵּן הַכּוֹת הָרָשָׁע; פְּעָמִים לֹדִיקָה, וּפְעָמִים אֵינֹו לֹדִיקָה. וּמִי הוּא הַלֹּדִיקָה? לָמַד מִן הַעֲנָן: "לֹא תִחְסוּם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ"; לֹאֹ שְׁלֹא נִתְּקַם לַעֲשֹׂה.

וְהִיָּה אִם־בֵּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהַפִּילֹו הַשְׁפָּט וְהִקְהֹו לְפָנָיו בְּדִי רַשְׁעָתוֹ בְּמַסְפָּר:	וַיְהִי אִם בֶּר חַיִּיב לֹאֲלַקָּאָה חַיִּיבָא וַיִּרְמִינִיה דִּינָא וַיִּלְקִינִיה קַדְמוּהִי כְּמַסַּת חוֹבָתִיה בְּמִנְיָן:
--	--

וְהַפִּילֹו הַשְׁפָּט – מִלְּמַד שְׁאֵין מִלְקִין אוֹתוֹ לֹא עוֹמֵד וְלֹא יוֹשֵׁב, אֲלֵא מִשָּׁה. לְפָנָיו בְּדִי רַשְׁעָתוֹ – וּלְאַחֲרָיו בְּדִי שְׁתִּים; מִכָּאן אָמְרוּ: מִלְקִין אוֹתוֹ שְׁתֵּי יָדוֹת מִלְאַחֲרָיו וּשְׁלִישׁ מִלְּפָנָיו. בְּמַסְפָּר – וְאֵינוֹ נִקּוּד 'בְּמַסְפָּר'; לָמַד שֶׁהוּא דְּבוּק, לֹמֵר: בְּמַסְפָּר אַרְבָּעִים וְלֹא אַרְבָּעִים שְׁלָמִים, אֲלֵא מִנְיָן שֶׁהוּא סוֹכֵם וּמִשְׁלִים לְאַרְבָּעִים, וְהֵם אַרְבָּעִים חֹסֵר אַחַת.

אַרְבָּעִים נִכְנֹו לֹא יוֹסִיף פִּן־יוֹסִיף לְהַכְתּוֹ עַל־אֱלֹה מִכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אַחִיד לַעֲיִינָה:	אַרְבָּעִין יִלְקִינִיה לֹא יוֹסִיף דְּלִמָּא יוֹסִיף לֹאֲלַקִּינִיה עַל אֱלִין מִחָא רַבָּא וַיִּיקַּל אַחוּד לַעֲיִינָה:
--	--

לֹא יוֹסִיף – מִכָּאן אֲזַהֲרָה לְמִכָּה אֶת חֲבֵירוֹ. וְנִקְלָה אַחִיד – כָּל הַיּוֹם קוֹרְאוֹ רַשָּׁע; וּמִשְׁלָקָה, קִרְאוֹ אַחִיד.

לֹא־תִחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ:	לֹא תִיחַוֵּד פּוֹם תּוֹרָא בְּדִישִׁיה:
-------------------------------	--

לֹא תִחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ – דְּבַר הַכְּתוּב בִּרְהוֹנָה, וְהוּא הַדִּין לְכָל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף הָעוֹשִׁים בְּמִלְאַכָּה שֶׁהִיא בְּדָבָר מְאָכֵל. אִם כֵּן, לָמָּה נֶאֱמַר שׁוֹר? לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם. בְּדִישׁוֹ – יָכוֹל יִחְסְמוּ מִבְּחוּץ? תִּלְמוּד לֹמֵר: לֹא תִחְסֹם שׁוֹר, מִכָּל מְקוֹם. וְלָמָּה נֶאֱמַר 'דִּישׁ'? לֹמֵר לָךְ: מִה דִּישׁ מִיּוֹחַד, דְּבַר שְׁלֹא נִגְמְרָה מִלְאַכְתּוֹ וְגִדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ, אֲפִי כָּל כִּיּוֹצֵא בּוֹ. יֵצֵא הַחוּלָב וְהַמִּגְבֵּן וְהַמִּסְבִּיץ, שְׁאֵין גִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ; יֵצֵא הַקָּלִשׁ וְהַמִּקְשָׁף, שֶׁנִּגְמְרָה מִלְאַכְתּוֹ לְחִלָּה; יֵצֵא הַבּוֹדֵל בַּתְּמָרִים וּבַגְרוּגְרוֹת, שֶׁנִּגְמְרָה מִלְאַכְתּוֹ לְמַעַשְׁר.

פִּי־יִשְׁבּוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וַיָּבֹן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יִבָּא עָלֶיהָ וְלִקְחָהּ לֹו לְאִשָּׁה וַיִּבְמָה:	אָרִי יִתְבּוֹן אַחִין כַּחֲדָא וַיָּמוּת חַד מִנְהוֹן וַיְבַר לִית לִיה לֹא תִהִי אַחַת מוֹתָנָא לְבָרָא לְגַבְרָא אַחֲרָן יִבְמָה יִיעוֹל עַלָּה וַיִּסְבֵּה לִיה לְאִתּוֹ וַיִּבְמָנָה:
---	--

כִּי יִשְׁבּוּ אַחִים יַחְדָּו – שֶׁהִיָּתָה לָהֶם יְשִׁיבָה אַחַת בְּעוֹלָם, פֶּרֶט לְאִשְׁת־אֲחִיו שְׁלֹא הִיָּה בְּעוֹלָמוֹ. יַחְדָּו – הַמְּיוֹחָדִים בְּנִתְלָה; פֶּרֶט לְאֲחִיו מִן הָאֵם. וַיָּבֹן אֵין לֹו – עֵין עָלָיו: כֵּן, אוֹ בֵּת, אוֹ בֵּן הַכֵּן, אוֹ בֵּת הַכֵּן, אוֹ בֵּן הַכֵּת, אוֹ בֵּת הַכֵּת.

וְהִיָּה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יִקּוֹם עַל־שֵׁם אֲחִיו הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחָה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל:	וַיְהִי בּוֹכְרָא דְּתֵלִיד יִקּוֹם עַל שְׁמָא דְּאַחוּהִי מוֹתָנָא וְלֹא יִתְמָחִי שְׁמִיה מִיִּשְׂרָאֵל:
--	--

וְהִיָּה הַבְּכוֹר – גִּדּוֹל הָאֲחִים הוּא מִיבָּם אוֹתָהּ. אֲשֶׁר תֵּלֵד – פֶּרֶט לְאִילּוּנִית שְׁאֵינָה יוֹלֶדֶת. יִקּוֹם עַל שֵׁם אֲחִיו – זֶה שְׁיִבָּם אֶת אִשְׁתּוֹ, יִטֹּל נִחְלַת הַמֵּת בְּנִכְסֵי אָבִיו. וְלֹא יִמָּחָה שְׁמוֹ – פֶּרֶט לְאִשְׁת־סְרִיס, שֶׁשְׁמוֹ מְחוּי.

וְאִם־לֹא יִחַפֹּץ הָאִישׁ לְקַחַת אֶת־יִבְמָתוֹ וְעַלְתָּהּ יִבְמָתוֹ הַשְּׁעָרָה אֶל־הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יִבְמִי לְהַקִּים לְאֲחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יִבְמִי:	וְאִם לֹא יִצְבִּי גּוֹבְרָא לְמַסֵּב יֵת יִבְמָתִיה וְתַסֵּק יִבְמָתִיה לְתַרְעָה בֵּית דִּינָא לְקַדָּם סְבִיָּא וְתִימַר לֹא צְבִי נְבִמִי לְאַקְמָא לְאַחוּהִי שְׁמָא בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָא לְיִבְמוּתִי:
---	---

הַשְּׁעָרָה – כְּתִרְגוּמוֹ, "לְתַרְעָה בֵּית דִּינָא".

וְקִרְאוּ־לֹו זְקִנֵי־עִירוֹ וְדָבְרוּ אֵלָיו וְעָמַד וְאָמַר לֹא חֲפָצְתִי לְקַחְתָּהּ:	וַיִּקְרוּן לִיה סְבִי קִרְתִּיה וַיִּמְלָלוּן עֲמִיה וַיִּקּוֹם וַיִּימַר לֹא רַעֲיָנָא לְמַסְבָּה:
--	--

וְעָמַד – בְּעִמְיָדָה. וְאָמַר – בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְאָפִי הִיא, דְּבִרְיָה בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

וְנָגְשָׁה יִבְמָתוֹ אֵלָיו לַעֲיִנִי הַזְּקֵנִים וְחִלָּצָהּ נַעַלָו מֵעַל רַגְלָו וַיִּרְקָה בְּפָנָיו וַעֲנָתָה וְאָמְרָה פָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִבְנָה אֶת־בֵּית אֲחִיו:	וְתִתְקַרֵּב יִבְמָתִיה לְוִתִּיה לְקַדָּם סְבִיָּא וְתִשְׁרִי סִינִיה מֵעַל רַגְלִיה וְתִרְוֹק בְּאַנְפוּהִי וְתִתִּיב וְתִימַר כְּדִין יִתְעַבִּיד לְגּוֹבְרָא דְּלֹא יִבְנִי יֵת בֵּיתָא דְּאַחוּהִי:
---	--

וַיִּרְקָה בְּפָנָיו – עַל גְּבִי קִרְקַע. אֲשֶׁר לֹא יִבְנָה – מִכָּאן לְמִי שֶׁחִלַּץ, שְׁלֹא יִחְזֹר וַיִּיבָם; דְּלֹא כְּתִיב 'אֲשֶׁר לֹא בָנָה', אֲלֵא אֲשֶׁר לֹא יִבְנָה: כֵּינֵן שְׁלֹא בָנָה, שׁוּב לֹא יִבְנָה.

וּנְקָרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַנֶּעֱל:	וַיִּתְקַרֵּי שְׁמִיָּה בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית נָשִׂי סִינָא:
וּנְקָרָא שְׁמוֹ וְגוֹמֵר – מִצְוָה עַל כָּל הָעוֹמְדִים שָׁם לִזְמֵר חֲלוּץ הַנֶּעֱל.	
כִּי־יִנָּצוּ אַנְשֵׁים יַחַדְוֹ אִישׁ וְאַחִיו וְקִרְבָּה אִשְׁתִּי הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת־אִשְׁתּוֹ מִיַּד מִבְּהוּ וְשִׁלְחָה יָדָהּ וְהַחֲזִיקָהּ בְּמַבְשִׁיו:	אֲרִי יִנָּצוּן גּוֹבְרִין כְּחֹדָא גִּבֵּר וְאַחִוְהִי וְתַתְּקִרְבִּי אֶתְתִּי לְשִׁינְבָא יָת בַּעֲלָהּ מִיַּד מְחֻוְהִי וְתוֹשִׁיט יָדָהּ וְתַתְּקִירָהּ בְּבֵית בְּהַתְּתִיָּה:
כִּי יִנָּצוּ אַנְשֵׁים – סוֹפֵן לְבֹא לִידֵי מָכּוּת, כְּמוֹ שְׁנֹאֵמֵר: מִיַּד מִבְּהוּ; אֵין שְׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ יָדֵי מִצְוֹת.	
וְקִצְתָּהּ אֶת־כַּפָּהּ לֹא תַחֲוֹס עֵינֶיהָ:	וַיִּתְקוּץ יָת יָדָהּ לֹא תַחֲוֹס עֵינֶיהָ:
וְקִצְתָּהּ אֶת כַּפָּה – מָמוּן, דְּמִי בְּשִׁתּוֹ, הַכֹּל לְפִי הַמְּבִישׁ וְהַמְּתַבְּשׁ. אוֹ אֵינוֹ אֵלָּא יָדָהּ מִמַּשׁ? נֹאֵמֵר כָּאֵין לֹא תַחֲוֹס, וְנֹאֵמֵר לְהֵלֵן בְּעֵדִים זִוְמָמִין "לֹא תַחֲוֹס"; מָה לְהֵלֵן מָמוּן, אִפִּי כָאֵין מָמוּן.	
לֹא־יִהְיֶה לָּהּ בְּכִיסָהּ אָבּוֹ וְאָבּוֹ גְּדוֹלָה וְקִטְנָה:	לֹא יִהְיֶה לָּהּ בְּכִיסָהּ מִתְּקַל וּמִתְּקַל רַב וְזַעִיר:
אָבּוֹ וְאָבּוֹ – מִשְׁקָלוֹת. גְּדוֹלָה וְקִטְנָה – גְּדוֹלָה שְׁמִכְחֻשֶׁת אֶת הַקִּטְנָה, שְׁלֹא יִהְיֶה נוֹטֵל בְּגְדוֹלָה וּמִתְּזִיר בְּקִטְנָה.	
לֹא־יִהְיֶה לָּהּ בְּבֵיתָהּ אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וְקִטְנָה:	לֹא יִהְיֶה לָּהּ בְּבֵיתָהּ מְכִילָא וּמְכִילָא רַבְתָּא וְזַעִירְתָּא:
לֹא יִהְיֶה לָּהּ – אִם עֲשִׂיתָ כֵּן, לֹא יִהְיֶה לָּהּ כָּלוּם.	
אָבּוֹ שְׁלֵמָה וְצִדֵּק יִהְיֶה־לָּהּ אֵיפָה שְׁלֵמָה וְצִדֵּק יִהְיֶה־לָּהּ לְמַעַן יִנָּרִיכוּ יָמֶיהָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֶל־לִהְיֶה נִתְּנוֹ לָּהּ:	מִתְּקַלִּין שְׁלֵמִין דְּקִשׁוּט יִהְיוּ לָהּ מְכִילִין שְׁלֵמִין דְּקִשׁוּט יִהְיוּ לָהּ בְּדִיל דְּיִירְכּוּן יוֹמָהּ עַל אֶרְעָא דִּי אֵלֶיהָ יִהְיֶה לָּהּ:
אָבּוֹ שְׁלֵמָה וְצִדֵּק יִהְיֶה לָּהּ – אִם עֲשִׂיתָ כֵּן, יִהְיֶה לָּהּ הֶרְבֵּה.	
כִּי תוֹעֲבַת י־הִנֵּה אֶל־לִהְיֶה כָּל־עֲשֵׂה אֵלָּהּ כָּל עֲשֵׂה עוֹל:	אֲרִי מִרְחַק קָדָם יִי אֵלֶיהָ כָּל עֲבִיד אֱלִין כָּל עֲבִיד שְׁקֵר:
זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עֲשֵׂה לָּהּ עֲמָלָהּ בְּדָרָהּ בְּצִאתָהּ מִמִּצְרַיִם:	הִוֵּי זְכוִיר יָת דַּעְבַּד לָהּ עֲמָלָהּ בְּאוֹרְחָא בְּמַפְקָכוֹן מִמִּצְרַיִם:
זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עֲשֵׂה לָּהּ – אִם שְׁקִרְתָּ בְּמַדּוּת וּבְמִשְׁקָלוֹת, הִוֵּי דוֹאֵג מִגְרוֹי הָאוֹיֵב, שְׁנֹאֵמֵר: "מֵאֲנִי מִרְמָה תוֹעֲבַת ה'", וּכְתִיב בְּתִרְיָה: "כָּא זִדּוֹן וְנִבְאָ קָלוּן".	
אֲשֶׁר קָרָהּ בְּדָרָהּ וַיִּזְנֵב בָּהּ כָּל־הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיהָ וְאַתָּה עֵינָהּ וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֶל־לִהְיֶים:	דַּעֲרַעַד בְּאוֹרְחָא וְקִשִּׁיל בָּהּ כָּל דַּהּוּ מִתְאַחֲרִין בְּתָרָהּ וְאַתָּה מְשַׁלְּהִי וְלֹאִי וְלֹא דַחִיל מִן קָדָם יִי:
אֲשֶׁר קָרָהּ בְּדָרָהּ – לִשׁוֹן מִקְרָה. דְּכָר אַחֲרִי: לִשׁוֹן קָרִי וְטַמְאָה, שְׁהִיָּה מְטַמֵּאן בְּמִשְׁכַּב זְכוֹר. דְּכָר אַחֲרִי: לִשׁוֹן קוֹר וְחָם; צִנְנָה וְהַפְּשִׁירָה מִרְתִּיקָתָהּ. שְׁהִיו כָּל הָאֲמוֹת יִרְאִים לְהִלָּחֵם בָּכֶם, וּבָא זֶה וְהִתְחִיל, וְהִרְאָה מְקוֹם לְאַחֲרִים. מְשַׁל לְאַמְבִּטִי רוֹמַחַת, שְׁאִין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לִירַד בְּתוֹכָהּ, כָּא כֵּן בְּלִיעַל אַחַד, קִפְץ וְיָרַד לְתוֹכָהּ; אִפִּי עַל פִּי שְׁנִנְכּוּהָ, הִקְרָה אוֹתָהּ בְּפָנֶי אַחֲרִים. וַיִּזְנֵב בָּהּ – מִכַּת זָנָב; חוֹמָה מִלּוֹת וְזוֹרֵק כָּלפִּי מַעֲלָה. כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיהָ – חֲסִרֵי כֹחַ מִחַמַּת חֲטָאִם, שְׁהִיָּה הָעֵנָן פּוֹלָטִין. וְאַתָּה עֵינָהּ וַיִּגַּע – עֵינָהּ בְּצִמָּא, דְּכְתִיב: "וַיִּצְמָא שֵׁם הָעָם לַמִּים", וּכְתִיב אַחֲרָיו: "וַיִּבֹא עֲמָלָהּ". וַיִּגַּע – בְּדָרָהּ. וְלֹא יָרָא. – עֲמָלָהּ אֶל־לִהְיֶים, מִלְּהִרַע לָהּ.	
וְהָיָה בְּהִנֵּית י־הִנֵּה אֶל־לִהְיֶה לָּהּ מִכָּל־אִיבֶיהָ מִסְּבִיב בְּאַרְצָהּ אֲשֶׁר י־הִוָּה־אֶל־לִהְיֶה נִתְּנוֹ לָהּ נִחְלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זְכוֹר עֲמָלָהּ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח:	וְיִהְיֶה כַּד יִנִּית יִי אֵלֶיהָ לָהּ מִכָּל בַּעֲלֵי דְבָבָהּ מִסְּחֹר סְחֹר בְּאַרְעָא דִּי אֵלֶיהָ יִהְיֶה לָהּ אַחְסָנָא לְמִירְתָּהּ תִּמְחִי יָת דּוֹכְרָנִיהָ דַּעֲמָלָהּ מִתַּחַת שְׁמַיָּא לֹא תִתְנַשִּׁי:
תִּמְחָה אֶת זְכוֹר עֲמָלָהּ – "מֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה, מֵעוֹלָל וְעַד יוֹנָק, מִשׁוֹר וְעַד שֶׁה", שְׁלֹא יִהְיֶה שֵׁם עֲמָלָהּ נִזְכָּר אֶפְלוּ עַל הַבְּהֵמָה לִזְמֵר: בְּהֵמָה זוֹ מְשַׁל עֲמָלָהּ הִיָּתָה.	

ח מי יתנך כֶּאֱחָ לִי יוֹנָק שְׂדֵי אֹמִי אֲמַצְאָךָ בְּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ גַּם לֹא-יָבוֹז לִי: ב אֲנִהְיֶה אֲבִיָּאָךְ אֶל-בֵּית אֹמִי תִלְמַדְנִי אֲשַׁקֶּךָ מִיָּוֶן הָרָקָח מֵעֵסִיס רַמְנִי: ג שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רַאשִׁי וַיִּמְיָנוּ תַּחֲבָקְנִי: ד הִשְׁבַּעְתִּי אִתְּכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם מִה-תַּעֲרִירוּ וּמִה-תַּעֲרְרוּ אֶת-הָאֱהָבָה עַד שֶׁתִּתְּפֹץ: ה מִי זֹאת עָלָה מִן-הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל-דֹּדָהּ תַּחַת הַתְּפוֹת עֹוֹרֶרְתִּיהָ שָׁמָּה חִבְּלָתָהּ אִמָּהּ שָׁמָּה חִבְּלָה יִלְדָתָהּ: ו שִׁימְנִי כַחוֹתָם עַל-לִבִּי כַחוֹתָם עַל-זְרוּעָהּ כִּי-עָנָה כַּמֶּנֶת אֱהָבָה קָשָׁה כַּשְׂאוֹל קִנְיָה רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפִּי אֲשִׁי שְׁלֵהֲבִתִּיהָ: ז מִים רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לַכְבוֹת אֶת-הָאֱהָבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם-יִתֵּן אִישׁ אֶת-

מגילת רות

כִּלְ-הָיוֹן בֵּיתוֹ בְּאֶהְבָּה בּוֹז יָבוֹזוּ לוֹ: ח אֲחֹתוֹת לָנוּ קִטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מִה-נַעֲשֶׂה לְאַחֲתָנוּ בְּיוֹם שְׂיַדְבַר-בָּהּ: ט אִם-חֹמֶה הִיא נִבְנָה עָלֶיהָ טִירַת כֶּסֶף וְאִם-דָּלַת הִיא נִצּוֹר עָלֶיהָ לֹיֹת אָרֶז: י אֲנִי חֹמֶה וְשָׂדֵי כַּמְגִדְלוֹת אֲזִי הִיִּיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם: יא כָּרָם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הַמֶּזֶן נָתַן אֶת-הַכָּרָם לְנֹטָרִים אִישׁ יָבֵא בְּכָרִיו אֶלֶף כֶּסֶף: יב כָּרָמִי שָׁלִי לְפָנַי הָאֵלֶף לָךְ שְׁלֹמָה וּמֵאֲתָיִם לְנֹטָרִים אֶת-כָּרִיו: יג הִיוּשָׁבֶת בְּגָנִים חֲבָרִים מְקַשְׁיָבִים לְקוֹלֶךְ הַשְּׂמִיעָנִי: יד בָּרַח | דוֹדִי וְדָמָה-לָךְ לְצַבִּי אוֹ לְעַפְרָה הָאֵילִים עַל הָרִי בְּשָׁמִים:

אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ הִלְהֵן תַּעֲגֹנָה לְבִלְתִּי הָיוֹת לְאִישׁ אֶל בְּנָתִי כִּי-מֵר-לִי מֵאֵל מִכֶּם כִּי-יִצְאָה בִּי נְדִי-הָנָה: ב וּתְשֻׁנָּה קוֹלֶן וּתִבְכִּינָה עוֹד וּתִשָּׁק עָרְפָּהּ לַחֲמוּתָהּ וְרוֹת דָּבָקָה בָּהּ: ג וּתֹאמַר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתְּךָ אֶל-עַמָּה וְאֶל-אֶלֶּהָ לְהִיָּה שׁוֹבִי אֲחֵרִי יְבִמְתְּךָ: ד וּתֹאמַר רוֹת אֶל־תִּפְגַּעֲנִי-בִּי לְעִזְבֶּךָ לְשׁוֹב מֵאֲחֵרֶיךָ כִּי אֶל־אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלָיָהּ וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֵלָיון עַמְּךָ עַמִּי וְאֶל־לֵהֲיָךְ אֶל־לֵהֲיָ: ה בְּאֲשֶׁר תִּמְוֹתִי אֲמוֹת וְשָׁם אֶקְבֹּר כֹּה יַעֲשֶׂה י-הוָה לִי וְכֵה יוֹסִיף כִּי הַמָּוֶת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֶךָ: ו וּתֹרָא כִּי-מֵתָאֲמַצָּה הִיא לְלַכַּת אֶתָּה וּתַחֲזֵל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ: ז וּתִלְכָּנָה שְׁתֵּיכֶם עַד-בּוֹאֲנָה בֵּית גִּלְחָם וַיְהִי כְּבוֹאֲנָה בֵּית גִּלְחָם וּתְהֶם כִּלְ-הָעִיר עָלֶיהֶן וּתֹאמְרָנָה הִנֵּנָה נַעֲמִי: ח וּתֹאמַר אֵלֶיהֶן אֶל־תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי קְרָאן לִי מִרָא כִּי הִמָּר ש-דִּי לִי מֵאֵד: ט אֲנִי מִלֵּאָה הִלְכָתִי וְרִיקָם הִשִּׁיבִנִי י-הוָה לָמָּה תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וַי-הוּהָ עָנָה בִּי וְש-דִּי תִרַע לִי: י וּתִשָּׁב נַעֲמִי וְרוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה כִלְתָּה עַמָּה הַשָּׁבָה מִשְׁדֵּי מוֹאָב וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם בְּתַחֲלַת קֶצֶר שְׁעָרִים:

ב א וְלַנַּעֲמִי מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ גִּבּוֹר חֵיל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וְשִׁמּוֹ בָּעֵז: ב וּתֹאמַר רוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נַעֲמִי אֵלְכָה-נָּא הַשָּׂדֶה וְאֶלְקָטָה בְּשִׁבְלִים אַחֵר אֲשֶׁר אֲמַצְאֶחֶן בְּעֵינָיו וּתֹאמַר לָהּ לְכִי בָתִּי: ג וּתִלְךָ וּתְבוֹא וּתִלְקָט בַּשָּׂדֶה אַחֵרִי

א וַיְהִי בִימֵי שֹׁפֵט הַשְּׁפֹטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיִּלְךָ אִישׁ מִבֵּית גִּלְחָם יְהוּדָה לְגוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו: ב וְשָׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁם אִשְׁתּוֹ נַעֲמִי וְשָׁם שְׁנֵי-בָנָיו | מַחֲלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים מִבֵּית גִּלְחָם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי-מוֹאָב וַיַּהֲיוּ-שָׁם: ג וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נַעֲמִי וּתִשָּׂאָר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ: ד וַיִּשָּׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֵאֲבִיּוֹת שָׁם הָאֲחֻת עָרְפָּה וְשָׁם הַשְּׁנֵי רוֹת וַיִּשְׁבּוּ שָׁם כַּעֲשֶׂר שָׁנִים: ה וַיָּמָתוּ גַם-שְׁנֵיהֶם מַחֲלוֹן וְכִלְיוֹן וּתִשָּׂאָר הָאִשָּׁה מִשְׁנֵי יִלְדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ: ו וּתְהֶם הִיא וְכִלְתִּיהָ וּתִשָּׁב מִשְׁדֵּי מוֹאָב כִּי שָׁמַעַה בַּשָּׂדֶה מוֹאָב כִּי-פָקַד י-הוָה אֶת-עַמּוֹ לְתַת לָהֶם גִּלְחָם: ז וּתֹצֵא מִן-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה-שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כִלְוִתֶיהָ עַמָּה וּתִלְכָּנָה בְּדָרֶךְ לְשׁוֹב אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה: ח וּתֹאמַר נַעֲמִי לְשְׁתֵּי כִלְתֵּיהָ לְכָנָה שָׁבָנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּה יַעֲשֵׂ י-הוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם עִם-הַמֵּתִים וְעַמְדִּי: ט יִתֵּן י-הוָה לָכֶם וּמִצָּאן מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִישָׁה וּתִשָּׁק לָהֶן וּתִשָּׂאנָה קוֹלֶן וּתִבְכִּינָה: י וּתֹאמְרָנָה לָהּ כִּי-אֲתָה נָשׁוֹב לְעַמְּךָ: יא וּתֹאמַר נַעֲמִי שָׁבָנָה בְּנָתִי לָמָּה תִלְכָּנָה עִמִּי הַעוֹד-לִי בָנִים בְּמַעֲלִי וְהָיוּ לָכֶם לְאִנָּשִׁים: יב שָׁבָנָה בְּנָתִי לָכֵן כִּי זָקַנְתִּי מִהַיּוֹת לְאִישׁ כִּי אֲמָרְתִּי יִשְׁלִי תִקְוָה גַּם הִיִּיתִי הַלִּילָה לְאִישׁ וְגַם יִלְדָתִי בָנִים: יג הִלְהֵן | תִּשְׁבְּרָנָה עַד

הקוצרים ויקר מקרה חלקת השדה לבצע אשר
ממשפחת אלימלך: ^י והנה בעז בא מבית לחם
ויאמר לקוצרים י-הוה עמכם ויאמרו לו יברכה
י-הוה: ^י ויאמר בעז לנערו הנצב על-הקוצרים
למי הנערה הזאת: ^י ויען הנער הנצב על-
הקוצרים ויאמר נערה מואביה היא השבה עם-
נעמי משגי מואב: ^י ותאמר אלקטה-נא ואספתי
בעמרים אתרי הקוצרים ותבוא ותעמוד מאז
הבקר ועד-עתה זה שבתה הבית מעט: ^י ויאמר
בעז אל-רות הלוא שמעת בתי אל-תלכי ללקט
בשדה אחר וגם לא תעבורי מזה וכה תדבקין
עם-נערתתי: ^י עיניך בשדה אשר-יקצרון והלכת
אחריהן הלוא צניתי את-הנערים לבלתי נגעך
וצמת והלכת אליהם ושתית מאשר ישאבון
הנערים: ^י ותפל על-פניה ותשתחו ארצה ותאמר
אליו מדוע מצאתי חן בעיניך להפירני ואנכי
גכריה: ^י ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל
אשר-עשית את-חמותך אתרי מות אישך
ותעזבי אביך ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל-עם
אשר לא-יזעק תמול שלשום: ^י ישלם י-הוה
פעלך ותהי משפחתך שלמה מעם י-הוה א-להי
ישראל אשר-באת לחסות תחת-כנפיו: ^י ותאמר
אמצא-חן בעיניך אדני כי גתמתי וכי דברת על-
לב שפחתך ואנכי לא אהיה פאחת שפחתיה:
^י ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלב ואכלת מן-
הלחם וטבלת פתך בתמץ ותשב מצד הקוצרים
ויצבט-לה קלי ותאכל ותשבע ותתר: ^י ותקם
ללקט ויצו בעז את-נערו לאמר גם בין העמרים
תלקט ולא תכלימוה: ^י וגם של-תשלו לה מן-
הצבתים ועזבתם ולקטה ולא תגערו-בה:
^י ותלקט בשדה עד-הערב ותחבט את אשר-לקטה
ויהי פאיפה שערים: ^י ותשא ותבוא העיר ותרא
חמותה את אשר-לקטה ותוצא ותתן-לה את
אשר-הותרה משבעה: ^י ותאמר לה חמותה איפה
לקטת היום ואנה עשית יהי מפירך ברוך ותגד
לחמותה את אשר-עשתה עמו ותאמר שם האיש
אשר עשיתי עמו היום בעז: ^י ותאמר נעמי

לכלתה ברוך הוא לי-הוה אשר לא-עזב חסדו
את-החיים ואת-המתים ותאמר לה נעמי קרוב
לנו האיש מגאלנו הוא: ^י ותאמר רות המואביה
גם | פי-אמר אלי עם-הנערים אשר-לי תדבקין
עד אם-פלו את כל-הקציר אשר-לי: ^י ותאמר
נעמי אל-רות כלתה טוב בתי כי תצאי עם-
נערוֹתיו ולא יפגעו-בך בשדה אחר: ^י ותדבק
בנערות בעז ללקט עד-פלות קציר-השערים
וקציר החטים ותשב את-חמותה:

^ג ותאמר לה נעמי חמותה בתי הלא אבקש-לך
מנוח אשר ייטב-לך: ^י ועתה הלא בעז מדעתנו
אשר היית את-נערוֹתיו הנה-הוא זרה את-גרון
השערים הלילה: ^י ורתצת | וסכת ושמרת שמלתך
עליך וירדת הגרון אל-תודעי לאיש עד פלתו
לאכל ולשתות: ^י ויהי בשכבו וידעת את-המקום
אשר ישכב-שם ובאת וגלית מרגלתיו ושכבת
והוא יגיד לך את אשר תעשין: ^י ותאמר אליה כל
אשר-תאמרי אלי אעשה: ^י ותרד הגרון ותעש ככל
אשר-צוהה חמותה: ^י ויאכל בעז וישת וייטב לבו
ויבא לשכב בקצה הערמה ותבא בלש ותגל
מרגלתיו ותשכב: ^י ויהי בתאי הלילה ויתרד
האיש וילפת והנה אשה שכבת מרגלתיו:
^י ויאמר מי-את ותאמר אנכי רות אמתך ופרשת
כנפיך על-אמתך כי גאל אתה: ^י ויאמר ברוכה את
לי-הוה בתי היטבת חסדך האחרון מן-הראשון
לבלתי-לכת אחרי הבחורים אס-דל ואם-עשיר:
^י ועתה בתי אל-תיראי כל אשר-תאמרי אעשה-
לך כי יודע כל-שער עמי כי אשת חיל את:
^י ועתה כי אמנם כי גאל אנכי וגם יש גאל קרוב
ממני: ^י ליני | הלילה והנה בבקר אם-יגאלך טוב
יגאל ואם-לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חיי-
י-הוה שכבי עד-הבקר: ^י ותשכב מרגלותו עד-
הבקר ותקם בטרם יכיר איש את-רעהו ויאמר
אל-יודע פי-באה האשה הגרון: ^י ויאמר הבי
המטפחת אשר-עליך ואחזי-בה ותאחז בה וימד
שש-שערים וישת עליה ויבא העיר: ^י ותבוא
אל-חמותה ותאמר מי-את בתי ותגד-לה את כל-

אֲשֶׁר עָשָׂה-לָּהּ הָאִישׁ: ¹וַתֹּאמֶר שִׁשְׁהָשְׁעָרִים הָאֵלֶּה גִּתָּן לִי כִּי אָמַר אֵלַי אֶל-תְּבוֹאִי רִיקָם אֶל-חַמּוֹתַי: ²וַתֹּאמֶר שְׂבִי בְּתִי עַד אֲשֶׁר תִּדְעִין אִיךָ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי-אִם-כָּלָה הַדָּבָר הַיּוֹם:

³וַיַּעַז עָלָה הַשָּׁעַר וַיָּשָׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגָּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דָּבַר-בָּעֵז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׂבֵה-כָּה פִלְגִי אֶלמִגִּי וַיִּסֹּר וַיָּשָׁב: ⁴וַיִּקָּח עֲשָׂרָה אָנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ-כָּה וַיָּשָׁבוּ: ⁵וַיֹּאמֶר לַגָּאֵל חֲלֹקֶת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאֶחָיו לְאֵלִימֶלֶךְ מִכְרָה נַעֲמִי הַשְׂבָּה מִשְׁדָּה מוֹאֵב: ⁶וְאֲנִי אֶמְרָתִי אֶגְלֶה אֶזְנֶךָ לֹאמֹר קָנָה גִגֵּד הַיֹּשְׁבִים וְגִגֵּד זִקְנִי עַמִּי אִם-תִּגְאָל גָּאֵל וְאִם-לֹא יִגְאָל הַגִּידָה לִּי וְאֶדְעָה כִּי אִין זֹלָתְךָ לַגָּאֹל וְאֲנֹכִי אֶתְרִיד וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֶגְאָל: ⁷וַיֹּאמֶר בָּעֵז בְּיוֹם-קִנּוּתְךָ הַשָּׂדֶה מִיָּד נַעֲמִי וּמֵאֵת רֹות הַמוֹאֲבִיָּה אֲשֶׁת-הַמֶּת קָנִיתָ לְהַקִּים שֵׁם-הַמֶּת עַל-נַחֲלָתוֹ: ⁸וַיֹּאמֶר הַגָּאֵל לֹא אוֹכַל לַגָּאֵל-לִי כֹן-אֲשַׁחֲיֵת אֶת-נַחֲלָתִי גָאֵל-לָךְ אַתָּה אֶת-גָּאֲלָתִי כִּי לֹא-אוֹכַל לַגָּאֵל: ⁹וְזֹאת לִפְנֵים בִּישְׂרָאֵל עַל-הַגָּאֵלָה וְעַל-הַתְּמוּרָה לְקַנֵּם כָּל-דָּבָר שְׁלָף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרַעְהוֹ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בִּישְׂרָאֵל: ¹⁰וַיֹּאמֶר הַגָּאֵל לְבָעֵז קִנְהָ-לָךְ וַיִּשְׁלָף נַעֲלוֹ: ¹¹וַיֹּאמֶר בָּעֵז לְזִקְנִים וְכָל-הָעָם עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר לְאֵלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר לְכָלִּין וּמִחֲלוֹן מִיָּד נַעֲמִי: ¹²וְגַם אֶת-רֹות הַמֹּאֲבִיָּה אֲשֶׁת מִחֲלוֹן קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהַקִּים שֵׁם-הַמֶּת עַל-נַחֲלָתוֹ וְלֹא-יִכְרֹת שֵׁם-הַמֶּת מֵעַם אֶחָיו וּמִשְׁעַר מִקוֹמוֹ עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם: ¹³וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעָם אֲשֶׁר-בַּשָּׂעַר וְהַזִּקְנִים עֲדִים יִתְּנוּ-יְ-הוָה אֶת-הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל-בֵּיתְךָ כְּרָחֵל וְכִלְיָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׂתִיָּהֶם אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה-חֵיל בְּאַפְרָתָה וּקְרֹא-שֵׁם בְּבֵית לָחֶם: ¹⁴וַיְהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פָּרָץ אֲשֶׁר-יִלְדָה תִּמְרָ לִיהוּדָה מִן-הַזֹּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן יְ-הוָה לָךְ מִן-הַנְּעִרָה הַזֹּאת: ¹⁵וַיִּקָּח בָּעֵז אֶת-רֹות וַתִּלְדֵּן בּוֹ: ¹⁶וַתֹּאמְרָנָה הַנָּשִׁים אֶל-נַעֲמִי בְרוּךְ יְ-הוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גָּאֵל הַיּוֹם וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בִּישְׂרָאֵל:

¹⁷וְהָיָה לָךְ לְמָשִׁיב נָפֶשׁ וּלְכֹלֶל אֶת-שִׁיבָתְךָ כִּי כָלָתְךָ אֲשֶׁר-אֶהְבְּתְךָ יִלְדָתוּ אֲשֶׁר-הִיא טוֹבָה לָךְ מִשְׁבַּעַת בָּנִים: ¹⁸וַתִּקָּח נַעֲמִי אֶת-הַיֶּלֶד וַתִּשְׁתָּהּוּ בְּחִיקָה וַתִּהְיֶי-לוֹ לְאִמָּנָה: ¹⁹וַתִּקְרָאנָהּ לוֹ הַשְׁכָּנוֹת שֵׁם לֹאמֹר יִלְד-בֶּן לְנַעֲמִי וַתִּקְרָאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי-יִשִׁי אֲבִי דָוִד: ²⁰וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פָּרָץ פָּרָץ הוֹלִיד אֶת-חֲצִרּוֹן: ²¹וַחֲצִרּוֹן הוֹלִיד אֶת-רֵם וְרֵם הוֹלִיד אֶת-עַמִּינָדָב: ²²וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת-נַחֲשֹׁן וְנַחֲשֹׁן הוֹלִיד אֶת-שִׁלְמָה: ²³וְשִׁלְמָן הוֹלִיד אֶת-בָּעֵז וּבָעֵז הוֹלִיד אֶת-עוֹבֵד: ²⁴וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת-יִשִׁי וַיִּשִׁי הוֹלִיד אֶת-דָּוִד:

מגילת איכה

א ¹אֵיכָה | יֹשְׁבֵה בְּדָד הָעִיר רַבָּתִי עִם הָיְתָה כְּאֶלְמָנָה רַבָּתִי בַּגּוֹלָם שְׁרָתִי בַּמְּדִינֹת הָיְתָה לְמָס: ²בָּכּוּ תִבְכָּה בְּלִילָה וּדְמָעָתָה עַל לַחֲלִיָּה אִין-לָהּ מִנְחָם מִכָּל-אֶהְבִּיָּה כָל-רַעֲיָהּ בָּגְדוּ בָּהּ הָיוּ לָהּ לְאִיבִים: ³גָּלָתָה יְהוּדָה מֵעֵנִי וּמִרְבַּע עֲבֹדָה הָיָה יֹשְׁבֵה בַּגּוֹלָם לֹא מִצָּאָה מִנּוּחַ כָּל-רֹדְפֶיהָ הַשְׁיִיגוּהָ בֵּין הַמַּצָּרִים: ⁴דָּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בָּאִי מוֹעֵד כָּל-שְׁעָרֶיהָ שׁוּמָמִין כַּהֲגִיָּה נֶאֱנָחִים בְּתוֹלְתֶיהָ נֹוֹגֹת וְהָיָה מִר-לָהּ: ⁵הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אִיבִיָּה שָׁלוֹ כִּי-יְ-הוָה הוֹגָה עַל רֵב-פִּשְׁעֶיהָ עוֹלָלִיָּה הִלְכוּ שְׂבִי לִפְנֵי-צָר: ⁶וַיִּצָּא מִבֵּת-צִיּוֹן כָּל-הַדָּרָה הָיוּ שְׂרִיָּה כְּאִילִים לֹא-מִצָּאוּ מִרְעָה וַיִּלְכוּ בְּלֹא-כֹחַ לִפְנֵי רוֹדְהָ: ⁷זָכְרָה יְרוּשָׁלַם יָמִי עֲנִיָּה וּמְרוּדִיָּה כָּל מַחֲמָדֶיהָ אֲשֶׁר הָיוּ מִימֵי קָדֶם בִּנְפֹל עֲמָה בִּינְד-צָר וְאִין עוֹזֵר לָהּ רָאוּהָ צָרִים שָׁחֲקוּ עַל מִשְׁבֹּתָהּ: ⁸חֲטָט חֲטָטָה יְרוּשָׁלַם עַל-כֵּן לִנְיָדָה הָיְתָה כָּל-מִכְבָּדֶיהָ הִזְלִיחָה כִּי-רָאוּ עֲרוֹתָה גַם-הָיָה נֶאֱנָחָה וַתִּשָּׁב אַחֲוֹר: ⁹טִמְאָתָה בְּשׁוּלִיָּה לֹא זָכְרָה אַחֲרִיתָהּ וַתִּרְדַּךְ פְּלָאִים אִין מִנְחָם לָהּ רָאָה יְ-הוָה אֶת-עֲנִיָּי כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב: ¹⁰יָדוּ פָּרֶשׁ צָר עַל כָּל-מַחֲמָדֶיהָ כִּי-רָאָתָה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁהּ אֲשֶׁר צוּיָתָה לֹא-יָבֹאוּ בִקְהֵל לָךְ: ¹¹כָּל-עַמָּה נֶאֱנָחִים מִבְּקָשִׁים לָחֶם נָתַנוּ מִמַּחֲמָדֶיהָם בְּאָכַל לְהַשִּׁיב נָפֶשׁ רָאָה יְ-הוָה וְהִבִּיטָהּ כִּי הָיְתִי זוֹלָלָה: ¹²לֹא אֵלֵיכֶם כָּל-עַבְרֵי דָרְךָ הִבִּיטוּ וּרְאוּ אִם-יִגַּשׁ מִכָּאוֹב

כַּמְכַאבִּי אֲשֶׁר עוֹלָל לִי אֲשֶׁר הוֹגָה י-הוָה בְּיוֹם
תַּרוֹן אָפוּ: **י** מִמָּרוֹם שְׁלַח-אֵשׁ בַּעֲצַמֹתַי וַיִּרְדָּנָה
פָּרֶשׁ רֶשֶׁת לְרַגְלִי הַשִּׁיבֵנִי אַחֲזֹר נִתְנַגֵּל שְׁמִמָּה
כָּל-הַיּוֹם דָּוָה: **י** נִשְׁקָד עַל פְּשָׁעֵי בִידּוֹ יִשְׁתַּרְעוּ
עָלוּ עַל-צוֹאְרֵי הַכְּשִׁיל כַּחַי נִתְנַנֵּי א-דָנִי בִידֵי לֹא-
אוֹכַל קוֹם: **ט** סִלָּה כָל-אֲבִירִי א-דָנִי בְקַרְבִּי קָרָא
עָלִי מוֹעֵד לְשֹׁבֵר בַּחוּרֵי גֵת דָּרָךְ א-דָנִי לְבַתּוּלַת
בַּת-יְהוּדָה: **ט** עַל-אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי
לִרְדֶּה מַיִם כִּי-רָתַק מִמֶּנִּי מִנְחָם מִשִּׁיב נִפְשִׁי הָיוּ
בְּנִי שׁוֹמְמִים כִּי גָבַר אוֹיֵב: **י** פָּרַשְׁהָ צִיּוֹן בִּידֶיהָ
אֵין מִנְחָם לָהּ צוּה י-הוָה לִיעֲקֹב סִבִּיבּוֹ צָרְיוֹ
הֵיטָה יְרוּשָׁלַם לְגֵדָה בִּינִיָּהֶם: **י** צַדִּיק הוּא י-הוָה
כִּי פִיתָהוּ מִרִּיתִי שְׁמַעוּ-נָא כָל-הָעַמִּים וְרֹאוּ
מִכַּאבִּי בַתּוּלַתִי וּבַחוּרֵי הֶלְכוּ בַשָּׁבִי: **י** קָרָאתִי
לְמַאֲהֲבִי הֵמָּה רַמּוֹנִי כַּחַי וְזִקְנִי בָעִיר גּוֹעֵו כִּי-
בִקְשׁוּ אֶכֶל לָמוֹ וַיִּשִּׁיבוּ אֶת-נִפְשָׁם: **כ** רָאָה י-הוָה
כִּי-צָר-לִי מִעַי חֲמַרְמָרוֹ נִהַפָּךְ לִבִּי בְקַרְבִּי כִּי מָרוּ
מִרִּיתִי מִחוּץ שִׁפְלָה-תָּרַב בַּבַּיִת כַּמּוֹת: **כ** שְׁמַעוּ כִּי
נֶאֱנַחָה אֲנִי אֵין מִנְחָם לִי כָל-אִיבִי שְׁמַעוּ רַעֲתִי
שָׁשׂוּ כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ הַבֹּאֶת יוֹם-קִרְאָתָהּ וַיִּהְיוּ
כַּמֶּנִּי: **כ** תִּבָּא כָל-רַעֲתָם לִפְנֵיהָ וְעוֹלָל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר
עוֹלָלָתָ לִי עַל כָּל-פְּשָׁעֵי כִי-רַבּוֹת אֲנַחְתִּי וְלִבִּי
דָּוִי:

ב אִיכָּה יַעֲיֵב בְּאָפוֹ א-דָנִי אֶת-בַּת-צִיּוֹן הַשְּׁלִיף
מִשְׁמִיִם אֶרֶץ תַּפְאָרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא-זָכַר הַדָּם-
רַגְלִיו בְּיוֹם אָפוּ: **ב** בָּלַע א-דָנִי וְלֹא חָמַל אֶת כָּל-
נַאֲוֹת יַעֲקֹב הָרַס בַּעֲבָרְתוֹ מִבְּצָרֵי בַת-יְהוּדָה הִגִּיעַ
לְאֶרֶץ חָלָל מִמַּלְכָּה וְשָׁרִיָּה: **ג** גָּדַע בְּחַרְי־אָף כָּל
קָרוֹן יִשְׂרָאֵל הַשִּׁיב אַחֲזֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעֹר
בִּיעֲקֹב פֶּאֶשׁ לְהִבָּה אֶכְלָה סִבִּיב: **ד** דָּרָךְ קִשְׁתּוֹ
כְּאוֹיֵב נֶצַח יְמִינוֹ כָּצָר וַיִּהְרַג כָּל מַחֲמַדֵּי-עֵין
בְּאֵהָל בַּת-צִיּוֹן שָׁפָךְ פֶּאֶשׁ חֲמָתוֹ: **ה** הָיָה
א-דָנִי כְּאוֹיֵב בָּלַע יִשְׂרָאֵל בָּלַע כָּל-אַרְמְנוֹתֶיהָ
שַׁחַת מִבְּצָרֵיו וַיִּרַב בַּבַּת-יְהוּדָה תִּאֲנִיָּה וְאֲנִיָּה:
ו וַיִּתְחַמַּס כַּגֹּן שִׁפּוֹ שַׁחַת מַעְדוֹ שִׁפַּח י-הוָה בַּצִּיּוֹן
מוֹעֵד וְשִׁבְתָּ וַיִּנָּאץ בְּזַעַם-אָפוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן: **ז** זָנַח
א-דָנִי מִזִּבְחֹו נָאֵר מִקִּדְשׁוֹ הִסְגִּיר בִּיד-אוֹיֵב

חֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ קוֹל נִתְנוּ בַּבַּיִת-י-הוָה כְּיוֹם
מוֹעֵד: **ח** חָשַׁב י-הוָה לְהַשְׁחִית חֹמֹת בַּת-צִיּוֹן
נָטָה קוֹ לֹא-הַשִּׁיב יָדוֹ מִבָּלַע וַיִּאֲבֵל-חֵל וַחֲזָמָה
יִתְדוֹ אֲמַלְלוּ: **ט** טָבְעוּ בְּאֶרֶץ שְׁעָרֶיהָ אֲבָד וְשֹׁבֵר
בְּרִיחֶיהָ מַלְכָּה וְשָׁרִיָּה בַּגּוֹיִם אֵין תּוֹרָה גַּם-
נְבִיאֶיהָ לֹא-מָצְאוּ חֲזוֹן מִי-הוָה: **י** יָשְׁבוּ לְאֶרֶץ
יָדְמוּ זִקְנֵי בַת-צִיּוֹן הָעָלוּ עֹפֹר עַל-רֹאשָׁם חֲגָרוּ
שָׁקִים הוֹרִידוּ לְאֶרֶץ רֹאשָׁן בַּתּוּלַת יְרוּשָׁלַם:
יא כָּלוּ בַדְּמָעוֹת עֵינֵי חֲמַרְמָרוֹ מִעַי נִשְׁפָּךְ לְאֶרֶץ
כְּבִדִּי עַל-שֹׁבֵר בַּת-עַמִּי בַּעֲטָף עוֹלָל וַיּוֹנֵק
בְּרַחְבוֹת קִרְיָה: **יב** לֹא-מָתָם יֹאמְרוּ אֵיךְ דָּגוּ וַיָּנוּ
בְּהַתְעַטָּפָם כַּחֲלָל בְּרַחְבוֹת עִיר בְּהַשְׁתַּפָּךְ נִפְשָׁם
אֶל-חֵיק אֲמָתָם: **יג** מָה-אֶעֱיִלָּךְ מָה אֲדַמָּה-לָךְ הַבַּת
יְרוּשָׁלַם מָה אֲשׁוּה-לָךְ וְאֲנַחְמָךְ בַּתּוּלַת בַּת-צִיּוֹן
כִּי-גָדוֹל כְּנִים שִׁבְרָךְ מִי יִרְפָּא-לָךְ: **יד** נְבִיאֶיךָ חֲזוּ
לָךְ שׁוֹא וְתַפֵּל וְלֹא-גָלוּ עַל-עוֹנֶיךָ לְהַשִּׁיב שְׁבוּתָךְ
וַיִּחֲזוּ לָךְ מִשְׁאֲוֹת שׁוֹא וּמִדֻּחִים: **טו** סִפְקוּ עֲלֵיךְ
כַּפִּים כָּל-עַבְרֵי דָרְךְ שָׁרְקוּ וַיִּנְעוּ רֹאשָׁם עַל-בַּת
יְרוּשָׁלַם הִנָּאת הָעִיר שִׁיאֲמָרוּ כָּלִילַת יָפִי מִשׁוֹשׁ
לְכָל-הָאָרֶץ: **טז** פָּצוּ עֲלֵיךְ פִּיהֶם כָּל-אִיבֵיךָ שָׁרְקוּ
וַיִּתְרָקוּ-שׁוֹן אֲמָרוּ בָּלַעְנוּ אָךְ זֶה הַיּוֹם שִׁקְוִינָהוּ
מִצָּאֵנוּ רָאִינוּ: **יז** עָשָׂה י-הוָה אֲשֶׁר זָמַם בַּצֹּעַ
אֲמָרְתוֹ אֲשֶׁר צוּה מִימֵי-קֶדֶם הָרַס וְלֹא חָמַל
וַיִּשְׁמַח עֲלֵיךְ אוֹיֵב הָרִים קָרוֹ צָרִיךְ: **יח** צַעַק לִבָּם
אֶל-א-דָנִי חֹמֹת בַּת-צִיּוֹן הוֹרִידִי כַּנְחַל דְּמָעָה
יוֹמָם וְלַיְלָה אֶל-תַּתְּנִי פּוֹגַת לָךְ אֶל-תִּזְדֵּם בַּת-
עֵינֶיךָ: **יט** קוֹמִי רָנִי בַלִּילָה לְרֹאשׁ אֲשִׁמְרוֹת שִׁפְכִי
כַּמִּים לִבָּךְ נִכַח פָּנֵי א-דָנִי שְׂאִי אֲלֵיו כַּפֶּיךָ עַל-
נִפְשׁ עוֹלָלֶיךָ הָעֲטוּפִים בָּרָעַב בְּרֹאשׁ כָּל-חוֹצוֹת:
כ רָאָה י-הוָה וַתִּבְיָטָה לְמִי עוֹלָלָתָ כֹּה אִם-תִּאֲכַלְנָה
נָשִׁים פָּרִים עֲלֵלִי טַפְחִים אִם-יִהְרַג בְּמִקְדָּשׁ
א-דָנִי כֹהֵן וְנְבִיא: **כא** שִׁכְבוּ לְאֶרֶץ חוֹצוֹת גֵּעַר וְזָקֹן
בַּתּוּלַתִי וּבַחוּרֵי נָפְלוּ בְּתָרַב הָרָגָת בְּיוֹם אָפָךְ
טַבַּחְתָּ לֹא חָמַלְתָּ: **כב** תִּקְרָא כְּיוֹם מוֹעֵד מַגּוּרֵי
מִסְבִּיב וְלֹא הָיָה בְּיוֹם אָף-י-הוָה פְּלִיט וְשָׁרִיד
אֲשֶׁר-טַפַּחְתִּי וְרַבִּיתִי אִיבֵי כָלָם:

ג אֲנִי הַגָּבֵר רָאָה עָנִי בַשָּׁבֶט עֲבָרְתוֹ: **ב** אוֹתִי נָתַק

וילך חֲשֹׁךְ וְלֹא-אֹרֶךְ: ^גאֵךְ כִּי יָשָׁב יִהְיֶה יָדוֹ כְּלִי-
הַיּוֹם: ^דבָּלָה בְּשָׂרִי וְעוֹרִי שֶׁבֶר עֲצָמוֹתַי: ^ההִבֵּנָה עָלַי
וַיִּקַּח רֹאשׁ וּתְלָאָה: ^ובְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי
עוֹלָם: ^זגָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֶא הַכְּבִיד נִחְשָׁתִי: ^חגָּם
כִּי אֲזַעַק וְאֲשׁוּעַ שְׁתֵּם תִּפְלֹתַי: ^טגָּדַר דְּרָכִי בַּגִּזִּית
נִתְיַבְתִּי עֹנֶה: ^ידָּב אַרְבֵּי הוּא לִי אָרִי בְּמִסְתָּרִים:
^{יא}דְּרָכִי סוּרָר וַיִּפְשְׁתָּנִי שְׁמִנִי שָׁמָּה: ^{יב}דָּרָךְ קִשְׁתּוֹ
וַיַּצִּיבֵנִי כַּמַּטְרָא לַחֲץ: ^{יג}הִבִּיא בְּכִלְיֹתַי בְּנִי
אֲשַׁפְתּוּ: ^{יד}הִיָּיתִי שֹׁחַק לְכָל-עַמִּי נִגְיַנְתָּם כְּלִי-
הַיּוֹם: ^{טו}הַשְׁבִּיעַנִי בְּמַרְוֵרִים הַרְוֵנִי לַעֲנָה: ^{טז}וַיִּגְרַס
בְּחֻצָּץ שֹׁנֵי הַכְּפִישָׁנִי בְּאֶפֶר: ^{יז}וַתִּזְנַח מִשְׁלֹם נִפְשִׁי
נָשִׁיתִי טוֹבָה: ^{יח}וַאֲמַר אֲבָד נִצָּחִי וַתּוֹחַלְתִּי
מִי-הָהֵנָּה: ^{יט}וְזָכַר-עֲנִי וּמַרְוֵדִי לַעֲנָה וְרֹאשׁ: ^כזָכֹר
תִּזְכֹּר וַתִּשְׁיַח וַתִּשְׁוֹחַ עָלַי נִפְשִׁי: ^{כא}זָאת אֲשִׁיב
אֶל-לִבִּי עַל-כֵּן אוֹחִיל: ^{כב}חֲסָדִי י-הוָה כִּי לֹא-תִמְנֹנִי
כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמָיו: ^{כג}חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה
אֲמוֹנָתְךָ: ^{כד}חֲלָקִי י-הוָה אֲמָרָה נִפְשִׁי עַל-כֵּן אוֹחִיל
לּוֹ: ^{כה}טוֹב י-הוָה לְקַוֹּ לְנֶפֶשׁ תִּדְרָשְׁנוּ: ^{כו}טוֹב וַיַּחֲלִיל
וְדוֹמָם לַתִּשְׁוֹעַת י-הוָה: ^{כז}טוֹב לְגָבַר כִּי-יִשָּׂא עַל
בְּנוֹעָרָיו: ^{כח}יָשָׁב בְּדָד וַיִּדָּם כִּי נָטַל עָלָיו: ^{כט}יָתֹן
בְּעֶפֶר פִּיהוּ אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה: ^ליָתֹן לְמַכְהוּ לַחִי
יִשְׁבַּע בְּחֶרֶף: ^{לא}כִּי לֹא יִזְנַח לַעֲוֹלָם אֲדָנִי: ^{לב}כִּי
אִם-הוֹגָה וְרַחֵם כָּרֵב חֲסָדָיו: ^{לג}כִּי לֹא עֲנָה מִלְּבֹ
וַיִּגָּה בְּנִי-אִישׁ: ^{לד}לְדַכָּא תַּחַת רַגְלֹו כֹּל אֲסִירִי
אָרֶץ: ^{לה}לַהֲטוֹת מִשְׁפַּט-גָּבַר גָּדַד פָּגִי עֲלִיוֹן: ^{לו}לַעֲנֹת
אָדָם בְּרִיבֹו א-דָּנִי לֹא רָאָה: ^{לז}לִמִּי זֶה אָמַר וַתִּהְיֶה
א-דָּנִי לֹא צוּה: ^{לח}לִמִּי עֲלִיוֹן לֹא תֵצֵא הַרְעוֹת
וְהַטּוֹב: ^{לט}לִמֵּה-יִתְאוּנֶן אָדָם תִּי גָבַר עַל-חֲטָאוֹ:
^ממִּנְחָפְשָׁה דְרָכֵינוּ וַנִּחְלָקָה וַנִּשְׁוֹבָה עַד-י-הוָה:
^{מא}מִּשָּׂא לִבֵּנוּ אֶל-כַּפֵּימָּה אֶל-אֵל בְּשָׁמַיִם: ^{מב}מִבְּנֵינוּ
פָּשַׁעְנוּ וּמָרִינוּ אַתָּה לֹא סָלַחְתָּ: ^{מג}מִסְּפוֹתֶיךָ בָּאָה
וַתִּרְדָּפֵנוּ תִרְגַּף לֹא תִמְלֹת: ^{מד}מִסְּפוֹתֶיךָ בָּעֲנֹן לֹךְ
מִעֲבוֹר תִּפְלָה: ^{מה}מִסְּתֵי וּמֵאוֹס תִּשְׁמִינֵנוּ בְּקֶרֶב
הָעַמִּים: ^{מו}מִפְּצֹו עָלֵינוּ פִּיָּהֶם כְּלִי-אִיבֵינוּ: ^{מז}מִפְּחַד
וּפַחַת תִּהְיֶה לָנוּ הַשָּׂאת וְהַשְׁבָּר: ^{מח}מִפְּלִגֵּי-מִיָּם תִּתְרַד
עֵינֵי עַל-שֹׁבָר בַּת-עַמִּי: ^{מט}עֵינֵי נִגְרָה וְלֹא תִדְמָה
מֵאֵין הַפְּגוֹת: ^נעַד-יִשְׁקִיף וַיֵּרָא י-הוָה מִשְׁמַיִם:

^{נא}עֵינִי עוֹלָלָה לְנִפְשִׁי מִכָּל בְּנוֹת עִירִי: ^{נב}צוֹד צְדוֹנִי
כַּצִּפּוֹר אִיבִי חָנָם: ^{נג}צָמְתוּ בַּבּוֹר חֲלִי וַיִּדּוּ-אֶבֶן כִּי:
^{נד}צָפוּ-מַיִם עַל-רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי: ^{נה}הִקְרַאתִי
שִׁמְךָ י-הוָה מִבּוֹר תַּחֲתִיּוֹת: ^{נו}קוֹלִי שִׁמְעַת אֶל-
תַּעֲלָם אֲזַנְךָ לְרוֹחֲתִי לְשׁוּעָתִי: ^{נז}קִרְבַּת בְּיוֹם
אֲקַרְאֲךָ אָמַרְתָּ אֶל-תִּירָא: ^{נח}קִרְבַּת א-דָּנִי רִיבִי נִפְשִׁי
גָּאֻלְתָּ חֲיִי: ^{נט}רָאִיתָה י-הוָה עֲנֹתַי שִׁפְטָה
מִשְׁפָּטִי: ^סרָאִיתָה כְּלִי-נִקְמָתָם כְּלִי-מַחְשַׁבְתָּם לִי:
^{סא}שִׁמְעַת חֲרָפְתָּם י-הוָה כְּלִי-מַחְשַׁבְתָּם עָלַי:
^{סב}שִׁפְטִי קָמִי וְהִגִּיוֹנִם עָלַי כְּלִי-הַיּוֹם: ^{סג}שִׁבְתָּם
וְקִימָתָם הִפִּיטָה אֲנִי מִנְּגִינָתָם: ^{סד}תִּשְׁלִיב לָהֶם גְּמוּלָה
י-הוָה כַּמַּעֲשֵׂה יְדֵיהֶם: ^{סה}תִּתֵּן לָהֶם מִגְּנוֹת-לֵב
תִּאֲלָתֶךָ לָהֶם: ^{סו}תִּרְדָּף בָּאָה וַתִּשְׁמִיזֵם מִתַּחַת שָׁמַי
י-הוָה:

^דאִיכָּה יוֹעַם זָהָב יִשָּׂא הַכֶּתֶם הַטּוֹב תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה
אֲבִי-קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כְּלִי-חוּצוֹת: ^בבְּנִי צִיּוֹן הַיְקָרִים
הַמְּסֻלָּאִים בִּפְנֵי אִיכָּה נִחְשָׁבוּ לְנִבְלִי-חֲרָשׁ מַעֲשֵׂה
יָדֵי יוֹצֵר: ^גגַּם-תַּנִּים תִּלְצוּ שֶׁד הַיְנִיקוּ גוּרֵיהֶן בַּת-
עַמִּי לֹאכְזָר כִּיעֵינִים בְּמִדְבָּר: ^דדָּבַק לְשׁוֹן יוֹנָק
אֶל-חֶכְו בַּצִּמָּא עוֹלָלִים שָׁאֲלוּ לָחֶם פָּרֶשׁ אֵין
לָהֶם: ^ההֵאֲכִילִם לְמַעַדָּנִים נִשְׁמוּ בַּחוּצוֹת הָאֲמָנִים
עָלִי תוֹלַע חֲבָקוּ אֲשַׁפְתּוֹת: ^ווַיִּגְדַּל עֲוֹן בַּת-עַמִּי
מִחֲטָאת סָדָם הַהַפּוּכָה כְּמוֹ-רָגַע וְלֹא-תָלוּ בָּהּ
יָדַיִם: ^זזָכּוּ נְזִירֶיהָ מִשְׁלַג צִחוּ מִחֲלָב אֲדָמוּ עֲצָם
מִפְּנִינִים סָפִיר גִּזְרָתָם: ^חחֲשֹׁךְ מִשְׁחֹר תִּתְאַרֵם לֹא
נָפְרוּ בַּחוּצוֹת צָפַד עוֹרֶם עַל-עַצְמָם יָבֵשׁ הָיָה
כַּעֵץ: ^טטוֹבִים הָיוּ חֲלָלֵי-חֶרֶב מִחֲלָלֵי רַעֲב שִׁהֶם
יָזְבוּ מִדְּקָרִים מִתְּנוּבָת שָׂדֵי: ^ייָדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת
בִּשְׁלֹו יִלְדִּיהֶן הָיוּ לְבָרוֹת לָמוּ בְּשֹׁבָר בַּת-עַמִּי:
^{יא}כָּלָה י-הוָה אֶת-חֲמָתוֹ שֶׁפָּד תָּרוֹן אָפוּ וַיַּצֵּת-אֵשׁ
בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יִסְדִּיתָה: ^{יב}לֹא הִאֲמִינוּ מַלְכֵי-אֶרֶץ
כֹּל יִשְׂרָאֵל תִּבְלֵ כִּי יָבֹא צָר וְאוֹיֵב בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָּם:
^{יג}מִחֲטָאוֹת גְּבִיאֶיהָ עֲוֹנֹת כַּהֲנֶיהָ הַשֹּׁפְכִים בְּקֶרֶבָה
זָם צִדִּיקִים: ^{יד}נָעוּ עוֹרִים בַּחוּצוֹת נִגְאָלוּ בָדָם בְּלֹא
יוֹכְלוּ יִגְעוּ בְּלִבְשֵׁיהֶם: ^{טו}סוּרוּ טָמֵא קָרָאוּ לָמוּ
סוּרוּ סוּרוּ אֶל-תִּגְעוּ כִּי נָצוּ גַם-נָעוּ אָמְרוּ בַּגּוֹלָם
לֹא יוֹסֶפוּ לָגוֹר: ^{טז}טָפְגִי י-הוָה חֲלָקָם לֹא יוֹסִיף

להביטם פני כהנים לא נשאו וזקנים לא חגגו:
 "עודינו תכלינה עינינו אל-עזרתנו הכל בצפיתנו
 צפינו אל-גוי לא יושע: "צדו צעדינו מלכת
 ברחבתינו קרב קצנו מלאו ימינו פי-גא קצנו:
 "קלים היו רדפינו מנשרי שמים על-ההרים
 דלקנו במדבר ארבו לנו: "רוח אפינו משיח י-ה'ה
 נלכד בשחיתותם אשר אמרנו בצלו גתיה בגוים:
 "שישי ושמחי בת-אדום יושבת בארץ עוץ גם-
 עליך תעבר-כוס תשפרי ותתערי: "תם-עונך
 בת-ציון לא יוסיף להגלותך פקד עונך בת-אדום
 גלה על-חטאתיך:

ה זכר י-ה'ה מה-היה לנו הביטה וראה את-
 חרפתנו: "נחלתנו נהפכה לזרים בתינו לנכרים:
 גיתומים היינו ואין אב אמתינו פאלמנות:
 דמימינו בכסה שתינו עצינו במחיר יבאו: "על
 צוארנו נרדפנו יגענו ולא הונח-לנו: "מצרים נתנו

לד אשור לשבע לחם: "אבותינו חטאו ואינם
 ואנחנו עונתיהם סבלנו: "עבדים משלו בנו פרק
 אין מידם: "בנפשונו נביא לחמנו מפני קרב
 המדבר: "עורנו כתנור נכמרו מפני זלעפות רעב:
 "נשים בציון ענו בתלת בערי יהודה: "שרים
 בינכם נתלו פני זקנים לא נהדרו: "בחורים טחון
 נשאו ונערים בעץ פשלו: "זקנים משער שבתו
 בחורים מנגינתם: "שבת מושוש לבנו נהפך לאבל
 מחלנו: "נפלה עטרת ראשונו אוי-גא לנו פי
 חטאנו: "על-זה היה דוה לבנו על-אלה חשכו
 עינינו: "על הר-ציון ששמים שועלים הלכו-בו:
 "אתה י-ה'ה לעולם תשב כסאך לדור ודור: "למה
 לנצל תשפחנו תעזבנו לארך ימים: "אחשיבנו
 י-ה'ה: "אליך ונשובה תדש ימינו פקדם: "כי אם-
 מאס מאסתנו קצפת עלינו עד-מאד:
 חשיבנו י-ה'ה: "אליך ונשובה תדש ימינו פקדם:

מגילות קהלת

א דברי קהלת בן-דוד מלך בירושלם: "הכל
 הבלים אמר קהלת הכל הבלים הפל הבל: "מה-
 יתרון לאדם בכל-עמלו שיעמל תחת השמש:
 1 דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת: "וזרח
 השמש ובא השמש ואל-מקומו שואף זורח הוא
 שם: "הולך אל-דרום וסובב אל-צפון סובב, סבב
 הולך הרוח ועל-סביבתיו שוב הרוח: "פל-הנחלים
 הלכים אל-הים והים איננו מלא אל-מקום
 שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת: "פל-
 הדברים יגעים לא-יוכל איש לדבר לא-תשבע
 עין לראות ולא-תמלא און משמע: "מה-שיהיה
 הוא שיהיה ומה-שנעשה הוא שיעשה ואין פל-
 תדש תחת השמש: "גש דבר שיאמר ראה-זה
 תדש הוא כבר היה לעלמים אשר היה מלפננו:
 "אין זכרון לראשנים וגם לאחרנים שיהיו לא-
 יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרנה: "אני קהלת
 הניתי מלך על-ישראל בירושלם: "ונתתי את-
 לבי לדרוש ולתור בחכמה על פל-אשר נעשה
 תחת השמים הוא: "ענין רע נתן א-להים לבני
 האדם לענות בו: "ראיתי את-פל-המעשים

שנעשו תחת השמש והנה הפל הכל ורעות רוח:
 "מענות לא-יוכל לתקן וחסרון לא-יוכל להמנות:
 "דברתי אני עם-לבי לאמר אני הנה הגדלתי
 והוספתי חכמה על פל-אשר-היה לפני על-
 ירושלם ולבי ראה הרבה חכמה ודעת: "ונאתנה
 לבי לדעת חכמה ודעת הוללת ושכלות ידעתי
 שגם-זה הוא רעיון רוח: "כי ברב חכמה רב-כעס
 ויוסיף דעת יוסיף מכאוב:

ב "אמרתי אני בלבי לכה-גא אנסכה בשמחה
 וראה בטוב והנה גם-הוא הבל: "לשחוק אמרתי
 מהולל ולשמחה מה-זה עשה: "תרתי בלבי
 למשוד בן את-בשרי ולבי נהג בחכמה ולאחז
 בסכלות עד אשר-אראה אי-זה טוב לבני האדם
 אשר יעשו תחת השמים מספר ימי חייהם:
 1 הגדלתי מעשי בגיתי לי פתים נטעתי לי פרקים:
 2 עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ פל-
 פרי: "עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער
 צומח עצים: "קניתי עבדים ושפחות ובני-בית
 היה לי גם מקנה בקר וצאן הרבה היה לי מפל

וַשְׁהִי לִפְנֵי בִירוּשָׁלַם: ^אכָּנַסְתִּי לִי גַם־כֶּסֶף וְזָהָב
 וּסְגֻלַּת מַלְכִּים וְהַמְדִּינֹת עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׂרוֹת
 וְתַעֲנֻגֹת בְּגִי הָאָדָם שָׂדֶה וּשְׂדֹת: ^בוַגִּדְלֹתִי
 וְהוֹסַפְתִּי מִכָּל שֶׁהָיָה לִפְנֵי בִירוּשָׁלַם אֶף חֲכַמְתִּי
 עֲמָדָה לִי: ^גוְכָל־אֲשֶׁר שָׂאֻלוּ עֵינַי לֹא אֶצְלֹתִי מֵהֶם
 לֹא־מִנֵּעַתִי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׁמְחָה כִּי־לִבִּי שִׂמַּח
 מִכָּל־עַמְּלִי וְזֶה־הָיָה חֻלְקִי מִכָּל־עַמְּלִי: ^דוּפָנִיתִי
 אֲנִי בְּכָל־מַעֲשֵׂי שִׁעְשָׁו יָדַי וּבַעֲמָל שִׁעְמֹלֹתִי
 לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הִכָּל הַכָּל וְרַעוּת רֹיחַ וְאִין יִתְרוֹן
 תַּחַת הַשָּׁמַשׁ: ^הוּפָנִיתִי אֲנִי לָרְאוֹת חֲכָמָה וְהוֹלִלּוֹת
 וּסְכָלוֹת כִּי ^ומֶה הָאָדָם שִׁיבֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת
 אֲשֶׁר־כָּבֵד עָשׂוּהוּ: ^זוְרָאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן
 לַחֲכָמָה מִן־הַסְּכָלוֹת כִּי־יִתְרוֹן הָאֹר מִן־הַחֲשָׁד:
^חוְהַחֲכָם עֵינָיו בָּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֲשָׁד הוֹלֵךְ
 וַיִּדְעֵתִי גַם־אֲנִי שִׁמְקָרָה אֶחָד יִקְרָה אֶת־כָּלָם:
^טוְאֶמְרָתִי אֲנִי בְּלִבִּי כַּמְקָרָה הַכְּסִיל גַּם־אֲנִי יִקְרָנִי
 וְלִמָּה חֲכַמְתִּי אֲנִי אֲזִי יִתֵּר וְדַבָּרְתִּי בְּלִבִּי שִׁגְמוֹתָהּ
 הַכָּל: ^יכִּי אִין זְכָרוֹן לַחֲכָם עִם־הַכְּסִיל לַעוֹלָם
 בַּשִּׁכָּר הַיָּמִים הַבָּאִים הַכָּל נִשְׁכָּח וְאִיךְ יָמוֹת
 הַחֲכָם עִם־הַכְּסִיל: ^{יא}וְשִׁנְאוֹתִי אֶת־הַחַיִּים כִּי רַע
 עָלִי הַמַּעֲשֵׂה שֶׁנַּעֲשֵׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ כִּי־הַכָּל הַכָּל
 וְרַעוּת רֹיחַ: ^{יב}וְשִׁנְאוֹתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עַמְּלִי שִׁאֲנִי
 עֲמָל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ שִׁאֲנִיתָנוּ לָאָדָם שִׁיְהִיָּה אַחֲרֵי:
^{יג}וְיָמֵי יוֹדֵעַ הַחֲכָם יִהְיֶה אוֹ סָכָל וַיִּשְׁלַט בְּכָל־עַמְּלִי
 שִׁעְמֹלֹתִי וְשִׁחֲכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ גַּם־זֶה הַכָּל:
^{יד}וּסְבוּתִי אֲנִי לִנְאֹשׁ אֶת־לִבִּי עַל כָּל־הָעַמָּל
 שִׁעְמֹלֹתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ: ^{טו}כִּי־יֵשׁ אָדָם שִׁעְמָלוֹ
 בַּחֲכָמָה וּבַדַּעַת וּבְכַשְׂרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל־בוֹ
 יִתְגַּבֵּוּ חֻלְקוֹ גַּם־זֶה הַכָּל וְרַעַה רַבָּה: ^{טז}כִּי מֶה־הָיָה
 לָאָדָם בְּכָל־עַמְּלוֹ וּבִרְעִיוֹן לָבוֹ שֶׁהוּא עֲמָל תַּחַת
 הַשָּׁמַשׁ: ^{יז}כִּי כָל־יָמָיו מִכְּאָבִים וְכַעַס עֲנִיָּו גַּם־
 בְּלִילָה לֹא־שָׁכַב לָבוֹ גַּם־זֶה הַכָּל הוּא: ^{יח}אִין־טוֹב
 בָּאָדָם שִׁיֵּאכֹל וְשִׁתָּה וְהִרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ טוֹב
 בַּעֲמָלוֹ גַּם־זֶה רָאִיתִי אֲנִי כִּי מִיָּד הָא־לֵהִים הִיא:
^{יט}כִּי מִי יֵאכֹל וּמִי יִחַוֵּשׁ חוּץ מִמֶּנִּי: ^ככִּי לָאָדָם
 שֶׁטוֹב לִפְנֵי נָתַן חֲכָמָה וְדַעַת וְשִׁמְחָה וְלַחוּטָא
 נָתַן עֲנָו לָאֶסֶף וְלַכְּנוֹס לַתֵּת לְטוֹב לִפְנֵי הָא־לֵהִים

גַּם־זֶה הַכָּל וְרַעוּת רֹיחַ:

^אלְכָל זָמַן וְעַתָּה לְכָל־חֲפֵץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם: ^בעַתָּה
 לְלֶדֶת וְעַתָּה לָמוֹת עַתָּה לְטַעַת וְעַתָּה לַעֲקוֹר נְטוּעַ: ^געַתָּה
 לַהֲרוֹג וְעַתָּה לַרְפוּאָה עַתָּה לַפְּרוֹץ וְעַתָּה לַבְּנוֹת: ^דעַתָּה
 לַבְּכוֹת וְעַתָּה לַשְׁחֹק עַתָּה סִפּוּד וְעַתָּה רִקּוּד: ^העַתָּה
 לַהֲשָׁלִיךְ אֲבָנִים וְעַתָּה כְּנוֹס אֲבָנִים עַתָּה לַחֲבוֹק וְעַתָּה
 לַרְחֹק מִחֲבָק: ^ועַתָּה לַבִּקְשׁוֹ וְעַתָּה לַאֲבֹד עַתָּה לַשְׁמוֹר
 וְעַתָּה לַהֲשָׁלִיךְ: ^זעַתָּה לַקְרוֹעַ וְעַתָּה לַתְּפוֹר עַתָּה לַחֲשׂוֹת
 וְעַתָּה לַדְּבַר: ^חעַתָּה לְאַהֲבָה וְעַתָּה לְשִׂנְאָה עַתָּה מִלְחָמָה
 וְעַתָּה שָׁלוֹם: ^טמֶה־יִתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בְּאֲשֶׁר הוּא עֲמָל:
 רָאִיתִי אֶת־הָעֲנָנִין אֲשֶׁר נָתַן א־לֵהִים לַבְּנֵי הָאָדָם
 לַעֲנוֹת בּוֹ: ^יאֶת־הַכָּל עָשָׂה יָפָה בַּעֲתוֹ גַּם אֶת־
 הָעֵלָם נָתַן בְּלִבָּם מִכָּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמָּצֵא הָאָדָם
 אֶת־הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה הָא־לֵהִים מֶרְאֵשׁ וְעַד־
 סוֹף: ^{יא}יָדַעְתִּי כִּי אִין טוֹב בָּם כִּי אִם־לְשִׁמּוֹחַ
 וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בַּחֲיָיו: ^{יב}וְגַם כָּל־הָאָדָם שִׁיֵּאכֹל
 וְשִׁתָּה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־עַמְּלוֹ מִתַּת א־לֵהִים הִיא:
^{יג}יָדַעְתִּי כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָא־לֵהִים הוּא יִהְיֶה
 לַעוֹלָם עָלָיו אִין לַהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אִין לַגָּרַע
 וְהָא־לֵהִים עָשָׂה שִׁקְרָאוֹ מִלִּפְנָיו: ^{יד}מֶה־שֶׁהָיָה כָּבֵד
 הוּא וְאֲשֶׁר לַהֲיוֹת כָּבֵד הָיָה וְהָא־לֵהִים יִבְקֹשׁ אֶת־
 נִרְדָּף: ^{טו}וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ מְקוֹם הַמַּשְׁפָּט
 שָׁמָּה הָרָשָׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשָׁע: ^{טז}אֶמְרָתִי
 אֲנִי בְּלִבִּי אֶת־הַצֶּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט
 הָא־לֵהִים כִּי־עַתָּה לְכָל־חֲפֵץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֵׂה שָׁם:
^{יז}אֶמְרָתִי אֲנִי בְּלִבִּי עַל־דְּבַרְתִּי בְּנֵי הָאָדָם לְבָרֵם
 הָא־לֵהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם־בְּהִמָּה הִמָּה לָהֶם: ^{יח}כִּי
 מִקְרָה בְּנֵי־הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהִמָּה וּמִקְרָה אֶחָד
 לָהֶם כָּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרֹיחַ אֶחָד לְכָל וּמוֹתָר
 הָאָדָם מִן־הַבְּהִמָּה אִין כִּי הִכָּל הַכָּל: ^{יט}הַכָּל הוֹלֵךְ
 אֶל־מְקוֹם אֶחָד הַכָּל הָיָה מִן־הָעֶפֶר וְהַכָּל שָׁב אֶל־
 הָעֶפֶר: ^כמִי יוֹדֵעַ רֹיחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֵלָה הִיא
 לַמַּעֲלָה וְרֹיחַ הַבְּהִמָּה הִיכָרְדָת הִיא לַמָּטָה לְאַרְץ:
^{כא}וְרָאִיתִי כִּי אִין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׁמַח הָאָדָם
 בַּמַּעֲשָׂיו כִּי־הוּא חָלְקוֹ כִּי מִי יִבְיֹאֲנוּ לִרְאוֹת בְּמָה
 שִׁיְהִיָּה אַחֲרָיו:

^{כב}וְשָׁבְתִי אֲנִי וְאֶרְאָה אֶת־כָּל־הָעֲשָׂקִים אֲשֶׁר

נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמַיִשׁ וְהִנֵּה | דְּמַעַת הָעַשְׂקִים וְאִין
לָהֶם מִנַּחֵם וּמִיָּד עֲשִׂיקָהֶם כָּת וְאִין לָהֶם מִנַּחֵם:
וְשָׁבַח אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים שֶׁכָּבַר מִתּוֹ מִן־הַחַיִּים
אֲשֶׁר הָמָּה חַיִּים עַדְנָה: ¹וְטוֹב מִשְׁנִיָּהֶם אֶת אֲשֶׁר־
עָדוֹן לֹא הָיָה אֲשֶׁר לֹא־רָאָה אֶת־הַמַּעֲשֵׂה הָרַע
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִשׁ: ²וְרֹאִיתִי אֲנִי אֶת־כָּל־
עֲמָל וְאֶת כָּל־כַּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֵׂה כִּי הִיא קִנְאֶת־אִישׁ
מִרְעָהוּ גַם־זֶה הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ: ³הַכֹּסִיל חִבֵּק אֶת־
יָדָיו וְאָכַל אֶת־בָּשָׂרוֹ: ⁴טוֹב מָלֵא כֶּף גִּחַת מִמָּלֵא
חֲפָנִים עֲמָל וְרַעוּת רוּחַ: ⁵וְשָׁבַתִּי אֲנִי וְאָרָאָה הֶבֶל
תַּחַת הַשָּׁמַיִשׁ: ⁶יָנֹשׁ אֶחָד וְאִין שְׁנִי גַם בֶּן וְאָח אִין־
לּוֹ וְאִין קֵץ לְכָל־עֲמָלוֹ גַם־עֵינָו לֹא־תִשְׁבַּע עֲשֶׂה
וּלְמִי | אֲנִי עֲמָל וּמִחֶסֶר אֶת־נַפְשִׁי מִטוֹבָה גַם־זֶה
הֶבֶל וְעֵגְלוֹ רַע הוּא: ⁷טוֹבִים הַשָּׁנִים מִן־הָאֶחָד

אֲשֶׁר יִשְׁ־לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם: ⁸כִּי אִם־יִפְלוּ
הָאֶחָד יָקִים אֶת־חֲבֵרּוֹ וְאִילוֹ הָאֶחָד שִׁיפּוֹל וְאִין
שְׁנִי לְהַקִּימוֹ: ⁹גַּם אִם־יִשְׁכָּבוּ שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם
וְלֹא־אֶחָד אֵיךְ יִחָם: ¹⁰וְאִם־יִתְקַפּוּ הָאֶחָד הַשָּׁנִים
יַעֲמָדוּ נִגְדָּו וְהַחוּט הַמִּשְׁלָשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק:
¹¹טוֹב יִלָּד מִסֶּכֶן וְחֻכָּם מִמָּלָךְ זָקוֹן וְכֹסִיל אֲשֶׁר לֹא־
יָדַע לְהִזְהָר עוֹד: ¹²כִּי־מִבֵּית הַסּוּרִים יֵצֵא לְמָלָךְ
כִּי גַם בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלָד רָשׁ: ¹³וְרֹאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים
הַמְּהֻלָּכִים תַּחַת הַשָּׁמַיִשׁ עִם הַיָּלָד הַשְּׁנִי אֲשֶׁר
יַעֲמָד תַּחֲתָיו: ¹⁴אִין־קֵץ לְכָל־הָעָם לְכָל אֲשֶׁר־הָיָה
לְפָנֵיהֶם גַּם הָאֲחֵרוֹנִים לֹא יִשְׁמְחוּ־בּוֹ כִּי־גַם־זֶה
הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ: ¹⁵שָׁמַר רִגְלָךְ כַּאֲשֶׁר תִּלְךְ אֶל־
בֵּית הָאֱ־לֹהִים וְקָרוֹב לַשְּׁמַע מִתַּת הַכֹּסִילִים זָבַח
כִּי־אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רַע:

ספר שלושה עשר והוא ספר משפטים

הלכותיו חמש, וזה הוא סדורן: הלכות שכירות, הלכות שאילה ופקדון, הלכות מלוה ולוה, הלכות טוען ונטען, הלכות נחלות. נמצאו כל המצוות הנכללות בספר זה, שלוש ועשרים מהן אחת עשרה מצוות עשה, ושתיים עשרה מצוות לא תעשה.

הלכות שכירות

יש בכללן שבע מצוות שלוש מצוות עשה, וארבע מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: דין שכיר ושומר שכר; לתן שכר שכיר ביומו; שלא יאחר שכר שכיר אחר זמנו; שיאכל השכיר מן המזבח שעושה בו; שלא יאכל השכיר מן המזבח שלא בשעת גמר מלאכה; שלא יוליך השכיר בידו ותר על מה שאכל; שלא יחסם שור פדיושו; וכן שאר בהמה. ובאר מצוות אלו בפרקים אלו.

משלמין את האבדה ואת הגנבה, ונשבעין על האנסין הגדולים כגון שבורה ושבויה ומתה וטרפה, או שאבד הדבר בספינה שטבעה בים, או נלקח בלסטים מזין, וכל פיוצא באלו משאר אנסין גדולים.

אם המפקיד אצל חברו בין בחנם בין בשכר, או השאילו, או השפירו אם שאל השומר את הפעלים עם הדבר שלהן, או שברן חרי השומר פטור מכלום: אפלו פשע בדבר ששמר, ואבד מחמת הפשיעה חרי זה פטור, שנאמר "אם בעליו עמו, לא ישלם: אם שכיר הוא, בא בשכרו".

אם במה דברים אמורים, בששאל הפעלים או שברן בעת שנטל החפץ, אף על פי שאין הפעלים שם עמו בעת הגנבה והאבדה, או בעת שנאנס. אבל אם נטל החפץ, ונעשה עליו שומר תחלה, ואחר שפא לרשותו שכר הפעלים, או שאלן אף על פי שהיו הפעלים עומדין שם בעת שנאנס הדבר השמור, חרי זה משלם: שנאמר "בעליו אין עמו, שלם ישלם". מפני השמועה למדו, היה עמו בשעת השאלה אף על פי שאינו בעת הגנבה והפיתיה, פטור; לא היה עמו בשעת השאלה אף על פי שהיה עמו בעת הפיתיה או השבייה, חיב. והוא הדין לשאר השומרים, שכלן בפעלים פטורין; אפלו פשיעה בפעלים, פטור.

אם כל שומר שפשע בתחלתו אף על פי שנאנס בסופו, חיב כמו שיתבאר. ואין

הלכות שכירות פרק א

א, ארבעה שומרים נאמרו בתורה, ושלושה דינן יש להם; ואלו הן הארבעה שומרין שומר חנם, והשואל, ונושא שכר, והשוכר. ואלו הן שלושה דינן שלהן: שומר חנם שנגנב הפקדון ממנו, או אבד, ואין צריך לומר אם נאנס הפקדון אנס גדול, כגון שהיתה בהמה ומתה או נשבת חרי זה נשבע ששמר בדרך השומרין, ופטור: שנאמר "וגנב, מבית האיש... ונקרב בעל הבית אל האלהים".

א, השואל משלם הכל בין שאבד דבר השואל, או גנב, בין שארעו אנס גדול מזה, כגון שמתה הבהמה השואלה או נשברה או נשבת: שפך כתוב בשואל "ונשבר או מת; בעליו אין עמו, שלם ישלם".

א, נושא שכר או השוכר, שניהם דין אחד יש להן: אם גנב או אבד הדבר השכור, או שנטל שכר על שמירתו חרי אלו משלמין. ואם ארעו אנס גדול מזה כגון שהיתה בהמה ומתה, או נשברה, או נשבת, או נטרפה חרי אלו נשבעין שנאנסה, ופטורין: שנאמר "ומת או נשבר או נשבה, אין ראיה. שבעת ה', תהיה בין שניהם...". ונאמר "אם גנב וגנב, מעמו ישלם, לבעליו. אם טרף וטרף...".

א, נמצאת אומר, שומר חנם נשבע על הכל; והשואל משלם את הכל, חוץ מן המתה בשעת מלאכה כמו שיתבאר. נושא שכר והשוכר

הַשּׁוֹאֵל רֵשָׁאִי לְהִשְׁאִיל; אֲפֹלוּ שָׂאל סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁכָּל קוֹרֵא בּוֹ עוֹשֶׂה מִצְוָה לֹא יִשְׁאִילֵנוּ לְאַחֵר. וְכֵן אֵין הַשּׁוֹכֵר רֵשָׁאִי לְהִשְׁכִּיר; אֲפֹלוּ הַשְּׁכִיר וְסֵפֶר תּוֹרָה, לֹא יִשְׁכִּירֵנוּ לְאַחֵר: שְׁחֵרִי זֶה אוֹמֵר לוֹ, אֵין רְצוֹנִי שִׁיחִיָּה פְקֻדוֹנִי בְּיַד אַחֵר.

א, ח עָבַר הַשּׁוֹמֵר וּמָסַר לְשׁוֹמֵר שְׁנֵי אָם יֵשׁ עֵדִים שֶׁשְּׁמֵרָה הַשּׁוֹמֵר הַשְּׁנִי בְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִין, וְנֶאֱמָר פְּטוֹר הַשּׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן, שְׁחֵרִי יֵשׁ עֵדִים שְׁנֵאֲנָם. וְאִם אֵין שָׁם עֵדִים חֵיב הַשּׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן לְשַׁלֵּם לְבַעֲלִים, מִפְּנֵי שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר אַחֵר; וַיַּעֲשֶׂה הוּא דִין, עִם הַשּׁוֹמֵר הַשְּׁנִי. אֲפֹלוּ הָיָה הָרִאשׁוֹן שׁוֹמֵר חֲנָם, וּמָסַר לְשׁוֹמֵר שֶׁכָּר חֵיב: שְׁחֵרִי יֵשׁ לְבַעַל הַחֶפֶץ לֹאֹמַר לוֹ, אַתָּה נֶאֱמָן אֲצִלִּי לְהִשָּׁבַע, וְזֶה אֵינוֹ נֶאֱמָן.

א, ט לְפִיכָּד אִם הָיָה דֶּרֶךְ הַבְּעָלִים לְהַפְקִיד תָּמִיד דָּבָר זֶה אֲצִל הַשּׁוֹמֵר הַשְּׁנִי, חֵרִי הַשּׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן פְּטוֹר מִלְּשַׁלֵּם שְׁחֵרִי הוּא אוֹמֵר לְבַעֲלִים, זֶה הַדָּבָר שֶׁהַפְקִדְתָּם אֲצִלִּי אוֹ הִשְׁאֵלְתָּם, אֲמַשׁ חֵייתָם מִפְּקִידִין אוֹתוֹ, אֲצִל זֶה שֶׁהַפְקִדְתִּי אֲנִי אֲצִלוֹ: וְהוּא, שֶׁלֹּא יִמְעַט שְׁמִירָתוֹ.

א, י פִּיכָד יִמְעַט שְׁמִירָתוֹ: כְּגוֹן שֶׁחִיָּה מִפְּקִיד אֲצִלוּ בְּשֹׁכֵר, וְהַפְקִידוֹ אֲצִל אוֹתוֹ הַשְּׁנִי בְּחֲנָם, אוֹ שֶׁחִיָּה שְׁאוּל אֲצִלוֹ, וְהַפְקִידוֹ אֲצִל אוֹתוֹ הַשְּׁנִי בְּשֹׁכֵר הוֹאִיל וּמְעַט שְׁמִירָתוֹ, פּוֹשֵׁעַ הוּא וּמְשַׁלֵּם, אִם עַל פִּי שִׁשְׂאֵל אוֹ שִׁשְׁכָּר בְּבַעֲלִים, שְׁחֵרִי הוֹצִיא הַדָּבָר הַשְּׁמוֹר מִיָּדוֹ לְיַד שׁוֹמֵר אַחֵר. וְאִם הֵבִיא הַשּׁוֹמֵר הַשְּׁנִי רֵאִיָּה שִׁיפְטָר בָּהּ שׁוֹמֵר רִאשׁוֹן, בְּדִין שְׁמִירָתוֹ חֵרִי זֶה פְּטוֹר.

א, יא פִּיכָד: שׁוֹמֵר שֶׁכָּר שָׁנְתָן הַבְּהֵמָה הַשְּׁמוֹרָה אֲצִלוּ לְשׁוֹמֵר חֲנָם אִם הֵבִיא הַשּׁוֹמֵר הַשְּׁנִי עֵדִים שֶׁמֶתָה הַבְּהֵמָה בְּדֶרֶכָּהּ, חֵרִי הַשּׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן פְּטוֹר; וְכֵן כָּל פִּיכָדָא בְּזֹת.

א, יב שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר אַחֵר, וְהוֹסִיף בְּשְׁמִירָתוֹ הַחֲנִיָּה לְבַעֲלִים. פִּיכָד: הַשּׁוֹכֵר פָּרָה

מִחֲבָרוֹ, וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר, וּמִתָּה בְּדֶרֶכָּהּ בְּיַד הַשּׁוֹאֵל הוֹאִיל וְהַשּׁוֹאֵל חֵיב בְּכָל, יַחֲזִירוּ דָּמֵי הַפָּרָה לְבַעֲלִים, שְׁאִין זֶה הַשּׁוֹכֵר עוֹשֶׂה סְחֻרָה, בְּפִרְתּוֹ שֶׁלְּחֲבָרוֹ; וְכֵן כָּל פִּיכָדָא בְּזֹת.

א, יג הָיָה בְּיָדוֹ פְּקֻדוֹן, וְשִׁלְחוֹ בְּיַד אַחֵר לְבַעֲלוֹ הוֹאִיל וְהַשּׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן חֵיב בְּאַחֲרִיּוֹתָיו עַד שִׁיגִיעַ לְיַד הַבְּעָלִים אִם בָּא לְחֹזֵר וּלְהַחֲזִיר הַפְּקֻדוֹן מִיַּד הַשּׁוֹמֵר הַשְּׁנִי, מִחֲזִיר. וְאִם הַחֲזָק הַשּׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן כִּפְּרָן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִיר הַפְּקֻדוֹן מִיַּד הַשּׁוֹמֵר הַשְּׁנִי, אִם עַל פִּי שְׁעֵדִין הַפְּקֻדוֹן בְּאַחֲרִיּוֹתָיו שֶׁלְּרִאשׁוֹן.

הַלְבוֹת שְׁכִירֹת פֶּרֶק ב

ב, א שְׁלוֹשָׁה דִּינֵין הָאֲמוּרִין בַּתּוֹרָה בְּאַרְבָּעָה הַשּׁוֹמְרִין אֵינָן אֵלָּא בְּמַטְלָטְלִין שְׁלִישִׁי־רֵאָל וְשְׁלֹחֲדִיוֹט: שְׁנֵאֲמַר "כֶּסֶף אוֹ בָּלִים" "וְכָל בְּהֵמָה" יֵצְאוּ קִרְקָעוֹת, וַיֵּצְאוּ הָעֲבָדִים שֶׁהִקְשׁוּ לְקִרְקָעוֹת, וַיֵּצְאוּ הַשְּׁטָרוֹת שְׁאִין גּוֹפֵן מִמּוֹן. וְנֶאֱמַר "כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ" יֵצְאוּ הַחֲקֻדָּשׁוֹת, וְנִכְסֵי גוֹיִים.

ב, ב מִכָּאן אָמְרוּ חֲכָמִים, הָעֲבָדִים וְהַשְּׁטָרוֹת וְהַקִּרְקָעוֹת וְהַחֲקֻדָּשׁוֹת שׁוֹמֵר חֲנָם שִׁלְחוֹן אֵינוֹ נִשְׁבָּע, וְנִשְׁאָא שֶׁכָּר אוֹ שׁוֹכֵר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם; וְאִם קָנוּ מִיָּדוֹ, חֵיב בְּאַחֲרִיּוֹתָן. וְתִקְנוּ חֲכָמִים שְׁנֵשְׁבָעִין עַל הַחֲקֻדָּשׁוֹת שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִין כְּעִין שְׁלֵתוֹרָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִזְלְזְלוּ בַּחֲקֻדָּשׁוֹת.

ב, ג יֵרָאָה לִּי, שְׂאֵם פָּשַׁע הַשּׁוֹמֵר בְּעֲבָדִים וּכְפִיכָדָא בְּחֵן חֵיב לְשַׁלֵּם, שְׁאֵינוֹ פְּטוֹר בְּעֲבָדִים וְקִרְקָעוֹת וְשְׁטָרוֹת אֵלָּא מִדִּין הַגְּנֵבָה וְהַאֲבָדָה וְהַמִּיתָה וּכְפִיכָדָא בְּחֵן: שְׂאֵם הָיָה שׁוֹמֵר חֲנָם עַל הַמַּטְלָטְלִין וְנִגְנְבוּ אוֹ אֲבָדוּ, יִשְׁבָּע, וּבְעֲבָדִים וְקִרְקָעוֹת וְשְׁטָרוֹת, פְּטוֹר מִשְׁבּוּעָה; וְכֵן אִם הָיָה שׁוֹמֵר שֶׁכָּר שְׁמִשְׁלָם גְּנֵבָה וְאֲבָדָה בְּמַטְלָטְלִין, פְּטוֹר מִלְּשַׁלֵּם בְּאֵלּוֹ. אֲבָל אִם פָּשַׁע חֵיב לְשַׁלֵּם, שֶׁכָּל הַפּוֹשַׁע מְזִיק הוּא, וְאֵין הַפֶּרֶשׁ בֵּין דִּין הַמְזִיק קִרְקָע, לְדִין הַמְזִיק מַטְלָטְלִין.

וְדִין אֱמֶת הוּא זֶה לְמַבְיָנִים, וְבוֹ רָאִיוּ לְדוֹן.

בִּד וְכֵן הוֹרֵו רַבּוֹתַי, שֶׁהַמּוֹסֵר בְּרִמּוֹ לְשׁוֹמֵר, בֵּין בְּאַרְיִסוֹת בֵּין בְּשִׁמְרֵת חָנּוּם, וְהַתְנָה עִמּוֹ שִׁיחָפֵר אוֹ יִזְמַר אוֹ יֵאָבֵק מִשָּׁלוֹ, וּפְשַׁע וְלֹא עָשָׂה חַיִּב, בְּמִי שֶׁהִפְסִיד בִּידָיִם. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה, שֶׁהִפְסִיד בִּידָיִם, חַיִּב עַל כָּל פָּנִים.

בַּה הַמּוֹסֵר לַחֲבֵרוֹ דָּבָר הַמִּתְחַבֵּר לְקִרְקַע לְשׁוֹמֵר, אֶפְלוּ הָיוּ עֲנָבִים הַעֲמֻדוֹת לְהַבְצִיר הָרִי הֵן פִּקְרָקַע בְּדִין הַשׁוֹמְרִין.

בִּו הַפְּקִיד הַקָּדֵשׁ, וְאַחֵר כֶּךָ פָּדָהוּ וַחֲרִי הוּא חֲלִין בַּעֲת שֶׁנִּטְלוּ מִיָּד הַשׁוֹמֵר, אוֹ שֶׁהִשְׁאִילוּ חֲלִין, וְאַחֵר כֶּךָ הַקָּדִישׁ וְהוּא בִּיד הַשׁוֹאֵל, וְכֵן גֹּוֹי שֶׁהִפְקִיד, וְאַחֵר כֶּךָ נִתְּגַוֵּר כָּל אֵלּוּ אֵין בָּהֶן כָּל דִּינֵי הַשׁוֹמְרִין: עַד שֶׁתִּהְיֶה תַּחֲלָתָן וְסוּפֹן נִכְסֵי הַדִּיּוֹט, וְנִכְסֵי יִשְׂרָאֵל.

בִּז אֶחָד הָאִישׁ וְאַחֵד הָאִשָּׁה בְּדִין הַשׁוֹמְרִין, בֵּין שֶׁתִּהְיֶה הַדָּבָר הַשְּׁמוּר שְׁלֹא־שָׁה, אוֹ שֶׁתִּהְיֶה בִּיד הָאִשָּׁה. קָטָן שֶׁהִפְקִיד בִּיד גְּדוֹל אוֹ הִשְׁאִילוּ, חֲרִי זֶה הַגְּדוֹל נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הַשׁוֹמְרִים לְקָטָן. הוֹרֵו רַבּוֹתַי שֶׁאֵין זֶה נִשְׁבָּע בְּטַעֲנַת הַקָּטָן, כִּדִּי שֶׁנֶּאֱמַר אֵין נִשְׁבָּעִין עַל טַעֲנַת קָטָן, שֶׁכָּל הַשׁוֹמְרִין, שְׁבוּעַתָן שְׁבוּעַת שְׁמָא חִיא.

בִּח בְּדֶרֶךְ שֶׁתִּקְנֶנּוּ מִשִּׁיבָה בְּלִקְוֹחוֹת, כֶּךָ תִּקְנֶנּוּ מִשִּׁיבָה בַּשׁוֹמְרִין. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שְׁמוֹר לִי זֶה, וְאָמַר לוֹ הֵנָּח לְפָנַי חֲרִי זֶה שׁוֹמֵר חָנּוּם. אָמַר לוֹ הֵנָּח לְפָנֶיךָ, אוֹ הֵנָּח סֵתֵם, אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ חֲרִי הַבֵּית לְפָנֶיךָ אֵינֶנּוּ לֹא שׁוֹמֵר חָנּוּם וְלֹא שׁוֹמֵר שָׂכָר, וְאֵינֶנּוּ חַיִּב שְׁבוּעָה כָּלָל. אֲבָל מַחֲרִים עַל מִי שֶׁלָּקַח הַפְּקִידוֹן שָׁלוֹ, וְלֹא יַחֲזִירוֹ לְבָעֲלָיו. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה.

בִּט אֶחָד הַמִּפְקִיד אוֹ הַמִּשְׁאִיל אוֹ הַמִּשְׁפִּיר אֶת חֲבֵרוֹ בְּעֵדִים, אוֹ שֶׁלֹּא בְּעֵדִים דִּין אֶחָד יֵשׁ לָהֶן: בֵּינָן שֶׁחֻדָּה זֶה מִפִּי עֲצָמוֹ שֶׁשְׁמוֹר לוֹ, אוֹ שֶׁשָּׂאֵל מִמֶּנּוּ חֲרִי זֶה נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הַשׁוֹמְרִין, שֶׁאֵין אוֹמְרִים מִגֹּוֹ לְפָטְרוֹ מִשְׁבוּעָה אֲלֵא

לְפָטְרוֹ מִלְּשָׁלָם.

בִּי אֶפְלוּ הָיָה הַדָּבָר הַשְּׁאֵל, אוֹ הַמִּפְקִיד, אוֹ הַמִּשְׁפִּיר שׁוֹנָה פְּרוּטָה חֲרִי זֶה הַשׁוֹמֵר נִשְׁבָּע עָלָיו. וְאֵין אֶחָד מִן הַשׁוֹמְרִים צָרִיךְ לַחֲזֹרְיָהּ בְּמַקְצֵת.

בִּי אֵא מַתְנָה שׁוֹמֵר חָנּוּם לַחֲיוֹת פָּטוֹר מִשְׁבוּעָה, וְהַשׁוֹאֵל לַחֲיוֹת פָּטוֹר מִלְּשָׁלָם; וְכֵן מַתְנָה בַּעַל הַפְּקִידוֹן עַל שׁוֹמֵר חָנּוּם אוֹ נוֹשֵׂא שָׂכָר וְשׁוֹכֵר לַחֲיוֹת חַיִּבִּין כָּכָל פְּשׁוּאָל: שֶׁכָּל תְּנָאִי שֶׁבְּמִמּוֹן אוֹ בְּשְׁבוּעוֹת שְׁלִמְמוֹן, קָיָם; וְאֵין צָרִיךְ קִנְיָן, וְלֹא עֵדִים.

בִּיב טָעַן זֶה שֶׁתִּהְיֶה שֵׁם תְּנָאִי, וְהַשׁוֹמֵר אוֹמֵר לֹא הָיָה שֵׁם תְּנָאִי נִשְׁבָּע הַשׁוֹמֵר שְׁבוּעַת הַשׁוֹמְרִין, וּמִגְלָגֵל בַּה שֶׁלֹּא הָיָה שֵׁם תְּנָאִי.

בִּיג טָעַן שֶׁהִפְקִיד אֶצְלוֹ, וְזֶה אוֹמֵר לֹא אִמְרַתִּי אֲלֵא הֵנָּח לְפָנֶיךָ, וְלֹא נַעֲשִׂיתִי לוֹ שׁוֹמֵר נִשְׁבָּע חֶסֶת שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֲלֵא בְּדֶרֶךְ זֶה; וְכוּלָּל בְּשְׁבוּעָתוֹ שֶׁלֹּא שָׁלַח בּוֹ יָד, וְלֹא אֶבְדּוּ בִּידָיִם, וְלֹא בִּגְרָם שֶׁגָּרַם לוֹ שִׁיחָה חַיִּב לְשָׁלָם.

בִּיד זֶה אוֹמֵר הַשְּׁאֵלְתִּיךָ אוֹ הַשְּׁפָרְתִּיךָ אוֹ הַפְּקִידוֹתִי אֶצְלָךָ, וְהֵלַח אוֹמֵר לֹא הָיוּ דְּבָרִים מַעֲוָלִים, אוֹ שֶׁאָמַר כֵּן הָיָה אֲבָל הַחֲזֹרְתִּי לָךְ וְנִסְתַּלְקָה הַשְּׁמִירָה וְלֹא נִשְׁאַרָה בִּינִינוּ תְּבִיעָה חֲרִי הִנֵּתָּ בָּעַ נִשְׁבָּע חֶסֶת, וְנִפְטָר. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשָׁלֹא הָיָה שֵׁם שְׁטֵר. אֲבָל אִם הִפְקִיד אֶצְלוֹ אוֹ הַשְּׁפִיר אוֹ הַשְּׁאִיל בְּשְׁטֵר, וְאָמַר לוֹ חֲזֹרְתִּי לָךְ חֲרִי הַשׁוֹמֵר נִשְׁבָּע בְּנִקְיֻטַּת חֶפֶץ: שְׁמִתוֹךְ שִׁיכּוֹל לִזְמַר שׁוֹמֵר חָנּוּם נִגְנֵב אוֹ אֶבֶד, וְהַשׁוֹאֵל מִתָּחַ בְּשַׁעַת מִלְּאכָה נֶאֱמָן לִזְמַר חֲזֹרְתִּי; וּכְשֵׁם שֶׁאִם טָעַן שְׁנֵאֲנָם, נִשְׁבָּע מִן הַתּוֹרָה בְּנִקְיֻטַּת חֶפֶץ כֶּךָ אִם טָעַן חֲזֹרְתִּי, יִשְׁבָּע כְּעִין שְׁלִתּוֹרָה, הוֹאִיל וַיֵּשׁ שֵׁם שְׁטֵר בִּיד הַתּוֹבָע.

בִּטו בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁתִּהְיֶה הַשׁוֹמֵר יְכוּל לְטָעַן וְלִזְמַר נֶאֱמָסוּ, וְלֹא נִצְרִיךְ אוֹתוֹ

לְהָבִיא רֵאִיָּה עַל טַעֲנָתוֹ. אָבֹל אִם הָיָה חַיִּב
לְהָבִיא רֵאִיָּה עַל טַעֲנָתוֹ, כִּמּוֹ שְׂוִיתָבָאֵר אֵינּוּ
נֶאֱמָר לֹמֵר הַחֲזָרְתִּי, אֲלֵא יִשְׁבַּע בְּעַל הַשְּׁטָר
בְּנִקִּיטַת חֶפְזָן שְׁלֵא חֲחִזִּיר לוֹ, וַיִּשְׁלַם.

ב,טז אֵין לָךְ מִי שֶׁנִּשְׁבַּע מִתּוֹךְ שְׁיָכּוּל לֹמֵר
כֹּךְ וְכֹךְ וַיִּשְׁבַּע בְּנִקִּיטַת חֶפְזָן, אֲלֵא זֶה הַשּׁוֹמֵר
בְּלֶבֶד שִׁישׁ עָלָיו שְׁטָר. אָבֹל שְׂאֵר כָּל הַנִּשְׁבָּעִין
בְּדִין מִתּוֹךְ שְׁיָכּוּל לֹמֵר, אֵינָן נִשְׁבָּעִין אֲלֵא
הַסֵּת.

הַלְבוֹת שְׁכִירוֹת פֶּרֶק ג

ג,א שׁוֹמֵר שֹׁטֵעַן שְׁנַאנָם אָנָם גְּדוֹל, כְּגוֹן
שְׁבוּרָה וּמִתָּה אִם נֶאֱנָם בְּמָקוֹם שֶׁהַעֲדִים
מִצְוִיִּין שֵׁם מִצְרִיכִין אוֹתוֹ לְהָבִיא רֵאִיָּה עַל
טַעֲנָתוֹ שְׁנַאנָם, וַיִּפְטֹר אֹתוֹ מִשְׁבוּעָה. וְאִם לֹא
הָבִיא רֵאִיָּה יִשְׁלַם, שְׁנַאמָר "אֵין רֵאָה. שְׁבַעַת
ח', תַּחֲיָה בֵּין שְׁנִיחָם": חָא בְּמָקוֹם שֶׁאִפְשָׁר
לְהָבִיא רֵאִיָּה, אֵין שֵׁם שְׁבוּעָה; אֲלֵא אוֹ יָבִיא
רֵאִיָּה, אוֹ יִשְׁלַם.

ג,ב אָבֹל אִם טַעַן שְׁנַאנָם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַעֲדִים
מִצְוִיִּין שֵׁם אֵין מִצְרִיכִין אוֹתוֹ לְהָבִיא רֵאִיָּה,
אֲלֵא יִשְׁבַּע שְׁנַאנָם וַיִּפְטֹר. וְאִם הָבִיא עֲדִים
שְׁלֵא כָּשַׁע, נִפְטֹר אֹתוֹ מִן הַשְּׁבוּעָה.

ג,ג מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהַעֲבִיר חֲבִית שְׁלִיִּין בְּשֹׁכֵר,
וְשִׁבְרָה בְּשׁוֹק שְׁלִמְחוּזָה. וּבָאוּ לִפְנֵי חֲכָמִים
וְאָמְרוּ, שׁוֹק זֶה שֹׁטֵעַנָת שֶׁנִּשְׁבְּרָה בּוֹ הַחֲבִית
בְּנִי אָדָם מִצְוִיִּין שֵׁם: אוֹ תָבִיא רֵאִיָּה שְׁלֵא
כָּשַׁעַת אֲלֵא נִתְקַלְתָּ וְנִפְלַתָּ, אוֹ תִשְׁלַם דְּמִיָּה.
וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה.

ג,ד הַמַּעֲבִיר חֲבִית מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּשֹׁכֵר,
וְנִשְׁבְּרָה דִּין תּוֹרָה הוּא שִׁישְׁלָם: שְׂאֵין זֶה אָנָם
גְּדוֹל, וְחָרִי הַשְּׁבִירָה כְּגִנְבָה וְאִבְדָּה שֶׁהוּא חַיִּב
בָּהּ. אָבֹל תִּקְנֵנוּ חֲכָמִים, שִׁיחִיָּה חַיִּב שְׁבוּעָה
שְׁלֵא כָּשַׁע בָּהּ שְׂאֵם אֶתָּה אוֹמֵר יִשְׁלַם, אֵין לָךְ
אָדָם שִׁיעֲבִיר חֲבִית לְחַבְרוֹ; לְפִיכָךְ עָשׂוּ
שְׁבִירַת הַחֲבִית, כְּמִיתַת הַבְּהֵמָה וְשְׁבִירַתָּהּ.

ג,ה וְעוֹד תִּקְנֵנוּ בְּדָבָר זֶה, שְׂאֵם נִשְׂאוֹ אוֹתָהּ
שְׁנִים בְּמוֹט, וְנִשְׁבְּרָה מִשְׁלָמִין חֲצִי דְּמִיָּה:
הוֹאִיל וּמִשְׂאוֹי זֶה גְּדוֹל לְגַבִּי אֶחָד וְקָל לְגַבִּי
שְׁנִים, חָרִי הוּא כְּאֶנָם וְאֵינּוּ אָנָם, וּמִשְׁלָמִין
מִחֲצָה, אִם יֵשׁ עֲדִים שְׁלֵא כָּשַׁעוּ בָּהּ.

ג,ו נִשְׁבְּרָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַעֲדִים מִצְוִיִּין
נִשְׁבָּעִין שְׁלֵא שְׁבִירוֹהָ בְּכַשִּׁיעָה, וּמִשְׁלָמִין חֲצִי
דְּמִיָּה: שְׁחָרִי לֹא הָיָה לְכָל אֶחָד לְהַעֲבִיר, אֲלֵא
מִשְׂאוֹי שְׁיָכּוּל לְהַעֲבִירוֹ בְּכַנִּי עֲצָמוֹ.

ג,ז מִכָּאֵן אֶתָּה לְמֹד שֶׁהָאֶחָד שֶׁהַעֲבִיר חֲבִית
גְּדוֹלָה, שְׂאֵין דָּרָךְ כָּל הַסְּפָלִים לְהַעֲבִירָה שֶׁהוּא
כּוֹשֵׁעַ; וְאִם נִשְׁבְּרָה מִיָּדוֹ, מִשְׁלַם הַכָּל.

ג,ח הַסְּפָל שֶׁשֹּׁכֵר חֲבִית שְׁלִיִּין לְחֲנוּנִי, וְנִתְחַיֵּב
לְשֵׁלַם, וְחָרִי הָיָה שׁוּזָה בְּיוֹם הַשּׁוֹק אַרְבַּעָה,
וּבְשֹׁאֵר הַיָּמִים שְׁלוּשָׁה אִם הַחֲזִירוֹ בְּיוֹם הַשּׁוֹק,
חֲבִיבִין לְהַחֲזִיר חֲבִית שְׁלִיִּין אוֹ יִשְׁלָמוּ לוֹ
אַרְבַּעָה: וְהוּא שְׁלֵא הָיָה לוֹ יֵין, לְמַכֵּר בְּיוֹם
הַשּׁוֹק; אָבֹל אִם הָיָה לוֹ יֵין, מַחֲזִירִין לוֹ שְׁלוּשָׁה.
הַחֲזִירוֹ לוֹ בְּשֹׁאֵר הַיָּמִים, מַחֲזִירִין לוֹ שְׁלוּשָׁה.
וּמִנְּפִין לוֹ בְּכָל זְמַן, טָרַח שֶׁהָיָה טוֹרַח
בְּמַכִּירָתָהּ, וּכְגַם הַנֶּקֶב שֶׁהָיָה נֹקֵב הַחֲבִית; וְכֵן
כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה.

ג,ט רוֹעֵה שְׂפָאוֹ זֵאבִים, וְטָרְפוֹ מִמֶּנּוּ אִם הָיָה
זֵאֵב אֶחָד אֵין זֶה אָנָם, אֲפִלּוּ בְּשַׁעַת מַשְׁלַחַת
זֵאבִים. וְאִם הָיוּ שְׁנֵי זֵאבִים, חָרִי זֶה אָנָם. שְׁנֵי
כְּלָבִים אֵינָן אָנָם, אֲפִלּוּ בָּאוּ מִשְׁתֵּי רוּחֹת; הָיוּ
יָתֵר עַל שְׁנֵים, חָרִי זֶה אָנָם. לְסֻטִּים אֶחָד מִזֵּין,
חָרִי הוּא אָנָם. וְאֲפִלּוּ הָיָה חֲרוּעָה מִזֵּין, וּבָא לוֹ
לְסֻטִּים אֶחָד מִזֵּין חָרִי זֶה אָנָם, שְׂאֵין חֲרוּעָה
מוֹסֵר נִפְשׁוֹ כְּלָסֻטִּים.

ג,י הָאָרִי וְחֵדֵב וְהַנֶּמֶר וְהַפְּרָדִלִם וְהַנֶּחֱשׁ, חָרִי
אֵלּוֹ אָנָסִין. אֵימָתִי, בְּזְמַן שֶׁבָּאוּ מֵאֵלֵיהֶן; אָבֹל
אִם הוֹלִיכֶם לְמָקוֹם גְּדוּדֵי חִיּוֹת וְלָסֻטִּים אֵין אֵלּוֹ
אָנָסִין, וְחַיִּב לְשֵׁלַם.

ג,יא רוֹעֵה שְׂמַצָּא גָּנֵב, וְהִתְחִיל לְהַתְגַּרְוֹת בּוֹ

וְלִהְיָאוֹתָיו שְׂאִינֵנו חוֹשֵׁשׁ מִמֶּנּוּ, וְאָמַר לוֹ, חֲרִי אֲנִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְכָךְ וְכָךְ רוּעִים אֲנַחְנוּ וְכָךְ וְכָךְ פְּלִי מִלְחָמָה יֵשׁ לָנוּ, וּבֹא אוֹתָיו הַלְסָטִים וְנִצְחוּ וְלָקַח מִהֵן חֲרִי הַרוּעָה חֵיב: שְׁאֶחָד חֲמוּלִיד אֶת הַבְּהֵמָה לְמָקוֹם גְּדוּדֵי חַיִּוֹת וְלְסָטִים, אוֹ הַמְּבִיא אֶת הַלְסָטִים בְּהִתְגַּרוֹתָיו לְמָקוֹם הַבְּהֵמָה.

ג, יב רוּעָה שְׂחִיחַ לוֹ לְהַצִּיל הַטְּרֵפָה אוֹ הַשְּׂבוּיָה בְּרוּעִים אֲחֵרִים וּבְמִקְלֹת, וְלֹא קָרָא רוּעִים אֲחֵרִים וְלֹא הִבִּיא מִקְלֹת לְהַצִּיל חֲרִי זֶה חֵיב, אֶחָד שׁוֹמֵר חָנּוּם וְאֶחָד שׁוֹמֵר שְׂכָר: אֲלֹא שְׁשׁוֹמֵר חָנּוּם קוֹרָא רוּעִים, וּמְבִיא מִקְלֹת בְּחָנָם; וְאִם לֹא מִצָּא, פְּטוּר. אֲבָל שׁוֹמֵר שְׂכָר חֵיב לְשַׂבֵּר הַרוּעִים וְהַמִּקְלֹת, עַד כִּדֵּי דְמוֹי הַבְּהֵמָה כִּדֵּי לְהַצִּיל; וְחֹזֵר וְלוֹקַח שְׂכָרָן מִבְּעַל הַבֵּית. וְאִם לֹא עָשָׂה כֵן, וְחִיחַ לוֹ לְשַׂבֵּר וְלֹא שְׂכָר חֲרִי זֶה פּוֹשֵׁעַ וְחֵיב.

ג, יג רוּעָה שִׁטְעֵן שֶׁהַצִּלְתִּי עַל יְדֵי רוּעִים בְּשַׂבֵּר נִשְׁבָּע, וְנוֹטֵל מִה שִׁטְעֵן: שְׂאִינֵנו יָכוֹל לְטַעֵן, אֲלֹא עַד כִּדֵּי דְמוֹיָהוּ; וְיָכוֹל הָיָה לוֹמַר נִטְרַפְתָּ, וַיִּשְׁבָּע בְּנִקְיֻטַּת חֶפְקִי, כִּדִּין כָּל הַנִּשְׁבָּעִין וְנוֹטֵלִין.

ג, יד רוּעָה שֶׁהִנִּיחַ עֲדָרוֹ, וּבֹא לְעִיר, בֵּין בָּעֵת שֶׁדָּרָךְ הַרוּעִים לְהַפְּנֵם, וּבֵין בָּעֵת שְׂאִין דָּרָךְ הַרוּעִים לְהַפְּנֵם, וּבֹאוּ זֵאֲבִים וְטְרָפוֹ, אָרִי וְדָרְסִים אֵין אוֹמְרִים, אֵלֹו הָיָה שָׁם הָיָה מִצִּיל; אֲלֹא אוֹמְדִין אוֹתָיו: אִם יָכוֹל לְהַצִּיל, אֶפְלוֹ עַל יְדֵי רוּעִים וּמִקְלֹת חֵיב; וְאִם לֹאוֹ, פְּטוּר; וְאִם אֵין הַדָּבָר יָדוּעַ, חֵיב לְשַׁלֵּם.

ג, טו מִתָּה הַבְּהֵמָה כְּדִרְפָּה חֲרִי זֶה אֲנִים, וְהַרוּעָה פְּטוּר. סִגְפָּה, וּמִתָּה אֵינֵנו אֲנִים. תִּקְפְּתוֹ וְעֵלְתָּה לְרֹאשֵׁי צוּקִין, וּתִקְפְּתוֹ וְנִפְלָה חֲרִי זֶה אֲנִים. הֵעֵלָה לְרֹאשֵׁי צוּקִין, אוֹ שֶׁעֵלְתָּה מֵאֵלֶיהָ, וְהוּא יָכוֹל לְמַנְעָהּ, וְלֹא מִנְעָהּ אָף עַל פִּי שֶׁתִּקְפְּתוֹ, וְנִפְלָה וּמִתָּה אוֹ נִשְׁבְּרָה חֵיב: שֶׁכָּל שֶׁתִּחַלְתָּו

בְּפִשְׁיָעָה, וְסוּפּוֹ בְּאֲנִים חֵיב.

ג, טז וְכֵן רוּעָה שֶׁהֵעִבִּיר הַבְּהֵמוֹת עַל הַגָּשֶׁר, וְדַחְפָּה אַחַת מֵהֵן לְחִבְרָתָהּ, וְנִפְלָה לְשִׁבְלָתָהּ הִנָּהר חֲרִי זֶה חֵיב, שְׂחִיחַ לוֹ לְהֵעִבִּיר אַחַת אַחַת: שְׂאִין הַשׁוֹמֵר נוֹטֵל שְׂכָר, אֲלֹא לְשׁוֹמֵר שְׂמִינְיָה מְעַלָּה; וְהוֹאִיל וּפִשְׁעַ בְּתַחֲלָה, וְהֵעִבִּיר בְּאַחַת, אָף עַל פִּי שְׁנֵאֲנִים בַּסּוּף בָּעֵת הַנִּפְלָה, חֲרִי הוּא חֵיב.

ג, יז פִּשְׁעַ בָּהּ, וַיִּצָּאֵת לְאֲנִים וּמִתָּה שָׁם כְּדִרְפָּה פְּטוּר, שְׂאִין יִצְיָאָתָהּ גְּרָמָה לָהּ שֶׁתִּבְּוֹא לְיָדֵי אֲנִים זֶה: הוֹאִיל וּכְדִרְפָּה מִתָּה, מִה לִּי בְּבֵית שׁוֹמֵר, מִה לִּי בְּאֲנִים. אֲבָל אִם גִּנְבָה גִּנְבַּ מִהֶאֱנִים, וּמִתָּה כְּדִרְפָּה בְּבֵית הַגִּנְבַּ חֲרִי הַשׁוֹמֵר חֵיב, אָף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר חָנּוּם: שְׁאֶפְלוֹ לֹא מִתָּה, חֲרִי הוּא אֲבָדָה בְּיַד הַגִּנְבַּ, וַיִּצְיָאָתָה גְּרָמָה לָהּ לְהַגִּנְבַּ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

הַלְבוֹת שְׂכִירוֹת פֶּרֶק ד'

ד, א הַשׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְחֹלִיקָה בָּהָר, וְהוֹלִיקָה בְּבִקְעָה אִם הִחֲלָקָה פְּטוּר, אָף עַל פִּי שֶׁעָבַר עַל דַּעַת הַבְּעָלִים. וְאִם הוֹחֲמָה, חֵיב. שְׂכָרָה לְחֹלִיקָה בְּבִקְעָה, וְהוֹלִיקָה בָּהָר אִם הִחֲלָקָה חֵיב, שֶׁתִּתְקַלּוֹת בָּהָר יֵתֵר מִן הַבִּקְעָה. וְאִם הוֹחֲמָה פְּטוּר, שֶׁחֲמִימוֹת בְּבִקְעָה יֵתֵר מִן הַבָּהָר מִפְּנֵי הָרוּחַ שֶׁמִּנְשָׁבֵת בְּרֹאשֵׁי הַהָרִים; וְאִם הוֹחֲמָה מִחֲמַת הַמַּעֲלָה, חֵיב. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

ד, ב וְכֵן הַשׁוֹכֵר אֶת הַפָּרָה לְחֹרֶשׁ בָּהָר, וְחֹרֶשׁ בְּבִקְעָה, וְנִשְׁבֵּר הַקֶּנֶקֶן, וְהוּא הַפְּלִי שֶׁחֹרֶשׁ בּוֹ חֲרִי הַשׁוֹכֵר פְּטוּר; וְדִין בְּעַל הַפָּרָה, עִם הָאֲמִנִּין שֶׁחֹרֶשׁוֹ. וְכֵן אִם לֹא שָׁנָה עַל דַּעַת הַבְּעָלִים, וְנִשְׁבֵּר הַקֶּנֶקֶן דִּין בְּעַל הַפָּרָה, עִם הָאֲמִנִּין. שְׂכָרָה לְחֹרֶשׁ בְּבִקְעָה, וְחֹרֶשׁ בָּהָר, וְנִשְׁבֵּר הַקֶּנֶקֶן הַשׁוֹכֵר חֵיב; וְדִינוֹ שֶׁלְשׁוֹכֵר, עִם הָאֲמִנִּין.

ד, ג וּמִה הוּא דִין הָאֲמִנִּין שֶׁשְׁבָרוּ בָּעֵת חֲרִישָׁה,

מִשְׁלָמִין. מִי מְשַׁלֵּם: זֶה הָאוֹחֵז אֶת הַכְּלִי בְּעֵת הַחֲרִישָׁה; וְאִם הָיְתָה הַשָּׂדֶה מְעֻלּוֹת מְעֻלּוֹת שְׂנִיָּהֶם חֵיבִין בְּדַמֵּי הַקִּנְקֹן, הַמִּנְחִיג אוֹתָהּ בַּמִּלְמֵד וְהָאוֹחֵז אֶת הַכְּלִי.

ד,ר שְׂכָרָה לָדוּשׁ בְּקִטְנִית, וְדָשׁ בְּתַבּוּאָה וְהִחְלָקָה פְּטוּר. בְּתַבּוּאָה, וְדָשׁ בְּקִטְנִית חֵיב, שֶׁהַקִּטְנִית מִחֻלָּקָתָהּ.

ד,ה מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שֶׁהַשְּׂכִיר חֲמוּר לַחֲבֵרוֹ, וְאָמַר לוֹ לֹא תֵלֵךְ בּוֹ בְּדֶרֶךְ נָהָר פְּקוּד שְׁחֵמִים מְצוּיִין שָׁם, אֲלֹא בְּדֶרֶךְ נֶרֶשׁ שְׂאִין שָׁם מִיָּמָּה; הֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ נָהָר פְּקוּד, וּמֵת הַחֲמוּר, וְלֹא הָיוּ שָׁם עֵדִים שֶׁמַּעֲיִדִין בְּאִיזָה דֶּרֶךְ הֵלֵךְ, אֲלֹא הוּא מַעֲצָמוֹ אָמַר בְּנָהָר פְּקוּד חֲלַכְתִּי וְלֹא הָיוּ שָׁם מִיָּמָּה, וּמִחֲמַת עֲצָמוֹ מֵת. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, הוּאִיל וַיֵּשׁ שָׁם עֵדִים וּמַעֲיִדִין שְׁחֵמִים בְּנָהָר פְּקוּד מְצוּיִין חֵיב לְשַׁלֵּם, שֶׁהָרִי שָׁנָה עַל דַּעַת הַבְּעָלִים; וְאִין אוֹמְרִים, מַה לִּי לְשַׁקֵּר בַּמָּקוֹם שֵׁשׁ עֵדִים.

ד,ו הַשְּׂוֹכֵר אֶת הַבֵּהמָה לְהַבִּיא עָלֶיהָ מֵאֲתִים לִיטְרִין שְׁלֵחֻטִּים, וְהַבִּיא מֵאֲתִים לִיטְרִין שְׁלֵשְׁעוּרִים וּמֵתָה חֵיב: מִפְּנֵי שֶׁהִנָּפַח קִשָּׁה לְמִשְׁאוּי, וְהַשְּׁעוּרִין יֵשׁ לָהֶן גִּפְחָה. וְכֵן אִם שְׂכָרָה לְהַבִּיא עָלֶיהָ תַּבּוּאָה, וְהַבִּיא בְּמִשְׁקָלָהּ תֵּבֶן. אֲבָל אִם שְׂכָרָה לְהַבִּיא עָלֶיהָ שְׁעוּרִים, וְהַבִּיא בְּמִשְׁקָלָן חֲטִים וּמֵתָה פְּטוּר. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָזָה.

ד,ז שֹׂכֵר אֶת הַבֵּהמָה לָרֶכֶב עָלֶיהָ אִישׁ, לֹא יִרְפִּיב עָלֶיהָ אִשָּׁה. שְׂכָרָה לָרֶכֶב עָלֶיהָ אִשָּׁה, מִרְפִּיב עָלֶיהָ אִישׁ; וּמִרְפִּיב עָלֶיהָ כָּל אִשָּׁה, בֵּין קִטְנָה בֵּין גְּדוּלָּה, וְאִפְּלוּ מַעֲבַרְת שְׂחִיא מְנִיקָה.

ד,ח הַשְּׂוֹכֵר אֶת הַבֵּהמָה לְשֵׂאת עָלֶיהָ מִשְׁקָל יָדוּעַ, וְהוֹסִיף עַל מוֹשָׁאוֹ אִם הוֹסִיף חֵלֶק מוֹשְׁלוֹשִׁים עַל הַשְּׁעוּר שֶׁפָּסַק עִמּוֹ וּמֵתָה חֵיב; פְּחוּת מִכָּאן פְּטוּר, אֲבָל נוֹתֵן הוּא שֹׂכֵר הַתּוֹסֶפֶת. שֹׂכֵר סֶתֶם, אִינוּ נוֹשֵׂא אֲלֹא בְּמִשְׁקָל

הַיָּדוּעַ בְּמִדְיָנָה לְאוֹתָהּ בְּהֵמָה. וְאִם הוֹסִיף חֵלֶק מוֹשְׁלוֹשִׁים, כְּגוֹן שְׂדֵרְכָהּ לְשֵׂאת שְׁלוֹשִׁים וְטַעַן עָלֶיהָ שְׁלוֹשִׁים וְאַחַד, וּמֵתָה אוֹ נִשְׁכָּרָה חֵיב.

ד,ט וְכֵן סְפִינָה שֶׁהוֹסִיף בָּהּ אֶחָד מוֹשְׁלוֹשִׁים עַל מוֹשָׁאָהּ, וְטַבְּעָה חֵיב לְשַׁלֵּם דָּמֶיהָ. הַפְּתָף שֶׁהוֹסִיף עַל מוֹשָׁאוֹ קֵב אֶחָד, וְהִזֵּק בְּמוֹשָׁא זֶה חֵיב בְּנִזְקִיו: שֵׂאָה עַל פִּי שֶׁהוּא בֶּן דַּעַת, וְחָרִי הוּא מְרֻגֵּשׁ בְּכֹבֵד הַמוֹשָׂא, וְעָלָה עַל לְבוֹ, שֶׁמֹּא מִחֲמַת חָלִיו הוּא זֶה הַכֹּבֵד.

ד,י הַשְּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוּר לָרֶכֶב עָלֶיהָ יֵשׁ לוֹ לְהַנִּיחַ עָלֶיהָ בְּסוּתוֹ וּלְגִינוֹ וּמִזּוֹנוֹתָיו שֶׁלְאוֹתָהּ הִדְרָה, לְפִי שְׂאִין דֶּרֶךְ הַשְּׂוֹכֵר לְחֹזֵר בְּכָל מָלֹךְ וּמִלֹּךְ לְקִנּוּת מִזּוֹנוֹת; יֵתֵר עַל זֶה, הָרִי מְעַכֵּב עָלָיו בַּעַל הַחֲמוּר.

ד,יא וְכֵן יֵשׁ לְבַעַל הַחֲמוּר לְהַנִּיחַ עָלֶיהָ שְׁעוּרִים וְתֵבֶן, וּמִזּוֹנוֹת שֶׁלְאוֹתוֹ חִיּוֹם; יֵתֵר עַל זֶה, הַשְּׂוֹכֵר מְעַכֵּב עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁאִפְשָׁר לוֹ לְקִנּוּת בְּכָל מָלֹךְ וּמִלֹּךְ. לְפִיכָּךְ אִם אִין שָׁם מְצוּי מֵאִין יִקְנָה מִנִּיחַ עָלָיו מִזּוֹנוֹתָיו, וּמִזּוֹנוֹת בְּהֵמָתוֹ שֶׁלְכָל הִדְרָה.

ד,יב וְכָל אֵלֶּה הַדְּבָרִים בְּשׂוֹכֵר סֶתֶם, בַּמָּקוֹם שְׂאִין מִנְחָה יָדוּעַ; אֲבָל בַּמָּקוֹם שֵׁשׁ מִנְחָה, חֵבֵל לְפִי הַמִּנְחָה.

הַלְבוֹת שְׂכִירוֹת פֶּרֶק ה'

ה,א הַשְּׂוֹכֵר אֶת הַבֵּהמָה, וְחֻלָּתָהּ אוֹ נִשְׁתַּטָּת, אוֹ נִלְקַחָה לְעִבּוּדַת הַמֶּלֶךְ אָף עַל פִּי שְׂאִין סוּפָה לְחֹזֵר אִם נִלְקַחָה דֶּרֶךְ חֲלִיכְתָּהּ, חָרִי הַמִּשְׁפִּיר אוֹמֵר לְשׂוֹכֵר חָרִי שְׁלָךְ לְפָנֶיהָ; וְחֵיב לָתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ מוֹשְׁלָם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁשְׁכָּרָה לְשֵׂאת עָלֶיהָ מוֹשָׁאוֹ שֶׁאִפְשָׁר לְחַשְׁלִיכּוֹ בְּלֹא חֻקְפָּדָה. אֲבָל אִם שְׂכָרָה לָרֶכֶב עָלֶיהָ, אוֹ לְשֵׂאת עָלֶיהָ כְּלִי זְכוּכִית וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן חֵיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוּר אַחֵר, אִם שֹׂכֵר מִמֶּנּוּ חֲמוּר; וְאִם לֹא הַעֲמִיד יַחְזִיר הַשְּׂכֵר, וַיַּחֲשֹׁב עִמּוֹ עַל שֹׂכֵר מַה שֶּׁחָלַךְ בָּהּ.

ה, ב מתה הבהמה או נשברה, בין ששברה לשאת בין ששברה לרוב אם אמר לו חמור סתם אני משפיר לה, חייב להעמיד לו חמור אחר מכל מקום; ואם לא העמיד יש לשובר למכור הבהמה ולקח בה בהמה אחרת, או שובר בדמיה אם אין בדמים לקח, עד שיגיע למקום שפסק עמו.

ה, ג אמר לו חמור זה אני שובר לה אם שברה לרוב עליה, או לכלי זבוכית, ומתה בחצי הדרך אם יש בדמיה לקח בהמה אחרת, יקח. ואם אין בדמים לקח, שובר אפילו בדמי בלה, עד שיגיע למקום שפסק עמו. ואם אין בדמים, לא לקח ולא לשכור נותן לו שכרו שלחצי הדרך, ואין לו עליו אלא תרעמת. שברה למשא הואיל ואמר לו חמור זה, ומת בחצי הדרך, אינו חייב להעמיד לו אחר, אלא נותן לו שכרו שלחצי הדרך ומניח לו נבלתו.

ה, ד השובר את הספינה, וטבעה לה בחצי הדרך אם אמר לו ספינה זו אני משפיר לה, ושברה השובר להוליה בה יין סתם אף על פי שנתן לו השכר, יחזיר כל השכר: שחרי זה אומר לו, הבא לי הספינה עצמה ששברתי, שחקפדה גדולה יש בספינה זו, ואני אביא יין מכל מקום ואוליה בה.

ה, ה אמר לו ספינה סתם אני משפיר לה, ושברה השובר להוליה בה יין זה אף על פי שלא נתן לו מן השכר כלום, חייב לתן כל השכר: שחרי אומר לו הבא לי היין עצמו, ואני אביא לה ספינה מכל מקום ואוליכו. אבל צריף לנפות לו פדי הטרח שלחצי הדרך, שאינו דומה המטפל בחולכת הספינה ליושב ובטל.

ה, ו אמר לו ספינה זו אני משפיר לה, ושברה השובר להוליה בה יין זה אם נתן השכר, אינו יכול להחזירו; ואם לא נתן, לא יתן: שאין זה

יכול להביא הספינה עצמה, ולא זה יכול להביא היין עצמו. שוכר ספינה סתם, ליון סתם חרי אלו חולקין השכר.

ה, ז השוכר את הספינה, ופרקה בחצי הדרך נותן לו שכר כל הדרך. ואם מצא השוכר מי שישפיר אותה לו עד המקום שפסק, שובר; ויש לבעל הספינה עליו תרעמת.

ה, ח וכן אם מכר כל הסחורה שבספינה לאיש אחר בחצי הדרך, וירד הוא, ועלה חלוקה נוטל שכר חצי הדרך מן הראשון, ושכר החצי מזה האחרון; ויש לבעל הספינה עליו תרעמת, מפני שגורם לו לסבל דעת איש אחר שעדיין לא הרגל בו. וכן כל פיוצא בזה.

ה, ט מכאן אני אומר, שהמשפיר בית לחברו עד זמן קצוב, ורצה השוכר להשפיר הבית לאחר עד סוף זמנו משפיר, אבל לאחרים שהן כמנין בני ביתו; אם היו ארבעה, לא ישכר לחמשה: שלא אמרו חכמים אין השוכר רשאי להשפיר, אלא במטלטלין, שחרי אומר לו, אין רצוני שיחא פקדוני ביד אחר. אבל בקרקע או בספינה, שחרי בעלה עמה, אין אומרים כן.

ה, י וכן אני אומר, אם אמר לו בעל הבית לשוכר, למח תטרח ותשפיר ביתי לאחרים, אם לא תרצה לעמד בו, צא וחנויח ואתה פטור משכירותו אינו יכול להשפירו לאחר: שזה ב"א לתמנע טוב מבעליו; עד שאתה משפירו לאחר, הנה לזה ביתו. ויש מי שהורה שאינו יכול להשפירו לאחר כלל, ויתן שכרו עד סוף זמנו; ולא יראה לי שזה דין אמת.

ה, יא בית זה אני משפיר לה, ואחר שהשפירו לו, נפל אינו חייב לבנותו; אלא מחשב עמו על מה שגשתמש בו, ומחזיר לו שאר השכירות. אבל אם סתרו חייב להעמיד לו בית אחר, או ישכר לו במזותו. וכן אם חזר אחר שהשפירו לזה, והשפירו או מכרו לגוי או אנס, שהפקיע

שְׂכִירוֹת הָרָאשׁוֹן חָרִי זֶה חַיֵּב לְהַשְׁפִּיר לֹא בֵּית
אַחֵר כְּמוֹתוֹ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

הַיֵּב הַשְׁפִּיר לֹא בֵּית סֶתֶם, וְאַחֵר שֶׁנֶּתֵּן לֹא בֵּית,
נִפְל חַיֵּב לְבָנוֹתוֹ, אוֹ יִתֵּן לֹא בֵּית אַחֵר; וְאִם
הָיָה קָטָן מִן הַבֵּית שֶׁנִּפְל, אֵין הַשּׁוֹכֵר יָכוֹל
לְעַכֵּב עָלָיו וְחֹוֹא שִׁיחִיָּה קָרוֹי בֵּית, שְׁלֹא
הַשְׁפִּיר לֹא אֵלֶּא בֵּית סֶתֶם. אֲכַל אִם אָמַר לֹא,
בֵּית בְּזֹה אֲנִי מוֹשְׁפִיר לָךְ חַיֵּב לְהַעֲמִיד לֹא בֵּית
כְּמִדַּת אֲרָכּוֹ וּמִדַּת רָחְבּוֹ שְׁלֹבֵית זֶה שֶׁהָרָאשׁוֹן;
וְאִינוּ יָכוֹל לֹאמַר לֹא, לֹא הָיָה עֲנִין דְּבָרֵי אֵלֶּא
שִׁיחִיָּה קָרוֹב לְנֶהָר אוֹ לְשׁוּק אוֹ לְמֶרְחִין בְּזֹה,
אֵלֶּא חַיֵּב לְהַעֲמִיד לֹא בֵּית כְּמִדַּתוֹ וּכְצוּרָתוֹ.
לְפִיכָּךְ אִם הָיָה קָטָן, לֹא יַעֲשֶׂנוּ גְדוֹל; גְּדוֹל, לֹא
יַעֲשֶׂנוּ קָטָן; אַחֵר, לֹא יַעֲשֶׂנוּ שְׁנַיִם; שְׁנַיִם, לֹא
יַעֲשֶׂנוּ אַחֵר. וְלֹא יִפְחַת מִן הַחֲלוּנוֹת שֶׁהָיוּ בּוֹ,
וְלֹא יוֹסִיף עֲלֵיהֶן, אֵלֶּא מִדַּעַת שְׁנִיָּהֶם.

הַיֵּג הַמּוֹשְׁפִיר עָלֶיהָ סֶתֶם, חַיֵּב לְהַעֲמִיד לֹא
עָלֶיהָ. אָמַר לֹא עָלֶיהָ זֶה שֶׁעַל גִּבִּי בֵּית זֶה אֲנִי
מוֹשְׁפִיר לָךְ, חָרִי שֶׁעַבַּד הַבֵּית לְעָלֶיהָ. לְפִיכָּךְ אִם
נִפְחַתָּה הָעָלֶיהָ בְּאַרְבָּעָה טַפָּחִים אוֹ יֵתֶר, חַיֵּב
הַמּוֹשְׁפִיר לְתַקֵּן; וְאִם לֹא תִקֵּן חָרִי הַשּׁוֹכֵר יוֹרֵד
וְדָר בַּבֵּית עִם בֹּעַל הַבֵּית, עַד שִׁיתִּקֵּן.

הַיֵּד הָיָה שְׁתֵּי עָלִיּוֹת זֶה עַל גִּבִּי זֶה, וְנִפְחַתָּה
הָעָלִיּוֹנָה דָּר בַּתְּחִתּוֹנָה. נִפְחַתָּה הַתְּחִתּוֹנָה חָרִי
זֶה סָפֵק אִם יִדוֹר בְּעָלִיּוֹנָה, אוֹ בַּבֵּית; לְפִיכָּךְ
לֹא יִדוֹר. וְאִם דָּר, אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִשָּׁם.

הַטֹּו מַעֲשֶׂה בְּאַחֵר שֶׁאָמַר לְחִבְרוֹ, דְּלִית זֶה
שֶׁעַל גִּבִּי הַפְּרָסָק הַזֶּה אֲנִי מוֹשְׁפִיר לָךְ, וְנִעְקַר
אֵילָן הַפְּרָסָק מִמְּקוֹמוֹ. וּבֹא מַעֲשֶׂה לְפָנַי חֲכָמִים
וְאָמְרוּ לֹא, חַיֵּב אַתָּה לְהַעֲמִיד הַפְּרָסָק כָּל זְמַן
שֶׁחֲדָלִית קִיָּמָת. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

הַלְבוֹת שְׂכִירוֹת פֶּרֶק ו

וְאֵה הַמּוֹשְׁפִיר בֵּית לְחִבְרוֹ בְּבִירָה גְּדוֹלָה
מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּזִיזִיָּה וְכוּתְלִיָּה עַד אַרְבַּע אַמּוֹת,
וּבִתְרִבִּין שְׁלֹחֶצֶר, וּבְרַחֲבָה שְׁאַחֲרֵי הַבָּתִּים;

וּמְקוֹם שֶׁנֶּהָגוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּעַבֵּי הַכּוּתָּלִים,
מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּעַבֵּי הַכּוּתָּלִים. וּבְכָל אֵלֶּוּ הַדְּבָרִים,
הוֹלְכִין אַחֵר מִנְּהֵג הַמְּדִינָה וְחַשְׁמוֹת הִידוּעִין
לָהֶם, בְּדֶרֶךְ שְׁאַמְרָנוּ בְּעֲנִין מְקַח וּמִמְכָּר.
וְחַמּוֹשְׁפִיר הָצָרוֹ סֶתֶם, לֹא הַשְׁפִּיר הָרַפֶּת שְׁפָה.
וְכֵב הַמּוֹשְׁפִיר בֵּית לְחִבְרוֹ חַיֵּב לְהַעֲמִיד לֹא
דְּלָתוֹת, וְלִפְתָּח לֹא הַחֲלוּנוֹת שֶׁנֶּתִּקְלָקְלוּ, וְלַחֲזֹק
אֶת הַתְּקָרָה, וְלִסְמֹךְ אֶת הַקּוֹרָה שֶׁנִּשְׁפָּרָה,
וְלַעֲשׂוֹת נֶגֶר וּמִנְעוּל, וְכָל פִּיּוּצָא בְּאֵלֶּוּ
מִדְּבָרִים שֶׁחֵן מַעֲשֶׂה אֲמֵן וְהֵם עֵיקַר גְּדוֹל
בִּישׁוּבַת הַבָּתִּים וְהַחֲצָרוֹת.

וְגַם הַשּׁוֹכֵר חַיֵּב לַעֲשׂוֹת מַעֲקָה וּמִזוּזָה, וְלִתְקֵן
מְקוֹם הַמִּזוּזָה מִשְׁלֹו. וְכֵן אִם רָצָה לַעֲשׂוֹת סֶלֶם,
אוֹ מִרְזָב, אוֹ לְהַטִּיחַ גִּגּוֹ חָרִי זֶה עוֹשֶׂה
מִשְׁלַעֲצָמוֹ.

וְדֵה הַמּוֹשְׁפִיר עָלֶיהָ לְחִבְרוֹ, וְנִפְחַתָּה בְּאַרְבָּעָה
אוֹ יֵתֶר חַיֵּב לְתַקֵּן הַתְּקָרָה וְהַמַּעֲזָבָה שֶׁעָלֶיהָ,
שֶׁהַמַּעֲזָבָה חֲזוּק הַתְּקָרָה הִיא.

וְהַ הַזֵּכֶל שֶׁבְּחֶצֶר, חָרִי חֹוֹא שֶׁלְּשׁוֹכֵר; לְפִיכָּךְ
חֹוֹא מִטַּפֵּל בּוֹ לְהוֹצִיאֹו. וְאִם יֵשׁ שָׁם מִנְּהֵג,
הוֹלְכִין אַחֵר מִנְּהֵג. בְּמֹה דְּבָרִים אֲמוּרִים,
בְּשִׁחִיו הַבְּהִמּוֹת שֶׁעָשׂוּ הַזֵּכֶל שֶׁלְּשׁוֹכֵר; אֲכַל
אִם הַבְּהִמָּה שְׁלֹא אַחֲרִים, הַזֵּכֶל שֶׁלְּבַעַל הַחֶצֶר,
שֶׁחֲצָרוֹ שְׁלֹא אֲדָם קוֹנָה לֹא שְׁלֹא מִדַּעַתוֹ, אֵת עַל
פִּי שֶׁחֹוֹא שְׂכוּרָה בֵּיד אַחֲרִים.

וְוֹ הַמּוֹשְׁפִיר בֵּית אוֹ חֶצֶר אוֹ מֶרְחִין אוֹ חֲנוּת
אוֹ שְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת, עַד זְמַן קָצוּב חָרִי זֶה בּוֹפֶהוּ
לְצֹאת בְּסוּף זְמַנוֹ, וְאִינוּ מִמְּתִין לֹא אִפְלוּ שֶׁעָה
אַחַת. שְׂכָר לֹא בֵּית סֶתֶם לְלִינָה, אֵין פָּחוֹת מִיּוֹם
אַחֵד; לְשָׁבִיתָה, אֵין פָּחוֹת מִשְׁנֵי יָמִים;
לְנִשְׁוֹאִין, אֵין פָּחוֹת מִשְׁלוֹשִׁים יוֹם.

וְזֹו הַמּוֹשְׁפִיר בֵּית לְחִבְרוֹ סֶתֶם אִינוּ יָכוֹל
לְהוֹצִיאֹו, עַד שִׁיִּדְּיֵעוּ שְׁלוֹשִׁים יוֹם מִקְדָּם, בְּדִי
לְבַקֵּשׁ מְקוֹם, וְלֹא יִחִיָּה מִשְׁלָה בְּדֶרֶךְ; וְלִסְוֹף
חֲשִׁלוֹשִׁים, יֵצֵא.

ו, ח בַּמָּחָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּיָּמֹת הַחֲמָה; אָבֵל בַּיָּמֹת הַגִּשְׁמִים, אֵינֹו יָכוֹל לְהוֹצִיאֹו מִן הַחֹה וְעַד הַפֶּסַח. קָבַע לוֹ שְׁלוֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי הַחֹה אִם נִשְׁאָר מִן הַשְּׁלוֹשִׁים אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד לְאַחַר הַחֹה, אֵינֹו יָכוֹל לְהוֹצִיאֹו עַד מוֹצָאי הַפֶּסַח: וְהוּא, שְׁיֹוֹדִיעֹו שְׁלוֹשִׁים יוֹם מִקֵּדָם. בַּמָּחָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּעֲיֹרֹת; אָבֵל בַּכָּרִכִּים אֶחָד יָמֹת הַחֲמָה וְאַחַד יָמֹת הַגִּשְׁמִים, צָרִיךְ לְהוֹדִיעֹו שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ מִקֵּדָם. וְכֵן בַּחֲנוּת בֵּין בַּכָּרִכִּים בֵּין בַּעֲיֹרֹת, צָרִיךְ לְהוֹדִיעֹו שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ מִקֵּדָם.

ו, ט כָּשֶׁם שֶׁהַמִּשְׁפִּיר חָיֵב לְהוֹדִיעֹו כֶּךָ הַשּׁוֹכֵר חָיֵב לְהוֹדִיעֹו מִקֵּדָם שְׁלוֹשִׁים יוֹם בַּעֲיֹרֹת, אוֹ מִקֵּדָם שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ בַּכָּרִכִּים, כִּדִּי שְׂיִבְקֶשׁ שָׂכָן, וְלֹא יִשְׁאָר בֵּיתוֹ פָּנוּי. וְאִם לֹא הוֹדִיעֹו אֵינֹו יָכוֹל לִצְאָתוֹ, אֲלֵא יִתֵּן הַשָּׂכָר.

ו, י אִם עַל פִּי שְׂאִין הַמִּשְׁפִּיר יָכוֹל לְהוֹצִיאֹו, וְלֹא הַשּׁוֹכֵר יָכוֹל לִצְאָתוֹ, עַד שְׁיֹוֹדִיעֹו מִקֵּדָם אִם הוֹקְרוּ הַכֶּתִּים יֵשׁ לַמִּשְׁפִּיר לְהוֹסִיף עָלָיו, וְלֹאמַר לְשׁוֹכֵר, אוֹ שָׂכָר בְּשׂוּחָה עַד שֶׁתִּמָּצֵא, אוֹ תִצָּא. וְכֵן אִם הוֹזְלוּ הַכֶּתִּים יֵשׁ לְשׁוֹכֵר לִפְחַת מִן הַשָּׂכָר, וְלֹאמַר לַמִּשְׁפִּיר, אוֹ שָׂכָר לִי כִּשְׁעַר שְׁלֻעָתָהּ, אוֹ חֲרִי בֵיתָךְ לִפְנֵיהָ.

ו, יא נָפַל בֵּית הַמִּשְׁפִּיר שֶׁהָיָה דָר בּוֹ חֲרִי זֶה יֵשׁ לוֹ לְהוֹצִיא הַשּׁוֹכֵר מִבֵּיתוֹ, וְלֹאמַר לוֹ, אֵינֹו בָדִין שֶׁתִּהְיֶה אֵתָהּ יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי עַד שֶׁתִּמָּצֵא מְקוֹם, וְאֲנִי מִשְׁלֹךְ בְּדֶרֶךְ: שְׂאִין אֵתָהּ בְּעַל זְכוּת בְּבֵית זֶה, יוֹתֵר מִמֶּנִּי.

ו, יב נָתַן חֲבִית לִבְנוֹ לְשֹׂא בּוֹ אִשָּׁה אִם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁבְנוֹ נִעְשָׂה חֲתָן בְּזִמְנֵי פְלוֹנִי, וְהָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהוֹדִיעֹו מִקֵּדָם וְלֹא הוֹדִיעֹו אֵינֹו יָכוֹל לְהוֹצִיאֹו. וְאִם עָבָשׁוּ נִזְדַּמְּנָה לוֹ אִשָּׁה, וְחֲרִי הוּא נוֹשֵׂאָה מִיָּד חֲרִי זֶה יֵשׁ לוֹ לְהוֹצִיאֹו: שְׂאִינוּ בָדִין שֶׁיִּהְיֶה זֶה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, וְכֵן בְּעַל חֲבִית מִחֲזֹר לְשָׂכָר בֵּית שִׁיעָשָׂה בּוֹ חֲפָה.

ו, יג מִכָּר אֵת חֲבִית, אוֹ נִתְּנוֹ, אוֹ חוֹרִישׁוֹ אֵין חֲשֹׁנִי יָכוֹל לְהוֹצִיאֹו, עַד שְׁיֹוֹדִיעֹו מִקֵּדָם שְׁלוֹשִׁים יוֹם אוֹ מִקֵּדָם שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ: שְׁחֲרִי הַשּׁוֹכֵר אוֹמֵר לוֹ, אֵין בּוֹחֶךָ יִתֵּר מִבּוֹחַ זֶה שְׁזָכִיתָ בְּבֵית זֶה מִחֲמַתּוֹ.

הַלְבוֹת שְׂכִירוֹת פָּרָק ז

ז, א כָּשֶׁם שֶׁמִּתְּנָה אָדָם כָּל תְּנָאִי שְׂרִיצָה בְּמִקְחָ וּמִמְכָּר כֶּךָ מִתְּנָה בַּשְּׂכִירוֹת, שֶׁהַשְּׂכִירוֹת מְכִירָה לְזִמְנֵי קָצוֹב הִיא. וְכָל שֶׁמִּמְכָּרוּ בְּנִכְסֵיו מִמְכָּר, שְׂכִירוֹתוֹ שְׂכִירָה; וְכָל שְׂאִין לוֹ לְמִכָּר, כֶּךָ אֵין לוֹ לְשָׂכָר אֲלֵא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ פְּרוֹת בְּלָבָד בְּאוֹתָהּ חֲקָרְקַע, חֲרִי זֶה שּׁוֹכֵר וְאֵינוֹ מוֹכֵר.

ז, ב הַמִּשְׁפִּיר בֵּית לְחִבְרוֹ לְשָׁנָה, וְנִתְּעַבְּרָה חֲשֹׁנָה נִתְּעַבְּרָה לְשׁוֹכֵר; הַשָּׂכִיר לְחֹדֶשִׁים, נִתְּעַבְּרָה לַמִּשְׁפִּיר. הַזָּכִיר לוֹ חֲדָשִׁים וְשָׁנָה בֵּין שְׂאֵמֵר לוֹ דִּינָר לְחֹדֶשׁ, שָׁנִים עָשָׂר דִּינָר לְשָׁנָה, בֵּין שְׂאֵמֵר לוֹ שָׁנִים עָשָׂר דִּינָר לְשָׁנָה, דִּינָר בְּכָל חֹדֶשׁ חֲרִי חֹדֶשׁ הַעֲבוּר שְׁלַמְשָׁפִיר: שֶׁחֲקָרְקַע בַּחֲזָקָה בְּעֻלְיָהּ, וְאֵין מוֹצִיאִין דָּבָר מִיָּד בְּעַל חֲקָרְקַע אֲלֵא בְּרֹאִיָּה בְּרוּרָה.

ז, ג וְכֵן בְּעַל חֲבִית שְׂאֵמֵר לְזִמְנֵי זֶה הַשְּׂכִירָתִיךָ, וְהַשּׁוֹכֵר אוֹמֵר לֹא שְׂכִירָתִי אֲלֵא סֶתֶם אוֹ לְזִמְנֵי אַרְבֹּךְ עַל הַשּׁוֹכֵר לְהַבִּיא רְאִיָּה; וְאִם לֹא הַבִּיא בְּעַל חֲבִית נִשְׁבַּע הַסֵּת, וּמוֹצִיאֹו מִן חֲבִית.

ז, ד הַשּׁוֹכֵר שְׂאֵמֵר נִתְּנִי שָׂכָר חֲבִית שְׁנֵת־חִיבָתִי בּוֹ, וְהַמִּשְׁפִּיר אוֹמֵר עֲדִין לֹא נִטְלָתִי, בֵּין שֶׁחִיתָה הַשְּׂכִירוֹת בַּשָּׂטָר, בֵּין שֶׁחִיתָה בְּלֹא עֲדִים אִם תִּבְעֹו בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם עַל הַשּׁוֹכֵר לְהַבִּיא רְאִיָּה, אוֹ יִתֵּן וַיִּחְרִים עַל מִי שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ, אוֹ יִטְעֵן עָלָיו בְּדָמִים שְׁנֵתֵן תִּחְלָה טַעֲנָה בְּפָנֵי עֲצָמָה וַיִּשְׁבִּיעֶהוּ הַסֵּת.

ז, ה תִּבְעֹו הַמִּשְׁפִּיר לְאַחַר שְׁלוֹשִׁים יוֹם, וְאֶפְלוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלוֹשִׁים עַל הַמִּשְׁפִּיר לְהַבִּיא רְאִיָּה, אוֹ יִשְׁבַּע הַשּׁוֹכֵר הַסֵּת שֶׁכָּכָר נָתַן לוֹ שָׂכָרוֹ וַיִּפְטֹר. וְכֵן אִם שָׂכָר מִמֶּנּוּ, וּפְרָשׁ שְׁתִּיתָן לוֹ הַשָּׂכָר שָׁנָה

שָׁנָה, וּתְבַעֵז בְּתוֹךְ הַשָּׁנָה עַל הַשּׁוֹכֵר לְהָבִיא
רְאִיָּה; תְּבַעֵז לְאַחֵר הַשָּׁנָה, וְאִפְלוּ בַּיּוֹם תִּשְׁעָה
וְעֶשְׂרִים בְּאֵלּוּל עַל הַמִּשְׁפִּיר לְהָבִיא רְאִיָּה.

זוּ הַמִּשְׁפִּיר בֵּית לְחֵבְרוֹ בַּשָּׁטֶר לְעֶשֶׂר שָׁנִים,
וְאִין בּוֹ זְמַן הַשּׁוֹכֵר אֹמֵר עֲדִין לֹא עָבַר מִזְמַן
הַשָּׁטֶר יֵאלָא שָׁנָה, וְהַמִּשְׁפִּיר אֹמֵר בְּכָר שְׁלֹמוֹ
שְׁנֵי הַשְּׂכִירוֹת וְשִׁכְנַת עֶשֶׂר שָׁנִים עַל הַשּׁוֹכֵר
לְהָבִיא רְאִיָּה; וְאִם לֹא הָבִיא רְאִיָּה יִשְׁבַּע
הַמִּשְׁפִּיר הַסֵּת, וַיּוֹצִיאוּ.

זוּ הַשּׁוֹכֵר פָּרְדֵּם אוֹ שְׁחִיָּה מִשְׁכּוֹן בִּירוֹ לְעֶשֶׂר
שָׁנִים, וַיִּבֶשׂ הַפָּרְדֵּם בְּתוֹךְ הַזְמַן וּמָכְרוּ עֲצִיו
וַיִּלְקַח בָּהֶן קָרְקַע, וַיֵּאכַל פְּרוֹתָיו עַד סוֹף זְמַן
שְׂכִירוֹתוֹ אוֹ זְמַן הַמִּשְׁכּוֹן. וְגוֹף הָאֵילָנוֹת
שְׂיִבְשׁוּ אוֹ נִקְצְצוּ שְׁנִיחָן אֲסוּרִין בָּהֶן מִשּׁוֹם
רְבִית, הַמִּלֻּחַ וְהַלּוּחַ.

ז, ח שָׁטֶר שְׂכִירוֹת אוֹ שָׁטֶר מִשְׁכּוֹן שְׁכָתוֹב בּוֹ
שָׁנִים סֵתָם, בַּעַל הַפְּרוֹת אֹמֵר שְׁלוֹשׁ, וּבַעַל
הַקָּרְקַע אֹמֵר שְׁתֵּים, וְקָדָם זֶה הַשּׁוֹכֵר אוֹ הַלּוּחַ
וְאֵכַל הַפְּרוֹת הָרִי הַפְּרוֹת בְּחִזְקַת אוֹכְלִיחָן, עַד
שְׂיִבִיא בַּעַל הַקָּרְקַע רְאִיָּה.

ז, ט אֵכַלָּה הַשּׁוֹכֵר אוֹ הַמִּמְשִׁיכָן שְׁלוֹשׁ שָׁנִים,

וּכְבֹּשׁ הַשָּׁטֶר וְאֹמֵר לְחֲמִשׁ שָׁנִים יֵשׁ לִי פְרוֹת,
וּבַעַל הַקָּרְקַע אֹמֵר שְׁלוֹשׁ אֹמְרוֹ לֹא הָבִיא
שָׁטֶרָה, וְאֹמֵר אֲבָר הַשּׁוֹכֵר נֶאֱמַן: שְׂאֵלוּ רָצָה
אֹמֵר לְקוֹחָהּ הִיא בְּיָדִי, שְׁחָרִי אֵכַלָּה שְׁלוֹשׁ
שָׁנִים.

ז, י מִי שֶׁהִכְנִים פְּרוֹתָיו לְבֵית חֵבְרוֹ שְׁלֹא
מִדַּעְתּוֹ, אוֹ שֶׁהִטְעִהוּ עַד שֶׁהִכְנִים פְּרוֹתָיו,
וְהַנִּיחָם וְהִלֵּךְ לֹא יֵשׁ לְבַעַל הַבֵּית לְמִכּוֹר לֹא
מֵאוֹתָן הַפְּרוֹת, בְּדִי לְתַן שָׂכָר הַפּוֹעֲלִים
שֶׁמוֹצִיִּין אוֹתָן וּמִשְׁלִיכִין אוֹתָם בְּשׁוֹק. וּמִדַּת
חֲסִידוֹת הִיא שְׂוִידִיעַ לְבֵית דִּין, וַיִּשְׁפְּרוּ
מִמְקַצֵּת דְּמִיחָן מְקוֹם, מִשּׁוֹם הָשִׁב אֲבִדָּה
לְבַעֲלִים, אִף עַל פִּי שְׁעֵשָׂה שְׁלֹא בַּחֲנָן.

ז, יא הַשּׁוֹכֵר רַחִים מִחֵבְרוֹ, שְׂוִיטָחָן לֹא עֶשְׂרִים
סָאָה בְּכָל חֹדֶשׁ בַּשָּׁכָרוֹ, וְהַעֲשִׂיר בַּעַל הַרַחִים,
וְחָרִי אֵינּוּ צָרִיף לְטָחָן שֵׁם אִם יֵשׁ לְשׁוֹכֵר חֲטִים
שְׂצָרִיף לְטָחָן אוֹתָן לְעֶצְמוֹ אוֹ לְאַחֲרִים, בּוֹפִין
אוֹתוֹ לְתַן דְּמֵי טַחֲנִינַת עֶשְׂרִים סָאָה: שְׂוִי מִדַּת
סְדוּם הִיא. וְאִם אֵין לֹא, יָכוֹל לֹאמֵר לֹא אֵין לִי
דְּמִים וְחָרִינִי טוֹחָן לָךְ כִּמּוֹ שְׂשִׁכְרָתִי; וְאִם אֵין
אֶתָּה צָרִיף, מִכּוֹר לְאַחֲרִים. וְכֵן כָּל פִּיוֹצָא בְּזֶה.

דער הייליגער רבי האט צוגעזאגט (חיי מוהר"ן סימן רכ"ה) און ער האט באשטימט דערויף צוויי עדות, אז ווער עס וועט קומען צו זיין קבר און געבן א פרוטה פאר צדקה לעילוי נשמתו און זאגן די צען קאפיטלעך תהלים פון "תיקון הכללי", וואס דאס זענען די קאפיטלעך ט"ו, ל"ב, מ"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ, וועט ער זיך לייגן אויף די לענג און אויף די ברייט צו העלפן דעם מענטש, און דער רבי האט געזאגט: "ביי די פאות וועל איך אים ארויסשלעפן פון גיהנום, אפילו דער מענטש זאל אויסקוקן סיי ווי אזוי ער קוקט אויס, אפילו ער האט שוין עובר געווען אויף די ערגסטע עבירות, אויב וועט ער זיך פארנעמען פון יעצט מער נישט צו טוהן קיין עבירות, וועל איך אים ארויסשלעפן פון גיהנום און אים העלפן!"

ווי האט מען נאך געהערט פון א צדיק, זייט די וועלט שטייט, וואס זאל צוזאגן אזא שטארקע הבטחה? און דערפאר ווער עס האט שוין זוכה געווען צו זיין איינמאל ביים רבינ'ס ציון דארף ער זיך זייער פרייען אז ער האט געהאט די געוואלדיגע זכ'י, און דער רבי וועט אים זיכער העלפן מיט אלעם.

די בעסטע זאך איז ווען א מענטש האט די זכ'י און פארט צום רבינ'ס ציון אויף ראש השנה, ווייל דער רבי האט געזאגט (חיי מוהר"ן סימן ת"ו): "אפילו די מענטשן וועמען איך קען א גאנץ יאר נישט העלפן, קען איך זיי אבער העלפן ראש השנה". אבער אפילו ווער עס איז נישט זוכה צו פארן אויף ראש השנה, זאל כאטש זען צו פארן אינמיטן יאר, צו זוכה זיין צו די גרויסע תקנים.

ווען א מענטש קומט צום רבינ'ס ציון, ער זאגט דארט די צען קאפיטלעך תהלים, "די תיקון הכללי", און ער רעדט זיך אויס דאס הארץ צום אייבערשטן. קען ער ממש שפירן ווי דער רבי וואשט אויס זיין נשמה, און געבט אים צוריק א ריינע נשמה.

איינמאל וואס מען האט שוין געשפירט דעם טעם, מען איז שוין געווען ביים רבינ'ס ציון, באקומט מען א שטארקע בענקעניש און תשוקה נאכאמאל צוריק צו גיין אהין. דאס ווארט "ציון" איז די זעלבע לשון פון "ציען", דער ציון פון רבי'ן האט געוואלדיגע פח המושך, עס ציט דעם מענטש און ברענגט אים צוריק צום אייבערשטן.

<< לתשומת לב: הזמנים לפי אופק קרית ברסלב ליבערטי נ.י. ארה"ב >>>

31 Aug ראשון Sunday	ז 7	בבלי: עבודה זרה עד ירושלמי: כתובות סו תוספתא: מנחות יא נ"ך: שיר השירים ח - חת א רמב"ם: שכירות א	נץ החמה..... 5:23 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א... 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת... 8:42	עלות השחר..... 5:10 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א... 10:20 שקיעה..... 7:29
------------------------------	--------	---	--	---

1 Sep שני Monday	ה 8	בבלי: עבודה זרה עה ירושלמי: כתובות סו תוספתא: מנחות יב נ"ך: רות ב-ג רמב"ם: שכירות ב	נץ החמה..... 6:24 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א... 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת... 8:40	עלות השחר..... 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א... 10:20 שקיעה..... 7:27
---------------------------	--------	---	--	---

2 Sep שלישי Tuesday	ט 9	בבלי: עבודה זרה עו ירושלמי: כתובות סז תוספתא: מנחות יג נ"ך: רות ד - איכה א רמב"ם: שכירות ג	נץ החמה..... 6:25 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א... 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת... 8:38	עלות השחר..... 5:12 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א... 10:20 שקיעה..... 7:25
------------------------------	--------	--	--	---

3 Sep רביעי Wednesday	י 10	בבלי: הוריות ב ירושלמי: כתובות סח תוספתא: חלין א נ"ך: איכה ד-ה רמב"ם: שכירות ד	נץ החמה..... 6:26 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א... 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת... 8:37	עלות השחר..... 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א... 10:20 שקיעה..... 7:24
--------------------------------	---------	--	--	---

4 Sep המישי Thursday	יא 11	בבלי: הוריות ג ירושלמי: כתובות סט תוספתא: חלין ב נ"ך: איכה ד-ה רמב"ם: שכירות ה	נץ החמה..... 6:27 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת... 8:35	עלות השחר..... 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:22
-------------------------------	----------	--	--	---

5 Sep ששי Friday	יב 12	בבלי: הוריות ד ירושלמי: כתובות ע תוספתא: חלין ג נ"ך: קהלת א-ב רמב"ם: שכירות ו	נץ החמה..... 6:28 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת... 8:33	עלות השחר..... 5:15 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:20
---------------------------	----------	---	--	---

Candle Lighting 7:02 הדלקת הנרות

6 Sep שב"ק Shabbos	יג 13	בבלי: הוריות ה ירושלמי: כתובות עא תוספתא: חלין ד נ"ך: קהלת ב-ד רמב"ם: שכירות ז	נץ החמה..... 6:29 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת... 8:32	עלות השחר..... 5:16 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:19
-----------------------------	----------	--	--	---

Shabbos Ends 8:32 זמן מוצש"ק

וְעֵרָא עֵס אִיז זֻכָּה צו זײַן בײַ אַן אָמֶת'ן צײַדיק אויף ראש השנה, דעמאלט וואו דער מענטש קוקט
ווערט די לופט דארט אזוי ווי די לופט פון ארץ ישראל. (ספר המדות אות ארץ ישראל חלק ב' סימן ז')